

น อีโต ทูเร ภาสิตพพ์
 บจจุบปนนมฺหิ โวกาเร

ภวคฺคํ กิ กริสฺสติ
 สเก กายมฺหิ นิพฺพินฺทติ

มีความว่า ไม่ต้องกล่าวไปให้ไกลแต่นี้นัก ภวัคคพรหมจักทำอะไรได้ ในชั้นนี้บัดนี้
 แลละ พระโยคาวจรบำเพ็ญเพียรไป ก็ย่อมจะเหนื่อยหน่ายในร่างกายของตนได้ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดีมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน**
 ข้าแต่พระนาคเสนผู้ปรีชา องค์แห่งหนูประการ ๑ นั้น เป็นไฉนเล่า

พระนาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรณะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ
อุณฺทโร นาม ธรรมดาว่าหนู เมื่อเที่ยวไปข้างโน้นข้างนี้ ย่อมเที่ยวมุ่งหวังแต่หาอาหารอย่างเดียว
 เท่านั้น **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเมื่อท่านจะเดินไปข้างโน้นข้างนี้ ท่านหวังแต่
 โยนิโสมนสิการอย่างเดียวดุจหนูฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์อันหนึ่งแห่งหนู ยุติด้วยคำอันพระ
 อุปเสนวังคันทบุตรเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

ธมฺมาสีสํ กตฺวา
 อโนลฺลิโน วิหฺรติ

วิหฺรนฺโต วิปฺสฺสโก
 อุปฺสนฺโต สทา สโต

ความว่า พระโยคาวจรเจ้าเมื่อเจริญวิปัสสนา ทำความมุ่งหวังในธรรมอยู่ เป็นผู้มีจิต
 เบิกบาน มีใจสงบ มีสตินึกอยู่ทุกเมื่อดังนี้ ขอถวายพระพร

พระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดี มีพระราชโองการตรัสถามต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน**
 ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้านาคเสน องค์ ๑ แห่งแมงป่องนั้น เป็นไฉน

พระนาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรณะบพิตรผู้ประเสริฐ **วิจฺฉิโก** ธรรมดา
 แมงป่องนั้น มีหางเป็นอาวุธเที่ยวชูหางไป **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าก็มีญาณเป็น
 อาวุธ ท่านยกญาณขึ้นพิจารณาอยู่เสมอ ดุจแมงป่องฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่ง
 แมงป่อง ยุติด้วยคำอันพระเถรเจ้าชื่อว่าอุปเสนวังคันทบุตรกล่าวไว้ว่า

ญาณชคฺคํ คเหตุวาน
 ปริมุจฺจติ สพฺพภยา

วิจฺรนฺโต วิปฺสฺสโก
 ทฺุปฺปสฺสโท จ โส ภเว

ความว่า พระโยคาวจรเจ้า เมื่อจำเจริญวิปัสสนาถือเอาพระขรรค์คือญาณเที่ยวไป
 ย่อมพ้นจากภัยทั้งปวงได้ ภัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะครอบงำท่านได้นั้นยากนัก ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดีมีพระราชโองการตรัสต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้านาคเสน องค์ ๑ แห่งพังพอนนั้นเป็นไฉน

พระนาคเสนจึงถวายพระวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าพังพอนเมื่อมันจะเข้าไปหาขุม มันเอาขาเท้าของมันเสียดก่อนจึงเข้าไป **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า เมื่อจะเข้าไปหาโลกคือหมู่สัตว์ ผู้มากไปด้วยอาฆาตและความทะเลาะวิวาท และอันความเคืองพิโรธโกรธซึ่งครอบงำสันดาน ท่านก็เอาขาเคียวเมตตาทาตัวท่านแล้วดับความโกรธของเขาให้หายไปหมด เหมือนกับพังพอนฉะนั้น นี่แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่งพังพอน ยุติด้วยคำอันพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรกล่าวไว้ว่า

ตสฺมา สติ ปเรสฺปิ

กาทพฺพา สพฺพนุทยา

เมตฺตจิตฺเตน จริตพฺพํ

เอตํ พุทฺธานสาสนํ

ความว่า เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรทำความเอ็นดูทั้งปวงแม้แต่คนอื่นตั้งร้อยขึ้นไป และต้องเป็นผู้มีจิตประกอบด้วยเมตตาเทียวไป อันนี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี มีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าผู้ปรีชาเฉลิมปราชญ์ องค์ ๒ แห่งสุนัขจิ้งจอกนั้นเป็นไฉน

พระเจ้าผู้เป็นเจ้านาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาสุนัขจิ้งจอกได้อาหารไม่ว่าอย่างใด ๆ ไม่มีความเกลียดชัง ย่อมกลืนกินพอแก่ความต้องการ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเมื่อท่านได้โภชนะอย่างใด ๆ แล้ว ท่านไม่มีความเกลียดชัง ท่านฉันทพอให้สรีระเป็นอยู่หรือพอเลี้ยงสรีระเท่านั้น เหมือนกับสุนัขจิ้งจอกไม่เลือกอาหารฉันทนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งสุนัขจิ้งจอกเป็นปฐม สมด้วยคำอันพระมหากัสสปเถระเจ้ากล่าวไว้ว่า

เสนาสนมฺหา โอรุยฺห

คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสี

ภุจฺชนตํ ปุริสํ กุญฺฉี

สกกจฺจนตํ อุปฺภุจฺหิ เป็นอาทิ

มีความว่า ข้าพเจ้าลงจากเสนาสนะแล้ว เข้าบ้านเพื่อบิณฑบาต ได้บำรุงชายคนหนึ่ง ผู้เป็นขี้เรื้อนกำลังบริโภคอยู่โดยเคารพ เขาได้น้อมคำข้าวด้วยมืออันเปื่อยเน่าถวายเรา เมื่อเขายกคำข้าวขึ้น นิ้วมือของเขาได้ขาดตกลงในที่นั้น เราอาศัยความทำไว้ในใจเป็นเค้ามูล ฉันทคำข้าว นั้นได้ เมื่อเรากำลังฉันทอยู่นั้น จะได้มีความเกลียดชังหาไม่ได้ ดังนี้ ขอถวายพระพร

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาสนัษ
จิ้งจอก เมื่อได้อาหารมาแล้วยอมไม่เลือกว่าดีหรือเลวยอมกินได้ทั้งสิ้น **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด
พระโยคาวจรเจ้าเมื่อได้โภชนะแล้ว ท่านไม่เลือกว่าดี หรือเลว บริบูรณ์หรือไม่บริบูรณ์ก็ตาม
ท่านยินดีตามมีตามได้ เหมือนสุนัขจิ้งจอกฉนั้นนั่น นี่แหละองค์แห่งสุนัขจิ้งจอกคำรบ ๒ ยุติ
ด้วยคำอันพระเถรเจ้าชื่อว่าอุปเสนวังคันทบุตรกล่าวไว้ว่า

สกจิตต์ ทมยมาเนน

ลูเชนปี จ สนตุสเส

รเสสุ อนุคิฑุสเส

อิตริตเรน สนตุฏจี

อิตริตเรน สนตุสเส

นาณณํ ปตเถ รสํ พุํ

ฉาเน น รมติ มโน

สามณณํ ปริปุรติ

ความว่า ภิกษุเมื่อทรมานจิตของตน ต้องเป็นผู้สันโดษด้วยของตามมีตามได้ และ
สันโดษ ยินดีแม้ด้วยของเศร้าหมอง ไม่พึงปรารถนาอย่างอื่น ๆ ให้มากนัก ใจของบุคคล
ผู้กำหนดในรสทั้งหลาย ย่อมไม่ยินดีในฉาน ความสันโดษตามมีตามได้ ย่อมยังสามัญคุณให้
เต็มบริบูรณ์ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดีมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนเต นาคเสน** ข้า
แต่พระนาคเสนผู้เจริญ องค์ ๓ แห่งมฤคนั้นเป็นฉน

พระผู้เป็นเจ้านาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้
ประเสริฐ **มิโค นาม** ธรรมดาว่ามฤคยอมเที่ยวไปในป่าแต่กลางวัน ครั้นถึงกลางคืนยอมอยู่ใน
อัพโภกาสที่แจ้ง **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้าท่านก็อยู่ในป่าแต่กลางวัน ครั้นถึงเวลา
กลางคืน ท่านยอมอยู่ในอพโภกาสที่แจ้ง เหมือนมฤคฉนั้นนั่น นี่เป็นองค์แห่งมฤคเป็นปฐม
สมด้วยพระพุทธฎีกาอันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่พระสารีบุตรไว้ว่า

โส โข อหํ สารีบุตร ยา ตา รตติโย สีตา เหมนตिका อนุตรฎกา เป็นต้น

ความว่า ดูกรสารีบุตร เวลากลางคืนที่เป็นไปในระหว่างเหมันตฤดูเป็นสมัยน้ำค้างตก
ถึงฤดูเช่นนั้น ตกกลางคืนเราอยู่ในอพโภกาส เวลากลางวันอยู่ในราวป่า ครั้นถึงเดือนท้ายแห่ง
ฤดูร้อน เวลากลางวันเราอยู่ในอพโภกาส ตกกลางคืนอยู่ในราวป่า ดังนี้ ขอถวายพระพร

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร มฤคยอมหลบ
ลูกศรอันจะตกเหนือตนหลีกเลี่ยงไปได้ และไม่น้อมกายเข้าไปใกล้ลูกศร **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด

พระโยคาวจรเจ้าก็รู้จักหลบหนีกิเลสอันจะมาตกในตนได้เหมือนฉันทันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งมฤคคัมภีร์ ๒

ขุน จ ปรี่ อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ขอถวายพระพร ธรรมเนียมตามฤคเมื่อพบเห็นพวกมนุษย์เข้าแล้ว ย่อมซ่อนตัวหลบอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ด้วยคิดว่าจะไม่ให้เขาเห็นตัว **ยถา** มีครุวนาฉันทันใด พระโยคาวจรเจ้าเมื่อพบเห็นความทะเลาะวิวาทหรือคนทุศีลคนเกียจคร้าน หรืออาการที่อยู่คลุกคลีกัน ท่านย่อมหลีกเลี่ยงหนีไปเสีย ด้วยว่าจะไม่ให้เขาเห็น แม้ตัวท่านก็ไม่อยากพบเห็นเขา เหมือนกับมฤคฉันทันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งมฤคคัมภีร์ ๓ ยุติด้วยคำอันพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรกล่าวไว้ว่า

**มา เม กทาจิ ปาปิโจ
อปฺปสุโต อนาจาโร**

**กุสิโต ทินวีริโย
อสมฺมโต กตฺถจิ อหุ**

ความว่า คนมักมาก เกียจคร้าน มีความเพียรเลวทราม ไม่ใช่เป็นคนสดับ ปราศจากมารยาท ไม่ใช่เป็นคนสงบระงับ อย่าได้มีแก่เรา คือว่าเราอย่าได้พบเห็นเขา แม้ในที่ไหน ๆ ในกาลบางครั้งบางคราวดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดีมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระนาคเสนผู้ปรีชาญาณ องค์ ๔ แห่งโคนัน เป็นไฉน

พระนาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าโค ย่อมไม่ละคอกเป็นที่อยู่ของตน **ยถา** มีครุวนาฉันทันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็จะได้ละโอกาสแห่งตนหาไม่ได้ ย่อมพิจารณาอยู่เนือง ๆ ว่าร่างกายของเรานี้ไม่เที่ยง และมีอันเหลวแหลกแตกทำลายกระจัดกระจายไปเป็นธรรมดา ดั่งนี้อยู่เสมอ เหมือนโคฉันทันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งโคเป็นปฐม

ขุน จ ปรี่ อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาว่าโค ย่อมแบกแต่แอกไว้ ลากเข็นแอกไปโดยความทุกข์บ้างสุขบ้าง **ยถา** มีครุวนาฉันทันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็สมาทานพรหมจรรย์ไว้ ประพฤติพรตพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ตลอดถึงสิ้นชีพโดยทุกข์บ้างสุขบ้าง เหมือนโคฉันทันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งโคคัมภีร์ ๒

ขุน จ ปรี่ อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าโคเมื่อกินหญ้าตามความพอใจอิ่มหน้าแล้วก็ดื่มกินซึ่งน้ำ **ยถา** มีครุวนาฉันทันใด พระโยคาวจรเจ้า เมื่อรับคำสั่งสอนของอาจารย์และพระอุปัชฌาย์ ด้วยความพอใจและความรักใคร่เลื่อมใสแล้ว ก็ตั้งใจฟังโดยเคารพดูโคฉันทันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งโค คัมภีร์ ๓

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาว่าโค เมื่อเจ้าของฝึกหัดให้ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมทำตามทุกอย่าง **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้า ท่านก็ตั้งใจรับโอวาทานุสาสน์ของพระเถระหรือภิกษุผู้ใหม่และปานกลาง แม้แห่ง คฤหัสถ์หรืออุบาสกผู้เป็นกัลยาณชน ใครให้โอวาทแก่ท่าน ท่านก็ตั้งใจรับเหมือนโคฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งโค คำรบ ๔ ยุติด้วยคำอันพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรกล่าวไว้ว่า

ตทหุพพชิต สนโต

โสปี มํ อนุสาเสยย

ชาติยา สตตวสสิโก

สมปติจเฉยย มตถเก เป็นอาทิ

มีความว่า ถึงผู้ที่มีสันดานสงบระงับอันบวชในวันนั้น มีพรรษาอายุกาลได้ ๗ ปีแต่เกิดมา จะฟังสั่งสอนเรา เราก็ตั่งใจรับไปใส่เคียรเกล้า เราพบเห็นท่านแล้ว ฟังเข้าไปตั้งความพอใจและความรักใคร่ในท่านเป็นอย่างแรงกล้า และฟังนัมัสการโดยเคารพเนื่อง ๆ โดยฐานเป็นอุปัชฌาย์ อาจารย์ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดี มีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระนาคเสนผู้เป็นเจ้า องค์ ๒ แห่งสุกรเป็นไฉน คืออะไรบ้าง

พระนาคเสนจึงถวายวิสัชนาว่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาสุกร เมื่อถึงฤดูร้อนย่อมลงคลุกตัวในน้ำ **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้า เมื่อจิตก่ดก่ลุ่มงุ่นง่าน ก็เจริญเมตตาภาวนาอันเย็นประณีต ดุจสุกรลงคลุกตัวในน้ำฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งสุกรเป็นปฐม

ขุน จ ปร ประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรผู้ประเสริฐธรรมดาสุกรพบน้ำที่ไม่ มีเปือกตม ย่อมเอาจมูกดูดแผ่นดินกระทำให้เป็นแอ่งแล้วลงนอน **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าก็เจริญกายคตาสติฝังอยู่ในใจ ห้ามอารมณ์ภายนอกมิให้ครอบงำ นอนอยู่ต้งสุกร ฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งสุกร คำรบ ๒ ยุติด้วยคำอันพระปิณฑโทลการทวาชเถระเจ้ากล่าวไว้ว่า

กายสฺส ภาวํ ทิสฺวาน

เอกากิโก อหฺตฺติโย

วิจินฺตฺวา วิปสฺสโก

สยติ อารมฺมณนฺตเร

มีความว่า พระโยคาวจรเจ้าผู้เจริญวิปัสสนา เห็นความเป็นความเจริญแห่งร่างกายแล้ว ก็พิจารณาไป เป็นผู้อยู่คนเดียว ไม่มีเพื่อนเป็นที่สอง นอนอยู่ในระหว่างแห่งอารมณ์ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ปิ่นประกาศกร จึงมีพระราชโองการตรัสว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้านาคเสนผู้เจริญ องค์แห่งช้าง ๕ ประการนั้นเป็นไฉน

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาช้าง เทียวไปในป่า ย่อมเอาเท้ากระชุนทำลายแผ่นดิน **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้า ก็พิจารณาทำลายกิเลสฉนั้นนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งช้างเป็นปฐม

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาช้าง ย่อมแลไปตรง ๆ ดูแต่กายของตน จะไปเหลียวแลดูทั่วไปในทิศต่าง ๆ หามิได้ **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้าก็เพ่งพิจารณาแต่ร่างกาย จะได้เหลียวดูทิศน้อยทิศใหญ่หรือเบื้องบนเบื้องต่ำหามิได้ ทอดตาไปเพียงชั่วแอก ดังช้างฉนั้นนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งช้าง คำรบ ๒

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาว่าช้าง จะได้นอนอยู่ประจำแหล่งเป็นเนืองนิตย์หามิได้ เทียวหาอาหารได้ในที่ใดก็อยู่ในที่นั้น **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้า ก็มิได้นอนประจำแหล่งเป็นเนืองนิตย์ ไม่มีอาลัย เทียววิณทนาตไปพบประเทศแห่งใดเป็นที่พอใจและสมควร จะเป็นมณฑปหรือโคนไม้ ถ้าและภูเขากก็ตาม ย่อมเข้าอาศัยอยู่ในที่นั้น จะได้ทำความปรารถนาอาลัยมั่นคงหามิได้ ดูช้างฉนั้นนั้น นี่เป็นองค์แห่งช้าง คำรบ ๓

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาว่าช้างจะลงน้ำ ย่อมลงสู่สระประทุมอันกว้างใหญ่ มีน้ำใสสะอาดดาดาชไปด้วยบัว ๕ ประการ และคะนองลำพองเล่นตามสบาย **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้า ก็ลงสู่สระ คือ พระมหาสติปัญฐานทั้ง ๔ ประการ อันเต็มเปี่ยมไปด้วยน้ำอันเย็นใสสะอาดไม่ขุ่นมัว กล่าวคือพระธรรมอันประเสริฐดาดาชไปด้วยประทุมชาติ คือพระวิมุตติ พิจารณาจำแนกสังขารด้วยญาณ เล่นอยู่ด้วยพระสติปัญฐานนั้นตามสบาย ดูช้างฉนั้นนั้น นี่เป็นองค์แห่งช้าง คำรบ ๔

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาช้าง จะยกเท้าขึ้นก็มีสติ จะเหยียบลงก็มีสติ มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้า จะยกเท้าขึ้นหรือเหยียบลงก็มีสติสัมปชัญญะ ก้าวไปถอยกลับก็มีสติสัมปชัญญะ งอเข้าเหยียดออกก็มีสติสัมปชัญญะ มีสติสัมปชัญญะอยู่ทุกขณะ จะได้ละวางเสียหามิได้ นี่แหละเป็นองค์แห่งช้างคำรบ ๕ ยุติด้วยกระแสพระธรรมเทศนา ที่พระมหากษัตริย์ไว้ในสังยุตตนิกายอันประเสริฐว่า

กาเยน ส่วโร สารุ
 มนสา ส่วโร สารุ
 สพพตถ ส่วโร ลขชี

สารุ วาจาเย ส่วโร
 สารุ สพพตถ ส่วโร
 รกษิตโตติ ปวจุจติ

มีความว่า การสำรวมด้วยกายวาจาใจเป็นความดี สำรวมได้ทั่วไปก็เป็นความดี พระ
 โยคาวจรเจ้า ผู้มีความละอายสำรวมทั่วไป บัณฑิตย่อมกล่าวว่าเป็นผู้รักษา ดังนี้ ขอถวายพระพร

กฤษณธรรมที่ ๔ จบเพียงนี้

ในที่สุดวรรคนี้ พระคณิศรจนารักษ์เจ้า ผูกอุทานคาถากล่าวหัวข้อบทมาติกาที่แสดง
 มาข้างต้นนั้นไว้ว่า

อุปจุจิกา วิฬาริ จ
 นงกุลโธ สิงคาโธ มิโค

อุณหุโร วิจณเณน จ
 วราโท โครูปหตถินา

มีใจความว่า องค์แห่งปลวก องค์แห่งแมว องค์แห่งหนู องค์แห่งแมงป่อง องค์แห่งพัง-
 พอน องค์แห่งสุนัขจิ้งจอก องค์แห่งเนื้อ องค์แห่งสุกร องค์แห่งโค องค์แห่งช้าง เหล่านี้ ท่านจัด
 เป็นวรรคอันหนึ่ง ดังนี้แล

สีหวรรคที่ ๕

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิบดีจึงตรัสถามต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นเจ้านาคเสน องค์แห่งราชสีห์ ๗ ประการนั้นเป็นไฉน คือสิ่งไรบ้าง

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์เหล่าปณฺฑุ ย่อมเป็นสัตว์ขาวบริสุทธิ์ผุดผ่องปราศจากมลทิน **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็เป็นผู้มีสันดานขาวบริสุทธิ์ผุดผ่องปราศจากมลทิน ไม่มีความรังเกียจต่อความประพฤติปฏิบัติ **ดุจ**ราชสีห์อันขาวบริสุทธิ์ฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ เป็นปฐม

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภาร ธรรมดาว่าราชสีห์ย่อมเที่ยวไปด้วยเท้า ๔ ประกอบด้วยลีลาอันงดงาม **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็เที่ยวไปด้วยอิทธิบาททั้ง ๔ ประการ **ดุจ**ราชสีห์ฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คัมภ ๒

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์ ย่อมมีรูปร่างและมีสร้อยที่คอสวยสะอาดรุ่งเรืองรูจี **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็มีรูปร่างและมีสร้อยคอคือศีลรุ่งเรืองรูจีเหมือนฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คัมภ ๓

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์ แม้จะต้องเสียชีวิตถึงแก่ความตาย ก็มีได้ยอมอ่อนน้อมแก่สัตว์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ย่อมยอมตาย จะได้เสียดายชีวิตหาไม่ได้ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็ยอมเสียสละชีวิต จะได้ประจบคฤหัสถ์เป็นกุลทูลสกะหาปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัชเสียดายชีวิตหาไม่ได้ **ดุจ**ราชสีห์อันสู้สละชีวิตฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คัมภ ๔

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรผู้เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์ยอมหาอาหารไปโดยลำดับ ได้อาหารในที่ใด ก็บริโภคนั้น พอแก่ประโยชน์ จะได้เลือกเอาแต่เนื้อที่ดี ๆ นั้นหาไม่ได้ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็เที่ยวบิณฑบาตไปตามลำดับตรอก จะได้เลือกตระกูลหรือเลือกโภชนาหารหาไม่ได้ แสวงหาได้ในที่ใดก็บริโภคนั้น ด้วยความประสงค์จะดำรงสรีระร่างกายให้เป็นไปเท่านั้น และจะได้เลือกว่าโภชนะประเสริฐหรือไม่ประเสริฐก็หาไม่ได้ **ดุจ**ราชสีห์ฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คัมภ ๕

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์ จะได้กระทำสนธิธิ เก็บอาหารไว้บริโภคอีกหามิได้ บริโภคเนื้อคราวเดียวแล้ว ก็ไม่เก็บไว้บริโภคอีกต่อไป **ยถา** มีครุวนาฉนไต พระโยคาวจรเจ้า ก็มีได้กระทำสนธิธิเก็บปัจจัยไว้บริโภค ดูจราชสีห์ฉนนัน นี้แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คำรบ ๖

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าราชสีห์เมื่อหาอาหารไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ แม้ว่าหาได้ ก็มีได้มัวเมาบริโภค **ยถา** มีครุวนาฉนไต พระโยคาวจรเจ้าเที่ยวบิณฑบาตไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ แม้ว่าได้ก็มีได้มัวเมา พิจารณาเห็นโทษแห่งอาหารบริโภค ดูจราชสีห์ฉนนัน นี้แหละเป็นองค์แห่งราชสีห์ คำรบ ๗ ยุติด้วยพระพุทธรฎีกา ที่พระมหากษัตริย์สรรเสริญพระมหากัสสปเถระเจ้าไว้ในสังยุตตนิกายอันประเสริฐว่า

สนตุฎุจโยย ภิกขเว กสสโป อิตริตเรน จิวเรน อิตริตเรน บิณฑปาเตน อิตริตริบิณฑปาตสนตุฎุจโยยา จ วณณวาที น จ บิณฑปาตเหตุ อนเนสณิ อปปฏิรูปิ อาปชชติ เป็นอาทิ

มีใจความว่า **ภิกขเว** ดูรานะภิกษุทั้งหลายผู้ทรงศีลบริสุทธิ์ สำแดงกัสสปนี้ เป็นผู้สันโดษด้วยจีวรและบิณฑบาตตามมีตามได้ เจ้ากุ่มมสรรเสริญแห่งความสันโดษ ในบิณฑบาตตามมีตามได้ และจะได้ประพฤดิอเนสนกรรมอันไม่สมควรเพราะเหตุแห่งบิณฑบาตหามิได้ เมื่อเที่ยวบิณฑบาตไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ ครั้นแล้วได้ ก็มีได้สยบมัวเมา เป็นผู้เห็นโทษในอันบริโภคปัจจัย พวกเธอทั้งหลายพึงกระทำตามที่ตถาคตตรัสให้ฟังนี้ทุกประการ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ปิ่นประชากร จึงตรัสถามต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระนาคเสนผู้ปรีชา ที่พระผู้เป็นเจ้ากล่าววว่า องค์แห่งนกจากพราภ ๓ ประการนั้นเป็นอย่างไร

พระนาคเสนจึงวิสัชนาแก้ไขว่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่านกจากพราภจะได้สละภรรยาฉนนันหามิได้ ย่อมเป็นคู่อยู่เคียงกันไปจนสิ้นชีวิต **ยถา** มีครุวนาฉนไต พระโยคาวจรเจ้าก็มีได้ทอดทิ้งเสียซึ่งโยนิโสมนสิการ จนตลอดชีวิต เหมือนนกจากพราภฉนนัน นี้แหละเป็นองค์แห่งนกจากพราภเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรผู้เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่านกจากพราภย่อมบริโภคหอยและสาหร่ายใบไม้เป็นอาหาร และสันโดษยินดีอยู่ด้วยหอยสาหร่ายและใบไม้เหล่านั้น นกจากพราภฉนนันก็มีได้เสื่อมจากกรรม กายและผิวพรรณตั้งอยู่

ได้เป็นปรกติ **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าสันโดษด้วยปัจจัยตามมีตามได้ ก็มีได้เสื่อมจากศีล สมาธิ ปัญญา และวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ สรรพกุศลธรรมทุกประการ ตั้งอยู่ได้เป็นปรกติ ดุจนกจากพรากฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งนกจากพรากคำรบ ๒

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมด่าว่านกจากพรากยอมมิได้ฆ่าสัตว์ฉันได พระโยคาวจรเจ้า ก็วางท่อนไม้และศัสตราอาวุธเสีย มีความละอายอยู่ มิได้ฆ่าสัตว์ทั้งหลาย เป็นผู้ประกอบไปด้วยจิตเมตตากรุณาแก่สัตว์ทั้งหลาย ดุจนกจากพรากมิได้ฆ่าสัตว์ฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งนกจากพรากคำรบ ๓ ยุติด้วยพระพุทธรูปที่สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณมาสัมพุทธภควันตบพิตรเจ้าตรัสพระลัทธิธรรมเทศนา ในจักกवालชาดกว่า

โย น ทนฺติ น ขาณฺฺติ   **น ชินาติ น ชาปเย**
เมตฺโต โส สพฺพญฺเตสุ   **เวรี ตสฺส น เกนจิ**

มีความว่า บุคคลผู้ใดไม่เบียดเบียนสัตว์เองก็ดี ไม่ใช่ให้คนอื่นเบียดเบียนก็ดี และมีได้ชนะเอง มิให้คนอื่นชนะ ท่านบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีเมตตาในสรรพสัตว์ทั่วไป จะได้มีเวรติดตามเกี่ยวข้องกับด้วยผู้ใดผู้หนึ่งหามิได้ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดีจึงมีพระราชโองการตรัสถามปัญหาต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้ปรีชาเฉลิมปราชนฺ์ พระผู้เป็นเจ้ากล่าวไว้ว่า องค์ ๒ แห่งนางนกเงือกนั้น เป็นประการใดเล่า

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหाराช** ขอถวายพระพรบพิตรพระราชสมภาร ธรรมด่าว่านางนกเงือก ย่อมริษยาแก่ตัวของตน หึงพัวตน ให้อยู่รักษาแต่ลูกในโพรง แล้วคาบเหยื่อที่พึงใจไปใส่ลงในโพรง ปิดปากโพรงเสียด้วยสิ่งอันลามก เลี้ยงสามีไว้ในโพรง ถามการเกณฑ์ด้วยกำลังตน **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าก็พึงอย่าได้อินังน้อมจิตไปในกิเลส เมื่อกิเลสจะเข้ามาใกล้ พึงใส่ลงในโพรงคือศีลสังวร แล้วพึงชื่นชมยินดีในกายคตาสติด้วยมโนทวาร เปรียบดังนางนกเงือกเมื่อฟักไข่ อันหึงพัวให้อยู่ในโพรงแล้ว คาบเอาสิ่งลามกปิดปากโพรงไว้ เลี้ยงสามีตามชาติของตนฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งนางนกเงือกเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ **เวณาทิกา นาม** ชื่ออันว่านางนกเงือกนั้น เทียวไปแสวงหาเหยื่อ เมื่อเวลาเย็นก็บินมาสู่ฝูงแห่งตน เพื่อป้องกันรักษากายไว้ **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้า เมื่อส่องเสพซึ่งเสวิตัพพธรรมอันตนรักษา อยู่ในที่อันวิเวกแต่ผู้เดียว เพื่อพ้นจากสัญโญชน-

ธรรมทั้งปวง เมื่อหมดความยินดีในที่นั้นแล้ว ก็กลับมาสู่หมู่คณะสงฆ์ เพื่อจะดับเสียซึ่งความข้อนขอครหาและภัยทั้งปวง นี้แหละเป็นองค์แห่งนางนกเงือกเป็นคำรบ ๒ ยุติด้วยคำอันท้าวสัทสมบัติพรหมกราบทูลแก่สมเด็จพระทศพลญาณเจ้าไว้

เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ

จเรยฺย สโยชนวิปฺปโมกฺขํ

สเจ รติ นาทิคจฺเจยฺย ตตถ

สงฺฆे วเสยฺย รกฺขิตตฺตา สติมา

มีความว่า พระโยคาวจรเจ้า ซึ่งปรารถนาจะพ้นจากสังโยชน์ ฟังมาเสพซึ่งเสนาสนะอันสงบ ประพฤติธรรมที่จะพ้นจากสังโยชน์แม้ยินดีแล้ว ฟังกลับเข้าอยู่ในหมู่สงฆ์ เพื่อจะได้รักษาไว้ซึ่งตนดังนี้

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้ปรีชาเฉลิมปราชญ์ อันว่าองค์แห่งนกระจอกอย่าง ๑ นั้น เป็นประการใด

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ **ขรโปตโก นาม** ชื่อว่านกระจอกนั้น อาศัยเรือนผู้อื่นอยู่ จะได้ถือเอานิมิตแห่งสิ่งของอันใดของเขาไปหาไม่ได้ มีใจมัวหมองมากด้วยสัญญาอาศัยอยู่ ยถา มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเมื่อเข้าไปสู่ตระกูล ก็ไม่พึงถือเอานิมิตในที่นั่งและที่นอน ในเครื่องประดับและผ้า หรือเครื่องอุปโภคบริโภคและภาชนะวิกิตีทั้งหลาย เมื่อเข้าไปก็พึงมัวหมองกำหนดสัญญาว่า ตนเป็นสมณะดังนี้ นี้แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่งนกระจอก ยุติด้วยพระพุทธานุญาตที่สมเด็จพระบรมโลกนาถศาสดาสัมมาสัมพุทธภควันตบพิตร ตรัสพระสัทธรรมเทศนาไว้ในจุลนารทชาติกว่า

ปวิสิตฺวา ปรกุเล

ปานเน โภชนเน วา

มิตํ ชาเท มิตํ ภูญฺเช

น จ รูปे มนํ เกร

มีความว่า ธรรมดาภิษจะไปสู่ตระกูลอื่น ด้วยต้องการปานะและโภชนะนั้น ฟังเคี้ยวกินบริโภคกินซึ่งปานะและโภชนะที่เขาให้ด้วยความนับถือ แต่อย่าพึงกระทำใจให้หลงไปในรูปขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ปิ่นนราธิบตีบรมกษัตริย์ มีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าของพระนาคเสน พระผู้เป็นเจ้าของกล่าวไว้ว่าองค์ ๒ แห่งนกค่านั้น เป็นประการใด

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐธรรมดว่านกค่านั้นเป็นศัตรูกับกา ครั้นเวลากลางคืนก็ตีฝูงกาเป็นอันมาก ยถา มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าก็ไม่เข้ากันกับอวิชา แต่อาตมาผู้เดียวเข้าไปในที่สงัด ฟังรบบุ้งย่ำยี่เสียซึ่งตัวอวิชานั้น ตัดให้ขาดสูญตลอดราก ตถา ดังนกค้ำอันดีซึ่งฝูงกาฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งนกค้ำเป็นปฐม

บุณ จ ปริ อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดว่านกค้ำอยู่ป่าลับเร้นซ่อนอยู่ ยถา มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าก็ฟังยินดีในที่เร้นที่สงัด ปานดังนกค้ำฉันนั้น นี้เป็นองค์แห่งนกค้ำ คำรบ ๒ ยุติ ด้วยพระพุทธรักษา ที่สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณเจ้า ตรัสไว้ในสังยุตตนิกายว่า

ปฏิสลโน ภิกขเว โยคมาปชชถ ปฏิสลโน ภิกขเว ภิกขุ ปฏิสลนารามิ ปฏิสลนารโต อิหํ ทุกขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ อयํ ทุกขสมุทโยติ ฯเปฯ อयํ ทุกขนิโรธติ ฯเปฯ อयํ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ

แปลความว่า **ภิกขเว** ดุรานะสงฆ์ ท่านจงปฏิบัติหาที่สงัดชมฉานเถิด พระโยคาวจรเจ้าผู้ใด กำหนดยินดีในการชมฉานแล้ว พระโยคาวจรเจ้านั้น อาจรู้อย่างนี้ **อิหํ** คือสิ่งนี้แหละ เรียกว่าทุกข์ อาจรู้ว่าสิ่งนี้แหละเป็นทุกขสมุทัย อาจรู้ว่า สิ่งนี้แหละเป็นทุกขนิโรธ อาจรู้ว่าสิ่งนี้แหละเป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิตี จึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๑ แห่งตะขาบต่อไป

พระนาคเสนจึงวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดว่าตะขาบถ้าร้องขึ้นแล้ว ย่อมบอกเหตุแห่งความเกษม และภัยแห่งบุคคลอื่นฉันใด พระโยคาวจรเจ้าก็สำแดงธรรมบอกอกุศลกรรมว่า อกุศลกรรมจะนำไปสู่อบาย ส่วนกุศลจะให้ผลนำไปสววรรค์ บอกเหตุดีและชั่วแก่ประชาชนทั้งปวง ดุจตะขาบอันร้องฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่งตะขาบ ยุติด้วยคำที่พระบิดาโกลการทวาชเถระผู้เป็นเจ้าของกล่าวไว้ว่า

นิริเย ภยสนตาส์
อุภยาเนตานิ อตถานิ

นิพพานะ วิปุลล์ สุขี
เทสิตพพานิ โยคินา

แปลว่าธรรมดาพระโยคาวจรเจ้า ฟังสำแดงบาปบุญคุณโทษโปรดเวไนยชนทั้งปวง และ ฟังสำแดงทางพระนิพพาน อันเป็นแก่นสารนำมาซึ่งสุขอันไพบูรณ์ และฟังสำแดงซึ่งประโยชน์ ๒ ประการดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๒ แห่งค้ำ คาวต่อไป

พระนาคเสนจึงวิสัยชานว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าค้ำคาว เทียวไปในเรือนอื่นแล้ว ย่อมออกไป จะได้กังวล อาลัยอยู่ที่เรือนนั้นหามิได้ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเข้าไปบิณฑบาตในบ้านแล้ว ก็มิได้อาลัยกังวลอยู่ด้วยบ้าน ปานดุจค้ำคาวอันบินไปสู่เรือนผู้อื่น มิได้อาลัยที่จะอยู่ฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งค้ำคาวเป็นปฐม

ปุณ จ ปริ อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าค้ำคาวเมื่อไปอยู่ในตระกูลอันอื่น ก็มิได้กระทำความฉิบหายให้คนทั้งหลายนั้น **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเข้าไปสู่ตระกูลอันใด ก็มิให้ตระกูลอันนั้นเดือดร้อน **อติยาปนพหุลตาย วา** ด้วยความมักมากยิ่งประมาณก็ดี **อติวิญญตติพหุลตาย วา** ด้วยวิญญัตติยิ่ง ประมาณก็ดี **อติพหุภาณิตาย วา** ด้วยภาวะพูดมากยิ่งก็ดี **สมานสุขทุกขตาย วา** ด้วยภาวะ เสมอด้วยสุขและทุกข์ก็ดี **อตตโน มุลกั ฐมมึ** ประการหนึ่ง จะให้ธรรมเนียมของตนเสื่อมไปก็ หามิได้ ฟังยังความจำเริญให้มีโดยส่วนเดียว นี้แหละเป็นองค์แห่งค้ำคาวค้ำรบ ๒ ยุติ ด้วยพระพุทธานุภาพที่สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณเจ้า กล่าวไว้ในลักษณะสังยุตตสูตรในที่มณิกายว่า

สทฺธาย สีเลน สุเตน พุทธิยา

จาเคน ฐมฺเมน พุทธิ สาธุภี

ธเนน ธมฺมเณน จ เขตตวตถุณา

ปฺกตเตหิ ทาเรหิ จตฺตูปเทหิ จ

ฉาตีหิ มิตฺเตหิ จ พนฺธเวหิ

พเลน วณฺเณน สุขเณน จูภยึ

**กถา น หายะยุนติ ปเรติ อัจฉติ
อर्थ สมิตฺตญจ ปนาภิกงฺขติ**

มีความว่า พระโยคาวจรเจ้า ย่อมปรารณาต่อชนเหล่าอื่นว่า เป็นโฉนหนอ มหาชนทั้งหลายจะไม่พึงเสื่อมจากศรัทธา และศีล สุตะ จาคะ ปัญญา และกุศลธรรม สัปปริสธรรม เป็นอันมาก และเงินทอง ข้าวของไร่นาเรือกสวนและบุตรภรรยา สัตว์ ๒ เท้า ๔ เท้า และญาติมิตร พวกพ้องวงศ์วาร และพละวรรณะสุขะ ในโลกนี้และโลกหน้าทั้ง ๒ ประการ และพระโยคาวจรเจ้านั้นย่อมมาจำนงใจ ให้เขามั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยสิ่งเหล่านั้น ดังนี้ ขอถวายพระพรบพิตรพระราชสมภาร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามต่อไปว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้านาคเสนผู้ปรีชาเฉลิมปราษฎ์ พระผู้เป็นเจ้ากล่าวว่ องศ์อัน ๑ แห่งปลิงนั้น เป็นประการใดเล่า

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าปลิง เกาะอยู่ในคนและสัตว์ใดแล้ว ก็เกาะมันและหมั่นสูบกินซึ่งโลหิต **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าปรารณาจกนำจิตไปในอารมณ์ภาวนาอันใด พึงยึดเอาอารมณ์ภาวนาอันนั้นให้มั่น โดยสัจฐาน โดยเพศ โดยนิमितแล้วพึงเสพซึ่งวิมุติรส ด้วยอารมณ์ฉันนั้น นี้แหละเป็นองศ์อัน ๑ แห่งปลิง ยุติด้วยถ้อยคำอันพระอนุรุทธเถระเจ้ากล่าวไว้ว่า

ปริสฺสุทฺถวิมลจิตฺเตน

อารมฺมเณ ปติฏฺฐเปตฺวา

เตน จิตฺเตน ปาตพฺพํ

วิมุติรสสมเสจฺนํ

แปลความในพระคาถาว่า พระโยคาวจรเจ้าพึงตั้งไว้ซึ่งอารมณ์ด้วยจิตอันบริสุทธิ์หา มลทินมิได้ แล้วพึงเสพซึ่งวิมุติรสอันเป็นเครื่องให้เกิดปีติยินดีด้วยจิตนั้น ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามว่า องศ์แห่งงู ๓ ประการนั้น ประการใดเล่า

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่างูย่อมเลื้อยไปด้วยอุระ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าก็พึงเที่ยวไปด้วยปัญญา และท่านย่อมเว้นเสียซึ่งสิ่งปราศจากลักษณะ เจริญแต่สิ่งที่มีลักษณะ คือ พระไตรลักษณญาณ ฉันนั้น นี้แหละเป็นองศ์แห่งงูเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **สบไป** ธรรมดาว่างูนั้นเที่ยวไปปะต้นยาเข้า ก็เลี้ยงหลีกไปให้พ้นต้นยา
ยถา มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าฟังดเว้นเสียซึ่งทุจริต ดุจงูอันหลีกให้พ้นต้นยาฉะนั้น นี้
แหละเป็นองค์แห่งงู คำรบ ๒

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **สบไป** อันว่างู ครั้นกัดมนุษย์เข้าแล้วก็คิดจะหลีกหลบไป ยถา มีครุวนา
ฉันใด พระโยคาวจรเจ้ากำจัดเสียซึ่งวิตกผิดแล้ว ห้ามปรามมิให้ความไม่ยินดีบังเกิด ฟังวิตก
โดยมากกว่า วันล่วงไปได้เท่านี้แล้ว ไม่ควรประมาท เหตุว่าวันล่วงแล้วมิอาจจะกลับได้ ดังนี้
นี่แหละเป็นองค์แห่งงูคำรบ ๓ ยุติด้วยพระพุทธรูปที่สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณเจ้าตรัสพระ
ลัทธธรรมเทศนาไว้ในกนินรชาดก โดยคำของกนินร ๒ ตน กล่าวกะพรวานป่าว่า

ยเมกรตตี วิปวสิมุท ลุททก
อกามกา อณวมณณั สริตวา
ตเมว รตติมนุตปปมานา
โสจาม สา รตติ ปุนนุนเสสสติ

มีความว่า ดูรานะพรวานป่า เราพลัดพราวจากกันราตรีใด ก็เร้าร่อนโศกเศร้า ด้วยเรา
ระลึกถึงกันตลอดราตรีนั้น และเราจะได้ราตรีที่พลัดกันคืนมาอีกหามิได้ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิปัตติ จึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์แห่งงูเหลือม
ต่อไปว่า องค์แห่งงูเหลือมอัน ๑ นั้น เป็นไฉน

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **อชโคร นาม** ชื่อว่างูเหลือม **มหตี มหากาโย** เป็นสัตว์ใหญ่ มีกาย
อันใหญ่ มีท้องเที่ยวแห่งอยู่หลายวัน เหตุว่าหาอาหารไม่ได้เต็มท้อง และงูเหลือมนั้นเลี้ยง
ชีวิตตนตามประมาณอาหาร ยถา มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเที่ยวไปบิณฑบาตได้อาหาร
มาก ก็พึงบริโภคพอเป็นยาปนมัดฉันนั้น แม้ได้อาหารน้อยแต่ ๔ คำ หรือ ๕ คำ พึงขยำกับ
อุทกแล้วจึงฉัน นี่แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่งงูเหลือม ยุติด้วยถ้อยคำอันพระธรรมเสนาบดี
สารีบุตรเถรเจ้า กล่าวไว้ว่า

อลลั สุขขั จ ภูณชนโต
อุนุทโร มิตดาทาโร

น พาพิหุ สุหิตโต ลียา
สโต ภิกขุ ปริพพเช

จตุตถาโร ปณฺจ อาโลเป
อลํ ภาสฺวิหาราย

อภฺตฺวา อุทฺวิ ปิเว
ปหิตตฺตสฺส ภิกฺขุโน

มีความว่า ธรรมดาเป็นภิกษุ เมื่อได้บริโภคอาหารอันสดกัดีแห่งกัดี อย่าได้หวัง
ประโยชน์ดีในการบริโภคหนักนัก ประการหนึ่งพึงให้ท้องพร่องไว้ บริโภคแต่พอประมาณ มีสติ
เว้นคำข้าวไว้เพียง ๔ คำหรือ ๕ คำ อย่าให้อิ่มเต็มทีนัก ครั้นไม่ได้บริโภคแล้วพึงดื่มกินซึ่งน้ำ
ทำดังนี้แหละ สมควรแก่ภิกษุผู้เป็นโยคาวจรนั้น เพื่อจะได้อยู่เป็นสุขสำราญ ดังนี้ ขอถวาย
พระพร

จบสัหวรรคที่ ๕ แต่เพียงนี้

ในที่สุดวรรคนี้ พระคณฺถรจนาจารย์เจ้า ผูกอุทานคาถา กล่าวหัวข้อบทมาติกา ที่แสดง
มาข้างต้นนั้นไว้ว่า

เกสรี จกฺกฺวาโก จ
อุลฺลฺโก สตฺปตฺโต จ
สฺปฺโป อชฺโคร เจว

เวณาทิ ชฺรโปตฺโก
วคฺคฺลึ เจว ชลฺลฺกา
วคฺโค เตน ปวฺจฺจติ

มีใจความว่า องค์กรแห่งราชสีห์ องค์กรแห่งนกจากพราว องค์กรแห่งนกเงือก องค์กรแห่ง
นกกระจอก องค์กรแห่งนกเค้า องค์กรแห่งตะขาบ องค์กรแห่งค่างดาว องค์กรแห่งปลิง องค์กรแห่งงู
องค์กรแห่งงูเหลือม เหล่านี้ท่านจัดเป็นวรรคหนึ่งดังนี้แล

มักกฏวรรค ที่ ๖

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้านาคเสนอันปรีชาเฉลิมปราชณฺ์ ผู้เป็นเจ้ากล่าวว่ องคฺแห่งแมงมุมทำรังใกล้ ทางอย่าง ๑ นั้น เป็นประการใด

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าแมงมุมนั้นย่อมชักใยเป็นข่ายเป็นเพดานไว้ สัตว์ทั้งหลาย คือแมลงหวี่และแมลงวัน บินไปติดอยู่ที่ข่ายที่เพดานนั้น แมงมุมนั้นก็บริโภคนิสัตว์ที่ติดข่ายนั้นเป็น ภัคษาหาร **ยถา** มีครุวนาฉนฺใด พระโยคาวจรเจ้านั้น ก็ซึ่งเพดานคือ สติปฏฐาน และปิดทวารทั้ง ๖ ไว้ มาตรการว่าแมลงวันคือกิเลสได้เข้าไปติดอยู่ในเพดานนั้น ก็พึงจับฆ่าเสียฉนนั้น นี้แหละเป็น องคฺอัน ๑ แห่งแมงมุมชักใย ยุติด้วยคำอันพระอนุรุทธเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

วิตานํเยว ฉทฺวาเรสุ

สติปฏฐานวรุตตมํ

กิเลสํ ตตถ ลคฺเคตฺวา

หนตพฺพา เต วิปสฺสกา

แปลความว่า ธรรมดาโยคาวจรเจ้า อันเรียนวิปัสสนาพึงซึ่งเพดานคือสติปฏฐาน ปิด ทวารทั้ง ๖ ไว้ เมื่อกิเลสเข้าไปช่องอยู่ก็จับฆ่าเสียฉนนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าอันปรีชาเฉลิมปราชณฺ์ องคฺอัน ๑ แห่งทารกอันดูดนมมารดานั้นอย่างไรเล่า

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าทารกที่ดูดนมมารดานั้น ย่อมแสวงหาประโยชน์ด้วยน้ำนม ร้องให้อ่อนหวานกินนม มารดา **ยถา** มีครุวนาฉนใด พระโยคาวจรเจ้าก็พึงแสวงหาประโยชน์แห่งตน พึงรักซึ่งธรรม ทั้งหลายหมายประโยชน์ และประกอบความเพียรอยู่ในที่อันสงบ พึงส้องเสพกัลยาณมิตรอัน สมควร พอใจอยู่ในสำนักครูบาอาจารย์ พึงเล่าเรียนซึ่งพระอรรถกถาบาลี อันจะเกิดประโยชน์ แห่งตนฉนนั้น นี้แหละเป็นองคฺอัน ๑ แห่งพาลทารกดูดนมมารดา สมด้วยพระพุทฺธฎีกาที่ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในมหาปรินิพพานสูตร มีในที่ขนิทายว่

อิงฺขม ตุมฺเห อานนฺท สทตฺเถ วายมถ สทตฺเถ อนฺนุญฺชถ สทตฺเถ อปฺปมตฺตา อาตานิโน
ปทิตตฺตา วิหฺรถ

มีความว่า **อานนฺท** ดูกรส่าแดงอานนท **อิงฺขม** ดังตถาคตจะเตือน ท่านจงพยายาม ในประโยชน์แห่งตน **อนฺนุญฺชถ** จงประกอบซึ่งประโยชน์ตน ท่านอย่าได้ประมาทในประโยชน์ตน จงเป็นผู้มีความเพียร สงจิตไปในสมาธิ ฉนนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิบดีมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์อัน ๑ แห่ง
เต่าเหลืองสืบต่อไป

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ เต่าเหลืองนั้นกลัวน้ำเขียวหลิกน้ำไป มีอายุยืนด้วยไม่ลงน้ำ **ยถา** มี
ครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าฟังกลัวภัยในความประมาท มีสภาวะเห็นคุณอันประหลาดวิเศษ
ในอัปปมาท เห็นภัยในความประมาท ก็มีได้เสื่อมถอย แล้วก็เข้าไปสู่ที่ใกล้แห่งพระนิพพานมี
อุปไมยฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์อันหนึ่งแห่งเต่าเหลือง ยุติด้วยพระพุทธรูปที่สมเด็จพระสัมมา-
สัมพุทธภควันตบพิตรเจ้าตรัสเทศนาไว้ในพระธรรมบทว่า

อปปมาทรโต ภิกขุ

ปมาเท ภัยทสสิ วา

อภัพโพ ปริทานาย

นิพพานสเสว สนติเก

แปลความว่า พระโยคาวจรภิกษุ ยินดีในความไม่ประมาท แลเห็นภัยในความประมาท
เมื่อประพฤติตามโอวาทดังนี้ ก็มีเสื่อมไกล มีช้ำมีนาน ก็จะได้สำเร็จแก่พระอมตมหานิพพานดังนี้
ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิบดีบรมกษัตริย์ จึงมีพระราชโองการตรัสถาม ด้วยองค์
๕ แห่งป่าชฎสืบไป

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าป่าชฎย่อมปกปิดไว้ซึ่งคนไม่สะอาดได้ **ยถา** มีครุวนาฉันใด
พระโยคาวจรเจ้าฟังปกปิดไว้ซึ่งบุคคลผิดเหมือนป่าบังไว้ซึ่งคนไม่สะอาดฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์
แห่งป่าชฎเป็นปฐม

ขุน จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ป่าชฎนั้นสูญเปล่าไม่มีคนไปมา **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า
ฟังกำจัดเสียซึ่งราคะโทสะโมหะให้สูญจากสันดาน ปานดังว่าป่าชฎฉันนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่ง
ป่าชฎ คำรบ ๒

ขุน จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **ปวนิ** อันว่าป่าชฎนั้นสังัดเงียบ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า
ก็ฟังสังัดจากอกุศลจิตอันลามก ซึ่งเป็นจิตของปุถุชน มิใช่จิตอริยะะ ฉะนั้น นี่แหละเป็นองค์แห่ง
ป่าชฎ คำรบ ๓

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **ปวน** อันว่าป่าชฎ **สนต์** สงบระงับ **ปริสุท** ปริสุท **ยถา** มีครุวนาฉันได **พระโยคาวจรเจ้า** ก็พึงกระทำจิตให้สงบระงับให้ปริสุท **อย่าได้มี** **มานะ** และมักชะลบหลู่ท่านฉันนั้น **นี้** แหละเป็นองค์แห่งป่าชฎ **คำรบ ๔**

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภาร **ผู้มีศักดิ์เป็น** **อัครกษัตริย์อันประเสริฐ** **ปวน** อันว่าป่าเป็นที่อันพระอริยะเสพ **ยถา** มีครุวนาฉันได **พระ** **โยคาวจรเจ้า** ก็พึงส่งตจากกิเลสอันเป็นที่พระอริยะเสพดูจป่าฉันนั้น **นี้** แหละเป็นองค์แห่ง **ป่าชฎคำรบ ๕** **ยุติด้วยพระพุทธรูปที่ตรัสไว้ในสังยุตตนิกายอันประเสริฐว่า**

ปวิตเตหิ อริเยหิ

ปหิตตเตหิ วิมญุภิ

นิจจํ อารทฐวีริเยหิ

ปณฺฑิตเตหิ สทาวเส

มีความว่า **พระโยคาวจรภิกษุ** พึงอยู่ร่วมกับด้วยบัณฑิตผู้สงัด ไกลจากกิเลส สงัดจิตไป **ในสมาธิ** เป็นนักปราชญ์ **ปรารภความเพียรอยู่เป็นนิตย์** **ดังนี้** ขอถวายพระพร

สมเด็จพระนราธิบดินทร์มิลินท์เลิศกษัตริย์ จึงมีพระราชโองการตรัสถาม **ด้วยองค์ ๒** **ประการ** **แห่งรุกขชาติต่อไป**

พระนาคเสน จึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **ธรรมดาว่ารุกขชาติต้นไม้นั้น** **บุปผผลธโร** ทรงไว้ซึ่งดอกและผล **ยถา** มีครุวนาฉันได **พระ** **โยคาวจรเจ้า** ก็ทรงไว้ซึ่งผลกล่าวคือพระวิมุตติ **ทรงไว้ซึ่งดอกคือพระสามัญบุปผาฉันนั้น** **นี้** แหละ **เป็นองค์แห่งรุกขชาติเป็นปฐม**

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น **อัครกษัตริย์อันประเสริฐ** **รุกโข** อันว่ารุกขชาติต้นไม้ **ยอมให้คนอาศัยร่มฉันได** **พระโยคาวจรเจ้า** **พึงกระทำปฏิสังถาร** เป็นอามิสปฏิสังถารและธรรมปฏิสังถาร **กับด้วยบุคคลอันเข้าไปสู่สำนัก** **ฉันนั้น** **นี้** แหละเป็นองค์แห่งรุกขชาติ **คำรบ ๒**

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น **อัครกษัตริย์อันประเสริฐ** **ธรรมดาว่าไม้แล้วยอมมีร่มแผ่ไป** **คนอาศัยได้ทั่วทุกคน** **จะได้เลือก** **หน้าหามิได้** **ยถา** มีครุวนาฉันได **พระโยคาวจรเจ้า** ก็มิได้เลือกหน้าแผ่เมตตาไปแต่คนทั่วไป **แม้** **จะเป็นปัจจามิตร** **ข้าศึกหรือมิใช่ก็ดี** **ก็แผ่ไปให้เหมือนกัน** **ด้วยบทว่า**

อิเม สตุตา อเวรา อพฺยาปชฺฌมา อนินฺชา สุขี อตฺตานิ ปฺริทเรยฺยํ

แปลว่า **อิเม สตตะ** สัตว์ทั้งหลายนี้ **อเวรา** อย่ามีเวร **อพยาปชฌา** อย่ามีพยาบาท
จองเวร **อนิฆา** อย่าได้มีทุกข์ **สุขี** มีแต่ความสุข **ปรีทเรยฺยํ** พึงเลี้ยงรักษา **อดตานํ** ซึ่งตนดังนี้
ฉนั้นนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งรุกขชาติที่ค้ำรบ ๓ ยุติด้วยคำที่พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรเถรเจ้า
กล่าวไว้ว่า

เทวทตเต วรกมฺหิ

โจเร องฺคฺลิมาลเก

ธนฺปาเล ราหุเล จ

สพฺพตฺถ สมโก มฺนิ

มีใจความว่า สมเด็จพระมหามุนีบรมศาสดามีพระทัยประกอบด้วยพระมหากุณา
เมตตาแก่พระราหุลเถระฉนั้นใด น้ำพระทัยของสมเด็จพระสัมพันธูญ์เจ้าก็ประกอบไปด้วยเมตตา
ในพระเทวทัตอันคิดจะฆ่าพระองค์ และองฺคฺลิมาลโจรอันไล่ฆ่าพระองค์ และช่างธนฺปาเลทัตถิอัน
เทวทัตปล่อยเข้าไป และน้ำพระทัยของสมเด็จพระมหากุณาธิคุณเจ้า ก็แผ่พระทัยเมตตา
เหมือนเมตตาแก่พระราหุล ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิบดีจึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๕ ประการ
แห่งเมฆต่อไป

พระนาคเสนวิสัชนาว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์
อันประเสริฐ **เมโฆ** นามชื่อว่าเมฆ คือฝน ย่อมกำจัดเสียซึ่งมลทินเหวี่ยงโคลนให้หายไป **ยถา** มี
ครุวนาฉนั้นใด พระโยคาวจรเจ้า พึงระงับเสียซึ่งเหวี่ยงโคลนคือกิเลสดุจเมฆฉนั้นนั้น นี้แหละเป็นองค์
แห่งเมฆเป็นปฐม

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **เมโฆ** อันว่าเมฆอันให้เป็นฝน ยังภูมิภาคที่ร้อนให้ชุ่มชื้น **ยถา** มีครุวนา
ฉนั้นใด พระโยคาวจรเจ้าก็ยังมีมนุษยโลกกับทั้งเทวโลกให้ดับเสียซึ่งทุกข์ ด้วยเมตตาภาวนา มี
ครุวนาปานดุจเมฆฉนั้นนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งเมฆค้ำรบ ๒

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **เมโฆ** อันว่าเมฆนี้ ยังพืชในภูมิภาคให้งอกงาม **ยถา** มีครุวนาฉนั้นใด พระ
โยคาวจรเจ้ายังพืชคือศรัทธาแห่งสาธุชนสัตบุรุษทั้งหลายให้จำเริญ คือให้ได้ดีวิธสมบัติ ๓
ประการ คือมนุษยสมบัติ สวรรคสมบัติ นิพพานสมบัติ อันเป็นยอดสุขดุจเมฆฉนั้นนั้น นี้แหละ
เป็นองค์แห่งเมฆ ค้ำรบ ๓

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น

อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **เมโฆ** อันว่าเมฆนี้ ครั้นถึงฤดูแล้วก็ตั้งขึ้นให้ฝนตกลงมาเป็นอุทก-
สมุฏฐาน คือเป็นที่เกิดแห่งน้ำ ย่อมยังไม่ไหลและกอบัวเถาวัลย์ให้งอกงามจำเริญขึ้นแล้วรักษา
ไว้ได้ **ยถา** มีครุวนาฉนใด **พระโยคาวจร**เจ้าพึงยังโยนิโสมนสิการให้เกิดขึ้น รักษาสมณธรรมไว้
ด้วยโยนิโสมนสิการ เพราะธรรมทั้งหลายมีโยนิโสมนสิการเป็นมูลทุกประการ ฉะนั้น นี้แหละ
เป็นองค์แห่งเมฆ คำรบ ๔

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ เมฆนั้นเมื่อบันดาลให้ฝนตกลงมายังแม่น้ำและสระโบกขรณีและบ่อ
ชอกธารและที่ลุ่มทั้งหลาย **ปริบุญเรติ** ให้เต็มไป **อุทกธารา** ติ ด้วยท่อธารแห่งน้ำ **ยถา** มีครุวนา
ฉนใด **พระโยคาวจร**เจ้าก็ยังมีธรรมเมฆคือพระไตรปิฎก และพระโลกุตรธรรมเจ้าให้ตกลงในน้ำ
จิตแห่งคนอันปรารถนาพระโลกุตรธรรมเจ้าให้เต็มบริบูรณ์ดุจเมฆฝนอันยังนทีสระโบกขรณีให้
เต็มบริบูรณ์ **ตถา** ก็มีอุปมาเหมือนดังนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งเมฆ คำรบ ๕ ยุติด้วยคำที่พระ
ธรรมเสนาบดีสารีบุตรเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

โพธเนยย์ ปชั ทิสวา

สทสทสสปี โยชนั

ขณน อุปคนตวาน

โพเชติ ตั มหามุนิ

มีความว่า สมเด็จพระมหากรุณาเจ้าเป็นจอมมahanีผู้ประเสริฐ **ทิสวา** พระองค์ออก
จากพระกรุณาสมบัติ พิจารณาดูโพธเนยยัสถ์อันควรจะรู้มรรคผล เมื่อพระองค์เห็นโพธเนยชน
แล้ว ถึงทางจะไกลตั้งแสนโยชน ก็อุตสาหะเสด็จไปโปรด **โพเชติ ตั** ยังฝูงเวไนยโพธเนยยัสถ์นั้น
ให้ตรัสรู้มรรคผล โดยควรแก่ขณะ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนเต นาคเสน**
ข้าแต่พระนาคเสนผู้เป็นเจ้า ผู้ปรีชาเฉลิมปราชาญ์ ที่พระผู้เป็นเจ้ากล่าววว่า องค์แห่งมณี
รัตนะ ๓ ประการนั้นเป็นอย่างไร

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **มณิ-**
รัตนั นาม ขึ้นชื่อว่ามณีรัตนะ **เอกนุตปริสุทฺธั** บริสุทฺธิ์โดยแท้ **ยถา** มีครุวนาฉนใด **พระโยคา-**
วจรเจ้าก็เลี้ยงชีวิตเป็นเอกนุตปริสุทฺธิ์ ดุจแก้วมณีฉนนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งมณีรัตนะเป็นปฐม

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ
มณิรัตนั อันว่ามณีรัตนะนั้น มิได้เจือไปด้วยมลทินสิ่งอันใดอันหนึ่ง **ยถา** มีครุวนาฉนใด **พระ**
โยคาวจรเจ้าก็มิได้เจือไปด้วยสหายปามมิตรใจบาป ดุจมณีรัตนะอันมิได้เจือด้วยมลทินสิ่งใด ฉนนั้น
นี้แหละเป็นองค์แห่งมณีรัตนะ คำรบ ๒

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **มณิรตน** มณีเป็นชาติรัตนะ คือประกอบด้วยแก้วอันมีชาติ **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจร เจ้าย่อมอยู่ด้วยท่านอันมีชาติอันอุดม คือท่านผู้ตั้งอยู่ในพระโสดาบัน พระสภิตาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ เป็นเสกขบุคคล เป็นผลสมังคี และท่านที่ได้ไตรวิชชา ได้อภิญญา ๖ ดุจมณีอันควรจะอยู่ด้วยชาติมีฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งมณีรัตนะ ค้ำรบ ๓ ยุติด้วยพระพุทธรูปที่สมเด็จพระมหากรุณาตรัสไว้ว่า

สุทธา สุทเธติ สวาส์
ตโต สมคคา นิปกา

กบฺเปยฺย โว ปติสฺสตา
ทุกฺขสฺสนตฺ กิรฺสฺสถ

แปลความว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์และมีสติชอบแต่จะอยู่ด้วยพระภิกษุที่มีศีลบริสุทธิ์ แต่นั้นไปก็จะสมัคสรโสมสมมีปัญญารักษาตนแก่กล้าขึ้น **ทุกฺขสฺสนตฺ กิรฺสฺสถ** ก็จะไม่ปล่อยแผ้วกระทำซึ่งที่สุดแห่งความทุกข์ได้ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามต่อไปนี้ **ภนฺเต** **นาคเสน** ข้าแต่พระนาคเสนผู้เป็นเจ้าผู้ปรีชาเฉลียวปราณี พระผู้เป็นเจ้ากล่าวไว้ว่าองค์ ๔ แห่งพรานเนื้อนั้นเป็นประการใด

พระนาคเสนจึงวิสัชนาว่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่าพรานเนื้อ เมื่อแสวงหาเนื้อ ก็มีได้หลับนอน ย่อมปราศจากเงียบเหงาหาวนอน **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าก็ปราศจากหลับดุจพรานเนื้อฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งพรานเนื้อเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **มาควิโก** พรานเนื้อนั้นผูกจิตคิดแต่จะฆ่าเนื้อ **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าก็ผูกอารมณ์ที่จะได้ธรรมวิเศษ ดุจพรานเนื้ออันผูกจิตอยู่ด้วยเนื้อฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งพรานเนื้อ ค้ำรบ ๒

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็นอัครกษัตริย์อันประเสริฐ พรานเนื้อย่อมรู้จักกาลที่จะยิงเนื้อนั้น **ยถา** มีครุวนาฉันได พระโยคาวจรเจ้าพึงรู้ว่ากาลนี้เป็นกาลชมฉาน กาลนี้เป็นกาลที่จะออกจากฉาน ดุจพรานเนื้ออันรู้กาลจะยิงเนื้อฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งพรานเนื้อ ค้ำรบ ๓

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น

อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **มาควโก** พรานเนื้อเห็นแล้วซึ่งเนื้อย่อมยังความยินดี ให้บังเกิดว่า
 อาตมาจะได้เนื้อตัวนี้ **ยถา** มีครุวนาฉันไค พระโยคาวจรเจ้าได้อารมณ์อันน่ายินดีแล้ว ก็ยังความ
 ยินดีว่าเรงให้บังเกิดว่า อาตมาจะได้ซึ่งธรรมวิเศษอันวิเศษฉนั้น นั้นแหละเป็นองค์แห่งพรานเนื้อ
 คำรบ ๔ ยุติด้วยคำอันที่พระโมคคัลลานเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

อารมมณ ลภิตวาน

ปหิตตเตน ภิกขุณา

ภิกโย ทาสो ชเนตพโพ

อธคจณามิ อุตฺตริ

แปลความว่า พระโยคาวจรเจ้า ผู้ตั้งความเพียรส่งจิตในสมาธิบำเพ็ญภาวนาได้อารมณ์
 แล้ว ก็มีความยินดีว่าเรงบังเกิดขึ้นว่า เราจะได้บรรลุธรรมวิเศษยิ่งขึ้นไป ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๒ แห่ง
 พรานเบ็ดต่อไป

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
 อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่าพรานเบ็ดย่อมตกปลาได้ด้วยเบ็ด **ยถา** มีครุวนาฉันไค พระ
 โยคาวจรเจ้า ก็ตกเอามาซึ่งสามัญผลอันยิ่งด้วยเบ็ดคือปัญญา ดุจพรานเบ็ดตกปลาฉนั้นนั้น นี้
 แหละเป็นองค์แห่งพรานเบ็ดเป็นปฐม

ขุน จ ปร ประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ขอถวายพระพร พรานเบ็ดนั้นใส่เหยื่อแต่น้อยก็
 ได้ปลาตัวใหญ่ **ยถา** มีครุวนาฉันไค พระโยคาวจรเจ้าสละเสียซึ่งโลกามิสอันน้อย ก็ถึงซึ่งภาวะ
 ได้วสีในพระสามัญผลอันไพบูรณ์ ดุจพรานเบ็ดเสียเหยื่อน้อยได้ปลาใหญ่ฉนั้นนั้น นี้แหละเป็น
 องค์แห่งพรานเบ็ด คำรบ ๒ ยุติด้วยคำอันพระราหุลเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ วา

สุญฺญตาปณฺหิตปิ จ

จตฺตารโ ผลเ ฉพฺภิกฺขณฺวา

วชฺชิตฺวา โลกามิสฺสํ ลภติ

มีความว่า พระโยคาวจรเจ้าสละซึ่งโลกามิสเสียแล้ว ทำความเพียรไป ก็ได้สำเร็จ
 อนิมิตตวิโมกข์ สุญญตวิโมกข์ อปณฺหิตวิโมกข์และผล ๔ อภิญญา ๖ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๒ แห่งช่าง
 ถากไม้ต่อไป

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ
 ธรรมดาว่าช่างถากไม้ฉนั้นย่อมอนุโลมแลดูตามสายบรรทัดทอดแล้ว ถากตามสายบรรทัดไป **ยถา**

มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้าก็อนุโลมตามคำสั่งสอนของสมเด็จพระชินวรเจ้ายืนเหนือ
พื้นปฐมพี กล่าวคือศีล เอาพระหัตถ์กล่าวคือพระศรัทธา จับแล้วซึ่งชวานแก้วคือพระปัญญา
ภิเลสา ตจฺเจตพฺพา ก็ถากเสียซึ่งกิเลสทั้งหลายให้สูญหายเหือดแห้งไปจากสันดาน ปานประดุจ
นายช่างถากไม้ฉน์นั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งช่างถากไม้เป็นปฐม

ขุน จ ปริ อีกประการหนึ่งเล่า **มหाराช** ดูรณะบพิตรพระราชสมภารผู้มีศักดิ์เป็น
อัครกษัตริย์อันประเสริฐ ธรรมดาว่านายช่างถาก **เผคฺคํ อปฺหริตฺวา** ถากเสียซึ่งกระพี้ ถือเอา
แต่ไม้ที่เป็นแก่นสาร **ยถา** มีครุวนาฉน์ใด พระโยคาวจรเจ้าก็เหมือนกัน ถากเสียซึ่งทิจฺฐิ คือ
ความยึดถือเป็นลัสตทิจฺฐิ และอุจฺเจตทิจฺฐิ อันมีประการเป็นอันมาก เป็นดังกระพี้พอกอยู่ หาแก่น
สารมิได้นั้นเสีย เลือกถือเอาแต่ธรรมที่มีแก่นสาร คือพิจารณาเห็นเที่ยงแท้ว่า สังขารธรรมนี้
เป็นอนิจจัง เป็นทุกขัง เป็นอนัตตา ดังนี้ฉน์นั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งช่างถาก คำรบ ๒ ยุติ
ด้วยพระพุทฺธฎีกาที่สมเด็จพระมหากรุณาธิคุณสัมมาสัมพุทธสัพพัญญูเจ้าตรัสไว้ว่า

การณนุํ นิทฺธมถ

กสมฺพุ อวฺกสฺสถ

ตโต ปลาสํ วาເທ

อสุสมณฺ สมณฺมานิเก

นิทฺธมิตฺวาน ปาปิจฺเจ

ปาปอาจารโคจเร

สุทฺธา สุทฺเธหิ สํวาสํ

กปฺปยวฺโท ปติสฺสตา

มีความว่า ท่านทั้งหลายพึงปิดเป่าซึ่งความมืดมนอนธการอันเป็นต้นเหตุ คือมิจฉาทิจฺฐิ-
เสียแล้ว พึงกวาดหยากเหื้อและเชื้อฟางดุจกิเลสให้สิ้นเชิง เกียจกันไม่คบหาคนที่มีใช้สมณะ
อันปฎิญาณตนว่าเป็นสมณะ ซึ่งมีความปรารถนาอันลามกมีความประพฤติและโคจรอัน
เลวทรามแล้ว เป็นผู้บริสุทธิ์สะอาด ประกอบด้วยสติ จงสำเร็จความเป็นผู้อยู่กับด้วยท่านที่
บริสุทธิ์หมดจด มิใช่คนลามกเลวทราม ดังนี้ ขอถวายพระพร

จบมักกฏกวรรคที่ ๖ แต่เพียงนี้

ในที่สุดวรรคนี้ พระคันถรจนาคารยเจ้าผูกอุทานคาถากล่าวหัวข้อบทมาติกา ที่แสดง
มาแล้วข้างต้นนั้นไว้ว่า

มกฺกฏโก ทารโก กุมฺโม

ปวนํ รุกฺโข จ ปณฺจโม

เมโข มณฺนิ มาควิโก

พาลีโส ตจฺจนฺน วา

มีความว่า องค์แห่งแมงมุม องค์แห่งทารก องค์แห่งเต่าเหลือง องค์แห่งป่า องค์แห่งไม้
องค์แห่งเมฆ องค์แห่งแก้วมณี องค์แห่งพรานเนื้อ องค์แห่งพรานเบ็ด องค์แห่งช่างถาก เหล่านี้
ท่านจัดเป็นวรรคอันหนึ่ง ดังนี้แล

กุมภวรรค ที่ ๗

สมเด็จพระเจ้ากรุงมลิษฐ์ปีนสาครราชมีพระราชโองการประกาศถามว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าผู้ปรีชาเฉลิมปราชนฺ์ พระผู้เป็นเจ้าของข้าพระองค์อัน ๑ แห่งหม้อนั้นประการใด

พระนาคเสนจึงถวายพระพรว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภาร ผู้มีศักดิ์เป็น อัครกษัตริย์อันประเสริฐ **กุมภโก นาม** ชื่อว่าหม้อถ้าใส่น้ำเปี่ยมปากแล้ว **น สทฺทยติ** ถึงคนจะ เคาะก็มีได้กระทำเสียงกึกก้อง **ยถา** มีครุวนาฉนฺใด พระโยคาวจรเจ้าเมื่อมีพระบารมีในพระ ไตรปิฎกและพระโลกุตรธรรมสำเร็จแล้ว จะได้ประกาศอ้างอวดอิงไปหาไม่ได้ จะได้เห็นแก่ลาภ สักการะอันเกิดแต่พระไตรปิฎกและพระโลกุตรธรรมนั้นก็หาไม่ได้ จะต้องมีมานะถือว่า อาตมารู้จัก หาไม่ได้ กำจัดเสียซึ่งมานะและความกระด้างให้สิ้นจากสันดาน มีจิตเป็นอุชฺฎฐะ มิได้อวดอ้าง ตนอ้ออิงไป ดุจหม้ออันเปี่ยมไปด้วยน้ำอันมิได้กระทำเสียงฉนฺนั้น นี้แหละเป็นองค์อัน ๑ แห่ง หม้อ ยุติด้วยพระพุทฺธฎีกา ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทฺธสัพพัญญูบรมครูเจ้าตรัสไว้ว่า

ยทฺฐนํ ตํ สทฺทยติ

ยํ ปุริํ สนฺตเมว ตํ

อทฺตมกฺกมฺโปกมฺ พาลโ

รทโท ปุโรว ปณฺทิตโ

มีความว่า หม้อใบโตบกพร่องมิได้ใส่น้ำให้เต็ม หม้อใบนั้นแลมีเสียงมีก้องนัก หม้อใด ใส่น้ำไว้เต็มหม้อใบนั้นย่อมเจียบเสียงสงบอยู่ คนอันธพาลท่านกล่าวไว้ว่าดุจหม้ออันมีน้ำได้ครึ่งหนึ่ง ย่อมจะมีเสียงสนั่นลั่นไป ส่วนว่านักปราชนฺ์นั้นไซ้ร้ ดุจหม้อน้ำอันเต็ม จะได้อวดอ้างคุยอ้อหา มิได้ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามลิษฐ์ภูมินทราธิบดีมีพระราชโองการตรัสว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระ นาคเสนผู้ประเสริฐ อันว่าองค์ ๒ แห่งกาลักน้ำนั้นประการใด

พระนาคเสนจึงวิสัชนาว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **กาฬายโส นาม** ชื่ออันว่ากาลักน้ำนั้น **สฺวิโต** ย่อมดูตอทุกทั้งขึ้นมา **ยถา** มีครุวนาฉนฺใด พระโยคาวจรเจ้าก็ พึงดูตมซึ่งฉนฺทอธฺยาศัย นำไปด้วยโยนิโสมนสิการ ดุจกาลักน้ำ ฉนฺนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่ง กาลักน้ำเป็นปฐม

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ขอถวายพระพร **กาฬายโส** ธรรมดาว่ากาลักน้ำ นั้น บุคคลดูเข้าที่เดียวแล้วก็ดูน้ำนั้นมากไป จะได้คายน้ำเสียหาไม่ได้ **ยถา** มีครุวนาฉนฺใด พระโยคาวจรเจ้ายิ่งประสาทศรัทธาเลื่อมใส ว่า **อุฬารโ พุทฺโธ** คุณแห่งสมเด็จพระพุทฺธเจ้า อุฬารเลิศยิ่ง **สฺวากฺขาโต ธมฺโม** อันหนึ่งคุณแห่งพระธรรมนั้น สมเด็จพระสัพพัญญูเจ้าตรัส

เทศนาเป็นอันดี **สุปฏิปันโน สงฺฆ** และพระอริยสงฆ์ทรงคุณ คือปฏิบัติอันดีดังนี้ แล้วสอง
ปัญญาพิจารณาไปว่า **รูปิ** อันว่ารูปธรรมในกายนี้ **อนิจจัง** ไม่เที่ยง **เวทนา** อันว่าเวทนา **อนิจจา**
ไม่เที่ยง **สัญญา** ก็ไม่เที่ยง **สังขาร** ก็ไม่เที่ยง **วิญญาณ** ก็ไม่เที่ยง ครั้นเห็นดังนี้แล้วก็ได้กลับกลอก
ดูจกัลกน้ำอันบุคคลดูที่เดียวแล้วก็ดูน้ำได้รำไปฉนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งกัลกน้ำ
คำรบ ๒ ยุติด้วยพระพุทธฎีกาที่ตรัสพระธรรมเทศนาไว้ว่า

ทสฺสนมฺหิ ปุริโส ธโร นโร

อริยธมฺเม นียโต วิเสสคู

น ปเวตติ อเนกภาคโส

สพฺพโต จ มุขภาวา ตเถว โส

แปลว่า บุรุษที่เป็นนักปราชญ์ในเพราะทัศนะเพื่อยังคุณธรรมให้วิเศษ และเที่ยงใน
อริยธรรม พึงยังคุณธรรมให้วิเศษมิได้หวาดไหว โดยอเนกภาคด้วยประการทั้งปวง เพราะปสาทะ
ศรัทธาเลื่อมใสอันเป็นประธาน ฉนใด พระโยคาวจรเจ้าก็ยังคุณธรรมให้วิเศษ และมีได้ห้วนไหว
เหมือนอย่างนั้น ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรอธิบดีมีพระราชโองการตรัสว่า **ภนฺเต นาคเสน** ข้าแต่พระ
นาคเสนผู้ปรีชาเฉลิมปราชญ์ อันว่าองค์ ๓ แห่งฉัตรนั้น ประการใด

พระนาคเสนจึงวิสัชนาแก้ไขว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ประเสริฐ
ฉตฺตํ นาม ธรรมดว่าฉัตร บุคคลย่อมกันไว้เหนือศีรษะ **ยถา** มีครุวนาฉนใด พระโยคาวจรเจ้า
ก็พึงปฏิบัติจิตในเบื้องบนแห่งกิเลส ดูฉัตรฉนนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งฉัตรเป็นปฐม

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ประเสริฐ
ธรรมดาฉัตรย่อมอุปถัมภ์ในเบื้องบนศีรษะให้ร่มสบาย **ยถา** ฉนใด ฝ่ายพระโยคาวจรเจ้าก็พึง
อุปถัมภ์แก่โยนิโสมนสิการปัญญา ดังฉัตรฉนนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งฉัตรคำรบ ๒

ปุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารเจ้าผู้ประเสริฐ
ธรรมดว่าฉัตรนั้นย่อมกางกันซึ่งแดดและฝนได้ **ยถา** มีครุวนาฉนใด พระโยคาวจรเจ้าพึงตั้ง
อารมณ์กำจัดเสียซึ่งกิเลส คือเพลิง ๓ ประการ อย่าพึงถือตามถือตามถ้อยคำสมณพราหมณาจารย์ ที่
หนาไปด้วยทิจมีประการต่าง ๆ และมีวาทะต่าง ๆ ฉนนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งฉัตร คำรบ ๓
ยุติด้วยคำที่พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรเจ้ากล่าวไว้ว่า

ยถาปิ ฉตฺตํ วิปุลํ
 วาตาทปํ นิวาเรติ
 ตเถว พุทฺธบุคฺโตปิ
 กิเลสวฺภูจฺจ วาเรติ

อจฺฉิทฺทํ ธิรสิหิตํ
 มหตี เมฆวฺภูจฺจโย
 สิลฉตฺตโร สุจฺ
 สนฺตาทปํ ติวริคฺคโย

แปลความตามพระคาถาว่า **ฉตฺตํ** อันว่าฉัตรคือร่ม **วิปุลํ** ไพบูลย์ **อจฺฉิทฺทํ** หา
 ช่องทะลุมิได้ **ธิรสิหิตํ** ถือกันไว้มั่นคง **วาตาทปํ** นิวาเรติ อาจกั้นลมและแดดและฝนเป็น
 อันมากได้ **ยถา** ฉนฺได **พุทฺธบุคฺโตปิ** แม้อันว่าพระพุทฺธบุตร **สุจฺ** มีจิตสะอาดเป็นกุศล
สิลฉตฺตโร ทรงไว้ซึ่งฉัตรคือศีล **วาเรติ** กั้นเสีย **กิเลสวฺภูจฺจ** ซึ่งฝนคือกิเลส **วาเรติ** กั้นเสีย **สนฺตาทปํ**
ติวริคฺคโย ให้ดับเสียซึ่งความร้อนกล่าวคือเพลิง ๓ ประการ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชิบดีมีพระราชโองการตรัสว่า **ภนฺเต** **นาคเสน** ข้าแต่
 พระนาคเสนผู้ปรีชา อันว่าองค์ ๓ แห่งนานั้นเป็นประการใด

พระนาคเสนวิไลชญาแก้ไขว่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ
 ธรรมดาว่านานั้น ต้องประกอบด้วยเหมือง บุคคลได้อาศัยวิดน้ำไปแต่เหมืองนั้น เลี้ยงต้นข้าวให้
 งอกงาม **ยถา** มีครุวนาฉนฺได พระโยคาวจรเจ้าผู้ประพฤติสุจริต ก็ต้องประกอบด้วยเหมืองคือ
 วัตรปฏิบัติฉนฺได นี้แหละเป็นองค์แห่งนาเป็นปฐม

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภาร นานั้นบุคคล
 ย่อมยกคันสำหรับให้กุ่มและกักน้ำไว้เลี้ยงต้นข้าว **ยถา** มีครุวนาฉนฺได พระโยคาวจรเจ้าก็ต้อง
 ประกอบด้วยคันคือศีล สำหรับให้รักษาสมณธรรม ถือเอาซึ่งพระสามัญผล ๔ ดุจคันนา ฉนฺได
 นี้แหละเป็นองค์แห่งนา คำรบ ๒

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดุรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ
 ธรรมดาว่านาย่อมยังเจ้าของให้ได้ชุ่มชื้น ถึงพืชจะหว่านลงน้อยก็ให้ผลมาก หว่านลงมากก็ให้
 ผลมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป **ยถา** ฉนฺได พระโยคาวจรเจ้าพึงให้ผลไพบูลย์แก่ทายก พึงยังความยินดี
 แห่งทายกให้บังเกิด ถึงจะให้น้อย ก็ได้ผลมาก เมื่อทายกให้มาก ก็ได้ผลมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป **ดุจ**
 เนื้อนาดีฉนฺได นี้แหละเป็นองค์แห่งนา คำรบ ๓ ยุติด้วยคำอันพระอุบาลีวินัยธรรกล่าวไว้ว่า

เขตฺตูปเมน ภวิตพฺพํ
 เอวํ เขตฺตวโร นาม

อุฏฺฐานวิปุลทายินา
 โย ททาตี วิปุลํ ผลํ

มีความว่า พระพุทธบุตรเปรียบเหมือนนา พึงเป็นผู้ให้ผลอันไพบูรณ์ด้วยประกอบความเพียร พระพุทธบุตรชื่อว่าเป็นเนื่อนอันประเสริฐอย่างนี้ ทายกผู้ใดถวายทาน ทายกผู้นั้นย่อมได้ผลอันไพบูรณ์ ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดีจึงมีพระราชโองการตรัสถามองค์ ๒ แห่งยาดับพิษณุต่อไป

พระนาคเสนจึงวิสัยชานว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดาว่ายาดับพิษณุ นั้น จะต้องมีหนอนเกิดขึ้นหาบมิได้ **ยถา** ฉันใด พระโยคาวจรเจ้า ก็อย่าให้หนอนคือกิเลสเกิดขึ้นภายในได้ มีครุวนาดังยาดับพิษณุฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งยาดับพิษณุเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ยาดับพิษณุ นั้น เมื่อรู้อย่างคนทั้งหลาย ครั้นท่ายานูนั้นเข้าแล้ว พิชณุก็หายไป **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายพึงพิจารณากำจัดเสียซึ่งราคะโทสะโมหะทิจิทั้งหลาย ดุจยาดับพิษณุฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งยาดับพิษณุ คำรบ ๒ ยุติด้วยพระพุทธฎีกาที่สมเด็จพระบรมโลกุตตมาจารย์ ประทานพระสัทธรรมเทศนาไว้ว่า

สงขารานํ สภาวตถํ
อคเทเนว ภวิตพหํ

ทฎฐกาเมน โยคินา
กิเลสวินาสเน

มีความว่า พระโยคาวจรเจ้ามีความปรารถนาจะเห็นซึ่งสภาวะความเป็นจริงแห่งสังขารทั้งหลาย พึงกำจัดเสียซึ่งพิษแห่งงูคือหมู่กิเลส ดุจดับพิษยานูนั้น ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทราธิบดี จึงมีพระราชโองการตรัสถามว่า **ภนเต** นาคเสน ข้าแต่พระเสนผู้ปรีชา อันว่าองค์ ๓ แห่งโกชณะนั้น ประการใด

พระนาคเสนจึงแก้ไขว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **โกชณินาม** ชื่ออันว่าโกชณะยอมอุปถัมภ์เลี้ยงชีวิตสัตว์ไว้ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า พึงอุปถัมภ์แก่สัตว์ทั้งหลาย ดุจโกชณะฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งโกชณะเป็นปฐม

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ โกชณะนั้นยอมยังกำลังสัตว์ให้เจริญ **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้า พึงยังกำลังคือบุญให้จำเริญแก่สัตว์ ดุจโกชณะอันให้สัตว์เกิดกำลังฉันนั้น นี้แหละเป็นองค์แห่งโกชณะ คำรบ ๒

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรผู้ประเสริฐ โกชณะเป็นที่ปรารถนาแก่สัตว์ทั้งปวง **ยถา** มีครุวนาฉันใด พระโยคาวจรเจ้าเป็นที่ปรารถนาแห่งโลกทั้งปวง

ดูจโกชนะอันเป็นที่ปรารภนาแห่งสัตว์โลกทั้งปวงฉนั้น นีแหละเป็นองค์แห่งโกชนะคำรบ ๓ ยุติ ด้วยคำที่พระโมฆราชเถรเจ้ากล่าวไว้ว่า

สกลสามณณ์ นียเมน
ปตฺถิตน ภาวิตพฺพ

สีเลน ปฏิปตฺติยา
สพฺพโลกสฺส โยคินา

แปลความว่า พระภิกษุโยคาวจรพึงนิยมที่จะตั้งอยู่ในภาวะที่ตนเป็นสมณะ ประกอบไปด้วยศีลและปฏิบัติ ก็จะเป็นที่ปรารภนาแห่งโลกทั้งปวง ดังนี้ ขอถวายพระพร

สมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรราชธิบติมีพระราชโองการตรัสถามด้วยองค์ ๔ แห่งนายขมังธนูต่อไป

พระนาคเสนจึงแก้ไขว่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ **อิสสตุโก** นาม ชื่อว่านายขมังธนูนั้น **สเร ปาตยนฺโต** เมื่อยิงไปซึ่งลูกศร จึงยันเท้าทั้ง ๒ กับพื้นให้มั่น ตั้งเข้าไว้มิให้หวั่นไหว ยกคันธนูขึ้นเสมอหู ตั้งกายให้เป็นหลักไม่โยกโคลง โนม่น้าวมาด้วยมือทั้ง ๒ จับไว้มั่นคงแล้ว กระทำลูกศรในระหว่างนิ้วมือ เอี้ยวคอหลี้ยวตาและบู้ปาก ถือเอานิมิตเล็งให้เที่ยงตรง ยังความยินดีให้เกิดว่าอาตมาจะยิงไปบัดนี้ **ยถา** มีครุวนาฉนั้นใด พระโยคาวจรเจ้า พึงตั้งใจซึ่งเท้าคือความเพียรเหนือปฐพีกล่าวคือศีลให้มั่น พึงกระทำซึ่งน้ำใจดีและขันตอดใจอย่าให้หวาดไหว พึงตั้งจิตไว้ในสำรวม พึงนำตนไปในที่ควรจะสำรวม พึงกำจัดซึ่งยินดีและยินร้าย พึงกระทำปัญญาโยนิโสมนสิการไว้ในระหว่างจิต พึงประคองไว้ซึ่งวิริยะ ปกปิดเสียซึ่งทวารทั้ง ๖ ตั้งไว้ซึ่งสติแล้ว พึงยังความยินดีให้เกิดว่า อาตมาจะยิงบัดนี้ซึ่งกิเลสทั้งหลายด้วยลูกศรคือปัญญา ดูจนายขมังธนูอันจะยิงซึ่งสัตว์ฉนั้น นีแหละเป็นองค์แห่งนายขมังธนูเป็นปฐม

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ ธรรมดานายขมังธนูนั้น ย่อมแสวงหาสงวนไม่ง่ามไว้ สำหรับดัดลูกศรที่คดค้อมให้เที่ยงตรง **ยถา** มีครุวนาฉนั้นใด พระโยคาวจรเจ้าก็รักษาไม่ง่ามคือสติปฏิฐานไว้ดัดจิตที่คดค้อมให้เที่ยงตรง ดูจนายขมังธนูอันดัดลูกศรให้ตรงฉนั้น นีแหละเป็นองค์แห่งนายขมังธนู คำรบ ๒

บุณ จ ปรี อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ นายขมังธนูพึงยิงเอาแต่ที่หมาย **ยถา** มีครุวนาฉนั้นใด พระโยคาวจรเจ้าพึงเพ่งยิงแต่ที่หมาย เหมือนดั่งนั้น คือให้เพ่งเล็งเห็น **อนิจฺจโต** โดยไม่เที่ยง **ทุกฺขโต** มีทุกข์ **โรคโต** มีโรค **คณฺจโต** ร้อยกรองเกี่ยวอยู่ในสงสาร **สลฺลโต** เป็นปิ่นพิษ **อฆโต** ทุกข์ลำบาก **อาพาธโต** มีแต่เจ็บไข้ **ปรโลกโต** มีแต่จะตายบ้ายหน้าไปปรโลก **อิตฺโต** มีแต่อันตราย **ภยโต** มีภัย **อุปสคฺคโต** มีอุปสรรค

ขัดข้อง อรุโศก มิได้ยั่งยืน อนาคโต มิใช่ตัวตน อเลกโต หาที่ซ่อนมิได้ อตาณโต หาที่ต่อต้าน มิได้ อสรณโต หาเป็นที่ระลึกได้ไม่ อสรณภูโต หามิสิ่งที่จะเป็นที่พึ่งไม่ คุจฺจนโต นำเกลียด สุลฺลโต สุลฺลเปล่า อาทินวโต มิโทษ วิปริณามโต แปรปรวน อสารโต หาแก่นสารมิได้ ภยมูลโต เป็นมูลให้เกิดภัย วกฺโกโต จะมีแต่ฆ่าฟัน วิภาวโต ไม่มีความจำเริญ สาสกฺโกโต มีความรังเกียจ สงฺขตโต มีปัจจัยประชุมตกแต่ง มารมิสฺสโต เจือไปด้วยมาร ชาตฺธิมฺมโต มิแต่จะเกิด พยาธิมฺมโต มีความเจ็บไข้เป็นนิตย์ ชราธมฺมโต ถึงภาวะแก่เฒ่าชรา มรณธมฺมโต ครั้นแล้วก็จะตาย ไปหาแก่นสารมิได้ ทั้งประกอบไปด้วยโสภปริเทวนารำให้สะอื้นอาลัยอยู่ในภพทั้ง ๓ ย่อมมิโทษ เป็นอันมาก ฉะนี้ พระโยคาวจรเจ้าท่านก็พิจารณาเพ่งดู ดุจนายขมังธนูเพ่งเล็งเป้าอันเป็น หลักที่จะยิงฉนั้น นีແທລະເປັນອົງແຫ່ງນາຍຂມັງຮູ ຄຳຮບ ๓

ขุน จ ปร อีกประการหนึ่งเล่า **มหาราช** ดูรานะบพิตรพระราชสมภารผู้ประเสริฐ นายขมังธนูนั้นย่อมฝึกยิงธนูในเวลาเช้าเวลาเย็นมิได้ขาด **ยถา** มีครุวนาฉนฺได พระโยคาวจรเจ้า ก็พึงพิจารณาน้ำใจของอาตมาโดยอารมณ์ทุกเวลาเช้าเวลาเย็น ดุจนายขมังธนูอันฝึกหัดยิงธนู ฉนั้น นีແທລະເປັນອົງແຫ່ງນາຍຂມັງຮູ ຄຳຮບ ๔ ยุติด้วยคำที่พระธรรมเสนาบดีสารีบุตร กล่าวไว้ว่า

ยถา อิสฺสตุโก นาม	สายํ ปาตํ อุปาສຕີ
อุปาສນํ น ริณฺชนฺโต	ลภຕີ ภาຕຕເວຕນຶ
ตเถว พุทฺธບຸຕປີ	กโรຕີ ภาຍຸປາສນຶ
ภาຍຸປາສນຶ น ริณฺชนฺโต	ອຣທຕຸຕຶ ອຣິຈຸຈຸຕີ

มีความว่า **อิสฺสตุโก นาม** ชื่อว่านายขมังธนู **อุปาສຕີ** ย่อมจะหัดยิงธนูไปทุกเช้า เย็น จะได้เว้นละทิ้งเสียหามิได้ **ลภຕີ ภาຕຕເວຕນຶ** ครั้งไปยิงถวายสมเด็จพระบรมกษัตริย์ ก็ แม่นแท้ดังฝึกไว้ ย่อมได้รับพระราชทานรางวัลเป็นที่ปลื้มใจร่ำรวยทรัพย์ **ยถา** มีครุวนาฉนฺได **พุทฺธບຸຕປີ** แม้อันว่าพระโยคาวจรผู้เป็นพุทธบุตร มากระทำการฝึกกายของตนใช้ชานิชานาญ แล้ว เมื่อปรารถนาจะพันทุกข์ ก็กระทำกายของตนเหมือนที่ฝึกไว้ **ອຣທຕຸຕຶ ອຣິຈຸຈຸຕີ** จะได้ รางวัลคือพระอรหัตถิคุณอันประเสริฐ ดุจนายขมังธนูอันได้รางวัลฉนั้น ฉนี้ ขอถวายพระพร

จบอิสฺสตุโกปัญหา ที่ ๕ ^(๑) ในกุมภวรรคที่ ๗ เพียงเท่านี้

(๑) เข้าใจว่าใช้สังขยาผิด ที่ถูกควรเป็นที่ ๗ เพราะนับแต่ต้นวรรคที่ ๗ นี้ มาจนถึงปัญหานี้เป็นที่ ๗ หาใช้ที่ ๕ ไม่ ตามที่ท่านบอกจบปัญหา ไม่บอกจบวรรคดังข้างต้นนี้ คงเป็นด้วยท่านเรียงไม่จบวรรค มาพักไว้กลางคัน จะบอกจบวรรคไม่ได้ จึงต้องบอกจบปัญหา

มิลินทปัญหาที่เป็นอาคตปัญหาในคัมภีร์นี้ ๒๖๒ ปัญหา ^(๑) ประดับไปด้วยกัณฑ์ ๖ กัณฑ์^(๒) จัดเป็น ๒๒ วรรค ^(๓) จบเพียงนี้

อนึ่ง มิลินทปัญหานี้ ยังเป็นอนาคตปัญหา มิได้มาในคัมภีร์นี้อีก ๔๒ ปัญหา^(๔) รวมทั้งที่มาและไม่ได้มาเป็น ๓๐๔ ปัญหา^(๕) แม้ทั้งหมดนี้นับเข้าในมิลินทปัญหาลิ้น

(๑) ลองนับตรวจดูได้เพียง ๒๓๔ ปัญหาเท่านั้น ไม่ทราบว่าจะขาดไปด้วยเหตุใดหรือท่านจะนับข้อปัญหาซึ่งถามกันเป็นตอน ๆ ในอนุমানปัญหาที่ ๘ ในนวมวรรคแห่งเมณฑกปัญหาเข้าด้วย ลองสอบดูได้เพียง ๑๖ ตอนเท่านั้น แม้บวกกันเข้าก็ยังไม่ครบ นอกจากนี้มองไม่เห็นเค้าที่ไหน เป็นอันยังไม่ได้ความชัด

(๒) การจัดกัณฑ์ ในตอนต้นมิได้พูดถึง เพียงแต่บอกไว้ในอารัมภกถาว่า ในมิลินทปัญหามี ๖ สถาน คือ ปุพพโยคสถาน ๑ มิลินทปัญหาสถาน ๑ เมณฑกปัญหาสถาน ๑ อนุমানปัญหาสถาน ๑ ลักษณะปัญหาสถาน ๑ อุปมากถาปัญหาสถาน ๑ แล้วอธิบายไว้ตั้งแจ้งอยู่ในอารัมภกถาหน้า ๙-๑๐ แต่เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่แก้มาโดยลำดับ เห็นว่าท่านวางคละกันไป เช่นลักษณะปัญหาวางรวมในมิลินทปัญหา อนุমানปัญหารวมในเมณฑกปัญหา เป็นต้น ยากที่จะแยกออกเป็นกัณฑ์ ๆ ได้ และการที่ตัดตอนในระหว่างบางแห่งเช่นโคตมวิวัตถทานปัญหาก็มิได้จัดว่าเป็นส่วนไหน คงตกอยู่ในระหว่าง น่าสงสัย แต่โดยความเข้าใจที่ว่า ๖ กัณฑ์ ในที่นี้ ก็คือ ๖ สถาน ในอารัมภกถานั้นเอง

(๓) ตรวจได้ ๒๓ วรรค เกินไป ๑ วรรค หรือท่านจะตัดเอาวรรคที่ ๗ ในอุปมากถาปัญหาอันยังกล่าวความไม่จบนั้นออกเสีย ถ้าเช่นนี้ได้จำนวนพอเหมาะกันไม่ขาดไม่เกิน

(๔) อนาคตปัญหานี้ คงหมายเอาข้อที่ว่าด้วยองค์ต่าง ๆ ซึ่งตั้งเป็นบทมาติกาไว้ในอุปมากถาปัญหาอันท่านแจกยังไม่ครบก็จบเสีย คือแจกมาเพียงปัญหาที่ ๗ ในกุ่มภวรรคที่ ๗ เท่านั้น ต่อนั้นไปปล่อยค้างไว้ได้สอบดูในบทมาติกา คงได้ส่วนที่ยังค้างอยู่เพียง ๑๔ ปัญหา คือในวรรคที่ ๗ สามปัญหา วรรคที่ ๘ สิบปัญหา วรรคที่ ๙ สิบเอ็ดปัญหา วรรคที่ ๑๐ สิบปัญหา วรรคที่ ๑๑ เจ็ดปัญหา คลาดจากจำนวนที่กล่าวนี้ ๑ ปัญหาจะตกหล่นอยู่ที่ตรงไหนไม่ได้ความ

(๕) เมื่อความฉลาดเคลื่อนเป็นมาดังที่กล่าวแล้วข้างต้น จำนวนก็ไม่เต็มเท่านี้ เพราะฉะนั้นเมื่อรวมอาคตปัญหาและอนาคตปัญหาเข้าคงได้เพียง ๒๗๕ ปัญหาเท่านั้น ขาดไป ๒๙ ปัญหาไม่ได้เต็มตามจำนวนที่ว่า ๓๐๔

อปรภาคกา

รณโณ จ เถรส จ ปุจฉาวสาน เมื่อจบปุจฉาและวิสัยนาแห่งพระเจ้ามิลินท์ ปิณนราธิบดี และพระนาคเสนเถระลงในครั้งนั้นก็บังเกิดมหัศจรรย์บันดาลมี คือปฐมอันใหญ่ หนาได้ ๒ แสน ๔ หมื่นโยชน์ มีน้ำรองเป็นที่สุด **ปกมพิตถ** ก็กัมปนาททวาดทวันไหว **วิขุชุตตา** อันว่าสายฟ้า **นิจจริสุ** ก็แลบทั่วทุกทิศ **ทิพพบุปผิ** **วสุสิสุ** ผุ่งเทวดาก็ไปรยปรายทิพยบุปผา มาลาสุวรรณคัลลงมากระทำสักการบูชา **มหาพุมุมา** อันว่าท้าวมหาพรหมก็ชื่นชม สาธุการโมทนา **มหาโฆโส อโหสิ** ได้มีความกึกก้องไกลาหลสะเทือนสะท้าน ดุจมหาเมฆอันคะนองเป็นระลอก กระฉอกฉานอยู่ในมหาสมุทรฉะนั้น

อติ โส มิลินโท ราชา ครั้งนั้น อันว่าสมเด็จพระเจ้ากรุงกษัตริย์จอมมิลินท์ภูมินทรธิบดี พร้อมด้วยโยธีเสนาข้าหลวงและอัคนารีสาวสนมทั้งปวง ต่างก็พากันนบนมอัญชลิน มัสการลั่นด้วยกัน ส่วนสมเด็จพระภูมบาลจอมมิลินทรราชมีพระหฤทัยเลื่อมใสประสาทะยินดี ปรีดาราเริงนักหนา ทรงเห็นแก่นสารในพระพุทธานุสาสนา ลั่นสงสัยสอดแคล้วกินแทนในพระรัตนตรัย ทรงเลื่อมใสในคุณบรรพชาและปฏิบัติอิริยาบถของพระเถระ โดยจตุคณะบริบูรณ์ **นิทมานทปโป** ลั่นมานะและกระด้างอวดดี **อุทตทาโจ วีย ภูชคินโท** ดุจพระยานาคฤทธิ์ร้ายอันเขาถอนเขี้ยวเสียแล้ว ก็ไม่มีพิษฉะนั้น จึงประนมกรนมัสการ มีพระดำรัสตรัสกับพระนาคเสนต่อไปว่า **ภนเต นาคเสน** ข้าแต่พระนาคเสนผู้ปรีชา ปัญหานี้เป็นพุทธวิสัย พระผู้เป็นเจ้าของเจ้ามาแก้ไขได้เป็นอันดี พระธรรมกถึกในพระพุทธานุสาสนานี้ ยกพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรเสียแล้ว จะมีผู้ใดอื่นอาจแก้ปัญหากุพุทธวิสัย เปรียบเทียบด้วยพระผู้เป็นเจ้าของนั้นหาไม่ได้ มีประเสริฐ โสแต่พระผู้เป็นเจ้าของคนเดียวเท่านั้น **ขมถ** พระผู้เป็นเจ้าของจงดโทษ โยมขอขมา และพระผู้เป็นเจ้าของทรงไว้ว่า โยมเป็นอุบาสกถึงซึ่งปาณูปตสรณคณณ์แต่วันนี้เป็นต้นไป โยมจะขอเอาพระผู้เป็นเจ้าของเป็นที่พึ่งจนตราบเท่าสิ้นชีวิต ดังนี้ ครั้นแล้วก็มีพระราชโองการให้สร้างวิหารชื่อว่ามิลินทวิหาร ถวายพระนาคเสนกับพระชีณาสพทั้งหลายอันมาอยู่ด้วยร้อยโกฏิ ตั้งแต่นั้นก็โปรดปรานปฏิบัติถวายจตุปัจจัยให้สำราญอยู่ในมิลินทวิหารนั้น ครั้นนานมาทรงยินดีเลื่อมใสในปัญญาพระมหาเถระนาคเสนผู้เลิศอรหันต์ ก็ทรงมอบราชสมบัติให้แก่พระราชบุตร แต่พระนามของพระราชบุตรนั้น จะเป็นอย่างไร มิได้ปรากฏในวาระพระบาลี

ส่วนสมเด็จพระเจ้ามิลินท์ภูมินทรธิบดีเห็นโทษลามกมิดิในโลกียกามคุณ อันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มิตั้งอยู่จีรังกาลนานช้า จะพาให้อาลัยหลงอยู่ในวัฏสงสารแสนทเวศยังทรงพระรำพึงจะหาที่พึ่งหนีภพทั้ง ๓ คือ กามภพ ๑ รูปภพ ๑ อรูปภพ ๑ ลิริเป็นภพสาม

พิเคราะห์ดูกามภพทั้ง ๑๑ ชั้น คืออบายภูมิจึง ๔ มนุษย์โลก ๑ เทวโลก ๖ ชั้นตั้งแต่จาตุมหาราชิกาไปจนชั้นปรนิมิตตวสวัตติ แล้วพิจารณาดูชั้นพรหม ๑๖ ชั้นซึ่งมีรูปกาย พิเคราะห์ดูชั้นอรุปรหม อัญหารูปมิได้ทั้ง ๔ นั้นก็ดี ก็ไม่เห็นว่าจะเป็นที่พึงได้ เหตุภพทั้งสามนี้ไซ้ร้ยังจะให้เวียนเกิดเวียนตายกลับกลายได้ ไม่เป็นที่แน่นอนเหมือนกรงแก้วอันกล่าวแล้ว คือพระอมตมทานครนฤพาน อัญเกษมสำราญสุขสบายมิได้เวียนว้ายตายเกิดอีกต่อไป ท้าวเธอมีพระหฤทัยผูกพันในที่จะได้สำเร็จพระนฤพาน ตัดกัันดารเสียให้ขาดเด็ดแต่ในปัจจุบัน ขณะนั้น ก็ทรงสละเสียซึ่งมานะ เสด็จออกจากพระราชเคหาทรงบรรพชาเพศเป็นอนาคาเรียบรรพชิต บำเพ็ญสมณกิจเจริญพระวิปัสสนาไป ก็ได้สำเร็จแก่พระวิมุตติเศวตฉัตร กระทำให้แจ้งชัดซึ่งพระนฤพานเป็นพระอรหันต์ชัณาสพอัญประเสริฐสิ้นกิเลส **เตน วุตต์** เหตุดังนั้น พระคัันถรจนาคารยัจึงนิพนธ์ผูกคาถาสรรเสริญคุณแห่งปัญญาไว้ในที่สุดนี้ว่า

ปญญา ปสฏจา โลกสมั	คตา สทุมมจัตติยา
ปญญา ยิมตี หนตวาน	สนตี ปบโปนติ ปณทิตา
ตสมั ขนุเช จิตา ปญญา	สตี ยตถ อญนกา
ปุชาวิเสสสส ธิโร	อคโค โสว อนุตโตโร
ตสุม่า ทิ ปณทิตอ โปโส	สุขั สมปสสมตตโน
ปญญานตาทิปปุเชยย	เจตยั วีย ปุชิตั

มีความว่า ปัญญาเป็นที่โลกสรรเสริญเพราะเป็นที่บรรลุถึงความตั้งมั่นแห่งพระสัทธิธรรม นักปราชญ์จะสิ้นสงสัยสำเร็จแก่ธรรมาภิสมัยก็เพราะปัญญา อนึ่งสติตั้งบริบูรณ์ไม่บกพร่องในชั้นใด ปัญญาก็ตั้งอยู่ได้ในชั้นนั้น ผู้ประกอบด้วยปัญญาเป็นผู้ควรรับบูชาอันวิเศษ และเป็นผู้เลิศประเสริฐ หาผู้ใดจะเสมอเหมือนมิได้ เหตุดังนั้นแล บุรุษผู้ปรีชา เมื่อพิจารณาเห็นความสุขแก่ตนแล้ว พึงสักการะเคารพท่านผู้มีปัญญา ดุจหนึ่งว่าบูชาพระเจดีย์อันเป็นที่สักการะณะนั้น ดังนี้

มิลินทสส เจว นาคเสนเถรสส จ ปญหาปุจจนเวยยาकरणปุปกรณ์ สมตต์

คัมภีร์แสดงคำไวยากรณ์แห่งการถามปัญหา ของพระเจ้ามิลินท์และพระนาคเสน จบเพียงนี้ **เอว** ก็มี ด้วยประการฉะนี้

มิลินทปัญหา จบบริบูรณ์

มิลินทปอบุหา

ปณามคาถา

จรรยา สพพโลกสส	หิตา ยสส มเหลสีโน
อจินตยานุภาวปี	วนุเท โลกคคณายกั ๑
วิชาจรรณสมปนโน	เยน นียนติ โลกโต
วนุเท ตมุตตมัม ฐมัม	สมมาสมพุทฐปุชิตั ๑
สีลาทิกุณสมปนโน	จิตโต มคคผลเสสุ โย
วนุเท อริยสงฆนตัม	ปุณณกเขตตมณุตตรัม ๑
วนุทนา ชนิตัม ปุณณัม	อิตติ ยัม รตนตตยัม
หตุนตราโย สพพตถ	หุตวาหนุตสส เตชสา ๑
ยัม มิลินทปกรณัม	ปุจจนพยากรณสชชิตัม
สุณาถ นิปุณเณ ปณเเท	ตัม สุขาย ภาวิสสตีติ ๑

พาหิรกาถา

เตน โข ปน สมเยน พุทโธ ภควา มหาปรินิพพานสมเย กุสินารายัม คนตวาน
มหตา ภิกขุสงฆเณ สทธี ๑ อถ โข ภควา อนิจจาติธมเมเน สพพสตุตทานัม สัมเวคัม
อุปปาเทนโต ออนุปาทิสเสสาย นิพพานธาตุนยา นิพพานาการัม ทสเสนโต กุสินารายัม มลุลานัม
นทียา อุปวัตตเน ยมกศาลานมนตเร อุตตรสีสเก ปลลลงเก นิปนโน ภิกขุณเมตทโวจ
อามนุตยามิ โว ภิกขเว ปฏิวะทยามิ โว ภิกขเว สพเพ สงฆารายา ขยววยธมมา อปปมาเทน

มิลินทพจนานา

สมปาเทถ ตุมหากัม นวงคชินสาสนานิ มยา ปณฺณตฺตานิ อุกโต วิภงฺเค อุกฺยานิ
 ปาฏิโมกฺขานิ มยา ปณฺณตฺตานิ การณาการณํ มยา ปณฺณตฺตํ สาวกปารมิธานํ
 มยา ปณฺณตฺตํ มหาสาวกปารมิธานํ มยา ปณฺณตฺตํ ปจฺเจกโพธิปารมิปตฺตธานํ มยา
 ปณฺณตฺตํ สมมาสมพุทฺธปารมิปตฺตธานํ มยา ปณฺณตฺตํ จตฺตารโ สมนฺนปฺปธานา มยา
 ปณฺณตฺตา จตฺตาริ อริยสจฺจานิ สตฺต โภชณฺงคานิ ทฺวาทสงฺคานิ ปฏิจฺจสมุปฺปาทานิ มยา
 ปณฺณตฺตานิ จตฺตารโ สติปฏฺจานา มยา ปณฺณตฺตา อริโย อฏฺจงฺคิโก มคฺโค สตฺต ผลานิ
 อฏฺจ สฺมาปตฺติโย นว สฺมาปตฺติโย ปฏฺวิฬ โตติฬ โภกฺชเว โส โช มม สาวโก
 วยิตฺโต ทฬฺทรมฺโม ๑ โย จ ฐมฺโม วินโย มยา ปณฺณตฺโต โส มมจฺเจยน โว
 สตฺถา ๑ มยิ ปรีนินฺนพฺพุเต อริยกสฺสโป วุฑฺฒปพฺพชิตฺสส สุกททสฺส ทฏฺจวจฺนํ
 สริตฺวา ฐมฺมสงฺคีตี สงฺคายนฺโต พุทฺธวจฺนํ โสธยิสฺสติ ๑ ตโต ปรี วสฺสสฺตานํ อจฺเจยน
 ยโส กากณฺทปฺตฺโต วชฺชิปฺตฺตกานํ ภิกฺขุณํ มทฺทนฺโต ทฺตฺตยสงฺคีตี อกาสิ ๑ ตโต ปรี
 อฏฺจารส วสฺสาธิกทฺวิวสฺสสฺตานํ อจฺเจยน โมคฺคฺลิตฺตตฺติสฺสสฺสเถโร อณฺณตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ วาท์
 ภินฺนฺโต ตตฺตยสงฺคีตี กริสฺสติ ๑ อปฺเรน กาลเณ มหามฺหินฺโท นาม ภิกฺขุ ตามฺพปณฺณนฺตีเป
 มม สาสนํ ปตฺติฏฺจทิสฺสติ ๑ ตโต ปรี สมมาสมพุทฺธปรีนินฺนพฺพานโต ปณฺจวสฺสสฺตจฺเจยน
 มลินฺโท นาม ราชา กตฺตาทินฺหาโร สกฺลชมฺพุทฺตีเป อตฺตโน ปณฺณานฺนุภาเวณ สุขุมปณฺเห
 อฺปฺปาเทนฺโต สมนฺนพฺราหฺมเณ สุขุมปณฺเหณ มทฺทนฺโต ๑ นาคเสโน นาม เอโก ภิกฺขุ
 รณฺโณ วาท์ ภินฺนฺโต อเนเกหิ อฺปฺเมหิ หาสยฺนฺโต นีรมฺพุทฺท์ สาสนํ กโรนฺโต ทฬฺท
 สาสนํ ปตฺติฏฺจทิสฺสติ ยาว ปณฺจวสฺสสฺสทสฺสกาติ ๑ เตน วุฑฺฒํ โย ตสฺส ภควโต ปรีนินฺนพฺพานโต
 ปณฺจวสฺสสฺเต อติกฺกนฺเต ราชกุเล อฺปฺปนฺโน ๑

มลินฺโท นาม โส ราชา	สาคลายํ ปุรฺตฺตเม
อฺปฺคณฺฉิ นาคเสนํ	คฺงคาว ยถ สาคร์ ๑
อาสชช ราชา จิตฺรเกถิ	อูกกาธารํ ตโมนุทํ
อาปฺจฉิ นินฺนุเณ ปณฺเห	จานาจฺานุคเต ปุณฺ ๑
ปุจฺฉา วิสชชนา เจว	คฺมถีรตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ททยงฺคมา กณฺณสฺซา	อพฺภูตา โลมทฺสนา ๑
อภิฐมฺมนโยคฺคาฬฺหา	อตฺถชาลา สมนฺนจิตฺตา
นาคเสนกถา จิตฺรา	อฺปฺเมหิ ปฏฺจาปิตา ๑

ตตราณานิ ปณิธาย

หาสยิตวาน มานส์

สุณาท นิปุณเ ปณเ

ตํ สุขาย ภวิสสตีติ ฯ

สุขยตีติ ยวนกานํ วุตตปฺเภทนํ จ สาคลนฺนาม นครํ นทีปพฺพตโสภิตํ
 รมมณีนมฺปเทศภาคํ อุตฺตยานนทีตพากโปกฺขรณีนารามวณสมฺปนฺนํ นทีปพฺพตรมมณีนกํ
 สุนิมิตตํ นานาวิวิธวณฺณปกฺชีคณํ นีหตปจฺจามิตตํ สพฺพปรปกฺชพารํ อนุปฺริลิตตํ
 วิจิตรวิวิธอุจฺจมนฺทาลโกฏฺจกํ ปริกฺขิตตปាកการปฏิมณฺทิตํ ฯ โสภิตํ อนุเตปฺรุํ สุวิกิตตํ
 วิถีรจฺจตฺตกฺกสิงฺฆาฏกนฺตราปณํ วิวิธราชมคฺคฺปโสภิตํ ปวรสทสฺสวิภวนิเวสนปฏิมณฺทิตํ ฯ
 นานาวิวิธหยคชอสฺสรตสมากุลํ อภิรฺฐปนรนาเรคณอนุจฺริตํ นานาวิธสมณพฺรหฺมณเวสฺสชน-
 สมาสเวตํ ฯ กาสิกโกทุมฺพฺรจฺฉาทนํ นานาวิวิธวตฺถวณฺณสมฺปนฺนํ นานาภณฺทโกสโกฏฺจจา-
 कारปฺริปฺริตํ มธฺรฺรสนอนฺนปानโกชนาหารสมฺปนฺนํ พหฺตาสิตปิตํ พหฺตฺรตนปฺริปฺรุํ ทิสา-
 กณฺณมุขสฺส ปสارىตํ สิงฺคารวณฺชคณานุจฺริตํ กหาปณฺรชฏฺฐวณฺณกํสฺปตฺถรปฺรุํ ปชฺโชตนิธิเกตํ
 พหฺตฺรณธณฺณํ ปฺริปฺุณฺณโกสโกฏฺจาคารํ พหฺตอนฺนปानํ ชชฺชโกชนเสยฺยเปยฺยसानิยํ
 อุตฺตรกฺุรฺรสงฺกาสํ สมฺปนฺนสสฺสํ อาลกมณฺทา วีย เทวปฺรุํ ฯ

ตตฺถ จตฺวา เตสํ ปุพฺพกมฺมํ กเถตพฺพํ ฯ กเถนฺเตหิ ฉพฺพิธา โกฏฺจาสํ
 กตฺวา กเถตพฺพํ ฯ เสยฺยถิทํ ฯ ปุพฺพโยคํ มลिनฺทปณฺหํ เมณฺทกปณฺหํ อนุมานปณฺหํ
 ลกฺษณปณฺหํ อฺปมกถาปณฺหนฺติ ฯ

ตตฺถ มลिनฺทปณฺเ ฐมฺมานํ ลกฺษณปณฺหา วิมุตฺติเจทนปณฺหาติ ทฺวิธา ฯ

เมณฺทกปณฺเหปि มหาวคฺคปณฺหา โยคิกถาปณฺหาติ ทฺพพิธา จิตา ฯ
 ปุพฺพโยคนฺติ เตสํ ปุพฺพกมฺมํ ฯ

อดีตเต กสฺสปสฺส ภควโต สาสเน วตฺตมานเ วิชิตาวี นาม ราชา สาคลนฺคเร
 รชฺชํ กาเรนฺโต จตฺุหิ สงฺคหวตฺถุหิ มหาชนํ อนุคคณฺหนฺโต คจฺจคาสมีเป มหาวิหารํ กโรนฺโต
 ติปิฏฺกาทิปภทานํ เถรานํ นิยฺยาเทนฺโต จตฺุหิ ปจฺจเยหิ สห อฺปฏฺจหิ ฯ อปฺรภาเค
 กาลํ กตฺวา อินฺโท พุทฺวา นิพฺพตฺติ ฯ ตสฺมี อารามเ มหาภิกฺขุสงฺໄม ปฏฺิวสตี ฯ
 เตสฺ วตฺตสึลสมฺปนฺนา ภิกฺขุ ปาโต วุฏฺจาย ทิมฺยภฺจึ สมฺมชฺชนี อาทาย ภควโต คฺุณํ
 อาวชฺชิตฺวา เจตฺยงคณํ สมฺมชฺชึสฺสุ สมฺหกจฺวรพฺยุหํ กุรฺุมานา ฯ เอโก สึลสมฺปนฺโน ภิกฺขุ
 เอกํ สามเณรํ อามนฺเตสิ เอหิ สามเณร กจฺวรํ ฉทฺเทหิตี ฯ โส อสฺุณฺนฺโต วีย

อจฉติ ฯ โส ทุตติยมปิ ตติยมปิ อามนตยมาโน อสุณนโต วย อจฉติ ฯ ตโต โส
 ทุพพโจ อัย สามเนโรติ สมมชชनिया ทณฺเทน ปหารํ อทาสี ฯ ตโต โส โรทนต์
 ภิโต กจวรั ฉทฺเทติ ฯ ฉทฺเทนโต จินฺเตสิ อโท มม กจวรฉทฺทนนฺปุณณกมฺเมน
 ยาวาหํ นิพฺพานํ น ปาปุณฺนามิ เอตถนฺตเร ยตถ นิพฺพตตนิพฺพตตญฺจาเน
 อูปฺปชฺชามิ ตตถ มชฺฌนฺตีกสุริโย วย มฺหเสกฺโข ภวิสฺสามีติ ปจฺมํ ปตถนํ ปญฺจเปสิ ฯ
 นิฏฺจิตฺเต กจวเร นฺทานตถาย คงฺคาย ติตถํ คจฉติ ฯ นฺหาตฺวา อุมฺมุชฺชนิมฺมุชฺชํ กตฺวา
 สิตฺเล กาเย ปสฺสทฺทจิตฺเต ชาเต อุมฺมิเวคํ คตฺตรियมานํ ทิสฺวา ปฺน ปิตฺติอูปฺปนโน สฺวจินฺตีโตว
 อโหสิ เอเตน เปสิโต น อตฺตโน กมฺเมน นาปิ อจฺริยฺอุปฺชฌายกมฺเมน อถ โช มเมว
 อนุกมฺปายาติ ฯ ยาวาหํ นิพฺพานํ น ปาปุณฺนามิ เอตถนฺตเร ยตถ กตถจि อูปฺปชฺชามิ
 อัย คงฺคา อุมฺมิธารเวโค วย จานฺนูปฺตติกปฏฺิภาโณ อกฺขยปฏฺิภาโณ ภวิสฺสามีติ ทุตติยมปิ
 ปตถนํ ปญฺจเปสิ ฯ โสปิ ภิกฺขุ สมมชฺชนิสาลายํ สมมชฺชนี จเปตฺวา นฺทานตถาย
 คงฺคาย ติตถํ คจฉนฺโต สามเนรสฺส ปตถนสทฺทํ สุตฺวา มหา เอสา ปญฺจิตปตถนา
 พุทฺธคฺคณํ อธิกิจจํ สมฺมิชฺฌิสฺสตีติ จินฺเตตฺวา หลิตํ กโรนฺโต เอส มม ปโยชิตฺปิ ตาว
 เอวํ ปตเถติ มม กิ น สา สมฺมิชฺฌิสฺสตีติ อหํปิ ตว นิพฺพานํ น ปาปุณฺนามิ เอตถนฺตเร
 นิพฺพตตนิพฺพตตญฺจาเน อัย คงฺคา อุมฺมิเวโค วย อกฺขยปฏฺิภาโณ ภเวยฺยํ อิมินา
 ปุจฺฉิตฺตปุจฺฉิตํ สพฺพํ ปณฺหาปฏฺิภาณํ วิชฺฌेतฺถํ นิพฺเพญฺเจตฺถํ สมตฺถโณ ภเวยฺยํ ยถา นาม
 เปสการสฺสุตํ ฉินฺนํ อากุสชาตํ วุทฺธิมฺนฺโต ปุริโส อิทํ อคคํ อิทํ มฺลนฺติ วิชฺฌेतฺวา
 สมฺมณฺโต สณฺจาเปนฺโต สมมชฺชนีกมฺเมน จ สามเนรเปสิตกมฺเมน วา สมตฺโต ภเวยฺยามีติ
 ปตถนํ ปญฺจเปสิ ฯ เต อุกฺกปิ เทเวสุ จ มนุสฺเสสุ จ สํสรนฺตา เอกํ พุทฺธนฺตรํ
 เชเปสฺสุ ฯ อมฺหากํ นาโถ ทสฺพลอ จตฺตเวสสารชฺชสมนฺนาคโต อญฺจารสพฺพทฺธมฺมาเวณิโก
 ยถา โมคคฺลিপฺตตติสฺสตเถรอุปคฺตตเถราทินํ ทิสฺสตี เอวเมว เตสํ อูปฺตติ ทิสฺสตี ฯ
 มม ปรีนิพฺพุเต ปณฺจวสฺสสเต กาเล อติกฺกนฺเต เอเต อูปฺปชฺชิสฺสนฺติ ยํ มยา สฺขมํ
 กตฺวา กถิตํ ธมฺมวินยํ ตํ เอเต ปณฺหาปุจฺฉนโอบมฺมยฺตฺติวเสน นิคฺคณฺจนคฺคมฺพํ
 กตฺวา วิภชฺชิสฺสนฺตีติ นิตฺติญฺโจ ฯ เตสุ สามเนโร ชมฺพุทฺธิเป สาคลนฺคเร มลินฺโท นาม
 ราชา อโหสิ ฯ ปณฺทิตโต วยตฺโต เมธาวิ ปฏฺิพลอ อตฺตานาคตปจฺจูปฺปนฺนํ
 กมฺมนตโยคฺวิธานํ กิริยานํ กรณฺกาลेषุ นิสฺสมการี โหติ ฯ พฺหุณี จ สตถานิ
 อุกคณฺหิตานิ โหนฺติ ฯ เสยฺยถิทํ ฯ สฺสูติ สมฺมตติ สงฺขยา โยคา นิตฺติ วิเสสิกา คณฺิกา
 คณฺธพฺพา ติกิจฺฉา ธนฺพฺเพธา ปุราณา อิติหาสา โชติสา มายา เหตุ วนฺตญฺจา ยุทฺธสา

ปาสณฺจา ฉนฺทสา พุทฺธวจนฺเ เอกุณฺวิสฺติ ฯ ตตถ นิตฺติ นาม ราชสฺตถาติ ฯ วนฺตฺฎฺจา
 นาม เคหเชตตวตฺถุวิชา ฯ วาทีทฺฐราสทฺโท ทฺฐปฺสฺสโท ปุณฺตฺติตฺถิกฺรานํ เตสํ
 อคฺคฺมกฺขายติ ฯ โส ปน มิลินฺโท ราชาน โส โส จิ ชมฺพุทฺธิเป สมนฺโสม ภาวิสฺสติ ภาเมน
 ชเวน สุเรน ปณฺหาปฺจฉาย ฯ โส มิลินฺโท ราชาน ตีหฺงเคหิ สมนฺนาคฺโต โทติ มหาธาโม
 มหาปณฺโณ มหาโกคฺติ ฯ มิลินฺโท ราชาน เอกสฺมี กาลเ อนนฺตพลพาหนํ จตฺรงฺคินิ-
 พลตฺตเสนาวิยฺหํ อนิกทสฺสนกมฺปตา นครมหา นิกฺขมิตฺวา พหิโนเร เสนาคาหิ กาทเรตฺวา
 โส ปน ราชาน ภาสฺสปวาทีโก โลกายตฺนวิตฺตทฺชนสฺสลาปปฺวตฺตโก โสทฺทโล สุริยํ โอลเเกตฺวา
 อมจฺเจ อามนฺเตสิ พุทฺธ ตาว ทิวสวเสสา กิ กริสฺสาม อิทานิ นครํ ปวิสิตฺวา อตฺถิ
 โสจฺจ นุชวชฺช ปณฺทิตฺโต สมนฺเ วา พฺราหฺมเณ วา สงฺฆิ วา คณิ วา คณาจฺริโย
 วา อรหนตํ สมนฺมาสมฺพุทฺธํ ปฏฺิชาณฺมาโน โย มยา สทฺธิ สลฺลปิตฺตุํ สกฺโกติ กงฺขานิ
 ปฏฺิวิเนตฺตุนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต อถ ปณฺจสฺตา โยนกา มิลินฺทํ ราชานํ เอตทฺโวจฺจ อตฺถิ
 มหาราช ฉ สตฺถาโร ปุรเณ กสฺสโป มกฺขลฺลิ โสสาโล นิคฺคณฺโจ นาฏปฺตฺโต สณฺชโย
 เวทฺธิจฺจปฺตฺโต อชิตฺโต เกสกมฺพล ปกฺกทฺโธ กจฺจายโนติ ฯ เต สงฺฆิ เจว คณิคณาจฺริยา
 ปณฺณวตา ยสฺสลิโน ติตฺถิกฺรา สารุ สมนฺมา พุชฺชนสฺส คจฺจ ตวํ มหาราช เตสํ
 ปณฺทํ ปฺจฉิสฺสธ กงฺขํ ปฏฺิวิเนตฺตุนฺตีติ ฯ อถ โส มิลินฺโท ราชาน ปณฺจสฺเตหิ โยนเกหิ
 ปริวฺตฺโต ภาทฺรพาหนรตฺมารุຍุหฺ เยน ปุรเณ กสฺสโป เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปุรณฺกสฺสเป
 สทฺธิ สมนฺเมหิ สมนฺเมหนิยํ กถํ สาราณิยํ วิตฺติสวเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมฺนตํ
 นิลินฺโน โส มิลินฺโท ราชาน ปุรณฺกสฺสเป เอตทฺโวจฺจ โส ภาเน กสฺสเป โลกํ
 ปาเลตีติ ฯ ปจฺวี มหาราช โลกํ ปาเลตีติ ฯ อถ โส มิลินฺโท ราชาน ปุรณฺกสฺสเป
 เอตทฺโวจฺจ ยทฺธิ ภาเน กสฺสเป ปจฺวี โลกํ ปาเลตีติ กสฺมา อวิจฺจนิรยํ คตา สตฺตา ปจฺวี
 อตฺถิกมิตฺวา คจฺจุนฺตีติ ฯ อถ โส ปุรเณ กสฺสโป เณว สกฺขิ อุลลปิตฺตุํ เณว สกฺขิ
 อุกฺคฺลิตฺตุํ ตุนฺทฺธิฏฺโตว ปชฺฌายนฺโต นิสิตฺติ ฯ อถ โส มิลินฺทสฺส รณฺโณ เอตทฺโหสิ
 ตฺจฺฉเ วต โส ชมฺพุทฺธิเป ปลาเป วต โส ชมฺพุทฺธิเป นตฺถิ โสจฺจ สมนฺเ วา พฺราหฺมเณ
 วา สงฺฆิ วา คณิ วา คณาจฺริโย วา อปฺิจ อรหนตฺสมนฺมาสมฺพุทฺธํ ปฏฺิชาณฺมาโน โย
 มยา สทฺธิ สลฺลปิตฺตุํ กงฺขานิ ปฏฺิวิเนตฺตุนฺติ ฯ อถ โส มิลินฺโท ราชาน มกฺขลฺลิโอสาลํ
 เอตทฺโวจฺจ อตฺถิ ภาเน กุสฺลากุสลานิ กมฺมานิ อตฺถิ สุกฺกทฺทุกฺกานํ กมฺมานํ ผล-
 วิปาโกติ ฯ นตฺถิ มหาราช กุสฺลากุสลานิ กมฺมานิ นตฺถิ สุกฺกทฺทุกฺกานํ กมฺมานํ ผลวิปาโก
 ปุทฺเพ ยเ เต มหาราช อธิ โลเก ชตฺติยา เต จ ปฺรโลกํ คนฺตฺวาปิ ปุณฺ ชตฺติยา

ภวิสนนติ ปุณณสส ปน ก็ การณ์ เย เต พุราหุมนา เวสสา สุททา จณทาลา
 ปุกกุสา จ เต ปรโลกั คนตวาปิ ปุน ขตติยา พุราหุมนา เวสสา สุททา จณทาลา
 ปุกกุสา ภวิสนนติ ปุณณสส ปน ก็ การณนติ ฯ ยทิ ฆนเต ปุพเพ เย เต
 ขตติยาปิ ปรโลกั คนตวา ปุน ขตติยา ภวิสนนติ เย เต ฆนเต อธิ โลเก หตถปาทฉินนา
 เต ปรโลกั คนตวาปิ ปุน หตถปาทฉินนา ภวิสนนตีติ ฯ เอว มหาราช โย ทิ อธิ
 หตถปาทจเฉทน์ ปตโต โหติ โส ปรโลกั คนตวา หตถปาทฉินโนว ภวิสนตีติ ฯ เต
 น สททหามาติ ฯ เอว วุตเต มกขลิโคสาลอ ตุนทึ อโหสิ ฯ อถ โข मिलินโท
 ราชา มกขลิโคสาลั เอตทโวจ สเจ โข ตั มกขลิโคสาล เอว ปุจเจยยั อตถิ ฆนเต
 กุสลานิ กมมานีติ เอว ปุจโจ ตวั พาลอ เอว พุยากรเยยาสีติ ฯ ยถา ยถา
 ปฏิสนธิกมมံ กโรนติ เตน เตน ปฏิสนธนติ ฯ อถ โข मिलินทสส รณโเว เอตทโหสิ
 รณณียา วต โภ โทสิना รตติ กิณนุชวชช สมณั वा พุราहमन् वा संग्घी वा
 क्खी वा क्खनारियं वा अरहन्तं समासमपुत्तं प्पिचानमानं उपसङ्गमेययामि โย मया
 सत्थिं सल्लपित्तुं गङ्गानि प्पिविनेत्तุนति ฯ ปุนปปुณั ฆณิตวา อมจเจ ปุจฉิ ฯ เตปิ
 อสุกกุจจาเน อตถีติ อวตวา ตุนทึภูตา ตุนทึภูตสส รณโเว มุขั ओलगेत्तवा
 अज्जनति ฯ तेन โข ปน สมเยน सपुपेहि तेहि समणपुराहमणेहि त्ता
 साकलनकरं त्वात्सहि वसुसेहि सुण्णं विय โหति ฯ समणपुराहमणकपत्तिपण्णत्तिเตहि
 सुण्णो वे होति ฯ यत्तถ पन समणपुराहमणकपत्तिपण्णत्तिता वसनति राजा पन तेसं
 तत्तถ उपसङ्गमित्ता पण्णत्तिता पण्णत्तिता ปุจฉति ฯ เตปิ सपुपे राชानं ओत्तसยित्ता
 येन वा तेन वा पक्कमन्ति ฯ ये पन ओण्णं तिसं न कज्जनति เตปิ सपुपे
 ตุนทึ अज्जनति ฯ येणुयेन हिमवन्तमेव कज्जनति ฯ

เตน โข ปน สมเยน โภภิสตา อรหन्ตา हिमवन्ते ปพพเต รกขิตเลणे
 वसनति ฯ ते ภิกขุ आयसमन्ता अससकुत्तปมุखा तिพเพน โสเตन ตั ปวุตตี सुत्ता
 सन्निपात्तं อगंसु ฯ ยคन्ธรรปพพตมุตฺถนิ ตत्तถ สन्निपाเตत्तुं โฆสาเปत्ता เอว ता
 परिปุจ्जनति อตถาวุโส โภจิ ภิกขุ ปภิวโล मिलินเทน รณणा सत्थिं सल्लपित्तुं गङ्गानि
 प्पिविनेत्तุนति ฯ เอว วุตเต โภภิสตา อรหन्ตา ตุนทึ อहेล्लุ ฯ ทุตติยมิ โข ตติยมิ
 โข โภภิสตา อรหन्ตา ตุนทึ อहेล्लุ ฯ อถ โข आयสमा अससकुत्तो เต ภิกขุสง्घे
 एतทโวจ อตถาวุโส สกกสส ฆาเว เวชยन्तสส ปาจิไนโต เกตุมตติวิमाने महासेने नाम

เทวบุตรโต ปฏิวสติ โส เตน ปฏิพล มิลินฺทน รณณา สทธี สลลปิตุ กงขานิ
 ปฏิวิเนตุนติ ฯ อถ โข โกฏิस्ता อรหุนตา ตสส วจัน สุตวา หิมวนเต อนตรหิตา
 สกกสส ภวเน ปาตรเหลสุ ฯ อททสา โข สกโก เทวานมินโท เต ภิกขุสงฆะ ทูโรโต
 อากจณฺเต ทิสฺวา เยนายสฺมา อสฺสคฺตโต เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมนตํ
 อสฺสคฺตํ อภิวาเทตฺวา आयสฺมนตํ อสฺสคฺตํ เอตทโวจ มหา โข ภนฺเต ภิกขุสงฺฆ
 อนฺุปรโต อหํ สงฆสฺส อารามิโก ก็ กรณียนติ ฯ อถ โข आयสฺมา อสฺสคฺตโต
 สกโก เทวานมินโท เอตทโวจ อัย มหาราชา ชมฺพุทฺธิเป मिलินฺโท นาม มหาราชา
 อุปฺปนโน พหุณี วาทีสตุถานิ อุกคฺหิตานิ โหนติ วาทีทฺูราสทโท ทฺุปรสสโท
 ปุตุตฺติถียรานํ เตสํ อคฺคมกฺขายติ อัย मिलินฺโท ราชา สานนํ อุปสงฺกมิตฺวา
 ติตฺถิยวาเทน ปณฺหํ ปุจฺจิตฺวา ภิกขุสงฺฆํ วิเทเจสฺสตีติ ฯ อถ โข สกโก เทวานมินโท
 आयสฺมนตํ อสฺสคฺตํ เอตทโวจ อัย ภนฺเต อิตโต จโต मिलินฺโท ราชา มนุสฺเสสุ
 อุปฺปนโนติ ฯ เอว มหาราชาติ ฯ อถ โข สกโก เทวานมินโท आयสฺมนตํ อสฺสคฺตํ
 เอตทโวจ เอโส ภนฺเต เกตุมตีวิมานे महासेने नाम เทวบุตรโต ปฏิวสติ โส เตน
 ปฏิพล มิลินฺทน ราเชน สทธี สลลปิตุ กงขานิ ปฏิวิเนตुं तं เทवบุตรं याजिससामी
 मनुस्सโลกุปรตฺติยาติ ฯ อถ โข สกโก เทวานมินโท ภิกขุสงฺฆํ ปุรกฺขิตฺวา
 เกตุมตีวิมานํ ปวิสิตฺวา มหาเสนเทวบุตรํ อาลิงฺกิตฺวา มหาเสนเทวบุตรํ เอตทโวจ याจติ
 ตं มาริส ภิกขุสงฺฆे मनุस्सโลกे อุปฺตฺติยาติ ฯ मे ภนฺเต मनุस्सโลกेणตฺถ
 กมฺเมหิ พหุสฺสีหิ ติปฺปานิ मनุस्सโลกานि อิมสฺมี ภนฺเต เทวปุเร อุปฺรุปริ อุปฺตฺติโก
 หุตฺวา ตตฺถेว ปรีนินฺพพายิสฺสามีติ ฯ อถ โข आयสฺมา อสฺสคฺตโต มหาเสนเทวบุตรํ
 เอตทโวจ อिธ มयं มาริส สเทวํ โลกं อนฺุโลกยमानา อณฺุตร ตया मिलินฺทस्स रण्णे
 वाที गिनित्त्वा साननं पक्कहेतुं समत्तं अण्णं गण्णि न पस्साम याจति तं
 มารिस भिक्षुสง्घेति सारु มารिस मनุस्सโลกे अनฺुโลกयमानो निพत्तित्त्वा तสฺพลสฺส
 साननं पक्कณฺ्हิตฺวา ปฏินฺณํ เทหิติ ฯ หุตฺติยมฺปิ โข ภิกขุสงฺฆะ याจณฺเต สกเก
 เทวานมินฺเท याจณฺเต เทวบุตรโต เอวมาห คมิสฺสามาหํ ภนฺเต मनุस्सโลกं เทถ मे
 वरानि अहं मिलินฺทस्स रण्णे वाที गिनित्त्वा साननं पक्कहेतुं समत्त
 गविससामीति ฯ ह्यจत्तुจ्जे अुकคโค हत्त्वा सारु भनฺเต मनุस्सโลกे उपฺปชฺชิสฺสามีति
 ปฏินฺณํ तत्त्वा वरं कहेत्त्वा तुณฺ्हि ओहสิ ฯ อถ โข ภิกขุสงฺฆे महासेनस्स เทवบุตรตสฺส
 ปฏินฺณํ कहेत्त्वा तेवेषु तาวตีเสสุ अनत्रहिते हิมวนते पप्पते रक्खितलेणे पाटुरोहसि ฯ

อถ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต เต ภิกฺขุสงฺฆเ เอตทโวจ อตถาวุโส อิมสฺมีเยว
 ภิกฺขุสงฺฆเ ภิกฺขุ อนาคโตติ ฯ เอวํ วุตฺเต อณฺเฑตโร ภิกฺขุ อายสฺมนตฺ อสฺสคฺตตฺ
 เอตทโวจ อตถิ ฆนฺเต อายสฺมา โรหโน หิมวตฺ ปพฺพตฺ ปริสิตฺวา สตตเม ทิวเส
 ปจฺมชฺฌานํ สฺมาปฺนโน ตสฺส สฺนติเก ทฺตํ ปหิณฺสีสฺมามาติ ฯ เตน โข ปน สมเยน
 อายสฺมา โรหโน โภภิสฺตานํ อรหฺนฺตานํ เจตฺสา เจโตปริวิตกฺกมณฺเฑว ยถา
 วุจฺจาย สงฺฆเ มํ ปฏฺิมาเนตฺติ หิมวตฺปพฺพเต อนฺตรหิตโต โภภิสฺตานํ อรหฺนฺตานํ ปุโรโต
 รกฺขิตเลณฺเ ปาตุโรหสิ ฯ อถ โข โภภิสฺตา อรหฺนฺตา อายสฺมนตฺ โรหนํ เอตทโวจํ
 ก็ นุ โข อาวุโส โรหน สาสเนสุ ภิกฺขชนฺเตสุ น อุสฺสหสิ น ปสฺสสิ สงฺฆสฺส
 กรณียานีติ ฯ อมนสิกาเรน โข ฆนฺเต อโหสิเนติ ฯ เตนหาวิโส โรหน อมนสิการตฺาย
 พฺรหฺมทณฺฑกมฺเมน ตํ ปณฺมามาติ ฯ โภ โส ฆนฺเตติ ฯ อตถาวุโส โรหน หิมวตฺปสฺเส
 กชฺงคฺลํ นาม พฺรหฺมณคฺคาโม ตตถ โสณฺตฺตโร นาม พฺรหฺมโณ ปฏฺิวสฺติ ตสฺส ปุตฺโต
 อฺปฺปชฺชิสฺสติ นาคเสนโน นาม กุมารโห เตนหาวิโส โรหน ทสฺมาสาธิกานิ สตตวสฺसानิ
 จ เอตตํ กาลํ ปิณฺฑทฺาย จราหิ ตํ กุลํ ปิณฺฑทฺาย จริตฺวา นาคเสนํ ทารกํ นีหริตฺวา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพาเชหิ ปพฺพชิตฺเต นาคเสนเ มุญฺจิสฺสสีติ ฯ อถ โข อายสฺมา
 โรหโน โหตฺตุติ สฺมปฏฺิจฺฉิ ฯ

โส เทวปุตฺโต เทวโลกา จริตฺวา พฺรหฺมณฺเฑนินา กุจฺฉิสฺมี ปฏฺิสนฺธี คณฺหนฺโต
 โหติ ฯ ตสฺมี ชฺเณ ตโย อจฺจริยา อพฺภูตธมฺมา ปาตุกฺวณฺติ อาวุธภณฺฑทานิ ปชฺชสิสุ
 อกาลวสฺสํ อภิปวสฺสสิ มหาเมฆเ อภิปวสฺสสิ ฯ อถ โข อายสฺมา โรหโน ทสฺมาสาธิกานิ
 จ สตตวสฺसानิ จ ตํ กุลํ ปิณฺฑทฺาย จริติ อภิวาทนลาภํ น ลภติ อณฺชลิคมมํ น
 ลภติ สามิจิกมมํ น ลภติ อกฺโกสณฺเฑจเว ปฏฺิลภติ ปริภาสณฺเฑจเว ปฏฺิลภติ ฯ ยथा
 อฺปฺปนฺนํ ทิวสํ อฺปฺปาทฺาย อายสฺมา โรหโนปิ โสณฺตฺตรพฺรหฺมณฺสฺส เคหํ ปิณฺฑทฺปาตตฺถาย
 ปวิสฺติ ฯ ตสฺส สตต วสฺसानิ ปวิสฺนฺโต เนว กุญฺจญฺภิกฺขํ ลภติ ยาคุํ อฺลฺลฺกมตฺตํ
 วา น ลภติ ฯ อติจฺฉณ ฆนฺเตติ วากฺยมตฺตํปิ น ลภติ ฯ สตตนฺนํ วสฺसानํ อจฺจเยน
 เอกทิวสํ อติจฺฉณ ฆนฺเตติ วากฺยมตฺตํปิ ลภติ ฯ ตํทิวสํเยว โส พฺรหฺมโณ พหิกมฺมนฺตา
 อาคจฺฉนฺโต เถรํ ปฏฺิปลํ คตํ ปสฺสีตฺวา ปุจฺฉิ ก็ ปพฺพชิต อมฺหากํ เคหํ
 อาคมิตฺถาติ ฯ อาม พฺรหฺมณฺเฑนินาติ ฯ กิณฺฉิ เต ลทฺธํ ปพฺพชิตาติ ฯ อาม ลทฺธํ

พุราหมณาติ ๑ โส อนตตมโน ฆริ คนฺตวา ปุจฺฉิ กิณฺจิ ปพฺพชิตฺสฺส ทินฺนํ
 ตุมฺเหหิตี ๑ น หิ กิณฺจิ เทมาติ วุตฺเต ทุตฺติมฺปิ ทิวสํ ฆรทฺวาวเร นิลินฺโน อหํ
 อชฺช อาคตํ ปพฺพชิตํ มุสาวาเทน โจทิสฺสามิตี จินฺเตสิ ๑ เถเรปิ ทุตฺติมฺปิ ทิวสํ
 พุราหมณฺสฺส ฆรทฺวารํ สมฺปตฺเต ทิสฺวาน เถรํ พุราหมฺโณ เอตทวโจ หิโยโย ตุมฺเห
 อมฺหากํ เคเห น กิณฺจิ ลภิตฺวา ลทฺธํ มยา พุราหมณาติ มุสาวาทํ อโวจฺจตุถ กิ
 ตุมฺหากํ มุสาวาทอ วฏฺฐติ น วฏฺฐตีติ ๑ เถโร อาท ตุมฺหากํ เคหํ สตฺต วสฺสานิ
 ปวิสฺนโต น กิณฺจิ ลภามิ หิโยโย ทิวสํ ปน อติจฺจณ ฆนฺเตติ เอกํ วากฺยเมว ลทฺธํ
 เอกวาจํ ปฏฺิสนฺถารํ ลภิตฺวา เอวํ วทามิ ลทฺธํ มยา พุราหมณาติ ๑ พุราหมฺโณ
 อตตมโน โสมนฺสฺสชาโต จินฺเตสิ อยํ วาจาปฏฺิสนฺถารํ ลภิตฺวา ชนฺมชฺเณ ลทฺธนฺติ วทติ
 ยทิ อณฺณํ กิณฺจิ โส ลภํ ลภิตฺวา กิ น ปสฺสตี วาจาปฏฺิสนฺถารํปิ จ สทฺธํ
 ปสฺสตีติ ๑ ตุมฺเห ปสนฺนา มยฺหํ ฆตฺตโต นิจฺจกาลํ ฆฏฺจฺจุกฺกิขํ อิมสฺส ปพฺพชิตฺสฺส
 เทธาติ อาณาเปติ ๑ เถรสฺส อิริยาปถณฺจ อุปสมณฺจ ปสฺสีติวา ฆโยโยโส มตฺตาย ปสนฺโน
 เถรํ ยาจติ อมฺหากํ เคเห นิจฺจกาลํ ฆตฺตํ ฆฏฺชธาติ ๑ เถโร ตุนฺหิภาเวน
 อธิวาเสสิ ๑ พุราหมฺโณ ปณฺตีตํ ชาทฺนียํ ฆอชฺนียํ อตฺตโน ฆตฺตโต เทติ ๑ เถโร ฆตฺตาวี
 โอนตปตฺตปาณิ นิจฺจกาลํ นิกชนฺตสมเยว ฆอภํ พุทฺธวณฺณํ ฆเถตฺวา ปกฺกมตี ๑ สापิ
 พุราหมณิ ทสฺมาสจฺจเยน ปุตฺตํ วิชายิ ๑ นาคเสโนติ นามเชยฺยํ โหติ ๑ โส
 อนฺุพฺพเพน วทฺตมฺนโต สตฺตวสฺสิโก ชาโต ๑ เตน โช ปน สมเยน นาคเสนสฺส ทารกสฺส
 มาตาปิตโร นาคเสนํ ทารกํ เอตทวโจ อธิ โช ตาต นาคเสน พุราหมณฺกุลเ ลิกฺขานิ
 ลิกฺขเยยฺยาสีติ ๑ กิ ตาต อิมสฺมี พุราหมณฺกุลเ ลิกฺขํ นามาติ ๑ ตีณิ โช ตาต
 นาคเสน เวทานิ ลิกฺขํ นาม อวเสสานิ ลิปฺปานิ ลิปฺปี นามาติ ๑ เตนหิ ตาต
 ลิกฺขิสฺสามิตี ๑ โสณฺุตฺโตโร พุราหมฺโณ อจฺริยสฺส สหสฺสํ อจฺริยภาคํ ทตฺวา เอกโต
 ฆเร มณฺจกํ ปณฺญาเปตฺวา นาคเสนํ อาท ตาต ตํ พุราหมณํ เอวํ วเทหิ สชฺฌายาหิ
 โช ตวํ พุราหมณฺมนฺตานีติ ๑ โหตุ ตาตาติ ๑ โส ตธา ฆตฺวา อจฺริยพุราหมณา
 สชฺฌายนฺตฺติ ๑ เตนหิ ตาต ทารก อุกฺคณฺหาหิตี อจฺริยา จ พุราหมณา สชฺฌายนฺติ ๑
 นาคเสนสฺส ทารกสฺส หิ ทายาทคตา เอเกน อุกฺเทเสน ตโย เวทา ทหฺยํ คตา
 วาจฺจคคตา สฺุปรธาติตา สฺุวตฺธาปิตา สฺุมนลิกฺกตา อहेลฺสุ ๑ สกิเมว จกฺขุ อุกฺปาหิ ตีสุ
 เวเทสุ สนิฆณฺทเกสุ ฆเทสุ สารกฺชปฺปเกเทสุ อิติหาสปณฺจเมสุ ปทโก เวยฺยากรโณ
 โลกายตฺนมหาสุปฺนลกฺชเณสุ อนเวยฺโย อโหสิ ๑ สพฺพานิ ลิปฺปานิ สกิณฺเณว จกฺขุ

อุปัชฌาย์ ๑ อถ โข นาคเสน ทารโก มาตาปิตโร เอตทโวจ อตถิ นุโข ตาต
 อิมสมิเยว พุราหฺมณกุล อิมานิ ตตฺตฺตฺรานิ สิปปานิ เอตตกาเนว สิปปานีติ ๑
 นตถิ ตาต นาคเสน อิมสมิเยว พุราหฺมณกุล อิมานิ ตตฺตฺตฺรานิ สิปปานิ เอตตกาเนว
 สิปปานีติ ๑ อถ โข นาคเสน ทารโก อัจฉริยสฺส อนุโยคํ ทตฺวา โปฏฺจกํ คเหตุวา
 ปาสาทา โอโรหิตฺวา ปุพฺพวาสนาย โจทิตทโย รโหคโต ปฏิสลฺลีนํ สตฺตาทํ ทวารสาเล
 จตฺวา สิปปานํ ปจฺมมชฺฌิมปริโยสานํ โอโลเกนฺโต สारํ อทิสฺวา วิปฏิสาริ อโหสิ ตฺวจฺฉานิ
 อิมานิ สิปปานิ ปลาปานิ โภ อิมานิ สิปปานีติ ๑

เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา โรหโน วตฺตนิเย เสนาสเน นิสีทิตฺวา นาคเสนสฺส
 ทารกสฺส เจตฺสา เจโตปริวิตกฺกมณฺเวย นินฺวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย วตฺตนิเย เสนาสเน
 อนฺตรทิตฺ อชฺงคฺลพฺุราหฺมณคามาเม ตสฺส ปุโรโต ปาตุโรหสิ ๑ อทฺทสา โข นาคเสน
 ทารโก สตฺตาทํ ทวารสาเล จิตฺ आयสฺมนตฺ โรหนํ ทูโรโตว อาคจฺฉนตฺ ทิสฺวาน อตฺตมโน
 อุกฺคโค ปมฺุทิตฺ ปิตฺติโสมนสฺสชาโต อปฺเปว นามายํ ปพฺพชิตฺ กทาจิ สारํ ชานเยยฺยาติ ๑
 เยนายสฺมา โรหโน เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมนตฺ โรหนํ เอตทโวจ กิทธิโส นุโข
 เอทิสฺวา มาริสฺวา ภาณฺทกาสาवलฺลเนติ ๑ อหํ ทารก ปพฺพชิตฺ นามาติ ๑ เกน มาริส
 ปพฺพชิตฺ นามาติ ๑ ปาป วชฺชิตฺุ โทสํ วชฺชิตฺุ ตสฺมา ทารก ปพฺพชิตฺ นามาติ ๑
 ชานาสิ โข ตฺวํ มาริส สิปปํ นามาติ ๑ ชานามิ โข อหํ ทารก สิปปนฺติ ๑ ยํ
 โลเก อุตฺตมํ สิปปํ อตถิ ตํ มม สนฺทิสฺสสิ สกฺขิสฺสสิ ตฺวํ พฺยากริตฺุ อิมํ ปณฺหํ
 ปุจฺฉิสฺสามีติ ๑ สกฺขิสฺสามิ ทารกาติ ๑ กิ การณํ มาริส เกสฺยานิปี มสฺสุนิปี เต
 น ยถา อณฺเวยสนฺติ ๑ โสฬเส จ อิเม ทารก ปลิโพเช ทิสฺวา เกสมสฺสุํ โอหารนฺติ
 ปพฺพชิตา นาม กตฺเม โสฬส ทารก ปลิโพธา อภฺรณปลิโพธํ อลงฺการปลิโพธํ
 กมฺมารปลิโพธํ มชฺชนปลิโพธํ นิภฺชิปนปลิโพธํ โรวนปลิโพธํ มาลปลิโพธํ คณฺธปลิโพธํ
 วาสนปลิโพธํ หริตกปลิโพธํ อามลกปลิโพธํ มตฺติกปลิโพธา สฺจิกปลิโพธํ พนฺธกปลิโพธํ
 โภจฺฉปลิโพธํ กปฺปกณฺหาปกปลิโพธนฺติ ตตถฺ เกเส ตาว กิมิกฺุลานิ ปฏิวสนฺติ ตํ ทพฺพณฺณํ
 ทิสฺวา โสจฺฉนฺติ กิลมฺนฺติ ปริเทวนฺติ อฺุรํ ตาเพนฺติ กนฺทนฺติ อิเมสฺสุ โข ทารก ปลิโพเชสฺสุ
 ยฺฉนฺตํ นรานํ สพฺพานิ อตฺติสฺขฺมานิ สิปปานิ นาสเนตฺติติ ๑ อจฺฉริยํ วต โภ
 อิเมสฺสุ โสฬสปลิโพเชสฺสุ ยฺฉนฺตํ นรานํ อตฺติสฺขฺมานิ สิปปานิ น ทิสฺสนฺตฺติติ กิการณา
 มาริส วตฺถานิปี น ยถา อณฺเวยสนฺติ ๑ สกฺโกสิ ตฺวํ มาริส มมํ สิปปานิ

ลิกษาเปตุนติ ๑ สกโกมิ โข ทารก ตูว์ ลิปปานิ ลิกษาเปตุนติ ๑ ฆนเต เทหิ
 เม ลิปปานีติ ๑ อการณํ ตาต ทารก อนตรฆรํ ปิณฑาย ปวิญจมหาติ ๑ อถ
 โข นาคเสน ทารโก आयสมโต โรहनสส ปตตํ อาทาย ฆรํ ปวิสาเปตวา ปณิเตน
 ชาทนีเยน โภชนีเยน สหตถา สนตปเปตวา สมปวาเรตวา आयสมนตํ โรหนํ ภูตดาวี
 โอนตปตตปาณิ เอตทโวจ สกโกสิ โข ตูว์ มาริส มํ ลิปปานิ ลิกษาเปตุนติ ๑ สกโกมิ
 โข อหํ ทารก ตูว์ ลิปปานิ ลิกษาเปตุนติ ยथा ตูว์ นิปปลิโพโธ ภวิสสสิ มาตาปิตโร
 अनुชานาเปตวา มม เวสํ คณ्हิสสสิ มม ลิงคํ มม นิमित्तํ ปฏिरูปํ มม อการํ ตथा
 ทสสามีติ ๑ อถ โข นาคเสน ทารโก आयสมโต โรहनสส วจันํ ปฏิสุณ्हิตวา อาหารํ
 อุปจฉิน्हิตวา ทุกุเชน มาตาปิตโร ปพพชชํ ยาจติ ๑ ตํ अनुณวาทา มาตาปิตโร
 ปพพชิตวาปิ โน ปุตโต มนตํ อुकคณ्हิตุํ คเหตุวา ปุณาจฉตีติ ๑ โส आयสมนตํ
 โรหนํ เอตทโวจ คहेสสามิ โข อหํ มาริส ตว เวसानิ มมํ ลิปปานิ
 ลิกษาเปตุนติ ๑ อถ โข आयสมา โรหนो นาคเสนํ ทารกํ อาทาย เยน วตตนิยं
 เสนาสนํ วิฆมพุตตุ เตनुปสงกมิ อุปสงกमितวา วิฆมพุตตุเสนาสเน เอกเรตตี วลิตวา
 เยน รกขิตเลณํ เตनुปสงกมิ อุปสงกमितวา โภภิสตานํ อรหนตानํ ปุโรโต ปาตุโรหสิ ๑

เตน โข ปน สมเยน โภภิสตา อรหนตา นาคเสนํ ทารกํ รกขิตเลणे
 ปพพาเชนติ ๑ ปพพชิตโ ข ปนายสมา นาคเสน आयสมนตํ โรหนํ เอตทโวจ คหิตโต
 มया ฆนเต ตว เวโส มมํ ลิปปานิ ลิกษาเปตุนติ ๑ อถ โข आयสมโต โรहनสส
 เอตทโหสิ ก็ นุโข ปจเมเนว วิเนยยํ ปณ्हิตโต โข อयํ นาคเสน ปจเมเนว
 อภิธมมปิฏเกน วิเนยยนติ ๑ อถ โข आयสมา โรหนो आयสมนตํ นาคเสนํ เอตทโวจ
 คณ्हาหิ ตูว์ นาคเสน มม ลิปปานีติ ๑ आयสมนตํ นาคเสนํ ปจเมเนว อภิธมมํ
 อทาสิ กุสลา ธมมา อกุสลา ธมมา อพยากตา ธมมาติ ติกทุกกฉ อภิธมม-
 สงคณ्हีวิภงคธาตูกถापुकคल्पณ्हตติกถาวตถุยมกปฏิจานมหาปกรณํ สพพนตํ กเถสิ ๑ อถ
 โข आयสมโต นาคเสนสส อิเมสุ तीसु पथेषु सत्तपपกรणं सपพनतं อภิธมมं สगीเยव
 จग्ขुं อุปปชชติ ๑ आयसमा नาคसेनो कुसला धममा अकुसला धममा अपयागता
 धममाति तिकทุกपग्गिण्हत्ति धम्मसङ्कण्हि चนธविภงकाथोฏजारसविภงคपग्गिण्हत्ति विภงคपกรणं
 संगคो ओसङ्कओति आथिना जुत्थसविणेन विगतत्तं ธातुकถापกรणं चनธपण्हत्ति
 आयतनपण्हत्ति आथिना णपพิणेन विगतत्तं पुकคल्पण्हत्तिपกรणं สग्वाते प्रवाते

ปณจ สุตตสทานิติ สุตตสทลล สโมธานเนตวา วิภตต์ กถาวตฤปรกรณั มุลยมกั
 ขนุชยมกนุติ อาทินา ทลวิธเน วิภตต์ ยมกปรกรณั เหตุปรจโย อารมมณปรจโยติ อาทินา
 จตุวิสตีวิธเน วิภตต์ ปฏจันปรกรณนุติ สพพนุติ อภิธมมปิฎกั เอเกเนว สชฌมาเยน จ
 ปคณั กตวา ติฎจถ ฆนเต น อุตตรี วเทหิ เอตตกณเเวว สชฌมายิสสามีติ ฯ อถ
 โข อายสฺมา นาคเสน โฆ มณฑลมาเล ปวิสิตวา อภิธมม มนสากาลิ ฯ กิ หิ นุ
 โข กุสลา ธมฺมา กิ หิ นุโฆ อกุสลา ธมฺมา กิ หิ นุโฆ อพฺยากตา ธมฺมาติ สกิญเเวว
 อภิธมฺเม สาทถกถา มนสิ กตวา เยน โภฏิสตา อรหนฺตา เตนุปรสงฺกมิ อุปสงฺกมิตวา
 โภฏิสตานั อรหนฺตานั เอตทโวจ เอตตเกน โข อหัง ฆนเต อิมสฺสุ ติสฺสุ ปเทสฺสุ สุตตปรกรณั
 สพพนุติ อภิธมม วิตถาเรน โอสารेमิติ ฯ โอสารเอหิ สาธุ นาคเสน โอสารเอหิ
 นาคเสนาติ ฯ อถ โข อายสฺมา นาคเสน สุตต มาसानิ สุตตปรกรณั วิตถาเรน
 โอสารเอติ ฯ ปจวี อุนฺนทนุติ เทวา ทลสนุติ ฯ พุรหฺมานเ อปโฬฏเณติ ทิพฺพายนุติ
 จ ฯ จนุทนจฺจนฺยานิ อภิปรวสสนุติ ฯ ทิพฺพานิ มณฑารวปรุพฺพานิ อภิวสสนุติ ฯ
 อถ โข โภฏิสตา อรหนฺตา อายสมนุติ นาคเสน รกฺขิตเลเณ ปริปรุณฺณวสฺส
 อุปสมปาเทนุติ ฯ อุปสมปนฺโน โข ปนายสฺมา นาคเสน ตสฺสา รตติยา อจฺจเยน
 ปุพฺพณฺทสมยั นิวาเสตวา ปตตจิวรมาทาย คามั ปิณฺทาย ปวิสฺนุโต อุปชฌายั อารพฺภ
 เอวั เจตโส ปริวิตกโก อุปชชชิ ตฺจโฉ วต โภ อุปชฌาโย พาลเ วต โภ จ อุปชฌาโย
 อภิธมม จเปตวา อวเสสฺส พุทฺธวจัน นตฺถิติ ฯ อถ โข อายสฺมา โรหฺโน อายสมโต
 นาคเสนสฺส เจตสา เจโตปริวิตกกมณฺเวย อายสมนุติ นาคเสน เอตทโวจ อนนุจฺจเรียนิ
 โข นาคเสน วิตกฺกานิ วิตกฺเกสฺสสิ ตว จ อนนุจฺจเรียนิ มมณฺจ อนนุจฺจเรียนิติ ฯ
 อถ โข อายสมโต นาคเสนสฺส เอตทโหสิ อจฺจเรียนิ วต โภ อพฺภูตํ วต โภ ปณฺทิตโต
 โข เม อุปชฌาโย มม จิตตํ ชานาติ ยนฺนุนาหัง อุปชฌายั ชมาเปยฺยนุติ ฯ ชมถ
 ฆนเต น ปุณฺ เวารูปี วิตกฺกั วิตกฺเกสฺสามิ น ปุณฺ เวารูปี กริสฺสามีติ ฯ น โข
 ตฺยาหัง นาคเสน ชมิสฺสามิ อตฺถิ โข นาคเสน สาคเล นาม ปุรมฺหิ मिलินฺโท นาม
 ราชา รชฺชํ อุนฺสาเสติ ตตถ ตว मिलินฺทราชานํ ปสาเทสฺสสิติ ฯ ติฎจตุ ฆนเต เอโก
 मिलินฺโท ราชา สกถชมฺพฺพตีเป สีเสน สีลํ ลคฺคาเปตวา อาคนฺตวา มม ปณฺหัง
 ปุจฺฉิสฺสนุติ สพฺเพว ปสาทยิสฺสามิ ชมถ ฆนเตติ ฯ น โข ตํ เต อหัง นาคเสน
 ทฺตุติยมปิ วากยํ วทิสฺสามิ ตํ मिलินฺทราชานํ ปสาทยิสฺสสิ ชมิสฺสามิหัง โว
 นาคเสนาติ ฯ อิมสฺมีเยว โข อหัง ฆนเต ตินฺนิ มาसानิ กสฺส วา สนุติเก วาส์

ปฏิวาสีสสามิติ ฯ อัย นาคเสน อายสฺมา อสฺสคฺตโต วัตตนิเย เสนาสเน ปฏิวาสติ คจฺฉ ตวํ
 นาคเสน เยนายสฺมา อสฺสคฺตโต เตนุปลงฺกมิ อุปลงฺกมิตฺวา มม วจเนน อายสฺมโต
 อสฺสคฺตตสฺส ปาทะ สิริสา วนฺท เอวฺจ วเทหิ อมฺหากํ ฆนฺเต อุชฺฌายโย ตุมฺหากํ
 อปฺปาพารํ อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺฉานํ พลํ ฬาสฺสูวหารํ ปุจฺฉิ อายสฺมโต อสฺสคฺตตสฺส สนฺติเก
 วาสํ ปฏิวาสติ ฯ อถ โข อายสฺมา นาคเสน โอุปชฺฌายสฺส วจฺนํ ปฏิสฺสูณิตฺวา อุชฺฌายํ
 ปทกฺขิณํ กตฺวา วนฺทิตฺวา อปุจฺฉิตฺวา คนฺตฺวา อนุปฺพุเพน จาริกญฺจรรมาโน เยนายสฺมา
 อสฺสคฺตโต เตนุปลงฺกมิ อุปลงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อสฺสคฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
 นิสฺสีติ ฯ เอกมนฺตํ นิสฺสินโน โข อายสฺมา นาคเสน อายสฺมนฺตํ อสฺสคฺตํ เอตทวโจ
 อมฺหากํ ฆนฺเต อุชฺฌายโย ตุมฺหากํ ปาทะ สิริสา วนฺทติ ตุมฺหากญฺจ อปฺปาพารํ
 อปฺปาตงฺกํ ลหฺภูจฺฉานํ ฬาสฺสูวหารํ ปุจฺฉตฺติติ ฯ อถ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต อายสฺมนฺตํ
 นาคเสนํ เอตทวโจ กิณาโมสฺสีติ ฯ อหํ นาคเสนนฺติ ฯ อหํ กิณาโมติ ฯ อมฺหากํ
 ฆนฺเต อุชฺฌายโย ตุมฺหากํ นามํ ชานาตฺติติ ฯ ตว นาคเสน อุชฺฌายโย กิณาโมติ ฯ
 อมฺหากํ ฆนฺเต อุชฺฌายสฺส นามํ ตุมฺเห ชานาถาติ ฯ สาธุ สาธุ นาคเสนาติ วัตฺวา
 จินฺเตสิ ปณฺทิตโต โข อัย นาคเสน สิขฺขาภาโม อนุปฺตตํ ยนฺนุนาหํ นาคเสนํ
 พรหมทณฺฑเพน ปณามิสฺสามิติ ฯ อถ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต อายสฺมนฺตํ นาคเสนํ
 ตีณิ มาसानิ น ปุณฺ สลฺลปิ ฯ อถ โข อายสฺมา นาคเสน อายสฺมโต อสฺสคฺตตสฺส
 ตีณิ มาसानิ ปริเวณํ สมฺมชฺชติ มุโขทกํ ปจฺจุปฺภูจฺเปติ ฯ อถ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต
 ปุณฺ ปริเวณํ สมฺมชฺชติ ตํ อุทกํ วิสชฺเชตฺวา อณฺเณน มุโขทเกน มุขํ ไรฺวติ ฯ เตน
 โข ปน สมเยน อายสฺมโต อสฺสคฺตตสฺส ตีสมตฺตานิ วสฺसानิ เอกาเยว อุปาสิกา
 อุปฺภูเจติ ฯ อถ โข สา อุปาสิกา เตมาสจฺจเยน เยนายสฺมา อสฺสคฺตโต เตนุปลงฺกมิ
 อุปลงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อสฺสคฺตํ เอตทวโจ อตฺถิ นุ โข ตาต ตุมฺหากํ สนฺติเก
 อณฺโวย ปพฺพชฺชิตฺติติ ฯ อถ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต ตํ อุปาสิกํ เอตทวโจ อตฺถิ อุปาสิเก
 อมฺหากํ สนฺติเก นาคเสน นาม ภิขฺชติ ฯ เตนหิ ตาต อสฺสคฺตต อธิวาเสหิ นาคเสนเนน
 สทฺธิ สฺวาทนาย ฆตฺตุนฺติ ฯ อธิวาเสสิ โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต ตุนฺทึภาเวน ฯ อถ
 โข อายสฺมา อสฺสคฺตโต ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน อายสฺมนฺตํ นาคเสนํ อาทาย
 ปุพฺพทณฺฑสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย येเน อุปาสิกาย นิเวสนํ เตนุปลงฺกมิ
 อุปลงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสีติ ฯ อถ โข อุปาสิกา อายสฺมนฺตญฺจ อสฺสคฺตํ
 อายสฺมนฺตญฺจ นาคเสนํ ปณฺเฑน ชาทนีเยน โภชนีเยน สทฺธา สนฺตปฺเปติ

สมุทวาเรติ ฯ อถ โช อายสฺมา อสฺสคฺตฺโต ภูตฺตาวี โอนตปตฺตปาณิ ทิปิ อฺชชาเลตฺวา
 อายสฺมนตฺ นาคเสนํ เอตทวโจ ตฺวํ นาคเสน อิมิสฺสา อฺปาสิกา ย อนุโมทาหิติ ฯ อิทํ
 วตฺวา อฺภูจายาสนา ปกฺกามิ ฯ อถ โช สฺวา อฺปาสิกา อายสฺมนตฺ นาคเสนํ เอตทวโจ
 มหฺลลิกา โช อิทํ ตาต นาคเสน คมฺภีรตฺยา คาถาย อนุโมทาหิติ ฯ อถ โช
 อายสฺมา นาคเสนํ ตสฺสา อฺปาสิกา ย วจนํ ปฺภิสฺสุณิตฺวา คมฺภีรตฺยา คาถาย อนุโมทณียํ
 อนุโมเทติ ฯ ตสฺสา อฺปาสิกา ย อนุโมทณตสฺส วิรชํ วิตมลํ ฐมฺมจกฺขุ อฺทฺปาติ
 ยงฺกิณฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพนตฺ นีโรธธมฺมนตฺิ ฯ อถ โช อายสฺมา นาคเสนํ อนุโมทณํ
 กโรติ ฯ อฺปาสิกา สกิณฺเวย ฐมฺมเทสนาปรีโยसानเ สโตปตฺตติผลํ ปฺภิวิชฺฌิ ฯ อถ โช
 อายสฺมา อสฺสคฺตฺโต มณฺฑลมาเล นิสิตฺติวาทิ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสฺสุทฺเธน อติกฺกนต-
 มาณฺสฺสลิเกน อายสฺมโต นาคเสนสฺส เจตฺสา เจโตปรีวิตกฺกมณฺเวยย สาทฺฐการํ ปวตฺเตสิ
 สาทฺฐ สาทฺฐ นาคเสน เอนเณ กณฺทปฺปหาเรณ เทว มหากายา ปทาลิตาติ ฯ
 อเนกานิ เทวตาสหสฺसानิ อปฺโผฏฺเณติ อฺทฺคฺคานิ หาสเนติ อจฺจริยํ วต โภ อพฺภูตํ
 วต โภ ยตฺร ทิ นาม อายสฺมา นาคเสนํ คมฺภีรตฺยา คาถาย อนุโมทณียํ
 อนุโมทตีติ ฯ ทิพฺพานิ จนฺทณฺจฺณณานิ อภิปฺปวสฺสนตฺิ ฯ อถ โช อายสฺมา นาคเสนํ
 คมฺภีรตฺยา คาถาย อนุโมทณียํ อนุโมทิตฺวา อฺภูจายาสนา เยนายสฺมา อสฺสคฺตฺโต
 เตนฺอุปสงฺกมิ อฺอุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตฺ อสฺสคฺตฺตํ อภิวาทฺเตว เอนมฺนตํ นิสิตฺติ ฯ
 เอนมฺนตํ นิสินฺนํ โช อายสฺมนตฺ นาคเสนํ อายสฺมา อสฺสคฺตฺโต เอตทวโจ จิรณิวาสี
 โช ตฺวํ นาคเสน คจฺฉ ตฺวํ นาคเสน ปาตลิตฺตฺตฺนคฺรํ อุตฺตรทิสาย อโสการาเม นาม
 วิหารมฺหิ อายสฺมา ฐมฺมรกฺขิตฺโต ปฺภิวสฺติ อายสฺมโต ฐมฺมรกฺขิตสฺส สนฺติกา พุทฺธวจนํ
 ปรียาปฺณิสฺสสตีติ ฯ กิวัฑฺโธ ฆนฺเต อิตฺโต ปาตลิตฺตฺโตติ ฯ โยชนสตานิ นาคเสน อิตฺโต
 ปาตลิตฺตฺโตติ ฯ ฑฺโธ ฆนฺเต ปาตลิตฺตฺโต อนฺตรามคฺเค ทฺพฺภิกฺขานิ ทฺวิหิตฺทานิ กิณฺติ
 อิทํ คมฺิสฺสามีติ ฯ คจฺฉ ตฺวํ นาคเสน อนฺตรามคฺเค ปิณฺทปาทํ ลภิสฺสสิ สาสินํ โอทนํ
 วิคฺคตกาฬิกํ อเนกสฺสฺปิ อเนกพฺยณฺชนนตฺิ ฯ อถ โช อายสฺมา นาคเสนํ อายสฺมโต
 อสฺสคฺตฺตสฺส วจนํ ปฺภิสฺสุณิตฺวา อายสฺมนตฺ อสฺสคฺตฺตํ อภิวาทฺเตว ปทกฺขินฺมํ กตฺวา
 อนุปฺพุเพน จาริกณฺจฺรมาโน ปกฺกามิ ฯ

เตน โช ปน สมเยน ปาตลิตฺตฺโตโก เสฏฺฐี ปณฺจมตฺตานิ สกฺกฺสตานิ โยชาเปตฺวา
 ฆนฺทมฺมูลํ คเหตุว เยน ปาตลิตฺตฺโต เตน อทฺธานมคฺคปฺภิปฺนโน ฯ อทฺทสา โช

ปาตลিপุตตโก เสฎฐิ อายสมนฺตํ นาคเสนํ ทูรโตว อากจณฺตํ ทิสวาน ปณฺจมตฺตานิ
 สกฺกฺสตานิ ปณาเมตฺวา อายสมนฺตํ นาคเสนํ เอตทวโจ กุหิ นุ ตฺวํ ตาต
 คมฺิสสสีติ ฯ ปาตลิปุตฺตํ คหปติ คมฺิสสามีติ ฯ ตุมฺเห ทิ ปาตลิปุตฺตํ คมฺิสสส
 อมฺุเหทฺ ิสทฺธิ สฺขํ คจฺจณฺธาติ ฯ กลฺยาณํ วุจฺจติ คหปตีติ ฯ อถ โข ปาตลิปุตฺตโก
 เสฎฐิ ตสฺส อิริยาปถํ โอลฺลเกตฺวา อายสมนฺตํ นาคเสนํ ปณฺเฑน ชาทนีเยน โภชนีเยน
 สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ ฯ อายสมนฺตํ นาคเสนํ ภูตฺตาวี โอนตปตฺตปาณิ อณฺเฑตรํ
 นิจํ อาสนํ คเหตุวา เอกมฺนฺตํ นิสีติ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ปาตลิปุตฺตโก เสฎฐิ
 อายสมนฺตํ นาคเสนํ เอตทวโจ กีนฺาโมสิ ตฺวํ ตาตฺตาติ ฯ คหปติ นาคเสน
 นามาติ ฯ ชานาสี โข ตฺวํ ตาต พุทฺธวจนํ นามาติ ฯ ชานามิ โข คหปติ อภิธมฺม-
 ปทานีติ ฯ ลามา โน ตาต สฺลทฺธา โน ตาต อหฺมปิ อภิธมฺมิโก จ ตฺวปี อภิธมฺมิโก
 จ กาเลน กาลํ อภิธมฺมํ สชฺฌายาม ภณฺาหิ ตาต นาคเสน อภิธมฺมปทานีติ ฯ อถ
 โข อายสฺมา นาคเสน ปาตลิปุตฺตสฺส เสฎฐิสฺส อภิธมฺมํ เทเสสิ ฯ เทเสนฺเต ปาตลิปุตฺตโก
 อตฺตมโน อุกฺคโค ปมฺุทิตฺโต โสมนสฺสชาโต ฯ ปาตลิปุตฺตกเสฎฐิสฺส วิรัชํ วิตมฺลํ ธมฺมจกฺขุ
 อุกฺพาทิ ยงฺกิลฺลจฺิ สมฺุทฺยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นีโรธธมฺมนฺติ ฯ อถ โข ปาตลิปุตฺตโก เสฎฐิ
 ปณฺจมตฺตานิ สกฺกฺสตานิ โยชาเปตฺวา อทฺธานมคฺคํ ปฏฺิปชฺชิ ฯ อถ โข ปาตลิ ปุตฺตโก
 เสฎฐิ อวิทฺุเร ปาตลิปุตฺเต อายสมนฺตํ นาคเสนํ เอตทวโจ อยํ ตาต นาคเสน วตฺตนิยา
 โสการามสฺส มคฺโค เทหิ ตาต นาคเสน วรานีติ ฯ ภิกฺขุโก อหํ คหปติ ปพฺพชิตฺโต
 กิ วรํ ทสฺสามีติ ฯ ยํ ตาต วรํ กมฺปติ ตํ วรํ เทหิติ ฯ กลฺยาณํ วุจฺจติ
 คหปตีติ ฯ อิทํ ตาต นาคเสน กมฺพลรตฺนํ โสพิสทฺถถํ อายาเมน อฏฺุจทฺถถํ วิตฺถาเรน
 ปฏฺิคฺคณฺหาหิ ตาต นาคเสน อิทํ กมฺพลรตฺนํ อณฺุกมฺปิ อุกฺพาทายาติ ฯ ปฏฺิคฺคณฺเหลสิ
 โข อายสฺมา นาคเสน ตํ กมฺพลรตฺนํ อณฺุกมฺปิ อุกฺพาทาย ฯ อถ โข ปาตลิปุตฺตโก
 เสฎฐิ อตฺตมโน อุกฺคโค ปมฺุทิตฺโต ปิตฺติโสมนสฺสชาโต อายสมนฺตํ นาคเสนํ ปฏฺิณฺณํ
 คเหตุวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา อณฺุชลี ปคฺคเหตุวา ปจฺจโต คนฺุตฺวา เยน ปาตลิปุตฺโต
 เตนฺุปสงฺกมิ ฯ อถ โข อายสฺมา นาคเสน เยน อโสการาโม เยนายสฺมา ธมฺมรกฺขิตฺโต
 เตนฺุปสงฺกมิ อุกฺสงฺกมิตฺวา อายสมนฺตํ ธมฺมรกฺขิตํ เอตทวโจ อมฺุหากํ ภนฺเต พุทฺธวจนํ
 ลิกฺขาเปถาติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ติสฺสทฺถโต ตามพฺพณฺณทึเป สพฺพนฺตํ พุทฺธวจนํ

ปรียาปุณิตวา เยน ชมพูทีโป เตนุปลงกมิ อุปสงกมิตวา आयस्मन्तं ऋमरुखितं अगिवातेत्वा
 ऐकमन्तं निसीति ५ ऐकमन्तं निसिनो च आयस्मा तिस्रस्ततो आयस्मन्तं ऋमरुखितं
 ऐतवो ज तुस्तो च ओं गन्ते आत्तो अमहां पुरुवज्जं लिखापेठाति ५ ओ
 च आयस्मा ऋमरुखितो आयस्मन्तं नाकसेन ऐतवो ज तुं नाकसेन तिस्रस्ततेन
 सती पुरुवज्जं पรีयापुण्यया लि सुखमाया गविसन्ति न ज अगुणजेयाठाति ५
 नाहं गन्ते सीत्थेन सती पुरुवज्जं कन्धिससामीति ५ तं गिस्स हेतु अविण्णाताเรसु
 मिल्लखेसु न समाकโม गात्तपो गिमङ्कं पन पुरुवज्जेनाति तुत्थिमपी आयस्मा
 ऋमरुखितो आयस्मन्तं नाकसेन ऐतवो ज कन्धाति तुं नाकसेन तिस्रस्ततेन पुरुवज्जं
 पन्थितो तिस्रस्ततो नापी अविण्णातोति ५ नाकसेनो जिन्तेलि अयुत्तं मया जिन्तित्तं
 ओ हो गारियं मया गत्तं हन्थाहं आयस्मन्तं तिस्रस्तत्तं चमापेत्तसामीति ५ अगुजायासना
 पण्यपत्तिज्जेत्तेन वन्थित्वा अण्णलि पक्कहेत्वा चमत्ते मे गन्ते तोत्तं न पुन आवरुपी
 वज्जं गळेत्तसामीति ५ सात्तु सात्तु नाकसेन चमित्तसामी ते तोत्तन्ति ५ ओ च आयस्मा
 ज नाकसेनो आयस्मा तिस्रस्ततो ज आयस्मतो ऋमरुखितत्तस सन्तिगे पुरुवज्जं
 पรีयापुण्णिसु ५ ऐगेन नित्तेसेन तीत्थनिकायं सुखमायिसु ५ ओ च आयस्मा ज नाकसेनो
 आयस्मा ज तिस्रस्ततो तीत्थि मासानि तेत्थिणां पुरुवज्जं सत्तन्तं पुण्णत्तो मनसा
 अगुत्तु ५ पुन तीत्थि मासानि तेत्थिणां पुरुवज्जं सत्तन्तं अत्तो मनसा अगुत्तु ५
 ओ च ऋमरुखितो आयस्मन्तं नाकसेन ऐतवो ज सेयथापी नाकसेन कोपालโก
 कावं रक्खत्ति अण्णोवे कोत्तं प्रिण्णत्ति आवेमे च नाकसेन पुण्णत्तो तेत्थिणां
 पुरुवज्जं चात्तेत्तो कोपालโก विय न गात्ति सामण्णत्तसात्ति ५ होत्तु गन्ते
 ऐत्तत्तं अण्णत्तत्तन्ति ५ ओ च आयस्मानाकसेनो तेनेव तीत्थेने तेनेव रत्तत्तिगाकेन
 जत्तत्तत्तं सत्त प्रिण्णत्तिगात्ति अत्तत्तत्तं पात्तत्ति ५ सत्त सत्तत्तत्तत्तत्त आयस्मतो नाकसेनत्त
 पत्तत्ति अण्णत्ति सुत्तत्तत्ति सत्तत्तत्ति ५ तेनात्त

รวติ जलति पจ्वी

अज्जुयन्तं व पीत्ति

तेलयन्तं यथा जग्गं

ऐवं गत्तत्ति मेत्थि

सत्तत्तत्तत्ति सत्तत्तत्ति ज

त्तित्तित्ति तत्तत्ति ओन्नि

ओन्निเต लिनेत्तत्ति

त्तित्तित्तित्ति पत्तत्तत्ति ५

सत्तत्तत्ति तेनात्तत्ति ५ तेनात्तत्तित्तित्तित्तित्तित्तित्ति ५ तीत्थिणात्ति ज

จนทนต์จนณานิ อภิปวสสนติ ฯ ทิพพานิ มณฑารวปุปพานิ อภิปวสสนติ ฯ

เตน โข ปน สมเยน โกฏิस्ता อรหุตตา หิมวัตเต ปพพเต รกขิตเลณ
 สนนิปาตมกัสมุ ฯ आयสมโต นาคเสนสส สนติเก ทุตฺ ปาเหลสุ อากจตุ นาคเสน
 มยฺ ตุมหากํ ทสสนกามาติ ฯ อถ โข आयสฺมา นาคเสน ทุตสส วจนํ สุตฺวา อโสการาเม
 อนุตฺรหิตโต หิมวัตเต ปพพเต รกขิตเลณ โกฏิสตานํ อรหุตานํ ปุโรโต ปาตุโรหสิ ฯ
 เยน เถรา เตนุปลงกมิ อุปสงกमितฺวา เถรานํ ปาเท วนฺทิตฺวา เอตทโวจ กิ นุ
 ตุมเหติ ทูโต เบลิตฺติ ฯ นาคเสน เอโส मिलินฺโท ราชานํ อมฺหากํ วิเหเจติ วาทปฏิวาทํ
 ปุจจนาย สาธุ นาคเสน คจจ ตวํ मिलินฺทํ ราชานํ ทเมตฺติ ฯ ติจฺจตุ ฆนฺเต เอโก
 मिलินฺโท ราชานํ मिलินฺทสมํ ราชานํ สกลชมฺพุทฺธิปํ สีเสน สีลํ ลคฺคาเปนฺตํ ปณฺหาวิสชชเนน
 โตสยิตฺตุํ สกโกมิตฺติ ฆณาติ ฯ อถ โข आयสฺมา นาคเสน เถรานํ เอตทโวจ คจจตุ
 เถรา สาคลนคฺรํ อสํภิตेनाติ ฯ อถ โข เถรา นํ กาสาวปชฺไซตํ อกัสมุ ฯ อถ โข
 आयสฺมา นาคเสน อสีติมตฺเตหิ ภิกขุสทฺสเสหิ ปริวฺโต येन หิมวัตเต ปพพเต รกขิตเลณ
 โกฏิस्ता อรหุตตา เตลํ ปุโรโต ปาตุโรหสิ ฯ

เตน โข ปน สมเยน आयุपालो नाम เถโร ปณฺจนิกาโย สงฺเขยฺยปริเวณ
 ปฏิวสติ ฯ เตน โข ปน สมเยน मिलินฺทสส รมฺโณ เอตทโหสิ รมณียา วต โภ
 โทสิณา รตฺติ กิณฺนุ ชวชช สมณํ วา พุราหมณํ วา สงฺฆี วา คณิ วา คณาจริย
 วา อปิจ อรหุตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ ปฏิจานมานํ อุปสงกเมยฺยามิ โย มยา สทฺธิ สมฺลลปิตุํ
 กงฺขานิ ปฏิวินฺตุนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต ปณฺจस्ता โยนกา मिलินฺทํ ราชานํ เอตทโวจํ อตฺถิ
 महाराज आयसुमा आयुपालो नाम เถโร เตปิฏกโร พุทฺธสุโต จิตฺตกถิ
 กลฺยาณปฏิกฺภาโณ ปณฺจนิกาโย โส สงฺเขยฺยปริเวณ ปฏิวสติ คจจ ตวํ महाराज
 आयसुमतํ आयुपालं ปณฺหํ ปุจจนฺสูติ ฯ तेनहि ฆणे ฆणत्तสฺส आरोजेताति ฯ अถ
 โข नेमित्तिโย आयसुमतो आयुपालसस सनतिगे तूत् पाहेसि राजानं ฆनते मिलिनो
 आयसुमतं आयुपालं तससनामोति ฯ आयसुमा आयुपालो เอवमाह तेनहि राजान
 आकजत्तुति ฯ अถ โข मिलिनो राजानं पणजसत्तमेहि โยนเกहि परिवतो पलपान्
 रत्तमारुह येन संग्खेयपरिवेणं येनायसुमा आयुपालो तेनुปลงगमि उपसगमित्वा
 आयुपालेन सทฺธิ สมฺโมเทति ฯ สมฺโมเทनियं กถं สาราณियं วิตिसาเรत्ता เอกมนฺตं
 นิสิตฺติ ฯ เอกมนฺตं นิสินฺโน โข मिलिनो राजानं आयसुमतं आयुपालं เอตทโวจ กิमतฺถिया

ฆนเต อายุपाल ปพพชชา โกปิ ตุมหากัม ปรมตโถติ ฯ ธมฺมจริยาย สมจริยตถาย โช
 มหาราช ปพพชชา อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानนฺติ ฯ อตถิ ฆนเต โกจิ
 คิหิ ธมฺมจาริ สมจาริติ ฯ อาม มหาราช อตถิ คิหิ ธมฺมจาริ สมจาริ ยถา มหาราช
 ภควติ พาราณสิยํ อสิปตเน มิคทาเย อนุตฺตรํ ธมฺมจกัม ปวตฺเตนเต อฏฺจาสพฺรหฺมโกฏฺฐินํ
 เทวานํ ธมฺมาภิสมโย อโหสิ สพฺเพ เต คิหิภูตา น ปพพชิตา เอโกเยว น ปพพชิตो
 เวสฺสนตฺตปริยาเย ชทฺติรงฺคารปริยาเย ราหุโลวาทปริยาเย สงฺกสฺสนครทวารมฺหิ ธมฺมํ
 เทเสนเต วิสตีปानโกฏฺฐินํ ธมฺมาภิสมโย อโหสิ สพฺเพ เต คิหิภูตา น ปพพชิตาติ ฯ
 อถ โช मिलินฺโท ราชา आयस्मन्तं आयुपालं ऐतत्त्वो ज्ञेयं निरुद्धा ฆनते आयुपाल
 ปพพชชา ปุพฺเพ ปापสฺส กम्मสฺส ผลนิสฺสนเทน สมณา साक्यपुत्तिया ปพพชन्ति
 ฐตฺตํ ปริจฺรन्ति ये เต ฆนते आयुपाल เอกาสนิกา เต ปุพฺเพ प्रसฺस गोकारका
 गोके पञ्चिन्ति वा तेन तसฺस กम्मสฺส วิपाเกन เอกาสนิกา ภวन्ति न लघन्ति कालेन
 कालं परिगृह्णन्ति ते सं सं नตฺถि ตโป นตฺถि พฺรหฺมจริยं นตฺถิ ये ฆนते आयुपाल
 अप्पोगาสिका เต ปุพฺเพ प्रसं कामं विलुम्पेन्ता ฆรं गिन्ति वा ज तेन तसฺस กम्मसฺส
 วิपाเกन अप्पोगาสिका ภวन्ति न लघन्ति सेนาสนं सं सं นตฺถि ตโป นตฺถि พฺรหฺมจริยं
 นตฺถิ ये ฆนते आयुपाल เนสชฺชนिया เต ปุพฺเพ ปณฺจทุสกา โจรา ภวन्ति ปณฺจเก
 ชเน คเหตุวา พนฺธิวา นิสีทาเปนฺติ तेन तसฺस กम्मसฺส วิपाเกन เนสชฺชนिया ภวन्ति
 न लघन्ति सेय्यं กप्पेत्तुं सं सं นตฺถि ตโป นตฺถि พฺรหฺมจริยं นตฺถิติ ฯ เอว
 วจฺเจเต อถ โช आयस्मा आयुपालो तुन्ही ओहสิ न गिञ्जि पग्วิภาสตี ฯ อถ ปณฺจस्ता
 โยนกา เอวมาหंसु ปณฺชิตो โช มหาราช गिञ्जु प्पुसฺसुतो अपिञ्ज ओविसारतो न गिञ्जि
 पग्วิภาสตีติ ฯ อถ โช मिलिनฺโท ราชा सपฺพन्तं प्रिसं ओโนโลเกत्वा आयस्मन्तं
 आयुपालं तुन्हीภูत्तं तิสฺวา अप्पโฆฏฺเตวา อุกโกฏฺเตวา อภีเต โยเนเก प्रसฺสิต्वा เตपि
 ऐतत्त्वो ज्ञेयं वत् गो चम्पुत्तिโป नตฺถि गोจิ सम्भो वा พฺรหฺมโणे वा สงฺฆี
 वा คณิ वा คณาจริโย वा अपिञ्ज ओรหนत्तं सम्มาสมพฺพุत्तं ปग्วิชานมานो โย มया
 सत्थि सम्มุลลปิตุํ กงฺขานิ ปग्วิวิเนตฺตุนฺติ ฯ เถโร तसฺस रणेव ओकारं तิสฺวา जिन्तेสิ
 मयं สมणा नाम नापि गणฺทนการणाय ปग्วิรูปา न गलहकारणाय सावेत्तपฺपा मयापि
 रणेवा पुञ्जचित्तपणे อกเถत्तพฺพํ คนฺตพฺพํ नेव सासनसฺส ओล्लลिका गवेयยาตี जम्मชन्ธ
 प्पโฆฏฺเตวา ओฏฺจาย คโต ฯ पुन ราชो जिन्तेसि निसंसयं गो अतถि ओणेव गोจิ
 ปณฺชิตो गिञ्जु โย मया सत्थि सम्มุลลपिसฺสติ येन ओमे โยนกา न मङ्कु

โหนตติ ๑ เนมิตติย์ เอตทโวจ เนมิตติย์ อตติ อณฺโวย โกจิ ปณฺชิตโต ภิกขุ โย มยา
สทธี สมุลลปิสฺสตีติ ๑

ตสฺมี โข ปน สมเยน อายสฺมา นาคเสนฺ สมณคณปริวฺโต สงฺฆี คณิ คณาจริโย
ฉาโต ยสฺสสี ติปิฏฺกธโร เวทฺตุ ปภินฺนพุทธิมา อาคตาคโม ปภินฺนปฏิสมฺภิท
นวงฺคชินสตฺถุสสาเน ปรียตฺติธโร ปารมิงฺคโต อกมฺปนิโย จ เสลราชา สนนฺโภ จ อสเมน
มนสา สุปณฺชิตโต พรปฺปวาทมทฺทโน วิจิตฺรพฺยณฺชนฺ อตฺถธมฺเมสุ โกวิทฺโท ทุราสโท
ทฺนุณิวารโณ ทุราปารโท รณณฺชโท ปภงฺกโร ตโมนฺุโท มหาภี อตฺถปฏฺฏิภาณธมฺม
ปฏฺฏิภาณนฺิรุตฺติปฏฺฏิภาณพฺยณฺชนปฏฺฏิภาณปฏฺฏิสมฺภิท สุปารมิงฺคโต มหาภี อาคตาคโม
มหาสมฺมทฺทสาครโรปโม พุทธิมา โส ปรมคณิ คณานํ อุตฺตโม กุมตฺติคณคณปวาทโกวิทฺโท
ปรตฺติตฺถิยปริมทฺทโน วิตฺโต วินีโต วิสารโท สุขพฺหุโล สงฺฆสโสมฺโณ อรทา
ลาภคฺคยสคฺคสภฺการานํ ปตฺโต จตฺสฺสํ ปรีसानํ สภฺกโต ครุกโต มานิตฺโต ปุชิตฺโต วิณฺณโต
พุทธิณํ ปณฺชิตานํ โสตปสาทาปนฺนํ ปาลียญฺจานํ สนนฺทสฺเสนฺโต นวงฺคชินสสาณํ สตฺถุ
ปกาสเนฺโต เทเสนฺโต สาสนฺรตนํ ปวรีชนยนฺโต ธมฺมยาคํ อุสฺสาเปเนฺโต ธมฺมยฺยูป ปคฺคหนฺโต
ธมฺมธชฺชํ อุสฺสาเปเนฺโต ธมฺมสงฺขํ ธเมนฺโต ธมฺมเกรี นินฺนาทยนฺโต จตฺสจฺจอาลมฺพรมุรช-
มทามุทิงฺคํ นิโฆเสนฺโต อินฺทคฺเชนฺทคฺชชิตฺตอุสภคฺชชิตํ คชฺชิตฺโต มธฺรคิตฺตาลตฺตาลิต-
ชนิตนินฺนาทวรสีหคฺชชิตฺโต ฉาณาจริยวิขุลตฺถารปรเวตีเตน มหตฺตา ธมฺมเมเชน สนนฺตปฺปยนฺโต
คามนิกมชนปทเชตตปฏฺฏนนคฺรราชธานีสุ จาริกํ จรมาโน อณฺุพฺพเพน อณฺุคมฺปมาโน
ราชานณฺจ มหาตฺชินกายโยนฺกานํ นครํ สาคลํ อณฺุปตฺโต โทติ ๑ สงฺเขยฺยํ นาม
ปริเวณฺํ ตตฺถ ปฏฺฏิวสตีติ ๑ เตนาหุ โปราณา

พหุสฺสฺสโต จิตตภี
สามายิกะ จ กุสโล
เตปิฏฺเกหิ ปรีวฺโต
จตฺตุนิกายิกา ภิกขุ
เตหิ ภิกขุหิ ปรีวฺโต
จรณฺโต คามนิกมํ
สงฺเขยฺยํ ปริเวณฺมहि
สมตฺตฺลเลหิ ปรีวฺโต

นินฺุณเ จ วิสารโท
ปฏฺฏิภาณเ จ โกวิทฺโท
ปณฺจนิกายิกะหิ จ
นาคเสนํ ปุรฺกฺขิสฺสุ
นินฺุณเ สพฺพปาสิภิ
สาคลํ อฺุปสงฺกมิ
นาคเสนเ วสี ตทา
ปวเน เกสรี ยถา

คมภีรปณโณ เมธาวิ
 อุตตมตถ์ ปกาเสนโต

มคคามคคสส โกวิท
 นาคเสน วิสารโทติ ฯ

อุปปนโนติ นาคเสน สกลชมพูทีเป ปากโฏ อโหสิ ฯ ตสมิ ปน สมเย นาคเสน
 นาม เถโร อุปปนโน พหุสสุโต เตปิฏกธโร อาคตาคโม มาติการโร วิจิตรปฏิภาณ
 โส สกลชมพูทีเป ปากโฏ อโหสิ ฯ ตํ สททํ สุตวา เทวมนุติโย मिलिन्हं राधानं
 ऐतत्तवोच्च आकमेहि त्वं महाराज अत्थि गिक्खु अस्सत्थिस्सत्ति महाराज नาคसेनो नाम
 गिक्खु अस्सत्थिस्सत्ति षम्मगळिโก पणत्थितो वियत्तो मेธาवि विसारतो पหุससुतो विजितरत्थि
 गल्लयानपुत्तिภาणो अत्थธम्मनिरुत्तिपुत्तिภาणो पणिसम्मपिठत्तो वस्सि सुपरम्मिठत्तो अपि
 इण्हत्तसुयामवरुणकुव्वेस्सवण्णल्लोकपालेहि ज सप्पपितुप्पิตामहेन महात्तरम्मणा सत्थि
 सकกา समुल्लपितुं गिमङ्कं पन मनุस्सေနาคि ฯ अत्थ चो मिलिन्हो राजा सहसा नาคसेनोति
 सत्थं सुत्वा अहुत्तेव गयं अहुत्तेव ञ्मणितत्तं अहुत्तेव लोमहंसो ฯ सो राजा
 तेवमनุत्थियं ऐतत्तवोच्च गत्त नु चो गो तेवमनุत्थिय ऐत्तरहि आयस्समा नาคसेनो विहरत्ति
 आरौजेत्त तस्सन्नामो चो अहं नาคसेनं आक्खत्तुत्ति ฯ अत्थ चो तेवमनุत्थियो आयस्समतो
 नาคसेनस्स सन्दिगे तुत्तं पाहेสิ आक्खत्तु गन्ते नาคसेन राजा मिलिन्हो
 तस्सन्नामित्ति ฯ अत्थ चो आयस्समा नาคसेनो อस्सित्तित्तेहि गिक्खुसहस्सेहि प्रिवुत्तो येन
 साक्कलนकरं येन ज सङ्खेय्यपरिवेणं तेनुप्पसङ्गमि ฯ अत्थ चो मिलिन्हो राजा तेवमनุत्थियं
 ऐतत्तवोच्च तेन्हि त्वं तेवमनุत्थिय गणत्तस्स सन्दिगे तुत्तं पाहेत्ति ฯ ऐवं तेवात्ति
 चो तेवमनุत्थियो आयस्समतो नาคसेนस्स सन्दिगे तुत्तं पाहेสิ गन्ते मिलिन्हो राजा
 आयस्समन्तं तस्सन्नामित्ति ฯ आयस्समापि चो नาคसेनो ऐवमात्त तेन्हि
 आक्खत्तुत्ति ฯ तुत्तो आक्खत्तुत्ता तं ऐत्तरस्स वज्जं आक्खत्ति ฯ अत्थ चो मिलिन्हो राजा
 पण्णजम्मतत्तेहि โยนกस्सत्तेहि प्रिवุत्तो रत्तरमारुत्थ महत्ता พณิกายेन सत्थि येन
 สङ्खेย्यपरिवेणं येनायस्सมา นาคसेนो तेनुप्पसङ्गมि ฯ तेन चो ปน สมเยน आयस्सมา
 นาคसेนो อस्सิต्थिया गิक्खุสहस्सेहि สत्थि महामण्हत्तลมาลเก นิลิน्हो โหติ ฯ अत्थ
 चो मिलिन्हो राजा आयस्समतो नาคसेนस्स प्रิสं ทुरत्तोว तิสวา तेवमनุत्थियं ऐतत्तवोच्च
 กस्सेสา तेवमนุत्थिय महत्ति प्रิสาคิ ฯ आयस्समतो चो เทว นาคसेนस्स महत्ति
 प्रिसาคि ฯ अत्थ चो मिलिन्हत्तस्स रณโณ आयस्समतो นาคसेนस्स प्रิสं ทुरत्तोว तิสวา
 อहुत्तेว गयं अहुत्तेव ञ्मणितत्तं अहुत्तेव लोमहंसो ฯ अत्थ चो मिलिन्हो चคค परिवारितो

วีย คโซ ครุฑปริวาริตอ วีย นาโค อชครปริวาริตอ วีย โกตถโก มหิสปริวาริตอ วีย
 อจโฉ นาคานุพนุโธ วีย มณฑโก สททูลานุพนุโธ วีย มิโค อหิตุณฺทิกสมาคโต
 วีย ปนฺนโค มชฺชาริสมาคโต วีย อุนฺทุโร ภูตเวชชสมาคโต วีย ปีสาจ ราชุมุขโต วีย
 จนฺโท ปนฺนโค วีย เปฬพณฺตรคโต สกฺุณ วีย ปณฺชเรนฺตรคโต มจโฉ วีย ชาลนฺตรคโต
 วาฬนมนุปรวิฏฺุจ วีย ปุริโส เวสฺสวณฺณาปราธิโก วีย ยโกช ปริกฺุชเณายุกโก วีย เทวปฺุโต
 ภูโต อุกฺุพิโต อุตฺุราโส สํวิคฺุโค โลมหญฺุจชาโต ทุมมน ฆนตจิตฺุโต วีปริตมานโส มา มํ
 อยํ ชโน วิปริภวิติ จิตฺุตํ อุกฺุฏฺุจเปตฺุวา เทวมนฺุติยํ เอตทโวจ มา ตฺุวํ โช เทวมนฺุติย
 อายสมนฺุตํ นาคเสนํ มยํ อัจจิกฺุชาหิ อนกฺุชาตํเยว อํ นาคเสนํ ชานามิติ ฯ สาธุ
 เทว ตฺุวํเยว ชานเญยาสีติ ฯ

เตน โช ปน สมเญน อายสฺมา นาคเสน ๓ สฺสา ภิกฺุชฺุปริสาย ปุโรโต
 จตฺุตาฬิสภิกฺุชฺุสทฺุสสานํ นวตโร โหติ ปจฺุฉโต จตฺุตาฬิสภิกฺุชฺุสทฺุสสานํ วุฑฺุฒตโร ฯ อถ
 โช มิลินฺุโท ราชา สทฺุพนฺุตํ ภิกฺุชฺุสงฺฺุฆํ ปุโรโต ปจฺุฉโต จ มชฺุณโต จ อนฺุวิโลเกตฺุวา
 อทฺุทสา โช อายสมนฺุตํ นาคเสนํ ทูโรโตว ภิกฺุชฺุสงฺฺุฆสฺุส มชฺุณเณ นิสินฺุณํ เกสฺุรสีทํ วีย
 วิคตภยเกรวํ วิคตโลมทฺุสนํ วิคตภยํ วิสาร์ทํ ฯ ทิสฺวาน อากาเรเนว อณฺุณาสิ เอโส โช
 เอตถ นาคเสนนฺุติ ฯ อถ โช มิลินฺุโท ราชา เทวมนฺุติยํ เอตทโวจ เอโส โช เทวมนฺุติย
 อายสฺมา นาคเสนนฺุติ ฯ อาม มหาราช เอโส โช นาคเสน สฺุฏฺุจฺุ โช ตฺุวํ มหาราช
 นาคเสนํ อณฺุณาสีติ ฯ ตโต ราชา ตฺุฏฺุจฺุ อโหสิ อนกฺุชาตํเยว มยา นาคเสน
 ณาโตติ ฯ อถ โช มิลินฺุทสฺุส รณฺุโย อายสมนฺุตํ นาคเสนํ ทิสฺวาว อหุเทว ภยํ อหุเทว
 ฉมฺุภิตตฺุตํ อหุเทว โลมทฺุสเสติ ฯ เตนาหุ โปราณา

จรณฺเณน จ สมปนฺุณํ	สฺุทนฺุตํ อุตฺุตเม ทเม
ทิสฺวา ราชานาคเสนํ	อิทํ วจณฺมพฺุรวิ
กถิกกา มยา พหุ ทิฏฺุจา	สากจฺุณา โอสฺุฏฺุจา พหุ
น ตาทิสํ ภยํ โหติ	อชช ตาโส ยถา มม
นิสฺุสสยํ ปราชโย	มม อชช ภาวิสฺุสตี
ชโย จ นาคเสนสฺุส	ยถา จิตฺุตํ น สณฺุจิตนฺุติ ฯ

พาหิรกถา นิฏฺุจิตา ฯ

ประมวคโค

อถ โข मिलินโท ราช्ञา येनायस्मा नाकसेโน तेनुपसङ्गमि उपसङ्गमित्वा
 आयस्मता नाकसेनेन सथी समोति ५ समोथनियं गढं साराणियं वीตिसारेत्वा ऐकमन्तं
 निसीति ५ आयस्मापि โข ปฏिसमोतिเยว रण्वेये मिलिनत्सस जित्तं आराथेलि ५ अถ โข
 मिलिनโท ราช्ञा आयस्मन्तं नाकसेनं पञ्च पण्हं पुञ्चि समुल्लपित्तामो गण्ठेति ५
 समुल्लपेहि महाराथ अहं सोत्तुगामित्ति ५ समुल्लपित्ते अहं गण्ठे त्वं सुण्णाहीति ५ सुण्णामि
 महाराथ त्वं समुल्लपेहीति ५ गी गण्ठे तया सुत्तेति ५ गी महाराथ तया समुल्लपित्तेति ५
 पुञ्चित्तं गण्ठेति ५ विसञ्चित्तं महाराथाति ५ गी गण्ठे तया विसञ्चित्तेति ५ गी महाराथ तया
 पुञ्चित्तेति ५ ऐवं वुत्ते पण्णसत्ता โยนगा आयस्मित्ता नाकसेनत्स साराणकारं पवत्तेत्त्वा
 मिलिन्हां ราช्ञानं ऐत्तवोञ्जं อिथानि โข त्वं महाराथ गालस्सुत्ति ५

อถ โข मिलินโท ราช्ञา आयस्मन्तं नाकसेนं ตत्तुत्तरี पण्हं पुञ्चि समुल्लปนत्तानं
 ปน गण्ठे नामण्णจ โคत्तตณ्णจ น ชานามิ กถาเยว จ น อุปปञ्ชติ วากุญ्ญं น ปตัญ्ญจติ
 กิณฺณาโมสิ गण्ठेति ५ नाकसेनेति โข महाराथ สพฺพหมจारी समุथाจรณฺติ อปิज
 มาตาปิตโร नामं กโรนฺติ नाकसेनेติ वा วิरसेनेติ वा सुरसेनेติ वा สีหसेनेติ वा อปิज
 महाराथ संชยาสมณฺणा पण्णत्तेत्तिโวหาโร नाकसेनेติ येन महाराथ สพฺพหมจारी
 समุथाจรณฺติ ปุคฺคโล ตตถ น อุปลพฺภत्तेति ५ อถ โข मिलินโท ราช्ञा ऐवมาथ सुणฺณत्तु मे
 โगโณत्ते อิเม पण्णसत्ता โยนगा อสีत्ติสत्สสา गिक्खु อयं नाकसेโน ऐवมาथ नाकसेनेति โข
 महाराथ สพฺพหมจारी समุथाจรณฺติ อปิจ ปุคฺคโล ตตถ น อุปลพฺภत्तेติ ५ สजे गण्ठे
 नाकसेน สत्ते नत्ति ऐहि ปत्तेत्तिจ्वरं तिन्นं पिणฺปาत्तं तिन्นं सेนาसनคिलาน-
 ปจ्जยเกสञ्चชปริกขारं तिन्นं เตล्लं गुสल्लं นत्ति त्वं มารित्ते ปาणात्तिปาत्ते นत्ति สजे
 गण्ठे नाकसेน ปุคฺคโล น อุปलพฺภत्ति गोจรहि तुम्हाกं จ्वरं पिणฺปาत्तं सेนาसनं
 คिलานปจ्जยเกสञ्चชปริกขारं เทติ गो จรติ ตं गुणฺชत्ति गो สिल्लं รกชत्ति गो गावณं อणฺณุณฺชत्ติ
 गो मคคผลนิพพานं สจ्ฉิกโรत्ति गो ปาणात्तिปาत्तं กโรत्ति गो อतिन्นं आथियत्ति गो กामेสุ มิจ्ฉาจารย์
 จรติ गो मुสาวาท์ गण्ठेติ गो มञ्चं ปิวत्ति गो ปण्णจानนฺตริยกम्मं กโรत्ति ตस्मान
 นत्ति गुสल्लं นत्ति อगुสल्लं นत्ति गुสลาगुสลาณं กम्ममाणं กत्ता वा กारेत्ता वा นत्ति

สุกฏทุกกฏานํ กมฺมานํ ผลวิปาโก สเจ ฆนฺเต นาคเสน โย ตุมฺเห มาเรติ นตฺถิ ตสฺสาปิ
 ปาณาติปาโต ตุมฺหากํ ฆนฺเต นาคเสน นตฺถิ อจฺริโย นตฺถิ อุชฺฌาโย นตฺถิ อุปสมฺปทา
 นาคเสนฺติ มํ มหาราช สพฺรหมจาริ สมฺทาจฺรณฺตฺติ ยํ วทสิ กตฺโม เอตฺถ นาคเสน
 ก็ นุ โข ฆนฺเต ตูวํ ปริปุจฺจนฺตานํ อมฺหากํ ฆนฺเต ตํ สทฺทํ ปริสุยฺยสีติ ฯ เอวํ มหาราช
 สทฺทํ ปริสุยฺยามีติ ฯ สเจ ฆนฺเต สทฺทํ ปริสุยฺยสิ อตฺถิ เอตฺถ นาคเสนฺติ ฯ น หิ
 มหาราชชาติ ฯ ก็ ฆนฺเต นาคเสน เกสา วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ โลมา
 วา นาคเสนฺติ ฯ หิ มหาราชชาติ ฯ นขา วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ
 ทนฺดา วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ ตโจ วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ
 มหาราชชาติ ฯ มंसํ วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ นหารู วา อฏฺฐิ วา อฏฺฐิมิณฺขํ
 วา วกฺกํ วา ททฺยํ วา ยกฺนํ วา กิโลมิกํ วา ปิหํ วา ปปฺผาสํ วา อนฺตํ วา
 อนฺตคฺคณฺํ วา อุทฺริยํ วา กรีสํ วา ปิตตํ วา เสมฺหํ วา ปุพฺโพ วา โลหิตํ วา เสโท วา เมโท
 วา อสฺสุ วา วสา วา เขโฬี วา สิงฆานิกา วา ลลิกา วา มุตฺตํ วา มตฺถกํ วา มตฺถลฺลุงคํ
 วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ รูปิ วา นาคเสนฺติ ฯ เวทนา วา นาคเสนฺติ ฯ
 สณฺญา วา นาคเสนฺติ ฯ สงฺขารา วา นาคเสนฺติ ฯ วิญฺญาณํ วา นาคเสนฺติ ฯ
 น หิ มหาราชชาติ ฯ จกฺขุชฺชาตฺถุ วา รูปชฺชาตฺถุ วา โสตชฺชาตฺถุ วา สทฺทชฺชาตฺถุ วา ฆานชฺชาตฺถุ วา
 คนฺธชฺชาตฺถุ วา ชิวฺหาชฺชาตฺถุ วา รสชฺชาตฺถุ วา กายชฺชาตฺถุ วา โผฏฺฐพฺพชฺชาตฺถุ วา มโนชฺชาตฺถุ วา
 นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ ก็ ปน ฆนฺเต รูปิ เวทนา สณฺญา สงฺขารา วิญฺญาณํ
 นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ ก็ ปน ฆนฺเต อณฺณตฺร รูปิ เวทนา สณฺญา สงฺขารา
 วิญฺญาณํ วา นาคเสนฺติ ฯ น หิ มหาราชชาติ ฯ ตว ฆนฺเต ปริปุจฺจนฺโต น ปสฺสามิ
 น ทกฺขามิ นาคเสนํ นตฺถิ ตูวํ ฆนฺเต อลิกํ ภาสสิ มุสวาทํ วทสีติ ฯ เอวํ วุตฺเต อถ โข
 อายสฺมา นาคเสน อรหา ปฏฺฐิสมฺภิทฺตฺปโต เมตฺตภาวนิโย मिलินฺทสฺส รณฺโณ เจตฺสา
 เจโตปริวิตกฺกมณฺญา ย มุหุตฺตํ ตฺถุหิ อโหสิ ฯ มุหุตฺตํ ตฺถุหิ หุตฺวา मिलินฺทํ ราชานํ
 เอตทโวจ ตูวํ มหาราช อจฺจนฺตํ สุขุมาโล ชตฺตियสุขุมาโล มชฺฌนฺตฺกสมฺยํ อุณฺหาตเป
 นครโต นิกฺขमितฺวา มม สนฺติกํ ปาเทน อาคจฺฉสิ สกฺขราสุ ปาหนตํ ปริกฺขตาสุ ปาธา
 รุชฺฌนฺติ กาโย กิลมฺติ จิตฺตํ อุปทฺถณฺติ ตว ทฺกฺขสทฺทคฺตํ กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ฯ ตํ
 กิสฺส เหตุ จ ตสฺมา จณฺทฺธิโย จณฺทฺธิยวาทํ ภาสสิ ตูวํ มหาราช ชฺรณฺตํ ปฏฺฐิสฺสเวเทสิ กิณฺนุ
 ตูวํ ปาเทนาคโตสิ อุทฺทาหุ วาหเนนาติ ฯ อถ โข मिलินฺโท ราชา อายสฺมนฺตํ นาคเสนํ
 เอตทโวจ นาทํ ฆนฺเต นาคเสน ตว สนฺติกํ ปาเทน อาคจฺฉามิ รณฺณ โข อหํ ฆนฺเต นาคเสน

ตว สนฺติกั อากัจฉามิตฺติ ฯ สุนฺนตุ เม โภนฺโต ปณฺจสตา โยนกา อสฺตีสทสฺสา จ ภิกฺขุ
 อัย มลินฺโท ราชา เอวมาท รณฺเณ โช อหํ ฆนฺเต ตว สนฺติกั อากัจฉามิตฺติ ฯ อถ โช
 आयสฺมา นาคเสนฺโน มลินฺทํ ราชานํ เอตทวโจ รโถติ วจันํ มหาราช วเทสฺตีติ ฯ
 วทามิหํ ฆนฺเต นาคเสนฺนาติ ฯ สเจ ตวํ มหาราช รณฺเณ อากัจฉสิ รถํ เม อาโรเจสิ อีสา
 รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ อกฺขํ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ อกฺเขสุ วา รโถติ ฯ
 น หิ ฆนฺเตติ ฯ จกฺกํ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ จกฺเกสุ วา รโถติ ฯ น หิ
 ฆนฺเตติ ฯ รททณฺทกํ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ รทปณฺชรรํ วา รโถติ ฯ
 น หิ ฆนฺเตติ ฯ รสมฺมียะ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ รสมฺมียะสุ วา รโถติ ฯ น หิ
 ฆนฺเตติ ฯ ปภฺยทยญฺจ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ ปภฺยทยญฺจิมฺหิ วา รโถติ ฯ น
 หิ ฆนฺเตติ ฯ ยุคํ วา รโถติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ ยุคฺเสสุ วา รโถติ ฯ น หิ
 ฆนฺเตติ ฯ ตว มหาราช ปริปุจฺฉิตํ รถํ น ปสฺสามิ รโถ นตฺถิ ตวํ มหาราช อลิกํ
 ภาสสิ มุสวาทํ วเทสิ ตวํ อิมสฺมि ชมฺพุทฺธิเป อคฺคราชา กิสฺส ปน ตวํ มหาราช
 ภายิตฺวา มุสา ภาสสิตีติ ฯ เอวํ วุตฺเต ปณฺจสตา โยนกา आयสฺมนฺตํ นาคเสนํ
 สาธุการํ ปวตฺเตตฺวา มลินฺทํ ราชานํ เอตทวโจ อิทานิ ตวํ มหาราช ภาสสฺสูตีติ ฯ
 อถ โช มลินฺโท ราชา आयสฺมนฺตํ นาคเสนํ เอตทวโจ นาทํ ฆนฺเต นาคเสน มุสา
 ภาณามิ อีสณฺจ ปฏฺิจจ อกฺขณฺจ ปฏฺิจจ จกฺกณฺจ ปฏฺิจจ รททณฺทกณฺจ ปฏฺิจจ รทปณฺชรรณฺจ
 ปฏฺิจจ รสมฺมณฺจ ปฏฺิจจ ปภฺยทยญฺจณฺจ ปฏฺิจจ ยุคณฺจ ปฏฺิจจ รโถติ ปณฺณตฺตี คจฺฉตฺตีติ ฯ
 สญฺจ โช มหาราช ชานะยยาสิ เอวเมว โช มหาราช อหณฺจ นาคเสนฺนตีติ ฯ เกสณฺจ
 ปฏฺิจจ โลมณฺจ ปฏฺิจจ นชณฺจ ปฏฺิจจ ทนฺตณฺจ ปฏฺิจจ ตจณฺจ ปฏฺิจจ มंसณฺจ ปฏฺิจจ
 นหารุณฺจ ปฏฺิจจ อญฺจณฺจ ปฏฺิจจ ฯ เป ฯ มตฺถลฺลณฺจ ปฏฺิจจ นาคเสนฺนตีติ นามปณฺณตฺตี
 คจฺฉตฺตีติ ฯ ภาสิตํ มหาราช ปฏฺิจฺฉราย ภิกฺขุณฺิยา ภควโต สมนฺมุขา จ

ยถาปิ อองฺคสมฺภารา

โหติ สทฺโท รโถ อิติ

เอวํ ชนฺเธสุ สนฺเตสุ

โหติ สตฺโตตี สมนฺมตีติ ฯ

อจฺฉริยํ ฆนฺเต นาคเสน อพฺภูตํ ฆนฺเต นาคเสน อติวิจิตฺรานิ ปณฺหาปฏฺิภาณานิ วิสชฺชิตานิ
 ยทิ พุทฺโธ ติฏฺเฐยฺย สาธุการํ ปวตฺเตยฺย สาธุ ฆนฺเต นาคเสน วิจิตฺรานิ ปณฺหาปฏฺิภาณานิ
 วิสชฺชิตานีติ ฯ

นามปณฺโห ปจฺโม ฯ

กติวสโสลี ตูว์ ฆนเต นาคเสนาติ ๑ สดตวสโส อหิ มหาราชาติ ๑ กิ
 เต ฆนเต สดต ตูว์ วา สดต คณิ วา สดตติ ๑ เตน ปน สมเยน มิลินทส
 สพพากรณปฏิมณฑิตสส รณโเว กาเมน อาคณจิตสส ปิลนธิตมาลการีอลงกตสส ปจวีย
 ฉายา ทิสสตี อุทกมณิกเก ฉายา ทิสสตี ๑ อถ โช อายสฺมา นาคเสนโน มิลินท ราชาเน
 เอตทโวจ อยนเต มหาราช อุทกมณิกเก ฉายา ทิสสตี ตูว์ วา ราชา อัย วา ฉายา
 ราชาติ ๑ น ทิ ฆนเต นาคเสน ฉายา ราชา อหิ ราชา นาม มมํ นิสฺสาย ฉายา
 ปวตตตีติ ๑ เอวเมว โช มหาราช วสสคณญจ สดต อตถิ มมํ นิสฺสาย ปวตตติ
 ฉายูปมํ มหาราชาติ ๑ อจฺฉริยํ ฆนเต นาคเสน อพฺภูตํ ฆนเต นาคเสน อติจิตฺรานิ
 ปณฺหาปฏิกานานิ วิสชชิตานีติ ๑

วสสปณฺโห ทุตฺติโย ๑

กิมตฺถิยา ฆนเต นาคเสน ปพฺพชฺชา โกปิ ตุมหากํ ปรมตฺถิติ ๑ เถโร
 เอวมาท อิทํ ทุกฺขํ นิสฺสเมยฺย อณฺณํ ทุกฺขํ น อุปฺปชฺเชยฺย เอตทตถาย มหาราช
 ปพฺพชฺชา อตถาย ทิตาย สฺขาย เทวมนุสฺसानนฺติ ๑ มนุสฺसानนฺติ ๑ ราชา อาท
 ฆนเต นาคเสน สมฺมุลลปิสฺสตี มยา สทฺธินฺติ ๑ เถโร อาท สเจ มหาราช ปณฺทิตวาเทน
 สมฺมุลลปิสฺสตี ตยา สทฺธิ สมฺมุลลปิสฺสามิ สเจ มหาราช ราชวาเทน สมฺมุลลปิสฺสตี น
 สมฺมุลลปิสฺสามีติ ๑ ราชา อาท กถํ ฆนเต ปณฺทิตา สลฺลปนฺตีติ ๑ ปณฺทิตา มหาราช
 สลฺลปนฺตา นิคฺคหํ กรียนฺติ ปฏิกกมมํ กรียนฺติ วิเสสํปิ กรียนฺติ ปฏิสฺเสวํปิ กรียนฺติ
 อาเวจฺจนํปิ กรียนฺติ นิเวจฺจนํปิ กรียนฺติ น ปณฺทิตา กุปฺปนฺติ เอวํ มหาราช ปณฺทิตา
 สลฺลปนฺตีติ ๑ กถํ ฆนเต ราชาโน สลฺลปนฺตีติ ๑ ราชาโน มหาราช เอกํ วตถุํ ปฏิชานนฺติ
 โย น วิโลเปติ อาณาเปนฺติ อิมสฺส ทณฺทํ อุปเนถาติ เอวํ โช มหาราช ราชาโน
 สลฺลปนฺตีติ ๑ ปณฺทิตวาเทน ฆนเต สลฺลปิสฺสามิ โน ราชวาเทน วิสฺสุจฺจ ฆทฺนโต ยถา
 ภิกฺขุณิยา วา สามเณเรณ วา อุปาสเกณ วา อารามิเกณ วา สลฺลปตี เอวํ วิสฺสุจฺจ
 ฆทฺนโต สลฺลปิตุํ มา ภายิตี ๑ สฺสุจฺจ มหาราชาติ เถโร อพฺภานุโมทติ ๑ ราชา
 อาท ฆนเต นาคเสน ตํ ปุจฺฉิสฺสามีติ ๑ เถโร อาท ปุจฺฉ มหาราชาติ ๑ ปุจฺฉิตฺมहि
 ฆนเต นาคเสนาติ ๑ วิสชชิตํ มยา มหาราชาติ ๑ กิ ปน ฆนเต นาคเสน ตยา
 วิสชชิตนฺติ ๑ กิ ปน มหาราช ตยา ปุจฺฉิตนฺติ ๑

เถรสฺส ติกฺขปฏินฺณาย ปณฺโห ตติโย ๑

อถ โข มิลินทสส รณโณ เอตทโหสิ ปณฺทิตโต โข อัย ภิกฺขุ ปฏฺวิโล มยา
 สทฺธิ สมุจฺจปิตุํ พหุภานิ จ เม จานานิ ปุจฺจิตพฺพานิ ภวิสฺสนติ อปุจฺจิตานิ เม ตานิ
 จานานิ ภวิสฺสนติ อถชวายํ สุริโย อตถงฺคเมสฺสติ ยนฺนุนาหํ เสว อนฺเตปุเร
 สลฺลเปยฺยนติ ฯ อถ โข ราชา เทวมนฺตึยํ เอตทโวจ เตนฺทึ เทวมนฺตึย ภาทฺตสฺส
 อาโรเจยฺยาสึ เสว อนฺเตปุเร สลฺลาโป ภวิสฺสตีติ ฯ อิทํ วตฺวา มิลินฺโท ราชา อฏฺฐายาสนา
 อสฺสํ อภิรฺยุหิตฺวา นาคเสโน นาคเสโนติ สชฺฌายํ กโรนฺโต ปกฺกามิ ฯ อถ โข เทวมนฺตึโย
 आयสฺมนตํ นาคเสนํ เอตทโวจ มิลินฺโท ภาทฺเต ราชา เอวมาท เสว ภาทฺเต อนฺเตปุเร
 สลฺลาโป ภวิสฺสตีติ ฯ สาธฺฐติ เถโร อพฺภานุโมทึ ฯ ตโต ตสฺสา รตฺติยา อจฺเจยฺน
 เนมิตฺตึโย จ อนฺตกาโย จ มงฺกุโร จ สพฺพทินฺโน จ येन มิลินฺโท ราชา เตนฺอุปสงฺกมึสุ
 อุปสงฺกมิตฺวา มิลินฺทํ ราชานํ เอตทโวจํ อากจฺจตุ มหาราช ภาทฺโต นาคเสโนติ ฯ
 ราชา อาท आम อากจฺจตุติ ฯ กิตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ อากจฺจตุติ ฯ ราชา อาท
 ยตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ อิจฺจติ ตตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ อากจฺจตุติ ฯ ทฺตียมปิ โข
 สพฺพทินฺโน อาท อากจฺจตุ มหาราช ทสฺหิ ภิกฺขุหิ สทฺธินฺติ ฯ ทฺตียมปิ โข ราชา
 อาท ยตฺตเกหิ สทฺธิ อิจฺจติ ตตฺตเกหิ สทฺธิ อากจฺจตุติ ฯ ตตฺตียมปิ โข สพฺพทินฺโน
 อาท อากจฺจตุ มหาราช ทสฺหิ ภิกฺขุหิ สทฺธินฺติ ฯ นิสฺสํสยโต มยํ ภาณาม ยตฺตเกหิ
 ภิกฺขุหิ สทฺธิ อิจฺจติ ตตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ อากจฺจตุติ ฯ อวสฺสํ ปริยนฺตํ กตํ กิณฺนุ
 โข มยํ นปฺปฏิพลา ภิกฺขุณํ โภชนํ ทาตฺตุนติ ฯ เอวํ วุตฺเต สพฺพทินฺโน มงฺกุ
 อโหสิ ฯ อถ เนมิตฺตึโย จ อนฺตกาโย จ มงฺกุโร จ สพฺพทินฺโน จ येनाยสฺมา
 นาคเสนํ เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมนตํ นาคเสนํ เอตทโวจํ มิลินฺโท
 ภาทฺเต ราชา เอวมาท ยตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ อิจฺจติ ตตฺตเกหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ
 อากจฺจตุติ ฯ

อถ โข आयสฺมา นาคเสนํ ปุพฺพณฺทสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรรมาทาย อสึตฺติยา
 ภิกฺขุสทฺสเสหิ สาคลนฺครํ ปาวิสึ ฯ อนฺตกาโย आयสฺมนตํ นาคเสนํ นิสฺสาย อากจฺจนฺโต
 आयสฺมนตํ นาคเสนํ เอตทโวจ ภาทฺเต นาคเสน ยํ ปเนตํ ภาณสิ นาคเสโนติ กตเมตถ
 นาคเสโนติ อนฺอุปลพฺภตีติ ฯ เถโร อาท โภ ปเนตถ นาคเสโนติ มณฺณสึติ ฯ อนฺตกาโย
 อาท โย โส ภาทฺเต อพฺภนฺตเร วายุชิวํ ปวิสติ จ นิกฺขมตี จ โส นาคเสโนติ
 มณฺณวามีติ ฯ เถโร อาท ยทึ ปเนโส วาโต นิกฺขมิตฺวา น ปวิสเยย ชิวเยย

โสติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ เย ปนิเม สงฺขมกา สงฺขิ ฐเมนติ เตสํ วาโต ปุณ
 ฐเมนติ เตสํ วาโต ปุณ ปวิสตีติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ เย ปนิเม ปพพมกา ปพพ
 ฐเมนติ เตสํ วาโต ปุณ ปวิสตีติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ กิสฺส ปน เต น
 มรณตีติ ๑ นานํ ปฎิพโล ตยา วาทีนา สทฺธิ สมุสลปิตุํ สาธุ ฆนเต อตถํ
 ชปเปหีติ ๑ เนโส ชีโว อสฺสาสปสฺสาโส นาม เอโส กายสงฺขารโรติ ๑ กตถ ฆนเต
 ติฏฺฐติ กายสงฺขารโรติ ๑ ขนฺธสมิ จีโต กายสงฺขารโรติ เถโร ฐมมกถํ อกาลิ ๑ อถ
 อนตกาโย อุปาสกตตถจ ปฎิเวเทสิ ๑

อนตกายปณฺโห จตฺตโถ ๑

อถ โข อายสฺมา นาคเสน โยน มิลินทสฺส รณฺโฆ นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ปาสาทํ อภิชฺยทิตฺวา ปณฺณตเต อาสเน นิสีทึ ๑ อถ โข มิลินฺโท ราชา
 อายสฺมนตํ นาคเสนํ สปริสํ ปณฺเฑน ชาทนีเยน โภชนีเยน สทตฺถา สนตฺปเปตฺวา
 สมฺปวาเรตฺวา ภิกฺขุณฺํ ติจีวเรทึ อจฺฉาเทสิ ๑ อายสฺมนตํ นาคเสนํ ติจีวเรน อจฺฉาเทตฺวา
 อายสฺมนตํ นาคเสนํ เอตทวโจ ฆนเต นาคเสน ทสทึ สทฺธิ อธิ นิสีท อวเสสา
 คจฺฉนตฺตเยวาปิ วุฑฺฒา คจฺฉนตฺตึ ๑ อถ โข มิลินฺโท ราชา อายสฺมนตํ นาคเสนํ ภูตฺตาวี
 โอนตปตฺตปาณิ วิทิตฺวา อณฺณตรํ อาสนํ คเหตุวา เอกมนตํ นิสีทึ ๑ เอกมนตํ นิลินฺโน
 โข มิลินฺโท ราชา อายสฺมนตํ นาคเสนํ เอตทวโจ ฆนเต นาคเสน กิสฺมี จาเน โหติ
 กถาสลฺลาไปติ ๑ อตฺถเน มยํ มหาราช อตฺถิกา อตฺถเน โหตุ กถาสลฺลาไปติ ๑
 ราชา อาท กิमतฺถิยา ฆนเต นาคเสน ปพพชฺชา โกปิ ตุมหากํ ปรมตฺโถติ ๑ เถโร
 อาท กินฺติ มหาราช อิทถจ ทุกฺขํ นิสฺรุชฺฌเมยฺย อณฺณณจ ทุกฺขํ น อุปฺปชฺเชยฺย เอตทตฺถาย
 มหาราช ปพพชฺชา อนฺุปาทานปริณิพฺพานํ โข ปน อมหากํ ปรมตฺโถติ ๑ กิ ปน
 ฆนเต สพฺเพ เต เอตทตฺถาย ปพพชนฺตีติ ๑ น หิ มหาราช เอกจฺเจ เอตทตฺถาย
 ปพพชนฺตี เกจิ ราชานินฺดา ปพพชนฺตี เกจิ โจราภินินฺดา ปพพชนฺตี เกจิ ราชานฺวตฺตตฺถาย
 ปพพชนฺตี เกจิ อินฺตตฺถาย ปพพชนฺตี เกจิ อิสฺสรียตฺถาย ปพพชนฺตี เกจิ ชีวิกตฺถาย
 ปพพชนฺตี เกจิ ภยภิตฺถาย ปพพชนฺตี เย เต ปน สมฺมา ปพพชนฺตี เต เอตทตฺถาย
 ปพพชนฺตีติ ๑ ราชา อาท ตฺวํ ปน ฆนเต เอตทตฺถาย ปพพชฺชิตฺติ ๑ เถโร อาท
 อหํ มหาราช ททรโกว สมานो ปพพชฺชิตฺ น ชานามิ อิมสฺส นามตฺถาย ปพพชามิตี
 อปิจ โข เม เอวํ อโหสิ ปณฺฑิตา อิเม สมณฺา สกฺยปฺตฺติยา เต มํ ลิกฺขาเปสฺสนฺตี

สวาทิปี เตหิปี สิภษาปีโต ชานามิ ปสสามิ จ อิมสส นามตถาย ปพพชามิติ ฯ กลโลสิ
 ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ปพพชาปณโห ปณจโม ฯ

ราชา อาห ฆนเต นาคเสน อตถิ โภจि มโต นปปฏิสนธิยตีติ ฯ เถโร
 อาห โภจิ มหาราช ปฏิสนธิยติ โภจิ นปปฏิสนธิยตีติ ฯ ราชา อาห โภปิ ปฏิสนธิยติ
 โภ นปปฏิสนธิยตีติ ฯ เถโร อาห สกิลโส มหาราช ปฏิสนธิยติ นิกกิลโส นปปฏิสนธิยตีติ
 ฯ ราชา อาห ตวั ฆนเต นาคเสน ปฏิสนธิยตีติ ฯ เถโร อาห สเจ มหาราช
 สอุปาทานิ ภวิสสามิ ปฏิสนธิยิสสามิ สเจ อุปาทานิ ภวิสสามิ นปปฏิสนธิยิสสามีติ ฯ
 กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ปฏิสนธิคณปณโห ฉญโจ ฯ

ราชา อาห ฆนเต นาคเสน โย นปปฏิสนธิยติ นนุ โยนิโส มนสิกาเรน
 นปปฏิสนธิยตีติ ฯ เถโร อาห โยนิโส จ มหาราช มนสิกาเรน ปณณาย จ
 อณเวหิ จ กุสเลหิ ธมเมหิ นปปฏิสนธิยตีติ ฯ ราชา อาห ฆนเต โยนิโส มนสิกาโร
 สา ปณณายติ ฯ น หิ มหาราช อณโเว โยนิโส มนสิกาโร อณณายปิ ปณณาย เยส
 ปน มหาราช อชปสมหิสโฏจโคณคทรภานัน มนสิกาโร อตถิ ปณณาย ปน เตส
 นตถีติ ฯ

มนสิการปณโห สตตโม ฯ

ราชา อาห กิลกขโณ ฆนเต นาคเสน มนสิกาโร กาลกขณา ปณณายติ ฯ
 เถโร อาห อุสสหนลกขโณ คหณลกขโณ มหาราช มนสิกาโร เจทหนลกขณา
 ปณณายติ ฯ ราชา อาห กถัน คหณลกขโณ มนสิกาโร กถัน เจทหนลกขณา ปณณาย
 อุปมัม กโรหีติ ฯ เถโร อาห ชานาลิ ตวั มหาราช ยวลาภกนฺติ ฯ อาม ฆนเต
 ชานามิ ยวลาภกนฺติ ฯ เถโร อาห กถัน มหาราช ยวลาภกนฺติ ฯ วาเมน ฆนเต
 ทตฺเถน ยวกลาปิ คเหตุวา ทิกฺขิเณน ทตฺเถน ทาทตัม คเหตุวา ทกฺขิเณทตฺเถน ทาทเตน
 ฉินฺทนฺติ ฆนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช โยคาวจโร โยนิโส มนสิกาเรน มานส
 คเหตุวา ปณณาย ฉนฺทติ เอว คหณลกขโณ มหาราช มนสิกาโร เอว เจทหนลกขณา

ปณฺณวาทิ ฯ กุลโลสิ ฆนฺเต นาคเสนวาทิ ฯ

มนสิการลกฺขณปณฺโท อฏฺจโม ฯ

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุรุสิ อณฺเวยหิปี กุสเลหิ ธมฺเมหิตี
 กตเม เต กุสลา ธมฺมาติ ฯ เถโร อาท อิทํ มหาราช สีลสทฺธาวิริยสดีสมาริปณฺณา
 อิเม เต กุสลา ธมฺมาติ ฯ ราชา อาท กิลกฺขณํ ฆนฺเต สีลนฺติ ฯ เถโร อาท
 ปตฺติฏฺจานลกฺขณํ มหาราช สีลํ สพฺเพสํ กุสลานํ ธมฺมานํ อินฺทฺริยพลโพชฌนฺคสดีปฏฺจาน-
 สมมปฺปธานอิทฺธิปาทชฺฌานวิโมกฺขสมาริสมาปตฺตีนํ สีลํ ปตฺติฏฺจา สีเล ปตฺติฏฺจิตสฺส โช
 มหาราช สพฺเพ กุสลา ธมฺมา น ปริหายนฺตีติ ฯ ราชา อาท อูปมํ กโรหิตี ฯ
 เถโร อาท ยถา มหาราช เย เกจิเม วิชคามา ภูตคามา วุฑฺฒี วิรุฬฺหี เวปุลลํ อาปชฺชนฺติ
 สพฺเพ เต ปจวี นิสฺสาย ปจวียํ ปตฺติฏฺจาย วุฑฺฒี วิรุฬฺหี อาปชฺชนฺติ เอวเมว โช
 มหาราช โยคาวจโร สีลํ นิสฺสาย สีเล ปตฺติฏฺจาย ปณฺจอินฺทฺริยานิ ภาเวติ สทฺธิอินฺทฺริยํ
 วิริยอินฺทฺริยํ สดีนฺทฺริยํ สมารินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยนฺติ ฯ ภัยโย อูปมํ กโรหิ ฆนฺเตติ ฯ
 ยถา มหาราช เย เกจิ ถลกรณียา กมฺมนฺตา กรียนฺติ สพฺเพเต ปจวี นิสฺสาย ปจวียํ
 ปตฺติฏฺจาย ถลกรณียา กมฺมนฺตา กรียนฺติ ฯ เอวเมว โช มหาราช โยคาวจโร สีลํ
 นิสฺสาย สีเล ปตฺติฏฺจาย ปณฺจอินฺทฺริยานิ ภาเวติ สทฺธิอินฺทฺริยํ วิริยอินฺทฺริยํ สดีนฺทฺริยํ
 สมารินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยนฺติ ฯ ภัยโย อูปมํ กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช โย โกจิ ลงฺฆิโก ปุริโส
 สิปปํ ทสฺเสตฺถกาโม ปจวี ชณฺาเปตฺวา สกฺขรคปาลํ อปกทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ภูมียา สิปปํ ทสฺเสติ เอวเมว โช มหาราช โยคาวจโร สีลํ นิสฺสาย สีเล ปตฺติฏฺจาย
 ปณฺจอินฺทฺริยานิ ภาเวติ สทฺธิอินฺทฺริยํ วิริยอินฺทฺริยํ สดีนฺทฺริยํ สมารินฺทฺริยํ
 ปณฺณินฺทฺริยนฺติ ฯ ภัยโย อูปมํ กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช วทฺตฺตฺกํ นครํ
 มาเปตฺถกาโม นครภูฏานํ โสธาเปตฺวา ชาณุกณฺฏกํ อปกทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 นครํ ตโต จ ปรรภาคา วิถิจตฺถกสิงฺฆาฏฺฐกาทิวถี ปริจฺเฉเทน วิภชฺชิตฺวา มาเปติ เอวเมว
 โช มหาราช โยคาวจโร สีลํ นิสฺสาย สีเล ปตฺติฏฺจาย ปณฺจอินฺทฺริยานิ ภาเวติ สทฺธิอินฺทฺริยํ
 วิริยอินฺทฺริยํ สดีนฺทฺริยํ สมารินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยนฺติ ฯ ภัยโย อูปมํ กโรหิ ฆนฺเตติ ฯ
 ยถา มหาราช สงฺคามาวจโร โยโธ สเม ภูมิกาคเ ปตฺติฏฺจทิตฺวา สมสมํ กโรนฺโต สงฺคามํ
 กโรติ นจิริสฺเสว มหนฺตํ ชยํ ปาปฺปณฺนาติ เอวเมว โช มหาราช โยคาวจโร สีลํ นิสฺสาย
 สีเล ปตฺติฏฺจาย ปณฺจอินฺทฺริยานิ ภาเวติ สทฺธิอินฺทฺริยํ วิริยอินฺทฺริยํ สดีนฺทฺริยํ สมารินฺทฺริยํ

ปณณินทรียนติ ฯ ภาสิตเมตํ มหาราช ภควตา

สีเล ปติฏฺจาย นโร สปณโณ   จิตฺตํ ปณณณจ ภาวยํ
อาตาปี นิปกโก ภิกฺขุ   โส อิมํ วิชฺฐเย ชฏฺณติ ฯ

อยํ ปติฏฺจา ธรณิว ปาณินํ
อิทณฺจ มฺลํ กุสลาภิวทฺตมียา
มุขณฺจิทํ สพฺพชินาน สาสเน
สุสีลกฺขนุโร วรปาฏีมกฺโขติ ฯ

กลุโลลลํ ภนฺเต นาคเสนาติ ฯ

สีลปติฏฺจาลกฺขนปณโห นวโม ฯ

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน กิลกฺขนา สทฺธาติ ฯ เถโร อาท สมฺปสาทน-
ลกฺขนา มหาราช สทฺธา สมฺปกฺขนทฺนลกฺขนา จาติ ฯ กถํ ภนฺเต สมฺปสาทนลกฺขนา
สทฺธาติ ฯ สทฺธา มหาราช อุปฺปชฺชมานา นีวรณฺ วิกฺขมฺเภติ วินีวรณํ จิตฺตํ โทติ
อจฺฉํ วิปฺปสนฺนํ อนาวิลลํ เอวํ โช มหาราช สมฺปสาทนลกฺขนา สทฺธาติ ฯ อุปมํ กโรหิ
ภนฺเตติ ฯ ยถา มหาราช ราชา จกฺกวัตติ จตฺรจฺจณินยา เสนาย สทฺธี อทฺธานมคฺคํ
ปฏฺธิปฺนโน ปริตฺตํ อุทกํ ตเรยฺย ตํ อุทกํ ทตฺถิทิ จ อสฺเสหิ จ รเถหิ จ ปตฺตีหิ
จ ชุภิตํ ภเวยฺย อาวิลลํ ลุลิตํ กลลภฺตํ ฯ อุตฺตึณฺโณ ราชา จกฺกวัตติ มนุสฺเส
อาณาเปยฺย ปานียํ ภณฺเ อาทรธ อหํ ปิวิสฺสามีติ ฯ รณฺโณ อุทกปฺปสาทโก หิ
มณฺเ ภเวยฺย ฯ เอวํ เทวาติ โช เต มนุสฺสา รณฺโณ จกฺกวัตติสฺส ปฏฺธิสฺสุณฺตีวา ตํ
อุทกปฺปสาทกมณฺเ อุทเก ปกฺขิเปยฺยํ ฯ สทฺ อุทเก ปกฺขิตตมตฺเต เสवालปณกา
วิกฺจฺเจยฺยํ ฯ กทฺทโมว สนฺนีสีเทยฺย ฯ อุทกํ อจฺฉํ ภเวยฺย วิปฺปสนฺนํ อนาวิลลํ ฯ
ตโต รณฺโณ จกฺกวัตติสฺส ปานียํ อุปนาเมยฺยํ ปิวตุ เทว ปานียนฺติ ฯ ยถา มหาราช
อุทกํ อนาวิลลํ เอวํ จิตฺตํ ทฏฺจพฺพํ ยถา เต มนุสฺสา เอวํ โยคาวจโร ทฏฺจพฺโพ ยถา
ปน เสवालปณโก จ กทฺทโม จ เอวํ กิเลโส ทฏฺจพฺโพ ยถา อุทกปฺปสาทโก มณฺเ
เอวํ สทฺธา ทฏฺจพฺพา ยถา อุทกปฺปสาทมณฺเิมหิ อุทเก ปกฺขิตตมตฺเต เสवालปณกา
วิกฺจฺจนฺติ กทฺทโม จ สนฺนีสีหติ อจฺฉํ ภวติ อุทกํ วิปฺปสนฺนํ อนาวิลลํ เอวเมว โช
มหาราช สทฺธา อุปฺปชฺชมานา นีวรณฺ วิกฺขมฺเภติ วินีวรณํ จิตฺตํ โทติ อจฺฉํ วิปฺปสนฺนํ

อนาวิล อเวเมว โข มหาราช สมปสาทนลกขณา สทฐาติ ฯ กถั ฆนเต
 สมปกขนทนลกขณา สทฐาติ ฯ ยถา มหาราช โยคาวจโร อณเณสั วิมุตตัง จิตตัง ปสสิตวา
 โสตาปตปิผลเว วา สกทาคามิผลเว วา อนาคามิผลเว วา อรหตเตเต วา สมปกขนทติ
 โยคัง กโรติ อปปตตสส ปตติยา อนนิกตสส อธิคมาย อสจจิกตสส สจจิกิริยาย เอวั
 มหาราช สมปกขนทนลกขณา สทฐาติ ฯ อุมัง ฆนเต กโรหิติ ฯ ยถา มหาราช
 อุปริพพเต มหาเมโฆ อภิปปวสเสยย ตัง อุกัง ยถานินนัง ปวตตมานัง ปพพต-
 กนุทรปทรสาขา ปริปุเรตวา นที ปริปุเรยย สวา อุกโต กุลานิ สมภินทนตี คจเจยย
 อถ โข มหาราช ชนกาโย อาคนตวา ตสสา นทिया อุตตานัง วา คมภีรวัง วา อชานนโต
 ภีโต วิตถเต เตเร ตัญเจยย อถ อณเณตโร ปุริโส อาคนตวา อตตโน ฅามพลสมปนโน
 พาทุหัง กจจัน พนุธิตวา สมปกขนทิตวา ตเรยย ตัง อุตินณัง ปสสิตวา มหาชนกาโยปิ
 ตเรยย เอเวเมว มหาราช โยคาวจโร อณเณสั จิตตัง วิมุตตัง ปสสิตวา โสตาปตติผลเว
 วา สกทาคามิผลเว วา อนาคามิผลเว วา อรหตเตเต วา สมปกขนทติ โยคัง กโรติ อปปตตสส
 ปตติยา อนนิกตสส อธิคมาย อสจจิกตสส สจจิกิริยาย เอเวเมว โข มหาราช
 สมปกขนทนลกขณา สทฐาติ ฯ ฆาสิตปี เจตัง มหาราช ฆควตา

สทฐาย ตรติ โอมัง

อปปมาเทน อณณวั

วิริเยน ทุกขมจเจติ

ปณณาย ปริสซุณตตีติ ฯ

กถัโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

สทฐาลกขณปณโห ทสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลกขณัง วิริยนุติ ฯ เถโร อาท อุตตมภลกขณัง
 มหาราช วิริยัง วิริยุตตมภิตา สพเพ เต กุสลา ฐมมา น ปริหายนุตตีติ ฯ อุมัง
 ฆนเต กโรหิติ ฯ ยถาปิ มหาราช เคเท จ ปตนเต อณเณน ทารุณา อุตตมภเกยย
 อุตตมภิตัง สนตัง เคหัง น จ ปเตยย เอเวเมว โข มหาราช อุตตมภนลกขณัง วิริยัง
 วิริยุตตมภิตา สพเพ เต กุสลา ฐมมา น ปริหายนุตตีติ ฯ ภियโย ฆนเต อุมัง
 กโรหิติ ฯ ยถา มหาราช ปริตตกั เสนัง มหาเสนา ฆณเชยย ตโต ราชา อณณมณณัง
 อณุสาเรยย อณุปปเทยย ตาย สทฐี ปริตตกา เสนา มหตี เสนัง ฆณเชยย เอเวเมว
 โข มหาราช อุตตมภนลกขณัง วิริยัง วิริยุตตมภิตา สพเพ เต กุสลา ฐมมา น

ปรีหานติ ฯ กาลิตปี เจต มหาราช ภควตา วิริยพล ภิกขเว อริยสาวโก อกุลล
 ปชหติ กุลล กาวติ สาวชช ปชหติ อนาวชช กาวติ สทฐมา น ปรีหายตีติ ฯ
 กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

วิริยลกขณปณโท เอกาทสโม ฯ

ราชา อาห ฆนเต นาคเสน กิลกขณา สตีติ ฯ เถโร อาห อปิลापนลกขณา
 มหาราช สติ อุกคคณหลกขณา จาติ ฯ กถ ฆนเต อปิลापนลกขณา สตีติ ฯ สติ
 มหาราช อุกปชชมานา กุสลาकुสลสาวชชอนาวชชหีนปณิตกณหสुकสปปฎีกาเค ฐมเม
 อปิลापติ อิมะ จตตารो สติपญ्ञानา จตตารो สมมปปรานา จตตารो อิทฐิปาธา อิมานิ
 ปณจिनทรियานิ อิมานิ ปณจ พลاني อิมะ สตต โพชฅงคา อัย อริโย อญจงคโก มคโค
 อัย สมโถ อัย วิปสสนา อัย วิชชา อัย วิมุตติ อิมะ เจตลิกา ฐมมาติ ตโต โยคาวจโร
 เสวิตพเพ ฐมเม เสวติ อเสวิตพเพ ฐมเม น เสวติ ฆชิตพเพ ฐมเม ฆชติ อฆชิตพเพ
 ฐมเม น ฆชติ เอวั โช มหาราช อปิลापนลกขณา สตีติ ฯ อุกม ฆนเต
 กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช รมโย ฆณฑาคารโก สापเตยัย อปิลापติ ฆณฑาคารโก
 ราชาน ฆกวัตตี สาย ปรต สราเปติ เอตตกา เทว เต หตถิ เอตตกา เทว เต
 อสสา เอตตกา ฐา เอตตกา ปตตี เอตตก ฆหาราช หिरณณ ฆตตก ฐวณณ ฆตตก
 สापเตยัย ต เทโว สรตติ รมโย สापเตยัย อปิลापติ เอวเมว โช มหาราช สติ
 อุกปชชมานา กุสลาकुสลสาวชชอนาวชชหีนปณิตกณหสुकสปปฎีกาเค ฐมเม อปิลापติ
 อิมะ จตตารो สติपญ्ञानา จตตารो สมมปปรานา จตตารो อิทฐิปาธา ปณจिनทรियานิ
 ปณจ พลاني สตต โพชฅงคา อริโย อญจงคโก มคโค อัย สมโถ อัย วิปสสนา
 อัย วิชชา อัย วิมุตติ อิมะ เจตลิกา ฐมมาติ ตโต โยคาวจโร เสวิตพเพ ฐมเม เสวติ
 อเสวิตพเพ ฐมเม น เสวติ ฆชิตพเพ ฐมเม ฆชติ อฆชิตพเพ ฐมเม น ฆชติ เอวเมว
 โช มหาราช อปิลापนลกขณา สตีติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ราชา อาห ฆนเต นาคเสน กถ อุกคคณหลกขณา สตีติ ฯ เถโร อาห
 สติ มหาราช อุกปชชมานา ฐมมาน คติโย สมนเทสติ อิมะ ฐมา หิตา อิมะ
 ฐมา อหิตา อิมะ ฐมา อุกการา อิมะ ฐมา อนุกการาติ ตโต โยคาวจโร
 อहितะ ฐมเม อปนติ หิตะ ฐมเม อุกคคณาติ อนุกการะ ฐมเม อปนติ อุกการะ
 ฐมเม อุกคคณาติ เอวั โช มหาราช อุกคคณหลกขณา สตีติ ฯ อุกม ฆนเต

กโรหิตี ๑ ยถา มหาราช รณโณ โทวาริโก รณโณ หิตาหิตัง ชานาติ อิเม รณโณ
 หิตา อิเม รณโณ อหิตา อิเม รณโณ อุปการา อิเม รณโณ อนุปการาติ ตโต อหิต
 อปเนติ หิตเ อูปคคณหาติ อนุปการเ อปเนติ อุปการเ อูปคคณหาติ เอวเมว โช มหาราช
 สติ อูปชชชมานา ธมฺมานํ คติโย สมนุเทสติ อิเม ธมฺมา หิตา อิเม ธมฺมา อหิตา
 อิเม ธมฺมา อุปการา อิเม ธมฺมา อนุปการาติ ตโต โยคาวจโร อหิตเ ธมฺเม อปเนติ
 หิตเ ธมฺเม อูปคคณหาติ อนุปการเ ธมฺเม อปเนติ อุปการเ ธมฺเม อูปคคณหาติ เอวเมว
 โช มหาราช อูปคคณหลกฺษณา สตีติ ๑ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา สตี จ โช
 อหํ ภิกฺขเว สพฺพตฺถิกํ วทามิติ ๑ กลฺโลสิ ภนฺเต นาคเสนาติ ๑

สติลกฺษณปณฺโท ทวาทสโม ๑

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน กิลฺกฺษเณ สมาริตี ๑ เถโร อาท ปมุขลกฺษเณ
 มหาราช สมาริ สพฺเพ กุสลา ธมฺมา สมาริปมุขา โหนฺติ สมารินินฺนา
 สมาริโปณา สมาริปพุการาติ ๑ อูปมํ ภนฺเต กโรหิตี ๑ ยถา มหาราช กุฎาคารสส
 ยากาจิ โคปาดนฺสิโย สพฺพา ตา กุฎฺงคฺมา โหนฺติ กุฎฺนินฺนา กุฎฺโปณา กุฎฺสโมสรณา
 กุฎฺปพุการา เอวเมว โช มหาราช สพฺเพ กุสลา ธมฺมา สมาริปมุขา โหนฺติ สมาริ-
 นินฺนา สมาริโปณา สมาริปพุการา โหนฺตีติ ๑ ภียโย ภนฺเต อูปมํ กโรหิตี ๑ เถโร
 อาท ยถา มหาราช โกจิ ราชา จตฺรฺงคินฺยา เสนาย สทฺธิ สงคามํ โอตเรยฺย สพฺพา
 เสนา จ สพฺพา เสนาปตี จ ทตฺถิ อสฺสา รถานิ จ ปตฺติโย ตํปมุขา ภเวยฺยํ ตํนินฺนา
 ตํโปณา ตํปพุการา ตํเยว อนุปริยาเยยฺยํ เอวเมว โช มหาราช สพฺเพ กุสลา ธมฺมา
 สมาริปมุขา โหนฺติ สมารินินฺนา สมาริโปณา สมาริปพุการา เอวเมว โช มหาราช
 ปมุขลกฺษเณ สมาริตี ๑ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา สมาริ ภิกฺขเว ภาเวถ สมาริโก
 ภิกฺขุ ยถาภูตํ ปชานาตีติ ๑ กลฺโลสิ ภนฺเต นาคเสนาติ ๑

สมาริลกฺษณปณฺโท เตรสโม ๑

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน กิลฺกฺษณา ปณฺญาติ ๑ เถโร อาท ปุพฺเพ
 โช มหาราช มยา วุตฺตา เจทนลกฺษณา ปณฺญาติ อปฺจ โโอภาสนลกฺษณา
 ปณฺญาติ ๑ กถมฺภนฺเต โโอภาสนลกฺษณา ปณฺญาติ ๑ ปณฺญา มหาราช อูปชชชมานา
 อวิชชนฺธการํ วิธเมติ วิชฺโชภาสํ ชเนติ ฃาณาโลกํ วิธฺเสติ อริยสจฺจานิ ปากฺกํ กโรติ

ตโต โยคาวจโร อนิจจันติ วา ทุกขันติ วา อนตตาคติ วา สมมุปปญญา
 ปสฺสตีติ ฯ อุปมํ ฆนฺเต กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช ปุริโส อนุทการเ เคเห ปทีป
 ปเวเสยย ปวิฏฺโจะ ปทีโป อนุทการํ วิธเมติ โอภาสํ ชเนติ อาโลกํ วิธฺเสติ รูปานิ
 ปากฺวานิ กโรติ เอวเมว โข มหาราช ปญฺญา อุปฺปชฺชมานา อวิชฺชนทการํ วิธเมติ
 วิชฺโชภาสํ ชเนติ ญาณาโลกํ วิธฺเสติ อริยสจฺจานิ ปากฺวานิ กโรติ ตโต โยคาวจโร อนิจจันติ
 วา ทุกขันติ วา อนตตาคติ วา สมมุปปญญา ปสฺสตีติ เอว โข มหาราช โอภาสนลกฺขณา
 ปญฺญาตีติ ฯ กลฺโลลลิตี ฆนฺเต นาคเสนาคีติ ฯ

ปญฺญาลกฺขณปญฺโท จุฑทสโม ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน อิม ฐมฺมา นานาสนฺตา เอกํ อตฺถํ
 อภินิพฺพาเทนตีติ ฯ เถโร อาห อาม มหาราช อิม ฐมฺมา นานาสนฺตา เอกํ อตฺถํ
 อภินิพฺพาเทนตีติ กิลเส หนนฺตีติ ฯ กถํ ฆนฺเตน นาคเสน อิม ฐมฺมา นานาสนฺตา
 เอกํ อตฺถํ อภินิพฺพาเทนตีติ กิลเส หนนฺตีติ ฯ อุปมํ ฆนฺเต กโรหิตี ฯ เถโร อาห
 ยถา มหาราช เสนา นานาสนฺตา ทตฺถี จ อสฺสา จ รถา จ ปตฺตี จ เอกํ สงฺคามํ
 อภินิพฺพาเทนตีติ สงฺคามเ ปฺรเสนํ อภिवิชินฺนตีติ เอวเมว โข มหาราช อิม ฐมฺมา นานาสนฺตา
 เอกํ อตฺถํ อภินิพฺพาเทนตีติ กิลเส หนนฺตีติ ฯ กลฺโลลลิตี ฆนฺเต นาคเสนาคีติ ฯ

นานาเอกกิจจกรณปญฺโท ปณฺณรสมโ ฯ

ปจฺโม วคฺโค ฯ

ทศตวรรษ

ราชาน อาน กนเต นาคเสน โย อุปชชติ โสเยว อูทาทุ อณโณติ ฯ
 เถโร อาน น จ โส น จ อณโณติ ฯ อุปมํ กโรหิตติ ฯ ก็ มณณสิ มหาราช
 ยถา ตวั ททโร ตรุณ มนุโท อุตตานเสยโยโก โทलयํ อโหสิ ฯ โส ตวัเยว เอตริ
 มหนโตติ ฯ น หิ กนเต อณโณ โส ตทา ททโร ตรุณ อุตตานเสยโยโก น ปริวตโก
 อโหสิ ฯ อณโณ อหํ เอตริ มหนโตติ ฯ เอวํ สนุเตปิ โช มหาราช มาตานิ
 น ภวิสสตี ปิตานิ น ภวิสสตี อจริโยปิ น ภวิสสตี สิวาปิ น ภวิสสตี สิปปวาปิ
 น ภวิสสตี ปณณวาปิ น ภวิสสตี กิณนุ โช มหาราช อณณายเว กลลลส มาตา
 อณณาย อมพทลล มาตา อณณาย เปลลล มาตา อณณาย ขนลล มาตา อณณาย ชุททลล
 มาตา อณณาย มหนตลล มาตา กิณนุ โช มหาราช อณโณ สิปปิ ลิกขตี อณโณ
 ลิกขิตอ ภวตี อณโณ ปาปกมมํ กโรตี อณณลล หตถปาทา นิจฉิชนุตตีติ ฯ น หิ
 กนเต ตวั ปน เอวํ วุตเต ก็ วเทยยาสีตี ฯ เถโร อาน อหณณเวว โช มหาราช
 ททโร อโหสิ อหณณเวว เอตริ มหนโต อิมเยว กายํ นิสสาย สพเพเต
 เอกสงคหิตาติ ฯ อุปมํ กนเต กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช โกจเทว ปุริโส ปทีปิ ปทีเปยย
 ก็ สพพรตตี ทีเปยยาติ ฯ อาม กนเต สพพรตตี ทีเปยยาติ ฯ ก็ นุ โช มหาราช
 ยา ปุริเม ยามะ อจฉิ สา มชฉิเม ยามะ อจฉิตีติ ฯ น หิ กนเตติ ฯ ยา จ
 มชฉิเม ยามะ อจฉิ สา ปจฉิเม ยามะ อจฉิตีติ ฯ น หิ กนเตติ ฯ ก็ นุ โช
 มหาราช อณโณ โส อโหสิ ปุริเม ยามะ ปทีโป อณโณ มชฉิเม ยามะ ปทีโป อณโณ
 ปจฉิเม ยามะ ปทีโปติ ฯ น หิ กนเต ตวัเยว นิสสาย สพพรตตี ปทีโป ปทิตถาติ ฯ
 เอวเมว โช มหาราช ธมมสนุตติ สนุติยตีติ ฯ อณโณ อุปชชติ อณโณ นิสชฉิตี
 อปุพพํ อจริมํ สนุติยตี เตน น จ โส น จ อณโณ ปจฉิมวิณณานสงคหํ คจฉิตีติ ฯ
 ภियโย กนเต อุปมํ กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช ชีรํ ทูหมานํ กาลนตเรน ทริ
 ปริวตเตยย ทริโต นวนีตํ ปริวตเตยย นวนีตโต ชฏํ ปริวตเตยย โย โช มหาราช เอวํ
 วเทยย ยัเยว ชีรํ ตวัเยว ทริ ยัเยว ทริ ตวัเยว นวนีตํ ยัเยว นวนีตํ ตวัเยว ชฏนตี
 สมมา นุ โช มหาราช โส วทมานโน วเทยยาติ ฯ น หิ กนเต ตวัเยว นิสสาย

สมภูตุนติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ฐมมสนตติ สนธิยติ อณโณ อุปชชติ อณโณ
 นิรุชฌติ อปุพพ์ อจรัม สนธิยติ เตน น จ โส น จ อณโณ ปจฉิมวิณญาณสงคห
 คจฉตติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ฐมมสนตติปณโห ปจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน โย น ปฏิสนธิยติ โส ชานาติ นปปฏิ-
 สนุทธิสสามิติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช โย นปปฏิสนธิยติ โส ชานาติ
 นปปฏิสนุทธิสสามิติ ฯ กถั ฆนเต นาคเสน โส ชานาตติ ฯ เถโร อาท โย เหตุ
 โย ปจจโย ปฏิสนุทธิคทนาย ตสส เหตุสส จ ตสส ปจจยสส จ อุปรมาย ชานาติ
 นปปฏิสนุทธิสสามิติ ฯ อุปม กโรหิติ ฯ ยถา มหาราช กลโก คทปติโก กลิตวา
 วปิตวา ว ธณณาการั ปริปุเรยย โส จ อปรเนน สมเยน เนว กเสยย เสว วปเปยย
 ยถาสงขัย ตณจ ธณณั ปริภูณเชยย วา วิสชเชยย วา ยถापจจัย วา กเรยย ชานเยย
 โส มหาราช กลโก คทปติโก น เม ธณณาการั ปริปุริยสสตีติ ฯ อาม ฆนเต โส
 ชานเยยยาติ ฯ กถั ชานเยยยาติ ฯ โย เหตุ โย ปจจโย ธณณาการสส ปริปุริณาย
 ตสส เหตุสส จ ตสส ปจจยสส จ อุปรมาย ชานาติ น เม ธณณาการั
 ปริปุริยสสตีติ ฯ เอวเมว โช มหาราช โย เหตุ โย ปจจโย ปฏิสนุทธิคทนาย ตสส
 เหตุสส จ ตสส ปจจยสส จ อุปรมาย ชานาติ โส นปปฏิสนุทธิสสามิติ ฯ กลโลสิ
 ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

นปปฏิสนุทธิคทณชานนปณโห ทูติโย ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยสส ฌานั ปน อุปปนัน ปณณา ตสส
 อุปปนนาติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช ยสส ฌานั อุปปนัน ปณณา ปน ตสส
 อุปปนนาติ ฯ ฆนเต นาคเสน ก็ ยัเยว ฌานั สาเยว ปณณาติ ฯ อาม มหาราช
 ยัเยว ฌานั สาเยว ปณณาติ ฯ ยสส ฆนเต ยัเยว ฌานั อุปปนัน ตสส สา
 จ ปณณา อุปปนนา ก็ สมมุยเหยย โส อุทาทู น สมมุยเหยยาติ ฯ กตถจิ มหาราช
 ปณณา สมมุยเหยย กตถจิ น สมมุยเหยยาติ ฯ กุหิ ฆนเต สมมุยเหยย กุหิ น
 สมมุยเหยยาติ ฯ เถโร อาท อคตปุพเพ จ โช มหาราช สิปปฎจาเน อคตปุพพาย
 วา ทิสาย อสุตปุพพาย วา นามปณณตติยา สมมุยเหยยาติ ฯ กุหิ ฆนเต น

สมมุขเหยยาติ ฯ ยัม โช ปน มหาราช เตน ฉาเนน กตัม อนิจฺจนฺติ วา ทุกฺขนฺติ
 วา อนตฺตาติ วา ตมฺหิ น สมมุขเหยยาติ ฯ ราชา อาท โมโห ปนสฺส ฆนฺเต
 กุหิ คจฺจตฺติ ฯ โมโห โช มหาราช ฉาเนน อุปฺปนฺนมตฺเต ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ฯ อุปฺมํ
 กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช โกจิเทว ปุริโส อนฺธกาเร เคเห ปทีปํ ปเวเสยฺย ตโต
 อนฺธกาโร นิรุชฺฌเยยฺย อาโลโก ปาตุภเวยฺย เอวเมว โช มหาราช ฉาเนน อุปฺปนฺนมตฺเต
 โมโห ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ฯ ปณฺณวา ปน ฆนฺเต กุหิ คจฺจตฺติ ฯ ปณฺณวาปิ โช มหาราช
 สกิञฺจํ กตฺวา ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ยัม ปน ตาย ปณฺณาย กตัม อนิจฺจนฺติ วา ทุกฺขนฺติ
 วา อนตฺตาติ วา ตัม น นิรุชฺฌตฺติ ฯ ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน ยัม ปเนตัม พุรุสิ
 ปณฺณวา สกิञฺจํ กตฺวา ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ยัม ปน ตาย ปณฺณาย กตัม อนิจฺจนฺติ วา
 ทุกฺขนฺติ วา อนตฺตาติ วา ตัม น นิรุชฺฌตฺติ ตสฺส อุปฺมํ กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช
 โกจิเทว ปุริโส รตฺติ เลขํ ปสฺสิตฺถกาโม เลขํ สชฺชาเปตฺวา ปทีปํ การาเปตฺวา เลกฺขาเปยฺย
 ลิกฺขิตฺเต เลเช ปทีปํ นิชฺฌาเปยฺย นิชฺฌาปิตฺเต ปทีเป ตัม เลขํ น วินาเสยฺย เอวเมว
 โช มหาราช ปณฺณวา สกิञฺจํ กตฺวา ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ยัม ปน ตาย ปณฺณาย กตัม
 อนิจฺจนฺติ วา ทุกฺขนฺติ วา อนตฺตาติ วา ตัม น นิรุชฺฌตฺติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน ยัม
 ปเนตัม พุรุสิ ปณฺณวา สกิञฺจํ กตฺวา ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ตสฺส ภิยฺโย อุปฺมํ
 กโรหิตฺติ ฯ ยถา ปน มหาราช ปุรตฺถิเมสฺสุ ชนฺปเทสฺสุ มนุสฺสา ชรบฺนตฺติทฺวาเรสฺสุ
 ปณฺจอุทกขฺฌิกานิ นิกฺขิปนฺติ อาทิปนฺนสฺส วิชฺฌาเปตฺุ เคเห ปทิตฺเต ตานิ ปณฺจอุทกขฺฌิกานิ
 ชรสฺสุปฺจาเร นิกฺขิปนฺติ โส จ อคฺคิ วิชฺฌายติ กิณฺนุ โช มหาราช เตสฺมฺ มนุสฺसानํ
 เอวํ โหติ ปุณฺ เตหิ ขฺฌิกเหหิ ขฺฌิกิञฺจํ กริสฺสามาติ ฯ น หิ ฆนฺเต อลนฺเตหิ ขฺฌิกเหหิ
 กิณฺเตหิ อลํ อคฺคินา เอวํ นิกฺขิปนฺตฺติ ฯ ยถา มหาราช ปณฺจอุทกขฺฌิกานิ เอวํ
 ปณฺจินฺทริยานิ ทฏฺฐพฺพานิ สทฺธินฺทริยาทีนํ ยถา เต มนุสฺสา เอวํ โยคาวจโร ทฏฺฐพฺโพ
 ยถา อคฺคิ เอวํ กิเลสํ ทฏฺฐพฺโพ ยถา ปณฺจหิ อุทกขฺฌิกเหหิ อคฺคิ วิชฺฌาเปยฺย
 เอวํ ปณฺจหิ อินฺทริเยหิ กิเลสา วิชฺฌาเปยฺยํ วิชฺฌาปิตา จ กิเลสา ปุณฺ น สมฺภวานฺติ
 เอวเมว โช มหาราช ปณฺณวา สกิञฺจํ กตฺวา ตตฺถเว นิรุชฺฌตฺติ ยัม ปน ตาย ปณฺณาย
 กตัม อนิจฺจนฺติ วา ทุกฺขนฺติ วา อนตฺตาติ วา ตัม น นิรุชฺฌตฺติ ฯ ภิยฺโย อุปฺมํ
 กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช เวชฺโช ปณฺจมูลภเสชฺชานิ คเหตุวา คิลานกํ อุปฺสงฺกมิตฺวา
 ตานิ ปณฺจมูลภเสชฺชานิ ปิสิตฺวา คิลานกํ ปาเปยฺย เตหิ โทสา นินฺทเมยฺยํ กิณฺนุ โช
 มหาราช ตสฺส เวชฺชสฺส เอวํ โหติ ปุณฺ เตหิ ปุริมฺมูลภเสชฺเชหิ ภเสชฺชกิञฺจํ

กริสสามีติ ๑ น หิ ภานเต อลนเตหิ มุเลหิ ฆสชเชหิ กิณเตหิ มุเลหิ อล
 พยาธินาติ ๑ ยถา มหาราช ปณจมูลฆสชชานิ เอว ปณจินทริยานิ ทฏจพพานิ
 สทฐินทริยาทีนิ ยถา โส เวชเช เอว โยคาวโร ทฏจพโพ ยถา พยาธิ เอว กิเลสา
 ทฏจพพา ยถา พยาธิโก ปุริโส เอว ปุณฺชชนา ทฏจพพา ยถา ปณจหิ มูลฆสชเชหิ
 คิลานกสฺส โทสา นิตฺทมนฺตา โทเส นิตฺทมนฺเต คิลานโก อโรโค โทติ เอว ปณจหิ
 อินทริเยหิ กิเลสา นิตฺทเมยฺยํ นิตฺทมนฺตา กิเลสาน ปุณฺ สมภวนฺติ เอวเมว โช มหาราช
 ปณฺณา สกัจจํ กตฺวา ตตฺถเอว นินฺรุชฺฌติ ยํ ปน ตาย ปณฺณาย กตํ อนิจฺจนฺติ วา
 ทุกฺขนฺติ วา อนตฺตาติ วา ตํ น นินฺรุชฺฌตีติ ๑ ภิโย อุปมํ กโรหีติ ๑ ยถา มหาราช
 สงฺคามาวจโร ปุริโส ปณฺจกณฺฑานิ คเหตุวา สงฺคามํ โอตเรยฺย ปฺรเสนํ วิเชตุํ โส สงฺคามํ
 คโต ตานิ ปณฺจกณฺฑานิ ชิเปยฺย เตหิ จ ปฺรปตฺติกา ภณฺเชยฺยํ กิณฺนุ โช มหาราช
 ตสฺส ปุริสสฺส สงฺคามาวจรสฺส เอว โทติ ปุณฺ เตหิ กณฺเทหิ กณฺฑกัจจํ
 กริสสามีติ ๑ น หิ ภานเต อลนเตหิ กณฺเทหิ กิณเตหิ กณฺเทหิ อลํ ปฺรปตฺติเกหิ
 เสนาหีติ ๑ ยถา มหาราช ปณฺจกณฺฑานิ เอว ปณฺจินทริยานิ ทฏจพพานิ สทฐินทริยํ
 วิริยินทริยํ สตินทริยํ สมานินทริยํ ปณฺณินทริยํ ยถา โส ปุริโส สงฺคามาวจโร โยโธ
 เอว โยคาวจโร ทฏจพโพ ยถา ปฺรปตฺติกา เสนา เอว กิเลสา ทฏจพพา ยถา ปณฺจหิ
 กณฺเทหิ ปฺรปตฺติกา เสนา ภิขฺชนฺติ เอว ปณฺจินทริเยหิ กิเลสา ภิขฺชนฺติ ภคฺคา จ
 กิเลสาน ปุณฺ สมภวนฺติ เอวเมว โช มหาราช ปณฺณา สกัจจํ กตฺวา ตตฺถเอว
 นินฺรุชฺฌติ ยํ ปน ตาย ปณฺณาย กตํ อนิจฺจนฺติ วา ทุกฺขนฺติ วา อนตฺตาติ วา ตํ
 น นินฺรุชฺฌตีติ ๑ กลฺโลสิ ภานเต นาคเสนาติ ๑

ปณฺณานินฺรุชฺฌนปณฺโห ตติโย ๑

ราชา อาท ภานเต นาคเสน โย นปฺปฏิสนฺนุชฺชิตฺติ เวเทติ โส กิณฺจิทฺติ ทุกฺขํ
 เวทนฺนฺติ ๑ เถโร อาท กิณฺจิทฺติ เวเทติ กิณฺจิทฺติ น เวเทตีติ ๑ ราชา อาท กิ เวเทติ
 กิ น เวเทตีติ ๑ กายิกํ มหาราช เวทนํ เวเทติ เจตสิกํ เวทนํ น เวเทตีติ ๑
 กถํ ภานเต กายิกํ เวทนํ เวเทติ กถํ เจตสิกํ เวทนํ น เวเทตีติ ๑ โย มหาราช
 เหตุ โย ปจฺจโย กายิกาย ทุกฺขเวทนาย อุปฺปตฺติยา ตสฺส เหตุสฺส จ ตสฺส ปจฺจยสฺส
 จ อนฺุปรมาย กายิกํ ทุกฺขเวทนํ เวเทติ โย เหตุ โย ปจฺจโย เจตสิกาย ทุกฺขเวทนาย
 อุปฺปตฺติยา ตสฺส เหตุสฺส จ ตสฺส ปจฺจยสฺส จ อุปฺปรมาย เจตสิกํ ทุกฺขเวทนํ น

เวเทตีติ ฯ ภาสิต์ เจตน์ มหาราช ภควตา โส เอก์ เวทน์ เวเทตี กายิก์ น
 เจตลิกนติ ฯ ภนเต นาคเสน โย โส ทุกุขเวทน์ น เวเทตี กสฺมา โส น
 ปรีนิพพายตีติ ฯ เถโร อาท น หิสฺส มหาราช อรหโต อตฺถิ อนฺนโย วา ปฎิฆํ
 วา น จ อรหฺนโต อปกุกั ปาเตนติ ปรีปากั อากเมนติ ปณฺทิตา ฯ ภาสิต์ เจตน์
 มหาราช เถเรน สาริปุตฺเตน ธมฺมเสนาปตฺตินา

นางินนุทามิ มรณั

กาลณฺจ ปฎิกงฺขามิ

นางินนุทามิ มรณั

กาลณฺจ ปฎิกงฺขามิ

นางินนุทามิ ชีวิตั

เวตฺตณั ภาตฺติโก ยถา

นางินนุทามิ ชีวิตั

สมปฺชาโน ปฎิสฺสโตติ ฯ

กลโลลสิ ภนเต นาคเสนาติ ฯ

ปรีนิพพานปณฺโห จตฺตโถ ฯ

ราชา อาท ภนเต นาคเสน สุขา เวทนา กุสลา วา อกุสลา วา อพฺยากตา
 วาติ ฯ เถโร อาท ลียา กุสลา ลียา อกุสลา ลียา อพฺยากตาติ ฯ ราชา อาท
 ยถิ กุสลา น ทุกุขา ยถิ ทุกุขา น กุสลา สุขั กุสลั ทุกุขนฺติ น อุปฺปชฺชตีติ ฯ
 ตั กิ มณฺณลสิ มหาราช อธิ ปุริสฺสสฺส เอกฺหตฺเต ตตฺตํ อโยคฺพั นิกฺขิเปยฺย ทฺตฺติยสฺมึปิ
 หตฺเต สิตั หิมปิณฺฑั นิกฺขิเปยฺย กิณฺนุไซ มหาราช อุโภปิ ทฺตฺติยญฺนติ ฯ อาม ภนเต
 อุโภปิ ทฺตฺติยญฺนติ ฯ กิ ปน เต มหาราช อุโภปิ อุณฺหาติ ฯ น หิ ภนเตติ ฯ
 กิ ปน มหาราช อุโภปิ สิตลาติ ฯ น หิ ภนเตติ ฯ มหาราช อาชานาหิ นิคฺคหั
 ยถิ ตตฺตํ ทฺตฺติ อุโภปิ ทฺตฺติ น จ เต อุโภ อุณฺหา เตน น อุปฺปชฺชติ ยถิ
 สิตลปิ ทฺตฺติ อุโภปิ ทฺตฺติ น จ เต อุโภปิ สิตลา เตน น อุปฺปชฺชติ ฯ กิ สส
 ปน เต มหาราช อุโภปิ ทฺตฺติ น จ เต อุโภปิ อุณฺหา น จ เต อุโภปิ สิตลา
 เอกั อุณฺหั เอกั สิตลั อุโภปิ ทฺตฺติ เตน น อุปฺปชฺชตีติ ฯ นาหิ ปฎิพโล ตยา
 วาทีนา สทฺธิ สมุจฺจปิตุํ สารุ อตฺถั ชปฺเปหีติ ฯ ตโต เถโร อภิธมฺมสํยุตฺตาย กาย
 मिलินฺทํ ราชานั สณฺณาเปสิ ฉ อิมานิ มหาราช เคหนิสฺสิตานิ โสมนสฺसानิ ฉ
 เนกฺขมฺมนิสฺสิตานิ โสมนสฺसानิ ฉ เคหนิสฺสิตานิ โทมนสฺसानิ ฉ เนกฺขมฺมนิสฺสิตานิ
 โทมนสฺसानิ ฉ เคหนิสฺสิตานิ อุเปกฺขานิ ฉ เนกฺขมฺมนิสฺสิตานิ อุเปกฺขานีติ อิมานิ ฉฉกานิ
 อตีตา จ ฉตฺตีสฺวิธา เวทนา อนาคเต ฉตฺตีสฺวิธา เวทนา ปจฺจุปฺปนฺนา ฉตฺตีสฺวิธา เวทนา

ตเทกษณ์ อภิสถฤหิตวา อภิสงขิปิตวา อฏฺจสต้ เวทนา สงคณหติ อย์ วุจฺจติ มหาราช
อฏฺจสตวิธา เวทนาติ ฯ กุลโลสิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

สุขเวทนาปณฺโห ปณฺจโม ฯ

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน กิ ปฏฺิสนุธิยตีติ ฯ เถโร อาท นามรูป โข
มหาราช ปฏฺิสนุธิยตีติ ฯ กิ อิทฺเวย นามรูป ปฏฺิสนุธิยตีติ ฯ น โข มหาราช อิทฺเวย
นามรูป ปฏฺิสนุธิยติ อิมินา ปน มหาราช นามรูปน กมฺมํ กโรติ โสภณํ วา ปาปกํ
วา เตน กมฺเมน อณฺณํ นามรูป ปฏฺิสนุธิยตีติ ฯ ราชา อาท ยทิ น อิทฺเวย นามรูป
ปฏฺิสนุธิยติ นนุ โส มุตฺโต ฆวิสฺสติ ปาเปหิ กมฺเมหีติ ฯ เถโร อาท ยทิ นปฏฺิสนุ
ภเวยฺย มุตฺโต ฆเวยฺย ปาเปหิ กมฺเมหิ ยสฺมา จ โข มหาราช ปฏฺิสนุธิยติ ตสฺมา
จ มุตฺโต ปาเปหิ กมฺเมหีติ ฯ อุปมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช โกจิ ปุริโส อณฺณตรสฺส
อมฺพํ อวทเรยฺย ตเมนํ อมฺพสามิโก คเหตุวา รณฺโณ ทสฺเสยฺย อิมินา เทว ปุริเสน
อมฺหากํ อมฺพา อวทาดติ ฯ โส เอวํ วเทยฺย นาทํ เทว อิมสฺส อมฺเพ อวทรามิ
อณฺณา เต อมฺพา อิมินา โรปิตา อณฺณา เต อมฺพาเยว มยา อวทาด นาทํ ทณฺทปฺปตฺโตติ
กิณฺนุโข มหาราช โส ปุริโส ทณฺทปฺปตฺโต ฆเวยฺยชาติ ฯ อาม ฆนฺเต โส ทณฺทปฺปตฺโต
ฆเวยฺยชาติ ฯ เกน การณฺณาติ ฯ กิณฺจายิ โส วเทยฺย ปุริมํ ฆนฺเต อมฺพํ อปจฺจกฺขาย
ปจฺจนิเมน อมฺเพน โส ปุริโส ทณฺทปฺปตฺโต ฆเวยฺยชาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช อิมินา
นามรูปน กมฺมํ กโรติ โสภณํ วา ปาปกํ วา เตน กมฺเมน อณฺณํ นามรูป ปฏฺิสนุธิยติ
ตสฺมา น มุตฺโต ปาเปหิ กมฺเมหีติ ฯ ฆยโย ฆนฺเต อุปมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช
โกจิตฺเวว ปุริโส เทมนตฺกाले อคฺคิ ชาลาเปตฺวา ปตาเปตฺวา อวิชฺฌาเปตฺวา ปกฺกเมยฺย
โส อคฺคิ อณฺณตรสฺส ปุริสสฺส เขตฺตํ ทเทยฺย ตเมนํ เขตฺตสามิโก คเหตุวา รณฺโณ
ทสฺเสยฺย อิมินา เทว ปุริเสน อมฺหากํ เขตฺตํ ทหตีติ โส เอวํ วเทยฺย นาทํ เทว
อิมสฺส เขตฺตํ ทหามิ อณฺโณ โส อคฺคิ มยา อวิชฺฌาปิโต อณฺโณ โส อคฺคิ อิมสฺส
เขตฺตํ ทหติ นาทํ ทณฺทปฺปตฺโตติ กิณฺนุ โข มหาราช โส ปุริโส ทณฺทปฺปตฺโต
ฆเวยฺยชาติ ฯ อาม ฆนฺเต โส ทณฺทปฺปตฺโต ฆเวยฺยชาติ ฯ เกน การณฺณาติ ฯ กิณฺจายิ
โส วเทยฺย ปุริมํ ฆนฺเต อคฺคิ อปจฺจกฺขาย ปจฺจนิเมน อคฺคินา โส ปุริโส ทณฺทปฺปตฺโต
ฆเวยฺยชาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช อิมินา นามรูปน กมฺมํ กโรติ โสภณํ วา

ปาปกั วา เตน กมุเมน อณฺเฏ นามรูป ปฏิสนฺธิยติ ตสฺมา น มุตฺโต ปาเปหิ
 กมุเมหิตฺติ ฯ กิโยโย ฆนฺเต อุมฺมํ กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช โภจิทฺเว ปุริสํ ปทีป
 อาทาย มาลกํ อภิชฺยิตฺวา ภูณฺเชยฺย ปทีปํ ฌายมาโน ติณฺฑํ ฌาเปยฺย ติณฺฑํ ฌายมานํ
 ฆรํ ฌาเปยฺย ฆรํ ฌายมานํ คามํ ฌาเปยฺย คามชฺนา ตํ ปุริสํ คเหตุวา เอวํ วเทยฺย
 กิสฺส ตวํ อมฺโห ปุริส คามํ ฌาเปสฺสิตฺติ ฯ โส เอวํ วเทยฺย นาทํ คามํ ฌาเปมิ
 อณฺโณ ปทีปํ เยนาทํ อาโลเกน ภูตฺโต อณฺโณ โส อคฺคิ เยน คามํ ฌาเปโตติ เต
 วิวทมานา ตว สนฺติกํ อาคฺจฺเจยฺยํ กิสฺส ตวํ มหาราช อตฺถํ ธาเรสฺสิตฺติ ฯ คามชฺนสฺส
 ฆนฺเตติ ฯ กิ การณฺตาติ ฯ กิณฺจาปิ โส เอวํ วเทยฺย อปิจ ตโตเยว โส อคฺคิ
 นิพฺพตฺโตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช กิณฺจาปิ อณฺเฏ มรณฺนฺติกํ นามรูป อณฺเฏ ปฏิสนฺธิยติ
 นามรูป อปิจ ตํ ตโตเยว นิพฺพตฺตํ ตสฺมา น มุตฺโต ปาเปหิ กมุเมหิตฺติ ฯ กิโยโย
 ฆนฺเต อุมฺมํ กโรหิตฺติ ยถา มหาราช โภจิทฺเว ปุริสํ ทหฺริกํ ทาริกํ วาเรตฺวา สุงฺกํ
 ทตฺวา ปกฺกเมยฺย สาทาริกา อปเรน สมเยน มหนฺตํ อโหสิ วยฺยปฺตฺตา ตโต อณฺโณ
 ปุริสํ สุงฺกํ ทตฺวา วิวาทํ กเรยฺย ตโต อิตโร อคฺนฺตฺวา เอวํ วเทยฺย กิสฺส ปน
 เม ตวํ อมฺโห ปุริส ฆริยํ เนสฺสิตฺติ ฯ โส เอวํ วเทยฺย นาทํ ตว ฆริยํ เนมิ อณฺเฎ
 สาทาริกา ทหฺริ ตฺรฺณํ วยํ อปฺตฺตา ตยา วาริตา จ ทินฺนํ สุงฺกณฺจ อยํ อณฺเฎ
 ทาริกา มหนฺตํ วยฺยปฺตฺตา สาทเม วาริตา จ ทินฺนํ สุงฺกณฺจาทิ ฯ เตปิ วิวทมานา
 ตว สนฺติกํ อาคฺจฺเจยฺยํ กิสฺส ตวํ มหาราช อตฺถํ ธาเรยฺยาสฺสิตฺติ ฯ ปุริมกสฺส
 ฆนฺเตติ ฯ กิ การณฺตาติ ฯ กิณฺจาปิ โส เอวํ วเทยฺย อปิจ ตโตเยว สาทมหนฺตํ
 นิพฺพตฺตาติ ฯ เอวเมว โช มหาราช กิณฺจาปิ อณฺเฏ มรณฺนฺติกํ นามรูป อณฺเฏ ปฏิสนฺธิยติ
 นามรูป อปิจ ตโตเยว นิพฺพตฺตํ ตสฺมา น มุตฺโต ปาเปหิ กมุเมหิตฺติ ฯ กิโยโย ฆนฺเต
 อุมฺมํ กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช โภจิทฺเว ปุริสํ โคपालกสฺส หตฺถโต ชีรฆฺณํ กิณฺติวา
 ตสฺเสว หตฺถे นิกฺขิปิตฺวา ปกฺกเมยฺย เสว คเหตุวา คจฺฉิสฺสามิ ตนฺติ ฯ ตํ อปรํ
 ทธี สมฺปชฺเชยฺย ฯ โส อคฺนฺตฺวา เอวํ วเทยฺย เทหิ เม ตํ ชีรฆฺณฺนฺติ ฯ โส
 ทธี ทสฺเสยฺย อิตโร เอวํ วเทยฺย นาทํ ตว หตฺถโต ทธี กิณฺนามิ เทหิ เม ตํ ชีรฆฺณํ
 เทหิ เม ตํ ชีรฆฺณฺนฺติ ฯ โส เอวํ วเทยฺย ตํ ชีรํ ทธีฏฺตฺนฺติ ฯ เต วิวทมานา
 ตว สนฺติกํ อาคฺจฺเจยฺยํ กิสฺส ปน ตวํ มหาราช อตฺถํ ธาเรยฺยาสฺสิตฺติ ฯ โคपालกสฺส
 ฆนฺเตติ ฯ กิ การณฺตาติ ฯ กิณฺจาปิ โส เอวํ วเทยฺย อปิจ ตโต เยว ตํ
 นิพฺพตฺตฺนฺติ ฯ เอวเมว โช มหาราช กิณฺจาปิ อณฺเฏ มรณฺนฺติกํ นามรูป อณฺเฏ ปฏิสนฺธิยติ

นามรูป อภิจ ตโตเยว นิพพตต์ ตสมา น มุตโต ปาเปหิ กมเมหิตี ฯ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ฯ

นามรูปปฏิสนธิคณปณโท ฉฏโจ ฯ

ฆนเต นาคเสน ตวํ ปน ปฏิสนธิสสสีติ ฯ อลํ มหาราช ก็ เต เอเตน
 ปุจจนเนน นนุ มยา ปฏิกัจเจว อกขาทํ สเจ มหาราช สอุปาทาโน ภวิสสามิ ปฏิสนธิสสามิ
 สเจ อนุปาทาโน ภวิสสามิ นปปฏิสนธิสสามีติ ฯ อุปมํ กโรหิ ฆนเตติ ฯ ยถา
 มหาราช โกจิเทว ปุริโส รณโณ อธิการํ กเรยย ตสส ราชา ตฏโจ อธิการํ ทเทยย
 โส อธิการิ เทปิ ปณจกามคฺเณหิ สมปิโต สมงคฺิฏโต ปริจเรยย โส เจ มหาชนสส อาโรเจยย
 น เม ราชา กิณฺจิ อธิการํ กโรตีติ กิณฺนุ โข มหาราช โส ปุริโส ยุตตการี
 ภเวยยาติ ฯ น หิ ฆนเตติ ฯ เอวเมว โข มหาราช กิณฺเต เอเตน ปุจจนเนน นนุ
 มยา ปฏิกัจเจว อกขาทํ สเจ มหาราช สอุปาทาโน ภวิสสามิ ปฏิสนธิสสามิ สเจ
 อนุปาทาโน ภวิสสามิ นปปฏิสนธิสสามีติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ปน ปฏิสนธิคณปณโท สตตโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุรุสิ นามรูปนฺติ กตมํ
 นามรูปนฺติ ฯ เถโร อาท ยํ ตตถ โอพาริกํ เอตํ รูปิเย สุขุมา จิตตเจตสิกา ธมฺมา
 เอตํ นามนฺติ ฯ ฆนเต นาคเสน เกน การณเนน นามํเยว ปฏิสนธิยติ น รูปนฺติ ฯ
 เถโร อาท อณฺณมณฺณนิสสิตา มหาราช เอเต ธมฺมา เอกโตว อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อุปมํ
 ฆนเต กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช กุกกุฏียา กลลํ น ภเวยย อณฺทํปิ น ภเวยย
 ยณฺเจว ตตถ กลลํ ยณฺจ อณฺทํ อุโก อณฺณมณฺณนิสสิตา เอกโตว เนสํ อุปฺปตฺติ
 ภาวติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ยถิ ตตถ นามํ น ภเวยย รูปิปี น ภเวยย ยณฺเจว
 ตตถ นามํ ยณฺเจว รูปิ อุโก อณฺณมณฺณนิสสิตา เอกโตว เนสํ อุปฺปตฺติ ภาวติ ฯ
 เอวเมตํ ทิมมทฺธานํ สมภวิตนฺติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

นามรูปปณโท อฏจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุรุสิ ทิมมทฺธานนฺติ กิเมว ตํ
 อทฺธานนฺติ ฯ เถโร อาท อตีโต มหาราช อทฺธา อนาคติ อทฺธา ปจฺจุปฺปนโน
 อทฺธาติ ฯ ก็ ฆนเต สพฺเพ อทฺธา อตฺถีติ ฯ เถโร อาท โกจิ มหาราช อตฺถิ

โกจิ นตถิติ ฯ กตโม ฆนเต อตถิ กตม ฆนเต นตถิติ ฯ มหาราช เย สงขารา
 อตีตา นรุตธา วิคตา วิปริณตา โส อทธา นตถิ เย ธมฺมา วิปากา เย จ วิปากธมฺมธมฺมา
 เต จ อญฺจตร ปฏิสนฺธิ เทนฺติ โส อทธา อตถิ เย สตฺตา กาลกตา เต จ อญฺจตร
 อุปฺปนฺนา โส อทธา อตถิ เย จ สตฺตา ปรีนพฺพุตา โส อทธา นตถิ ตสฺส
 ปรีนพฺพุตตฺตาติ ฯ กลฺโลลลล ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ทิมมทฺธานปณฺโท นวโม ฯ

ทฺติโย วคฺโค ฯ

ตติยวคฺโค

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน อตีตสฺส ปน อทฺธานสฺส กิ มฺลํ อนาคตสฺส
 ปน อทฺธานสฺส กิ มฺลํ ปจฺจุปนฺนสฺส ปน อทฺธานสฺส กิ มฺลนฺติ ฯ เถโร อาท
 อตีตสฺส มหาราช อทฺธานสฺส อนาคตสฺส จ อทฺธานสฺส ปจฺจุปนฺนสฺส จ อทฺธานสฺส
 อวิชา มฺลํ อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ
 นามรูปปจฺจยา สฬายตน์ สฬายตฺนปจฺจยา ผสฺโส ผสฺสปจฺจยา เวทนา เวทนาปจฺจยา
 ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ภาโว ภาวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา
 ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสอุปายาสา สมฺภวานฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส
 ทุกฺขกฺขนธสฺส สมฺภโย โหติ อทฺธานสฺส ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายตีติ ฯ กุลโลสิ
 ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

อทฺธานปณฺโห ปจฺโม ฯ

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุริสสิ ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายตีติ
 กตโม จ โส ปุริมโกฏฺฐิ โย โส อตีโต อทฺธาติ ฯ โส มหาราช ปุริมโกฏฺฐิ โย โส
 อตีโต อทฺธาติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน เกน การณฺน ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายตีติ ฯ
 กาจิ ปณฺณายติ กาจิ น ปณฺณายตีติ ฯ กตมา ฆนฺเต ปณฺณายติ กตมา น
 ปณฺณายตีติ ฯ เถโร อาท อีโต ปุพฺเพ สพฺเพน สพฺพํ สพฺพธา สพฺพํ น อโหสิ
 เอสา ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายติ อหุตฺวา สมฺภอนฺติ หุตฺวา ปฏฺวิจฺจนฺติ เอสา ปุริมโกฏฺฐิ
 ปณฺณายตีติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุริสสิ ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายตีติ ตสฺส อุปมํ
 กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช ปรีตฺตานิ วิชานิ ปจฺวินิสฺสิตานิ อนุปฺพุเพน ปตฺตณฺจ ปุปฺผณฺจ
 ผลณฺจ ทเทยฺยํ วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปฺพลํ อาปชฺเชยฺยํ ตโต ผลานิ นิพฺพตฺเตยฺยํ ตโตปิ
 รุกฺขา อนุปฺพุเพน ปตฺตณฺจ ปุปฺผณฺจ ผลณฺจ ทเทยฺยํ วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปฺพลํ อาปชฺเชยฺยํ
 กิณฺนุ โช เอติสฺสา สนฺตติยา อตฺถิ อนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฆนฺเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
 อทฺธานสฺส ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายตีติ ฯ ภียโย ฆนฺเต อุปมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช
 กุกฺกุฎฺฐิยา อนุทํ อนุทโต กุกฺกุฎฺฐิ กุกฺกุฎฺฐิตอ ปุณ อนุทํ เอติสฺสา สนฺตติยา อตฺถิ

อนโตติ ๑ นตถิ ฆนเตติ ๑ เอวเมว โข มหาราช อทธานสฺส ปุริมโกฏิ น
 ปณณายตีติ ๑ ภิโยโย ฆนเต อุปมํ กโรหิติ ๑ เถโร ปจวียํ จกุกํ ลิชิตวา มลินท์
 ราชานํ เอตทโวจ อตถิ อิมสฺส จกุกสฺส อนโตติ ๑ นตถิ ฆนเตติ ๑ เอวเมว โข
 มหาราช อิมานปี จกุกานี วุตตานี ฆควตา จกุกุ โสต้ ฆานํ ชิวหา กาโย มโนติ
 จกุกุ จ มหาราช ปฏิจจ รูปे จ อุปปชชติ จกุกุวิญญานํ ตินฺณํ สงคตียา ผลโส
 ผลสปปจจยา เวทนา เวทนาปปจจยา ตณฺหา ตณฺหาปปจจยา อุปาทานํ อุปาทานปปจจยา
 กम्मํ กम्मโต ปุน จกุกุ ชายติ เอติสฺสา สนตตียา อตถิ อนโตติ ๑ นตถิ
 ฆนเตติ ๑ โสตณฺจ มหาราช ปฏิจจ สทฺเท จ อุปปชชติ โสตวิญญานํ ๑ เป ๑ มนณฺจ
 ปฏิจจ ธมฺเม จ อุปปชชติ มโนวิญญานํ ตินฺณํ สงคตียา ผลโส ผลสปปจจยา เวทนา
 เวทนาปปจจยา ตณฺหา ตณฺหาปปจจยา อุปาทานํ อุปาทานปปจจยา กम्मํ กम्मโต ปุน
 มโน ชายติ เอติสฺสา สนตตียา อตถิ อนโตติ ๑ นตถิ ฆนเตติ ๑ เอวเมว โข
 มหาราช อทธานสฺส ปุริมโกฏิ น ปณณายตีติ ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

ปุริมโกฏิปณโห ทุตฺติโย ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยํ ปเนตํ พุรุสิ กาจิ ปณณายติ กาจิ น ปณณายตีติ
 กสฺมา सा ปณณายติ น ปณณายตีติ ๑ อิตโต ปุพฺเพ มหาราช สพฺเพน สพฺพํ สพฺพธา
 สพฺพํ น อโหสีติ เอสา ปุริมโกฏิ น ปณณายติ ยํ อหุตฺวา สมโภติ หุตฺวา ปฏิวิจจติ
 เอสา ปุริมโกฏิ ปณณายตีติ ๑ ราชา อาท ยํ อหุตฺวา สมโภติ หุตฺวา ปฏิวิจจติ
 นนุ อุกฺกยโต ฉินฺนา อตถํ คจฺจนตีติ ๑ เถโร อาท อาม มหาราช ยทิ อุกฺกยโต
 ฉินฺนา อตถํ คจฺจนตีติ ๑ อุกฺกยโต สกกา เวเทตฺตุนฺติ ๑ อาม สกกา เวเทตฺตุนฺติ ๑
 ราชา อาท นานํ เอตํ ปุจฺจามิ โภฏิตโต สกกา เวเทตฺตุนฺติ ๑ เถโร อาท อาม
 สกกาติ ๑ อุปมํ ฆนเต กโรหิติ ๑ เถโร ตสฺส รุกฺขูปมํ อกาลิ ๑ อณฺโณ จ ชนฺธ-
 เกวลสฺส วิชานีติ ๑ เป ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

โกฏิยา ปุริมปณโห ตุตฺติโย ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน อตถิ เกจิ สงฆารา ชายนฺตีติ ๑ เถโร อาท
 อตถิ สงฆารา ชายนฺตีติ ๑ กตเม ฆนเตติ ๑ จกุกุสมิ มหาราช สติ รูปे สติ
 จกุกุวิญญานํ โหติ จกุกุวิญญานเณ สติ จกุกุสมผลโส โหติ จกุกุสมผลเส สติ เวทนา

โหติ เวทนาย สติ ตณฺหา โหติ ตณฺหาย สติ อุปาทานํ โหติ อุปาทาเน สติ ภาโว
 โหติ ภาเว สติ ชาติ โหติ ชาติยา สติ ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสอุปายาสา
 สมภวนฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมฺทโย โหติ ฯ เป ฯ มนฺสฺมิณฺจ สติ มหาราช
 ฐมฺเม สติ มโนวิญฺญาณํ โหติ มโนวิญฺญาเน สติ มโนสมฺพลฺโส โหติ มโนสมฺพลฺเส
 สติ เวทนา โหติ เวทนาย สติ ตณฺหา โหติ ตณฺหาย สติ อุปาทานํ โหติ อุปาทาเน
 สติ ภาโว โหติ ภาเว สติ ชาติ โหติ ชาติยา สติ ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสอุปายาสา
 สมภวนฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมฺทโย โหติ ฯ จกฺขุสฺมิณฺจ โช มหาราช
 อสฺติ รูปे อสฺติ จกฺขุวิญฺญาณํ น โหติ จกฺขุวิญฺญาเน อสฺติ จกฺขุสมฺพลฺโส น โหติ
 จกฺขุสมฺพลฺเส อสฺติ เวทนา น โหติ เวทนาย อสฺติ ตณฺหา น โหติ ตณฺหาย อสฺติ
 อุปาทานํ น โหติ อุปาทาเน อสฺติ ภาโว น โหติ ภาเว อสฺติ ชาติ น โหติ ชาติยา
 อสฺติ ชรามรณํ โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสอุปายาสา นฺริชฺฌนฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส
 ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นฺโรโร โหตีติ ฯ กลฺโลสิ ภาเน นาคเสนาติ ฯ

สงฺขารานํ ชายนปฺโยโห จตฺตโต ฯ

ราชา อาท ภาเน นาคเสน อตฺถิ เกจฺจ สงฺขารา อภวนฺตา ชายนฺตีติ ฯ
 เถโร อาท นตฺถิ มหาราช สงฺขารา อภวนฺตา ชายนฺติ ภาวนฺตาเยว โช มหาราช สงฺขารา
 ชายนฺติ ฯ อิทํ โช เคหํ มหาราช อภวนฺตํ ชาตํ ยตฺถ อสิ ตวํ นิสินฺโนติ ฯ นตฺถิ
 ภาเน เอตฺถ กิณฺจฺจ อภวนฺตา ชาตา ภาวนฺตาเยว ชาตาติ ฯ ยถา มหาราช ชาตํ
 อิทํ ทารุ วเน อโหสิ อयํ มตฺติกา ปจฺวิยํ อโหสิ อิตฺถินฺนฺจ ปุริสานนฺจ วายาเมน
 อโหสิ เอวมิทํ เคหํ นิพฺพตฺตฺนฺติ ฯ เอวเมว โช มหาราช นตฺถิ เกจฺจ สงฺขารา
 อภวนฺตา ชายนฺติ ภาวนฺตาเยว โช มหาราช สงฺขารา ชายนฺตีติ ฯ อุปมํ กโรหีติ ฯ
 ยถา มหาราช ปรีตฺตกานิ วิชานิ ปจฺวิยํ นิพฺพตฺตานิ ตานิ อนุปฺพุเพน ปตฺตณฺจ ปุปฺพลนฺจ
 ผลนฺจ ทเพยฺยํ น เต รุกฺษา อภวนฺตา ชาตาติ ฯ ภาวนฺตาเยว โช ภาเน เต รุกฺษา
 ชาตาติ ฯ เอวเมว โช มหาราช นตฺถิ เกจฺจ สงฺขารา อภวนฺตา ชายนฺติ ภาวนฺตาเยว
 โช ชายนฺตีติ ฯ กิโยโย อุปมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช กุมฺภการา จ ปจฺวิยา มตฺติกํ
 อุทฺธริตฺวา นานาภาชนานิ กโรนฺติ น ตานิ ภาชนานิ อภวนฺตานิ ชาตานิ ภาวนฺตานิเยว
 ชาตาติ เอวเมว โช มหาราช นตฺถิ เกจฺจ สงฺขารา อภวนฺตา ชายนฺติ ภาวนฺตาเยว โช
 สงฺขารา ชายนฺตีติ ฯ กิโยโย อุปมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช วิณาย ปตฺตํ น ลียา

จम्म น ลียา โทณิ น ลียา ทณโท น ลียา อุปธาโน น ลียา ตนุติโย น ลียุ
 โโกณ น ลียา ปุริสส จ ตชโซ วายาโม น ลียา ชาเยยย สทโทติ ๑ น หิ
 ฆนเตติ ๑ ยโต จ โช มหาราช วิชาเยยย ปตติ ลียา จम्म ลียา โทณิ ลียา ทณโท
 ลียา อุปธาโน ลียา ตนุติโย ลียุ โโกณ ลียา ปุริสส ตชโซ วายาโม ลียา ชาเยยย
 สทโทติ ๑ อาม ฆนเต ชาเยยยติ ๑ เอวเมว โช มหาราช นตติ เกจิ สงขารา
 อฆนตา ชานนติ ฆนตาเยว โช ชานนตติ ๑ ฆียโย ฆนเต อุปม กโรหิตติ ๑ ยถา
 มหาราช อรณิ น ลียา อรณิปโตโก น ลียา อรณียตตัง น ลียา อุตตารณิ น
 ลียา โจฬัง น ลียา ปุริสส ตชโซ วายาโม น ลียา ชาเยยย โส อคคิตติ ๑
 น หิ ฆนเตติ ๑ ยโต จ โช มหาราช อรณิ ลียา อรณิปโตโก ลียา อรณียตตัง
 ลียา อุตตารณิ ลียา โจฬัง ลียา ปุริสส จ ตชโซ วายาโม ลียา ชาเยยย โส
 อคคิตติ ๑ อาม ฆนเต ชาเยยยติ ๑ เอวเมว โช มหาราช นตติ เกจิ สงขารา
 อฆนตา ชานนติ ฆนตาเยว โช สงขารา ชานนตติ ๑ ฆียโย อุปม กโรหิตติ ๑
 ยถา มหาราช มณิ น ลียา อาตาโป น ลียา โคมย น ลียา ชาเยยย โส
 อคคิตติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ ยโต จ โช มหาราช มณิ ลียา อาตาโป ลียา โคมย
 ลียา ชาเยยย โส อคคิตติ ๑ อาม ฆนเต ชาเยยยติ ๑ เอวเมว โช มหาราช นตติ
 เกจิ สงขารา อฆนตา ชานนติ ฆนตาเยว โช ชานนตติ ๑ ฆียโย อุปม
 กโรหิตติ ๑ ยถา มหาราช อาทาโส น ลียา อาภา น ลียา มุข น ลียา ชาเยยย
 อตตติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ ยโต จ โช มหาราช อาทาโส ลียา อาภา ลียา
 มุข ลียา ชาเยยย อตตติ ๑ อาม ฆนเต ชาเยยยติ ๑ เอวเมว โช มหาราช
 นตติ เกจิ สงขารา อฆนตา ชานนติ ฆนตาเยว โช ชานนตติ ๑ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนนติ ๑

ฆนตานัง สงขารานัง ชานนปณโท ปณจโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน เวทคฺติ ๑ โย โส ฆนเต อพฆนตรชีโว จกขุณาปิ
 รูปิ ปสสตี โสเตนปิ สททํ สุนาตี ฆาเนนปิ คนธํ ฆายตี ชิวหายปิ รลํ สายตี กาเยนปิ
 โผฏจพพํ ผุสสตี มนสาปิ ธมมํ วิชานาตี ยถา มยํ อธิ ปาสาเท นิสินฺนา เยน
 เยน วาตปาเนน อิจฺเจยยาม ปสสิตุํ เตน เตน วาตปาเนน ปสเสยยาม ปุรตฺติเมนปิ
 วาตปาเนน ปสเสยยาม ปจฺฉิเมนปิ วาตปาเนน ปสเสยยาม อุตฺตเรนปิ วาตปาเนน

ปลุเสยยาม ทกขิณนปี วาตปาเนน ปลุเสยยาม เอว โส ฆนเต อพฺภนฺตรชีโว เยน
 เยน ทฺวาเรน อิจฺฉติ ปลุสสิตุํ เตน เตน ทฺวาเรน ปลุสสติ จกฺขุณาปี รูปิ ปลุสสติ โสเตนปี
 สทฺทํ สุณฺนาติ ฯ เป ฯ มนสาปี ฌมฺมํ วิชานาตีติ ฯ เถโร อาท ปจฺจุตฺตริ มหาราช
 ฆณิสฺสามิ ยถา มยฺ อธิ ปลุสาเท นิสฺสิณฺนา เยน เยน วาตปาเนน อิจฺเจยฺยาม ปลุสสิตุํ
 เตน เตน วาตปาเนน รูปิเยว ปลุสสาม ปุรฺตถิเมนปี วาตปาเนน ปจฺฉิเมนปี วาตปาเนน
 อุตฺตเรนปี วาตปาเนน ทกฺขิณนปี วาตปาเนน รูปิเยว ปลุเสยฺยาม เอวเมว เตน
 อพฺภนฺตรชีเวน จกฺขุณาปี รูปิเยว ปลุสสิตพฺพํ ฯ เป ฯ มนสาปี รูปิเยว ปลุสสิตพฺพํ ฯ จกฺขุณาปี
 สทฺโทเยว โสตพฺโพ ฯ เป ฯ มนสาปี โผฏฺจพฺพํเยว ผุสฺสิตพฺพํ ฯ จกฺขุณาปี ฌมฺมํเยว
 วิชานิตพฺพํ ฯ เป ฯ มนสาปี ฌมฺมํเยว วิชานิตพฺพนฺติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ น โช
 เต มหาราช ยุชฺชติ ปุริเมน วา ปจฺฉิมํ ปจฺฉิเมน วา ปุริมํ ยถา ปน มหาราช
 มยฺ อธิ วา ปาสาเท นิสฺสิณฺนา อิมेषฺส ชาลวาทปาเนสฺส อุกฺขมาภฺยิตेषฺส มหนฺเตน อากาเสน
 พหิมุขฺชา สฺสฺสฺสจฺจฺจํ รูปิ ปลุเสยฺยาม เอวเมว โส อพฺภนฺตรชีโว จกฺขุทฺวาเร อุกฺขมาภฺยิต
 มหนฺเตน อากาเสน พหิมุโข สฺสฺสฺสจฺจฺจํ รูปิ ปลุเสยฺย โสเต อุกฺขมาภฺยิต ฆานเณ อุกฺขมาภฺยิต
 ชิวฺหาย อุกฺขมาภฺยิตาย กายเณ อุกฺขมาภฺยิต มเนน อุกฺขมาภฺยิต มหนฺเตน อากาเสน พหิมุโข
 สฺสฺสฺสจฺจฺจํ รูปิ ปลุเสยฺยาติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ น โช เต มหาราช ยุชฺชติ ปุริเมน
 วา ปจฺฉิมํ ปจฺฉิเมน วา ปุริมํ ยถา วา ปน มหาราช อยฺมํ ทินฺโน นิกฺขมิตฺวา
 พหิทฺวารโกฏฺจเก จิตฺโต กิ ฆานเณยฺยาตีติ ฯ อาม ฆนฺเต ฆานเณยฺยนฺติ ฯ ยถา วา ปน
 มหาราช อยฺมํ ทินฺโน อนฺโต ปวิสิตฺวา ตว ปุรฺโต ติฏฺเฐยฺย ฆานเณยฺยาลิ ตวํ มหาราช
 อยฺมํ ทินฺโน อนฺโต ปวิสิตฺวา มม ปุรฺโตติ ฯ อาม ฆนฺเต ฆานเณยฺยนฺติ ฯ เอวเมว
 โช โส มหาราช อพฺภนฺตรชีโว ชิวฺหาย รเส นิกฺขิตฺเต ฆานเณยฺย อมฺพิลตฺตํ วา ลวณตฺตํ
 วา ติตฺตกตฺตํ วา กฏฺกตฺตํ วา กสายตฺตํ วา มธฺรตฺตํ วาติ ฯ อาม ฆนฺเต
 ฆานเณยฺยาติ ฯ เต รเส อนฺโต อปวิฏฺเฐ ฆานเณยฺย อมฺพิลตฺตํ วา ลวณตฺตํ วา ติตฺตกตฺตํ
 วา กฏฺกตฺตํ วา กสายตฺตํ วา มธฺรตฺตํ วาติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ น โช เต
 มหาราช ยุชฺชติ ปุริเมน วา ปจฺฉิมํ ปจฺฉิเมน วา ปุริมํ ยถา วา ปน มหาราช
 โกจิทฺเว ปุริโส มธฺรสมฺภวสฺสํ ออาหาราเปตฺวา มธฺรโทณิ ปุราเปตฺวา ปุริสสฺส มุขํ ปิททิตฺวา
 มธฺรโทณิยํ ปกฺขิเปยฺย ฆานเณยฺย มหาราช ปุริโส มธฺรสฺมฺปนฺนํ วา น วา สมนฺปนฺนฺติ ฯ
 น หิ ฆนฺเตติ ฯ เกน การณฺน มหาราชชาติ ฯ น หิ ตสฺส ฆนฺเต มุเช มธฺ
 ปวิสิตฺติ ฯ น เต โช มหาราช ยุชฺชติ ปุริเมน วา ปจฺฉิมํ ปจฺฉิเมน วา

ปุริมุนติ ๑ นาห์ ฆนเต ปฎิพโล ตยา วาทีนา สทธี สมุลลปีตุ์ สาธุ ฆนเต อตุถ์
 ชปเปหีติ ๑ เถโร อภิธมมส์ยุตตาย กถาย ราชานัน มิลินท์ สณณาเปสิ อธิ มหาราช
 จกขุณจ ปฎิจจ รูปเป จ อุปปชชติ จกขุวิณญาณัน ตัสสชาตา เวทนา สณณา เจตนา
 ผลโส มนสิกาโร เอว เต ธมมา ปจจยโต ชายนติ น เหตุถ เวทคุ อุปลพภติ ๑ โสตณจ
 ปฎิจจ สทเท จ อุปปชชติ ๑ เป ๑ มนณจ ปฎิจจ ธมเม จ อุปปชชติ มโนวิณญาณัน
 ตัสสชาตา เวทนา สณณา เจตนา ผลโส มนสิกาโร เอว เต ธมมา ปจจยโต
 ชายนติ น เหตุถ เวทคุ อุปลพภตตีติ ๑ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

เวทคุปณโท ฉฎุโจ ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยตถ จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ตตถ มโนวิณญาณันปิ
 อุปปชชตตีติ ๑ อาม มหาราช ยตถ จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ตตถ มโนวิณญาณัน
 อุปปชชตตีติ ๑ กิ ปน ฆนเต นาคเสน ปจม จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ปจฉา มโนวิณญาณัน
 อุทาทุ มโนวิณญาณันนติ ๑ ปจม จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ปจฉา มโนวิณญาณันนติ ๑
 กิ ปน ฆนเต นาคเสน จกขุวิณญาณัน มโนวิณญาณัน อาณาเปติ ยตถาท อุปปชชิสสามิ
 ตวปี ตตถ อุปปชชชาติ อุทาทุ มโนวิณญาณัน จกขุวิณญาณัน อาณาเปติ ยตถ
 ตว อุปปชชิสสสิ อหมปิ ตตถ อุปปชชิสสามีติ ๑ น ทิ มหาราช สลลาไป เตส
 อณณมณณนติ ๑ กถ ฆนเต นาคเสน ยตถ จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ตตถ มโนวิณญาณันปิ
 อุปปชชตตีติ ๑ นินนตตา จ มหาราช ทวารตตา จ จินณตตา จ สมุทาจรณตตา
 จาติ ๑ กถ ฆนเต นาคเสน นินนตตา ยตถ จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ตตถ มโนวิณญาณัน
 อุปปชชติ อุปม กโรหีติ ๑ ต กิ มณณสิ มหาราช เทเว วสสนเต กตเมน อุทก
 คจเจยยาติ ๑ เยน ฆนเต นินน เตน คจเจยยาติ ๑ อถ มหาราช อปเรน สมเยน
 เทโว วสเสยย กตเมน อุทก คจเจยยาติ ๑ เยน ฆนเต ปุริม อุทก คต เตน
 คจเจยยาติ ๑ กิ นุไซ มหาราช ปุริม อุทก ปจฉิม อุทก อาณาเปติ เยนาท คจฉามิ
 ตวปี เตน คจฉาหีติ ปจฉิม วา อุทก ปุริม อุทก อาณาเปติ เยน ตว คจฉิสสสิ
 เตนาท คจฉิสสามีติ ๑ น ทิ ฆนเต สลลาไป เตส อณณมณณเอหิ นินนตตาย
 คจฉตตีติ ๑ เอวเมว โข มหาราช นินนตตาย ยตถ จกขุวิณญาณัน อุปปชชติ ตตถ
 มโนวิณญาณัน อุปปชชติ น จ จกขุวิณญาณัน มโนวิณญาณัน อาณาเปติ ยตถาท อุปปชชามิ
 ตว ตตถ อุปปชชชาติติ น มโนวิณญาณัน จกขุวิณญาณัน อาณาเปติ ยตถ ตว อุปปชชิสสสิ

อหังปี ตตถ อุปฺปชฺชิสฺสามีติ อสฺสลาโป เอเตสํ อณฺณมณฺเฑหิ นินฺนตาย อุปฺปชฺชตีติ ฯ
 กถํ ภาณเต นาคเสน ทวารตาย ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ตตถ มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ
 อุปฺมํ กโรหีติ ฯ เถโร อาท ยถา มหาราช รมฺโวย ปจฺจนฺตีมํ นครํ ทฬฺหพฺพล-
 อทฺทาลปาการโตรณํ เอกทวารํ คโต ปุริโส นิกฺขมิตฺตกาโม ภาเวยฺย กตเมน โส
 นิกฺขเมยฺยาติ ฯ ทวารเณ ภาณเต นิกฺขเมยฺยาติ ฯ อถาปโร ปุริโส นิกฺขมิตฺตกาโม ภาเวยฺย
 กตเมน นิกฺขเมยฺยาติ ฯ เยน ภาณเต ปุริโม ปุริโส คจฺเจยฺย เตน ปจฺฉิมํ ปุริโส
 คจฺเจยฺยาติ ฯ ก็ นุ โข มหาราช ปุริโม ปุริโส ปจฺฉิมํ ปุริสํ อาณาเปติ เยนาคํ คจฺฉามิ
 ตวฺมปี เตน คจฺฉาหีติ ปจฺฉิมํ วา ปุริโส ปุริมํ ปุริสํ อาณาเปติ เยน ตวํ คจฺฉิสฺสสิ
 อหังปี เตน คจฺฉิสฺสามีติ ฯ น หิ ภาณเต อสฺสลาโป เอเตสํ อณฺณมณฺเฑหิ ทวารตาย
 คจฺฉตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ทวารตาย ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ตตถ
 มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ฯ น จ จกฺขุวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณํ อาณาเปติ ยตถาคํ อุปฺปชฺชามิ
 ตวฺมปี ตตถ อุปฺปชฺชชาหีติ นาปิ มโนวิญฺญาณํ จกฺขุวิญฺญาณํ อาณาเปติ ยตถ ตวํ
 อุปฺปชฺชิสฺสสิ อหังปี ตตถ อุปฺปชฺชิสฺสามีติ อสฺสลาโป เตสํ อณฺณมณฺเฑหิ ทวารตาย
 อุปฺปชฺชตีติ ฯ กถํ ภาณเต นาคเสน จินฺนตาย ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ตตถ
 มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ อุปฺมํ ภาณเต กโรหีติ ฯ ตํ ก็ มณฺเฑสิ มหาราช ปจฺมํ เอกํ
 สกฺกํ คจฺเจยฺย อถ ทฺตฺติยํ สกฺกํ กตเมน คจฺเจยฺยาติ ฯ เยน ภาณเต ปุริมํ สกฺกํ
 คจฺเจยฺย เตน ปจฺฉิมํ สกฺกํ คจฺเจยฺยาติ ฯ ก็ นุ โข มหาราช ปุริมํ สกฺกํ ปจฺฉิมํ
 สกฺกํ อาณาเปติ เยนาคํ คจฺฉามิ ตวฺมปี เตน คจฺฉาหีติ ปจฺฉิมํ วา สกฺกํ ปุริมํ
 สกฺกํ อาณาเปติ เยน ตวํ คจฺฉิสฺสสิ อหังปี เตน คจฺฉิสฺสามีติ ฯ น หิ ภาณเต
 อสฺสลาโป เตสํ อณฺณมณฺเฑหิ จินฺนตาย คจฺฉตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช จินฺนตาย
 ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ตตถ มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ นปิ จกฺขุวิญฺญาณํ ฯ เป ฯ
 จินฺนตาย อุปฺปชฺชตีติ ฯ กถํ ภาณเต นาคเสน สมฺมทาจฺรณตาย ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ
 ตตถ มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ อุปฺมํ กโรหีติ ฯ ยถา มหาราช มุทฺธาคนฺนาสงฺขยา-
 เลชาอิสฺสตุถาสิปฺปฏฺฐาเนสุ อาทิกมฺมสฺส ปจฺมํ ทนฺธายตนา ภาวติ อถ อปเรน สมเยน สมฺม
 กิริยาสมฺมทาจฺรณตาย อทฺนธายตนํ ภาวติ ฯ เอวเมว โข มหาราช สมฺมทาจฺรณตตา
 ยตถ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ตตถ มโนวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ น จกฺขุวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณํ
 อาณาเปติ ยตถาคํ อุปฺปชฺชามิ ตวฺมปี ตตถ อุปฺปชฺชชาหีติ น มโนวิญฺญาณํ จกฺขุวิญฺญาณํ
 อาณาเปติ ยตถ ตวํ อุปฺปชฺชิสฺสสิ อหังปี ตตถ อุปฺปชฺชิสฺสามีติ อสฺสลาโป เตสํ

อณวมณเฑาะพิตี ตํ สมุทาจริตตดา ออุปชชตีติ ฯ น หิ ฆนเต อสลลาไป เตสํ อณวมณเฑาะพิตี
 สมุทาจริตตดา ออุปชชตีติ ยตถ โสตวิญญานํ ออุปชชตีติ ยตถ ฆานวิญญานํ ออุปชชตีติ
 ยตถ ชิวหาวิญญานํ ออุปชชตีติ ยตถ ภายวิญญานํ ออุปชชตีติ ตตถ มโนวิญญานํ
 ออุปชชตีติ ฯ อาม มหาราช ยตถ ภายวิญญานํ ออุปชชตีติ ตตถ มโนวิญญานํ
 ออุปชชตีติ ฯ กิ นุ ฆนเต นาคเสน ปจมี ภายวิญญานํ ออุปชชตีติ ปจฉา มโนวิญญานํ
 อูทาทุ มโนวิญญานํ ปจมี ออุปชชตีติ ปจฉา ภายวิญญานนติ ฯ ภายวิญญานํ มหาราช
 ปจมี ออุปชชตีติ ปจฉา มโนวิญญานนติ ฯ เป ฯ เอวํ สพพานิ ฉปี ปทานิ
 สหอุปมานิ วิตถาเรน ทฎจพพานิ อสลลาไป เตสํ อณวมณเฑาะพิตี ฯ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ฯ

จกขุวิญญานมโนวิญญานปณโท สตตโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยตถ จกขุวิญญานํ ออุปชชตีติ เวทนา ตตถ
 ออุปชชตีติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช ยตถ จกขุวิญญานํ ออุปชชตีติ เวทนา ตตถ
 ออุปชชตีติ สณณابي เจตนาปิ ผลโสปี मनสิกาโรปี ตตถ ออุปชชตีติ วิตถโกปี ตตถ
 ออุปชชตีติ วิจาโรปี ตตถ ออุปชชตีติ สพเพปี ผลสาทิมมา ออุปชชตีติ ฯ กิลกขโณ
 ฆนเต ผลโสติ ฯ พุสสนลกขโณ มหาราช ผลโสติ ฯ อุปมี กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช
 เทว เมณฑา ยุชฌเมยฺยํ เตสุ ยถา เอโก เมณฑโท เอวํ จกขุ ทฎจพพํ ยถา ทูติโย
 เมณฑโท เอวํ รูปิ ทฎจพพํ ยถา เตสํ สนนิปาโต เอวํ ผลโส ทฎจพโพติ ฯ ภิโยโย
 อุปมี กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช เทว ปาณิ อณวมณเฑาะพิตี ปหเรยฺยํ ฯ เป ฯ ภิโยโย
 อุปมี กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช เทว สมา วชเชยฺยํ เตสุ ยถา เอโก สโม เอวํ
 จกขุ ทฎจพพํ ยถา ทูติโย สโม เอวํ รูปิ ทฎจพพํ ฯ ยถา เตสํ สนนิปาโต เอวํ
 ผลโส ทฎจพโพติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ผลสลกขณปณโท อฎจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลกขณา เวทนาติ ฯ เถโร อาท เวทยิตลกขณา
 จ มหาราช เวทนา อณูภวนลกขณา จาติ ฯ อุปมี กโรหิตี ฯ ยถา มหาราช โกจิตเว
 ปุริโส รณเฑาะพิตี อธิการํ กเรยฺย ตสสราชา ตฎจโจ อธิการํ ทเทยฺย โส เตหิ อธิกาเรหิ
 ปณจกามคฺเณหิ สมปปีโต สมงคฺคิฎโต ปริจเรยฺย ตสส เอวมสส ปุพเพ รณเฑาะพิตี โช เม

อธิการ กต สุวาท ตโตนิทาน อิม เวหน เวทยามิติ ๑ อปโร นโย ยถา ปน มหาราช
 โกจิเทว ปุริโส กุสล กมม กตวา กายสส เกทา ปรี มรณา สุกติ สคค โลก
 อุปปชชติ โส ตตถ จ ทพเพหิ ปณจหิ กาคุณหิ สมปปีโต สมงคิภูโต ปริจเรยย
 ตสส เอตทโทสิ อห โข ปุพเพ กุสลกมม อกาลี สุวาท ตโตนิทาน อิม เวหน เวทยามิติ
 เอว โข มหาราช เวยิตลภขณา จ เวหนา อนุภวนลภขณา จาติ ๑ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ๑

เวหนาลภขณปณโห นวโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลภขณา สญญาติ ๑ เถโร อาท สญชานนลภขณา
 มหาราช สญญาติ ๑ กิ สญชานาตีติ ๑ นิลปี สญชานาติ โลหิตปี สญชานาติ
 โอทาตีปี สญชานาติ เอว โข มหาราช สญชานนลภขณา สญญาติ ๑ อุปม ฆนเต
 กรหิตี ๑ ยา มหาราช รณโย ฆนทาการโก รณโย ฆนทาการ ปวิสิตวา
 นิลปีตโลหิตโอทาตมณเชฏฐจاني ราชโกคานี รูปานี ปสสิตวา สญชานเนยย เอวเมว โข
 มหาราช สญชานนลภขณา สญญาติ ๑ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

สญญาลภขณปณโห ทสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลภขณา เจตนาติ ๑ เถโร อาท เจตยิตลภขณา
 มหาราช เจตนา อภิสงขารสมุหนลภขณา จาติ ๑ อุปม กรหิตี ๑ ยถา มหาราช
 โกจิเทว ปุริโส วิส อภิสงขริตวา อตตนาว ปิเวยย ปเรปี ปาเยยย โสปี อตตนาว
 ทุกขีโต ปเรปี ทุกขิตา ฆเวยยู เอวเมว โข มหาราช อีเธกจโจ อกุสล กมม เจตนาย
 เจตยิตวา กายสส เกทา ปรี มรณา อปาย์ ทุกคตี วินิปาต นีรย อุปปชชติ เยปี
 ตสส อนุสิภขนติ ตปี กายสส เกทา ปรี มรณา อปาย์ ทุกคตี วินิปาต นีรย
 อุปปชชติ ๑ ยถา ปน มหาราช โกจิเทว ปุริโส สปปี นวนีต เตล มฐุ ฆาณิต
 เอกรส อภิสงขริตวา อตตนา ปิเวยย ปเรปี ปาเยยย โสปี อตตนา สุขีโต ฆเวยย
 ปเรปี สุขิตา ฆเวยยู เอวเมว โข มหาราช อีเธกจโจ กุสล กมม เจตนาย เจตยิตวา
 กายสส เกทา ปรี มรณา สุกติ สคค โลก อุปปชชติ เยปี ตสส อนุสิภขนติ เอวเมว
 โข มหาราช เจตยิตลภขณา เจตนา อภิสงขารสมุหนลภขณา จาติ ๑ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ๑

เจตนาลภขณปณโห เอกาทสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลกษณํ วิญญาณนติ ฯ เถโร อาท วิชาชนลกษณํ
 วิญญาณนติ ฯ อุปมํ กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช นครคฤตติโก มชฺเฌ นครสิงฆาฏเก
 นิสินโน ปุรตถิมโต ทิสโต ปุริสํ อากจณนตํ ปสฺเสยฺย ฯ เป ฯ อุตฺตรโต ทิสโต ปุริสํ
 อากจณนตํ ปสฺเสยฺย เอวเมว โช มหาราช ยญฺจ จกฺขุณา รูปี ปสฺสติ ตํ วิญญาณน
 วิชาชาติ ยญฺจ โสเตน สททํ สุนาติ ตํ วิญญาณน วิชาชาติ ยญฺจ ฆาเนน คนฺธ
 ฆายติ ตํ วิญญาณน วิชาชาติ ยญฺจ ฆิวหาย รสํ สายติ ตํ วิญญาณน วิชาชาติ
 ยญฺจ กาเยน โฝฏฺจพฺพํ พุสฺสติ ตํ วิญญาณน วิชาชาติ ยญฺจ มนสา ธมฺมํ วิชาชาติ
 ตํ วิญญาณน วิชาชาติ เอวเมว โช มหาราช วิชาชนลกษณํ วิญญาณนติ ฯ กลฺโลสิ
 ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

วิญญาณลกษณปณฺโห ทฺวาทสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลกษณํ วิตกฺโกติ ฯ เถโร อาท อปฺปนลกษณํ
 มหาราช วิตกฺโกติ ฯ อุปมํ กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช วทฺตมกํ สุปริกมมกตํ สนธิสฺมี
 ทารุํ กปฺเปติ เอวเมว โช มหาราช อปฺปนลกษณํ วิตกฺโกติ ฯ กลฺโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ฯ

วิตกฺกลกษณปณฺโห เตรสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิลกษณํ วิจาโรติ ฯ เถโร อาท อนฺุมชฺชนลกษณํ
 วิจาโร มหาราชชาติ ฯ อุปมํ กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช กัสตาลํ อสิณา โภฏิตํ ปจฺจานุรวติ
 อนฺุสนฺนหติ ยถา มหาราช อาโภฏณา เอวํ วิตกฺโก ทฏฺจพฺโพ ยถา อนฺุรวโน เอวํ
 วิจาโร ทฏฺจพฺโพติ ฯ กลฺโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

วิจารลกษณปณฺโห จุทฺทสโม ฯ

ตติโย วคฺโค ฯ

จตุตถวคโค

ราชา อาท ภาเต นาคเสน กิลกษโณ มนสิกาโรติ ฯ เถโร อาท
อวชชนลกษโณ มหาราช มนสิกาโรติ ฯ กลโลสิ ภาเต นาคเสนาติ ฯ

มนสิการลกษณปณโท ปจโม ฯ

ราชา อาท ภาเต นาคเสน สกกา ปน อิมส์ ฐมมานํ เอกโตภาวคตानं
วินิษชิตวา นานาकरणํ ปณณาเปตุํ อयํ ผลโส อयํ เวทนา อयํ สณณา อयํ เจตนา
อิทํ วิณณานํ อयํ วิตกโก อयํ วิจาโรติ ฯ เถโร อาท น สกกา มหาราช อิมส์
ฐมมานํ เอกโตภาวคตानं วินิษชิตวา วินิษชิตวา นานาकरणํ ปณณาเปตุํ อयํ ผลโส
อยํ เวทนา อयํ สณณา อयํ เจตนา อิทํ วิณณานํ อयํ วิตกโก อयํ วิจาโรติ ฯ
อุปมํ กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช รณโเว สุทา ยุสํ วา รสํ วา กเรยยุํ ตตถ ทธีปี
ปกชิเปยยุํ โลณปี ปกชิเปยยุํ สิงคเวรปี ปกชิเปยยุํ ชริกปี ปกชิเปยยุํ มริจจปี ปกชิเปยยุํ
อนณานิปี อุปการานิ ปกชิเปยยุํ อถ ราชา ตเมณํ ปุคคสํ เอวํ วเทยย ทสิส เม
รสํ อاهرถ โลณสส เม รสํ อاهرถ สิงคเวรสส เม รสํ อاهرถ ชริกสส เม
รสํ อاهرถ มริจจสส เม รสํ อاهرถ สพเพสํ เม ปกชิตตानํ มฐรมฐรรเส
อาทรธาติ ฯ สกกา นุ โช มหาราช เตสํ รसानํ เอกโตภาวคตानं วินิษชิตวา วินิษชิตวา
รสํ อahritudํ อิทํ อมพิลตตํ วา ลวณตตํ วา ติตตกํ วา กฏุกตตํ วา กสายตตํ
วา มฐรตตํ วาติ ฯ น ทิ ภาเต น สกกา เตสํ รसानํ เอกโตภาวคตानं วินิษชิตวา
วินิษชิตวา อahritudํ อมพิลตตํ วา ลวณตตํ วา ติตตกํ วา กฏุกตตํ วา กสายตตํ
วา มฐรตตํ วา อปี จ โช ปน สเกน ลกษณน สกกา อุปคาหิตุนติ ฯ เอวเมว
โช มหาราช น สกกา อิมส์ ฐมมานํ เอกโตภาวคตानं วินิษชิตวา วินิษชิตวา นานาकरणํ
ปณณาเปตุํ อयํ ผลโส อयํ เวทนา อयํ สณณา อयํ เจตนา อิทํ วิณณานํ อयํ
วิตกโก อयํ วิจาโรติ อปี จ โช ปน สเกน ลกษณน สกกา อุปคาหิตุนติ ฯ เถโร
อาท โลณํ มหาราช จกขุวิณณเยยุนติ ฯ อาม จกขุวิณณเยยุนติ ฯ สฎจฺจ โช มหาราช

ชานาหิติ ๑ ก็ ฆนเต ชิวหาวิญเญยยนติ ๑ อาม มหาราช ชิวหาวิญเญยยนติ ๑
 ก็ ปน ฆนเต สพพ์ โฉณ ชิวหาย วิชานาหิติ ๑ อาม มหาราช สพพ์ โฉณ ชิวหาย
 วิชานาหิติ ๑ ยทิ ฆนเต สพพ์ โฉณ ชิวหาย วิชานาติ กิสส ปน ตํ สกญฺเหหิ พลิตฺททา
 อารนฺติ นนุ โฉณเมว อาริตฺทพฺพนฺติ ๑ น สกกา มหาราช โฉณเมว อาริตฺตุ
 เอกโตภาวคตา เอเต ธมฺมา โคจรนानตฺตคตา โฉณภาโว สกกา ปน มหาราช ตฺลายน
 ตฺลายนฺติ ๑ อาม ฆนเต สกกาติ ๑ สฺกุจฺจ ชิว มหาราช ชานาหิติ ๑ ก็ ปน ฆนเต
 น สกกาติ ๑ น สกกา มหาราช โฉณ ตฺลายน ตฺลิตฺตุ คุรุภาโว ตฺลายน ตฺลายนฺติ ๑
 กลฺโลลลิตฺติ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

เอกภาวคตปญฺโห ทฺติโย ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ยานีมานิ ปญฺจายตนาหิ ก็ นุ ชิว อิมานิ
 นานากมฺเมหิ นิพฺพตฺตานิ อุทาทู เอเกน กมฺเมนาติ ๑ เถโร อาท นานากมฺเมหิ มหาราช
 นิพฺพตฺตานิ นตฺถิ เอเกน กมฺเมนาติ ๑ อุปมํ กโรหิตฺติ ๑ ยถา มหาราช เอกสฺมี
 เขตเต ปญฺจ นานาวิชานิ วปฺเปยฺยํ เตสํ ผลานิ นานา นิพฺพตฺเตยฺยํ เอวเมว ชิว มหาราช
 ยานีมานิ ปญฺจายตนาหิ นานากมฺเมหิ นิพฺพตฺตานิ นตฺถิ เอเกน กมฺเมนาติ ๑ กลฺโลลลิตฺติ
 ฆนเต นาคเสนาติ ๑

ปญฺจายตนกกมฺมนิพฺพตฺตปญฺโห ตฺติโย ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน เกน การณน มนุสฺसान สพฺเพ สกกา
 อญฺเญ อปฺปายุกา อญฺเญ ทีชಾಯุกา อญฺเญ พหฺวาพารธา อญฺเญ อปฺปาพารธา อญฺเญ
 ทฺทพฺพนฺณา อญฺเญ วณฺณวนฺตา อญฺเญ อปฺเปสฺกฺขา อญฺเญ มหฺสฺกฺขา อญฺเญ อปฺปโกคา
 อญฺเญ มหาโกคา อญฺเญ นีจา อญฺเญ อุจฺจากุลิโน อญฺเญ ทฺทปฺปณฺณา อญฺเญ ปณฺณวนฺโตติ ๑
 เถโร อาท กิสส ปน มหาราช รุกฺขา น สพฺเพ สกกา อญฺเญ อมฺพิลา อญฺเญ
 ติตฺตกา อญฺเญ กญฺจกา อญฺเญ กาสายา อญฺเญ มธฺรธาติ ๑ ราชา อาท มณฺญามิ
 ฆนเต นาคเสน วิชานํ นานาการณนาติ ๑ เอวเมว ชิว มหาราช กมฺมานํ นานาการณน
 มนุสฺसान สพฺเพ สกกาติ ๑ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา กมฺมสฺสกา สตฺตา
 กมฺมทายาทา กมฺมโยนี กมฺมพฺนฺธุ กมฺมปฺฏิสรณา กมฺมํ สตฺเต วิภชติ ยทิทํ
 หีนปฺปณฺิตตยาติ ๑ กลฺโลลลิตฺติ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

กมฺมนานาการณปญฺโห จตฺตฺโถ ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ตุมเห ฆณถ ฆนติ อิทถจ ทุกุขั นีรุชฌเมยย
 อณณณจ ทุกุขั น อุปชชเยยชาติ กิ ปฏิกจเจว วายามิเตน นนุ สมปตเต กाले
 วายามิตพพนติ ๑ สมปตเต กाले महाराज वयामि अज्जकरो ष्वति पठिकज्जेव वयामि
 กิจจกโร ष्वत्ति ๑ อุปมं ฆนते กโรหิตि ๑ ตं กิ मण्णलि महाराज यथा त्वं
 पिपासो ष्वेययालि तथा त्वं उठ्ठगुजानं चणापेययालि ष्वेययालि चणापेययालि तथากं
 चणापेययालि पानियं पिวิस्सामिति ๑ न हि ฆनतेति ॑ ऐवमेव च महाराज समपत्ते
 काले वयामि अज्जकरो ष्वति पठिकज्जेव वयामि กิจ्जकरो ष्वत्ति ॑ ष्विये उपमं
 कโรहिति ॑ तं गि मण्णलि महाराज यथा त्वं ष्वत्तं ष्वेययालि तथा चेतत्
 कसापेययालि सालि रोपेययालि वीचं कारापेययालि चण्णं अठ्ठिआहरेययालि यवं रोपेययालि
 तं ष्वत्तं ष्वेययालि ॑ न हि ฆनतेति ॑ ऐवमेव च महाराज समपत्ते काले
 वयामि अज्जकरो ष्वति पठिकज्जेव वयामि กิจ्जकरो ष्वत्ति ॑ ष्विये उपमं
 कโรहिति ॑ तं गि मण्णलि महाराज यथा ते सज्जामि पठिकज्जेव वयामि
 त्वं प्रिकुषं चणापेययालि पाकारं कारापेययालि कोपुरं कारापेययालि अठ्ठालकं
 कारापेययालि चण्णं ज अठ्ठिआहरेययालि तथा त्वं हठ्ठिसम्मि लिक्खापेययालि अठ्ठिसम्मि
 लिक्खापेययालि रठ्ठिसम्मि लिक्खापेययालि चण्णसम्मि लिक्खापेययालि अठ्ठिसम्मि लिक्खापेययालि ॑
 न हि ฆनतेति ॑ ऐवमेव च महाराज समपत्ते काले वयामि अज्जकरो ष्वति
 पठिकज्जेव वयामि กิจ्जकरो ष्वत्ति ॑ ष्वालितं जेतं महाराज ष्वक्वता

पठिकज्जेव तं गयिरा	यं चण्णवा हितमतत्तโน
न साग्घिकजिनताय	मन्ताथिरो प्रग्घमो
यथा साग्घिโก पसत्तं	सम्मं हित्वा महापत्तं
विसम्मं मक्कमारुयथ	अग्घज्जिन्नोव णायति
ऐवं चम्ममा अपग्घम्म	अठ्ठम्मन्नवत्तिय
मन्नतो मज्जुमुखं पत्ततो	अग्घज्जिन्नोव णायत्ति ॑

กัลโลลสิ ฆนเต นาคเสนชาติ ๑

ปฏิกจเจววายามกรณปณโห ปณจโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ऐवं वज्जं तूमहे ฆणठ पठिककुठित नेरयिโก

อคฺคิ มหาภิตาโป โหติ ชุทฺทโกปิ ปาสาณ ปกติเก อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตโต ทิวสฺสปี ปจฺจมาโน
 น วิลียํ คจฺจนฺตี ภูฏาคารมตฺโตปิ ปาสาณ เนรยิกเก อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตโต ชเนน วิลียํ
 คจฺจนฺตีติ เอตํ วจันํ น สทฺทหามิ เอวํ วจันปี วเทถ เย จ ตตฺถ อุปปนฺนา
 สตฺตา นีรยคฺคิมฺหิ เต วสฺสสทฺสสานิปิ อุปปนฺนา น วิลียํ คจฺจนฺตีติ เอตํปิ วจันํ น
 สทฺทหามิตี ๑ เถโร อาห ตํ ก็ มณฺเณสิ มหาราช ยา ตา สนฺติ โมริณียปิ กุกฺกุณียปิ
 มงฺกรินียปิ สํสูมารินียปิ กจฺจนฺตฺตปิ กิณฺนุ ตา กกฺขลاني ปาสาณานิ สกฺขรานิปิ
 ชาทนต์ตีติ ๑ อาม ฆนฺเต ชาทนต์ตีติ ๑ ก็ ปน ตานิ มหาราช ตาสํ กุจฺฉิยํ
 โภจฺจพฺภนฺตรคตานิ วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ อาม ฆนฺเต วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ โย ปน ตาสํ
 กุจฺฉิตโต คพฺโภ โส วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ น หิ ฆนฺเตติ ๑ เกน การณฺนาติ ๑ มณฺเณมิ
 ฆนฺเต กมฺมาธิกเตน น วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ เอวเมว โช มหาราช กมฺมาธิกเตน เนรยิกา
 สตฺตา อนเภาณิปิ วสฺสสทฺสสานิ นีรยเย ปจฺจมาณา น วิลียํ คจฺจนฺตีติ เต เนรยิกา ตตฺถ
 ชายนต์ติ ตตฺถเว วทฺตมนฺติ ตตฺถเว มรณฺติ ๑ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา โส น
 จ ตาว กาลํ กเรยฺย ยาว น ตํ ปาปกมฺมํ พฺยนต์ติ โหตีติ ๑ ภิโย อุปมํ
 กโรตีติ ๑ ตํ ก็ มณฺเณสิ มหาราช ยา ตา สนฺติ สีหินียปิ พยคฺชินียปิ
 ทิปินียปิ กิณฺนุ ตา กกฺขลاني อฏฺฐิกานิ จ มंसานิ จ ชาทนต์ตีติ ๑ อาม ฆนฺเต
 ชาทนต์ตีติ ๑ ก็ ปน ตาสํ กุจฺฉิกิยํ โภจฺจพฺภนฺตรคตํ อฏฺฐิกํ วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ อาม
 ฆนฺเต วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ โย ปน ตาสํ กุจฺฉิตโต คพฺโภ โสปิ วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑
 น หิ ฆนฺเตติ ๑ เกน การณฺนาติ ๑ มณฺเณมิ ฆนฺเต กมฺมาธิกเตนาติ ๑ ภิโย
 อุปมํ กโรตีติ ๑ ตํ ก็ มณฺเณสิ มหาราช ยา ตา สนฺติ กุณฺเทรฺณียปิ กกฺขลاني
 กฏฺฐานิ ชาทนต์ตีติ ๑ เป ๑ ภิโย อุปมํ กโรตีติ ๑ ตํ ก็ มณฺเณสิ มหาราช ยา ตา
 สนฺติ โยนกสฺซุขฺมาลินียปิ ชตฺตยสฺซุขฺมาลินียปิ พฺราหฺมณสฺซุขฺมาลินียปิ คหปตฺติสฺซุขฺมาลินียปิ
 กิณฺนุ ตา กกฺขลاني ชชฺชกานิ มंसานิ ชาทนต์ตีติ ๑ อาม ฆนฺเต ชาทนต์ตีติ ๑ ก็
 ปน ตานิ ตาสํ กุจฺฉิยํ โภจฺจพฺภนฺตรคตานิ วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ อาม ฆนฺเต วิลียํ
 คจฺจนฺตีติ ๑ โย ปน ตาสํ กุจฺฉิตโต คพฺโภ โส วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑ น หิ
 ฆนฺเตติ ๑ เกน การณฺนาติ ๑ มณฺเณมิ ฆนฺเต กมฺมาธิกเตน น วิลียํ คจฺจนฺตีติ ๑
 เอวเมว โช มหาราช กมฺมาธิกเตน เต เนรยิกา สตฺตา วสฺสสทฺสสานิปิ นีรยเย
 ปจฺจมาณา น วิลียํ คจฺจนฺตีติ เต เนรยิกา ตตฺถเว ชายนต์ติ ตตฺถเว วทฺตมนฺติ ตตฺถเว
 มรณฺติ ๑ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา โส น จ ตาว กาลํ กโรตีติ ยาว น

กตํ ปาปกมมํ พยุนฺติ โหตีติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

ปกตฺตอกฺคิโต เนรยคฺคินิํ อุณฺหการปณฺโห จญฺโจ ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ฆณฺถ อยํ มหาปจวี อุทเก ปตฺติจฺจิตา
อุทกํ วาเต ปตฺติจฺจิตํ วาโต อากาเส ปตฺติจฺจิตีติ เอตํปิ วจันํ น สทฺทหามิติ ฯ เถโร
ธมฺมกรเกน อุทกํ คเหตุวา ราชานํ मिलินฺทํ สณฺญาเปติ ยถา มหาราช อิทํ อุทกํ
วาเตน อาธาริตํ เอวํ เอตํ อุทกํปิ วาเตน อาธาริตนฺติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต
นาคเสนาติ ฯ

ปจวีสณฺจารกปณฺโห สตฺตโม ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน นิโรโร นิพฺพานนฺติ ฯ เถโร อาห อาม มหาราช
นิโรโร นิพฺพานนฺติ ฯ กถํ ฆนฺเต นาคเสน นิโรโร นิพฺพานนฺติ ฯ สพฺเพ พาลปฺถุชฺชนา
โย มหาราช อชฺฌตฺติกพาหิเร อายตเน อภินนฺทนฺติ อภิวทฺตนฺติ อชฺโฌสาย ติจฺจจฺนฺติ
เตน เต สตฺตา โสเตน วุญฺหนฺติ เต สตฺตา น ปริมุจฺจนฺติ ชาตียา ชรามรณฺเนน โสเกหิ
ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ น ปริมุจฺจนฺติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ สุตฺวา
โย มหาราช อริยสาวโก อชฺฌตฺติกพาหิเร อายตเน นาภินนฺทติ นาภิวทฺตติ อนชฺโฌสาย
ติจฺจจฺติ ตสฺส ตํ อนภินนฺทโต อนภิวทฺตโต อนชฺโฌสาย ติจฺจจฺโต ตณฺหา นิรุชฺฌนฺติ
ตณฺหานิโรธา อุปาทานนิโรโร อุปาทานนิโรธา ภวนิโรโร ภวนิโรธา ชาตินิโรโร ชาตินิโรธา
ชรามรณํ โสกปริเทเวทุกฺขโทมนสฺสอุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส
นิโรโร โหติ ฯ เอวเมว โย มหาราช นิโรโร นิพฺพานนฺติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต
นาคเสนาติ ฯ

นิโรธนิพฺพานปณฺโห อญฺจโม ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน สพฺเพ ลภนฺติ นิพฺพานนฺติ ฯ เถโร อาห
น โย มหาราช สพฺเพ ลภนฺติ นิพฺพานํ อปิ จ โย มหาราช โย สมฺมา ปฏิปนฺโน
อภิญฺเวยยธมฺเม อภิชานนฺโต ปริณฺเวยยธมฺเม ปริชานนฺโต ปหาตพฺเพ ธมฺเม ปชฺชนฺโต
ภาเวตพฺเพ ธมฺเม ภาเวนฺโต สจฺฉิกาทพฺเพ ธมฺเม สจฺฉิกโรนฺโต ลภติ นิพฺพานนฺติ ฯ
กลฺโลสิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

นิพฺพานลภนปณฺโห นวโม ฯ

ราชานานติ ๑ อห ภนเต นาคเสน โย น ลภติ นิพพานัง โส ชานาติ สุขัง
 นิพพานนติ ๑ เถโร อห อาม มหาราช โย น ลภติ นิพพานัง โส ชานาติ สุขัง
 นิพพานนติ ๑ กถ ภนเต นาคเสน โย น ลภติ นิพพานัง โส ชานาติ สุขัง
 นิพพานนติ ๑ ตัง กิ มณฺณสิ มหาราช ยेषิ อจฉินฺนปฺพุพฺพหตฺถปาทา ชานเยยฺย
 เต มหาราช ทุกฺขัง หตฺถปาทจฺเจทฺถนติ ๑ อาม ภนเต ชานเยยฺยนติ ๑ กถ
 ชานเยยฺยนติ ๑ อณฺเณส ภนเต ฉินฺนหตฺถปาทานัง ปรีเทวนฺตานัง สทฺทํ สุตฺวา ชานนติ
 ทุกฺขัง หตฺถปาทจฺเจทฺถนติ ๑ เอวเมว โช มหาราช เย น ลภนติ นิพพานัง เต ทิฏฺฐนิพพานานัง
 เตสํ สทฺทํ สุตฺวา ชานนติ สุขัง นิพพานนติ ๑ กลฺโลสิ ภนเต นาคเสนนาติ ๑

นิพพานสุขภาวชานนปญฺโท ทสโม ๑

จตุตฺถโก วคฺโค ๑

ปณจมวคโค

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน พุทโธ ตยา ทิฏฺฐจติ ฯ เถโร อาท น ทิ
 มหาราชาติ ฯ อถ ฆนเต อจริเยทึ ทิฏฺฐจติ ฯ น ทิ มหาราชาติ ฯ เตนทึ ฆนเต
 นาคเสน นตฺถิ พุทฺโธติ ฯ เถโร อาท กิ ปน มหาราช โอทา นทึ ตยา
 ทิฏฺฐจติ ฯ น ทิ ฆนเตติ ฯ อถ เต ปิตฺตนา โอทา นทึ ทิฏฺฐจติ ฯ น ทิ
 ฆนเตติ ฯ เตนทึ มหาราช โอทา นทึ นตฺถิตติ ฯ อตฺถิ ฆนเต กิณฺจปิ เม โอทา
 นทึ น ทิฏฺฐจ กิณฺจปิ เม ปิตฺตนา โอทา นทึ น ทิฏฺฐจ อปิ จ โอทา นทึ
 อตฺถิตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช กิณฺจปิ เม อจริเยทึ ภควา น ทิฏฺฐจ กิณฺจปิ
 มยาปิ น ทิฏฺฐจ อปิ จ ภควา อตฺถิตติ ฯ กลฺโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

พุทฺธอตฺถินตฺถิภาวปณฺโห ปจฺโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน พุทฺโธ อนุตฺตโรติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช
 ภควา อนุตฺตโรติ ฯ กถํ ฆนเต นาคเสน ชานาลิ พุทฺโธ อนุตฺตโรติ ยถา เต น
 ทิฏฺฐจติ ฯ เถโร อาท ตํ กิ มณฺณสิ มหาราช เยทึ ชเนทึ อทิฏฺฐจฺพุทฺโธ มหาสมฺพุทฺโ
 ชาเนยฺยํ เต มหาราช มหนฺโต โช มหาสมฺพุทฺโธ คมภีโร อปฺปเมยฺโย ทุปฺปรีโยคาฬฺโห
 ยตฺถิมา ปณฺจ มหานทึโย อปฺเปนฺติ เสยฺยถึทํ คงฺคา ยมฺุนา อจฺจิวตี สรฺภู มหิณทึติ
 ตสฺส มหาสมฺพุทฺทสฺส อนุตฺตํ วา ปุรตฺตํ วาปิ น ปณฺณายติ สตตํ สมฺพุทฺทํ ปณฺจ
 มหานทึโย อปฺเปนฺตีติ ฯ อาม ฆนเต ชาเนยฺยุนฺติ ฯ เอวเมว โช มหาราช สาวเก
 อรหนฺเต ปรีนิพฺพุเต ปสฺสิตฺวา ชานามิ ภควา อนุตฺตโรติ ฯ กลฺโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ฯ

พุทฺธานุตฺตรภาวปณฺโห ทฺติโย ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน สกฺกา ชานิตฺุํ พุทฺโธ อนุตฺตโรติ ฯ เถโร
 อาท อาม มหาราช สกฺกา ชานิตฺุํ ภควา อนุตฺตโรติ ฯ กถํ ฆนเต นาคเสน สกฺกา
 ชานิตฺุํ พุทฺโธ อนุตฺตโรติ ฯ ภูตฺพุทฺฬํ มหาราช ติสฺสเถโร นาม เลชาจริโย พหุณี วสฺसानิ

อพุกุคโต กาลกโต กถ์ โส ปณณายตีติ ฯ เลเชน ฆนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
โย ธมมํ ปสสตี โส ฆควนตํ ปสสตี ธมโม หิ มหาราช ฆควตา เทลิตตีติ ฯ กลโลลล
ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

พุกุชานุตตรฆาฆานนปณโห ตตีโย ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ธมโม ตยา ทิกุจตีติ ฯ เถโร อาท พุกุชเนตีโย
มหาราช ธมโม พุกุเชน ปณณตตีโย ยาวชิวํ สาวเกหิ ปุกุชตตีตพโพตีติ ฯ กลโลลล ฆนเต
นาคเสนาติ ฯ

ธมมทิกุชปณโห จตตโก ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน น จ สงกมตี ปุกุสนธิยตี จาตี ฯ เถโร
อาท อาม มหาราช น จ สงกมตี ปุกุสนธิยตี จาตี ฯ กถ์ ฆนเต นาคเสน น
จ สงกมตี ปุกุสนธิยตี จ อุกมํ กโรหิตตีติ ฯ ยถา มหาราช โกจเทว ปุริโส ปทีปโต
ปทีป ปทีเปยย กิณนุ โช โส มหาราช ปทีโป ปทีปมหา สงกมตีติ ฯ น หิ
ฆนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช น จ สงกมตี ปุกุสนธิยตี จาตี ฯ กิโยโย อุกมํ
กโรหิตตีติ ฯ อภิชานาลี ตวํ มหาราช ททรกทสวสสกาเล อัจริยสส สนตีเก ลีโลกํ
คหิตนตีติ ฯ อาม ฆนเตติ ฯ กิณนุ โช มหาราช โส ลีโลโก อัจริยมหา
สงกมตีติ ฯ น หิ ฆนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช น จ สงกมตี ปุกุสนธิยตี
จาตี ฯ กลโลลล ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

น จ สงกมตี ปุกุสนธินปณโห ปณจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน เวทกุ อุกปลพุกตีติ ฯ เถโร อาท ปรมตเถน
โช มหาราช เวทกุ น อุกปลพุกตีติ ฯ อลโลลล ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

เวทคุปณโห ฉุกุจ โห ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน อตถิ โกจ สภาโว อิมมหา กายา อณณํ
กายํ สงกมตีติ ฯ เถโร อาท น หิ มหาราชาคีติ ฯ ยหิ ฆนเต นตถิ อิมมหา
กายา อณณํ กายํ สงกมตีติ นนุ มุตโต กวิสสตีติ ปาเปหิ กมเมหิตีติ ฯ อาม มหาราช
มุตโต ปาเปหิ กมเมหิ ยหิ น ปุกุสนธิเยยย ยสมา จ โช มหาราช ปุกุสนธิยตี

ตสฺมา น มุตฺโต ปาเปหิ กมฺเมหิตฺติ ฯ อุปมํ กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช โภจิวเท
 ปุริโส อณฺเวยตรสฺส ปุริสสฺส อมฺพํ อวหเรยฺย กิ โส ทณฺฑปฺปตฺโต ภเวยฺยาติ ฯ อาม
 ภูเต ทณฺฑปฺปตฺโต ภเวยฺยาติ ฯ น โข โส มหาราช ตานิ อมฺพานิ เถเนติ ยานิ
 เตเน โรปิตานิ กสฺมา ทณฺฑปฺปตฺโต ภเวยฺยาติ ฯ ตานิ ภูเต อมฺพํ นิสฺสาย
 ชาตานิ ตสฺมา ทณฺฑปฺปตฺโต ภเวยฺยาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช อิมินา นามรูปเณ
 กมฺมํ กโรติ โสภณํ วา ปापกํ วา เตเน กมฺเมน อณฺเณ นามรูปิ ปฏิสนฺนํ ยติ ตสฺมา
 น มุตฺโต ปาเปหิ กมฺเมหิตฺติ ฯ กลฺโลสิ ภูเต นาคเสนาติ ฯ

อิมฺมหา กายา อณฺเณ กายํ สงฺกมฺนปณฺโห สตฺตโม ฯ

ราชา อาท ภูเต นาคเสน อิมินา นามรูปเณ กมฺมํ กตํ กุสฺลํ วา อกุสฺลํ
 วา กุหิ ตานิ กมฺมานิ ติจฺจนฺตฺติ ฯ เถโร อาท อณฺุพนฺเณยฺยํ โข มหาราช ฉายาว
 อณฺุพายินฺนํ ฯ สกฺกา ปน ภูเต นาคเสน ตานิ กมฺมานิ นิสฺสํ สํ อธิ วา อธิ
 วา ตานิ กมฺมานิ ติจฺจนฺตฺติ ฯ น สกฺกา มหาราช ตานิ กมฺมานิ นิสฺสํ สํ
 อธิ วา อธิ วา ตานิ กมฺมานิ ติจฺจนฺตฺติ ฯ อุปมํ ภูเต กโรหิตฺติ ฯ ตํ กิ
 มณฺเวยสิ มหาราช ยานิมานิ รุกฺขานิ อนิพตฺตผลานิ ตานิ ผลานิ สกฺกา นิสฺสํ สํ
 อธิ วา อธิ วา ตานิ ผลานิ ติจฺจนฺตฺติ ฯ น หิ ภูเตติ ฯ เอวเมว โข มหาราช
 อพฺโพฉินฺนํ ย สนฺตติยา น สกฺกา ตานิ กมฺมานิ นิสฺสํ สํ อธิ วา อธิ วา ตานิ
 กมฺมานิ ติจฺจนฺตฺติ ฯ กลฺโลสิ ภูเต นาคเสนาติ ฯ

กมฺมผลอตฺถิภาวปณฺโห อฏฺฐโม ฯ

ราชา อาท ภูเต นาคเสน โย สตฺโต อุปฺปชฺชติ ชานาติ โส
 อุปฺปชฺชิสฺสํ สามีติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช โย อุปฺปชฺชติ ชานาติ โส
 อุปฺปชฺชิสฺสํ สามีติ ฯ อุปมํ ภูเต กโรหิตฺติ ฯ ยถา มหาราช กสฺโก คหฺปติโก วิชานิ
 ปจฺวียํ ปตฺติจฺเปตฺวา สมฺมา เทเว วสฺสนฺเต ชานาติ ธมฺมา นิสฺสํ สํ สนฺตติ
 อาม ภูเต โส ชานเยฺยาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช โย อุปฺปชฺชติ ชานาติ โส
 อุปฺปชฺชิสฺสํ สามีติ ฯ กลฺโลสิ ภูเต นาคเสนาติ ฯ

อุปฺปชฺชนชานนปณฺโห นวโม ฯ

ราชาน อาท ฆนเต นาคเสน พุทโธ อตถิติ ฯ อาม มหาราช ภควา
 อตถิติ ฯ สกกา ปน ฆนเต นาคเสน พุทโธ นิสสิตุ อธิ วา อธิ วาติ ฯ ปรินิพพุโต
 มหาราช ภควา อนุปาทิสาย นิพพานธายา น สกกา ภควา นิสสิตุ อธิ วา
 อธิ วาติ ฯ อุปม กโรหิติ ฯ ต กิ มณณสิ มหาราช มหโต อคคิขนุสส ชรمانสส
 ยา อจฉิ อตถคตา สกกา सा अज्झि นิสสิตุ อธิ วา อธิ วาติ ฯ น हि ฆนเต
 นิโรธา सा अज्झि अप्पณณตตี คตาติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ภควา อนุปาทิสาย
 นิพพานธายา ปรินิพพุโต อตถคโต น สกกา ภควา นิสสิตุ อธิ วา อธิ วาติ
 ธम्मกาเยน ปน มหาราช สกกา ภควา นิสสิตุ ธมโม हि มหาราช ภควตา
 เทสิโตติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

พุทฺธนิทฺสสนปณฺโห ทสโม ฯ

ปณฺจโม วคฺโค ฯ

ฉฏจวคโค

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ปิโย ปพพชิตานํ กาโยติ ฯ เถโร อาท น
 โช มหาราช ปิโย ปพพชิตานํ กาโยติ ฯ อถ กิสฺส นุ โช ฆนเต เกฬายถ มมาเยถาติ ฯ
 อตถิ ปน เต มหาราช กทาจิ สงคามคตสฺส กณฺทสตติปปหาโรติ ฯ อาม ฆนเต
 อตถิตฺติ ฯ กิ นุ โช มหาราช โส วโณ อาเลเปน จ อาลิมฺปิยติ เตเลน จ มกฺขียติ
 สุขฺเมน จ โจฬปฏฺเณน ปลิเวจฺยตีติ ฯ อาม ฆนเต อาเลเปน จ อาลิมฺปิยติ เตเลน
 จ มกฺขียติ สุขฺเมน จ โยฬปฏฺเณน ปลิเวจฺยตีติ ฯ กิณฺนุ โช มหาราช ปิโย วโณ
 เยน จ อาเลเปน อาลิมฺปิยติ เตเลน จ มกฺขียติ สุขฺเมน จ โจฬปฏฺเณน
 ปลิเวจฺยตีติ ฯ น โช ฆนเต ปิโย วโณ อปิ จ มํสสฺส รุหนตถาย อาเลเปน จ
 อาลิมฺปิยติ เตเลน จ มกฺขียติ สุขฺเมน จ โจฬปฏฺเณน ปลิเวจฺยตีติ ฯ เอวเมว โช
 มหาราช อปปิโย ปพพชิตานํ กาโย อนชฺโณสิตา ปพพชิตา กายํ ปริหรนฺติ
 พรหมจฺรียานุกุคทาย อปิ จ วณฺูปโม กาโย วุตฺโต ภควตา เตน ปพพชิตา วณฺมิว
 กายํ ปริหรนฺติ อนชฺโณสิตา ฯ ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา

อลลจมฺมปฏิจฺฉนฺโน

นวทวารो महानो

สมนฺตโต ปคฺขรติ

อสฺจि ปฺุตติคฺคณฺธิโกติ ฯ

กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

กายอปปิยปณฺโห ปจฺโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน พุทฺโธ สพฺพณฺณฺญ สพฺพทสฺสาวิตฺติ ฯ เถโร อาท
 อาม มหาราช ภควา สพฺพณฺณฺญ สพฺพทสฺสาวิตฺติ ฯ อถ กิสฺส ปน ฆนเต นาคเสน
 สวากานํ อนุปฺพฬสิกฺขาปทานิ ปณฺณวาเปสฺสตีติ ฯ เถโร อาท อตถิ ปน มหาราช โกจิ
 เวชฺโซ โย อิมายํ ปจฺวียา สพฺพเภสชฺชานิ ชานาตีติ ฯ อาม ฆนเต อตถิตฺติ ฯ
 กิ นุ โช มหาราช โส เวชฺโซ คิลานกํ นรํ อสมฺปตฺตกาเล เภสชฺชํ ปาเยติ อุทาหุ
 สมฺปตฺเตติ ฯ สมฺปตฺเต ฆนเต คิลานกํ นรํ เภสชฺชํ ปาเยติ โน อสมฺปตฺเตติ ฯ

เอวเมว โข มหาราช ภควา สัพพณฺณ สัพพทสฺสาวิ น อกาลे สาวกานํ
 ลิกฺขาปทํ ปณฺณาเปติ สมฺปตฺเต กาลे สาวกานํ ลิกฺขาปทํ ปณฺณาเปติ ยาวชีวํ
 อนตฺติกมณีนฺนติ ฯ กลฺโลลลิตฺถิ ภนฺเต นาคเสนานฺติ ฯ

สมฺปตฺตกาลปณฺโห ทุตฺติโย ฯ

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน พุทฺโธ ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห
 สมฺนาคโต อลิตฺติยา จ อนฺุพฺยณฺชเนหิ ปริรณฺชิตฺโต สุวณฺณวณฺโณ กายจฺนสนฺนิภตฺโต
 พฺยามปฺปโกติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช ภควา ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห สมฺนาคโต
 อลิตฺติยา จ อนฺุพฺยณฺชเนหิ ปริรณฺชิตฺโต สุวณฺณวณฺโณ กายจฺนสนฺนิภตฺโต
 พฺยามปฺปโกติ ฯ กิสฺส ปน ภนฺเต มาตาปิตโร ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห สมฺนาคตา
 อลิตฺติยา จ อนฺุพฺยณฺชเนหิ ปริรณฺชิตา สุวณฺณวณฺณา กายจฺนสนฺนิภตฺตา
 พฺยามปฺปภาตฺติ ฯ น หิ มหาราชานฺติ ฯ เอวํ สนฺเต โข ภนฺเต นาคเสน กิ นฺ
 อุปฺปชฺชติ พุทฺโธ ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห สมฺนาคโต อลิตฺติยา จ อนฺุพฺยณฺชเนหิ
 ปริรณฺชิตฺโต สุวณฺณวณฺโณ กายจฺนสนฺนิภตฺโต พฺยามปฺปโก อปิ จ มาตฺสทิสฺส ปุตฺโต โหติ
 มาตฺส ปกฺโข วา ปิตฺสทิสฺส วา ปุตฺโต โหติ ปิตฺส ปกฺโขติ ฯ เถโร อาท อตฺถิ ปน
 มหาราช กิณฺจึ ปทุมํ วา สตฺตปตฺตํ วา อุปฺปลํ วา กุมฺภํ วา ปุณฺฑริกํ วาติ ฯ
 อาม ภนฺเต อตฺถิ อุทฺเท วาริชานฺติ ปจฺวิยํ ชานฺติ อุทฺเท อภิสสิณฺจียนฺตฺติติ ฯ
 กิณฺนุ โข มหาราช ปจฺวิยา สทิสฺส วณฺเณน วา คนฺเณน วา รเสน วาติ ฯ น หิ
 ภนฺเตติ ฯ อถ กทมฺสฺส สทิสฺส วณฺเณน วา คนฺเณน วา รเสน วาติ ฯ น หิ
 ภนฺเตติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ภควา ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห สมฺนาคโต อลิตฺติยา
 จ อนฺุพฺยณฺชเนหิ ปริรณฺชิตฺโต สุวณฺโณวณฺโณ กายจฺนสนฺนิภตฺโต พฺยามปฺปโกติ เนวสฺส
 มาตาปิตโร ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺเห สมฺนาคตา น อลิตฺติยา น อนฺุพฺยณฺชเนหิ ปริรณฺชิตา
 สุวณฺณวณฺณา กายจฺนสนฺนิภตฺตา น พฺยามปฺปภาตฺติ ฯ กลฺโลลลิตฺถิ ภนฺเต นาคเสนานฺติ ฯ

ทวตฺตีสมหาปุริสลกฺขณฺปณฺโห ตตฺติโย ฯ

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน พุทฺโธ พุทฺหมจาริตฺติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช
 ภควา พุทฺหมจาริตฺติ ฯ เตนหิ ภนฺเต นาคเสน พุทฺโธ พุทฺหมโน ลิสฺสโตติ ฯ เถโร
 อาท อตฺถิ เต มหาราช โกจิ ทตฺถิ ปาโมกฺโขติ ฯ อาม ภนฺเต อตฺถิตฺติ ฯ กิณฺนุ

โช มหาราช โส ทตฺถิ กทาจิ โภณจนาทํ นทตฺติ ๑ อาม ภนฺเต นทตฺติ ๑ เตนหิ
 มหาราช ทตฺถิ โภณจสกุณสฺส สิสฺโสติ ๑ น หิ ภนฺเตติ ๑ เอวเมว โช มหาราช
 ภควา พรหมจารี น จ พรหมฺโน สิสฺโส กิ ปน มหาราช พรหมมา สมฺพุทธิโก อุทาหุ
 อสมฺพุทธิโกติ ๑ อสมฺพุทธิโก ภนฺเตติ ๑ เตนหิ มหาราช พรหมมา ภควโต
 สิสฺโสติ ๑ กลฺโลสิ ภนฺเต นาคเสนาติ ๑

พรหมจาริปณฺโห จตฺตฺโต ๑

ราชา อาท ภนฺเต นาคเสน อุปสมฺปทา สุนฺทรา อุทาหุ อนุปสมฺปทาติ ๑
 เถโร อาท มหาราช อุปสมฺปทา สุนฺทราติ ๑ อตฺถิ ปน ภนฺเต พุทฺธสฺส
 อุปสมฺปทาติ ๑ เถโร อาท อุปสมฺปนฺโน โช มหาราช ภควาติ ๑ สุนฺนตุ เม โภนฺโต
 ปณฺจสตา โยนกา อัย นาคเสน เอวมาท อุปสมฺปนฺโน โช มหาราช ภควาติ ยทิ
 ภนฺเต นาคเสน สมฺณ โคตโม อุปสมฺปนฺโน โภ อจฺริโย โภ อุปชฌายี กตฺติ
 สงฺฆเหติ สมฺณ โคตโม อุปสมฺปนฺโนติ ๑ นตฺถิ มหาราช ภควโต อจฺริโย
 อุปชฌายี วา อุปสมฺปนฺโน โหติ ภควา โพธิยา มุเล สยมฺภู อนาจฺริโย สท
 สพฺพณฺณุตตวาณนาติ ๑ ยทิ ภนฺเต นาคเสน สมณฺสส โคตมสฺส อจฺริโย นตฺถิ
 อุปชฌายี นตฺถิ เตน ชานามิ สมฺณ โคตโม อนุปสมฺปนฺโนวาติ กิการณา อนาจฺริย-
 อนุชฌายกตาติ ๑ เอวํ วุตเต आयสฺมา นาคเสน อรทา ปฏิสมฺภิตปฺปโต มลิन्हํ
 ราชานํ เอตทโวจ ตวํ มหาราช พุกฺกขิตฺโต ภเวยยาสิติ ๑ อาม ภนฺเต นาคเสน
 ภูณฺชามีติ ๑ ตวํ มหาราช ภูณฺชนฺโต โภ อจฺริโย โภ อุปชฌายีติ ๑ นตฺถิ
 ภนฺเตติ ๑ ตวํ มหาราช น ภูณฺชสีติ ๑ น หิ ภนฺเต น ภูณฺชามี กิณฺจาปิ ภนฺเต
 มม ภูณฺชโต อจฺริโย นตฺถิ อนมตคฺเค สํสาเร อาเสวเนน ภูณฺชามีติ ๑ สฺกุจฺจ โช
 มหาราช ชานเยยาสิ เอวเมว โช มหาราช ภควา ทสฺปารมฺมียो อาเสวเนน โพธิรุกฺขมุเล
 อุปสมฺปนฺโน สยมฺภู อนาจฺริโย สท สพฺพณฺณุตตวาณเนน ยถา มหาราช อนมตคฺเค สํสาเร
 อาเสวเนน ภูณฺชนฺทุเทสโก นตฺถิ ตถา ภควา โช มหาราช ทสฺปารมฺมียो อาเสวเนน
 โพธิรุกฺขมุเล อุปสมฺปนฺโน อิเม อจฺฉริยา อพฺภูตธมฺมา โลเก ปาตุภวนฺติ ชจฺจนฺธา จกฺขุ
 ปฏิลภนฺติ ๑ พริธา สทฺทํ สุนฺนติ ๑ ปิจสฺปิโน กาเยน กามํ ปกฺกมฺนติ ๑ มุคา
 ชิวหา ปฏิลภนฺติ ๑ ชุชฺชา สรํ สรํ วिय สมฺปชฺชนฺติ ๑ ชิมฺจฺฉา อนนํ ลภนฺติ ๑
 ปิปาสา ปานํ ลภนฺติ ๑ อาฆาตา เมตฺตจิตฺตํ ลภนฺติ ๑ เปตวิสเย วินสฺสนฺติ ๑

วิสั อมตัม วย สมปชชติ ๑ มุพฺพคพฺภา อิตฺถิโย โสตฺถินา คพฺภา ปตฺนติ ๑
 วิเทสมภิปกฺกนฺตา นาวา ติตฺถเ อุตฺตาเรนฺติ ๑ ทุคฺคณฺธา สุกฺคณฺธา สมปชชนฺติ ๑
 อวิจิมหานิรยคฺคิ นิพฺพายนฺติ ๑ มหาสมฺมุตฺเต ลวณฺ์ มธฺรํ ๑ ปพฺพตา ปฏินาท์
 นทฺนติ ๑ มหानทีสุ อุกฺกํ น ปวตฺตติ ๑ ทิพฺพานิ จนฺทนจฺจนฺณานิ ทิพฺพานิ
 มนฺทารปฺปฺพานิ อภิวสฺสนฺติ ๑ วิกสิตปฺปฺพานิ เทวา วสฺสนฺติ ๑ พุรฺหฺมาโน
 อปฺโฝณฺนฺติ ๑ ภควา โช มหาราช สมตีสปารมิโย เสวเนน สุวณฺณพิมฺโพ
 นานตฺตจิตฺตรตนมิว โพธิรุกฺขมฺมูลे สยมภู อนาจรียโก อุปสมฺปนฺโน โทติ อจฺฉริยพฺภุตฺธมฺมา
 ปาตุภวณฺติ ๑ ตถาคตฺสส อุปสมฺปทานุภาเวเน สีนฺรูปพฺพตฺราชา จกฺกมตฺตมิว ภมิตฺวา
 รวติ วิรวติ ๑ อากาสญฺจกฺเทวตา สห ปรีวาเรหิ อากาเส รมฺมมานา ทิพฺพปฺปฺเพหิ
 สาธุการํ กรีสุ ๑ จนฺทเทวปฺตฺโต อากาเส รณฺณทลฺลํ จเปตฺวา รตนปฺปฺเพหิ อากิริตฺวา
 อากาเส อาสิณฺจิตํ ปคฺขริตํ ซีรปฺปนฺท์ วย สาธุการมฺทาสิ ๑ อากาสญฺจกฺตารกฺเทวตา
 อากาเส สโมสรมานา ปตฺตีปตฺตีตา สาธุการมกรีสุ ๑ เอวํ ตถาคตฺสส อุปสมฺปทภาโว
 ปากโฏ อโหสิตฺติ ๑ อุปมํ กโรหิตฺติ ๑ ยถา ตวํ มหาราช หตฺถิชนฺเธ อภिरุยฺเหยฺยาสิ
 อตฺถิ อณฺโวย โกจิ ตว ชนฺเธ อภिरุยฺเหยฺยาสิ ๑ น หิ ภนฺเต นาคเสน อหํ ภนฺเต
 หตฺถิชนฺเธ อภिरุยฺหามิ ยทิ อณฺโวย โกจิ มม ชนฺเธ อภिरุยฺห ตสฺส สีสจฺเจทฺนํ
 ภเวยฺยาสิ ๑ เอวเมว โช มหาราช อณฺเณน ภควา อุปสมฺปาตีโต นตฺถิ ยทิ อณฺโวย
 ภควนฺตํ อุปสมฺปาเทยฺย มุทฺธา ตสฺส ปเตยฺยาสิ ๑ ตวํ มหาราช เอวํ วเทสิ กตฺตีหิ
 สงฺฆेหิ อุปสมฺปาตีตฺติ ๑ วทามิหํ ภนฺเต นาคเสนาติ ๑ น สงฺฆेเน โช มหาราช
 ภควา อุปสมฺปาตีโต ปารมิสงฺฆेเน กุสฺลสงฺฆेเน ผลสงฺฆेเน ๑ ภาสิตํปี เหนํ มหาราช
 ภควตา

จตฺตารอ จ ปฏิปนฺนา

จตฺตารอ จ ผล จิตฺตา

เอส สงฺโฆ อชฺชุกฺโต

ปณฺณาสีลสมฺมาหิตฺติ ๑

อถาปิ มหาราช เกจิ อุปสมฺปนฺนา อิมินา สงฺฆेเน อุปสมฺปาตีตาติ ๑ อจฺฉริยํ ภนฺเต
 นาคเสน อพฺภุตํ ภนฺเต นาคเสน อภิวิจิตฺรา ปณฺหา อปฺปฏิกากา วิสชชิตาติ ๑ อาม
 มหาราช อุปสมฺปทา สุนฺทราติ ๑ อตฺถิ ปน ภนฺเต นาคเสน พุทฺธสฺส อุปสมฺปทา
 อูทาทุ นตฺถิตฺติ ๑ อุปสมฺปนฺโน มหาราช ภควา โพธิรุกฺขมฺมูลे สพฺพณฺณตฺตาย นตฺถิ ภควโต
 อุปสมฺปทา ทินฺนา ๑ ยถา สวากานํ มหาราช ภควา สิขฺขาปท์ ปณฺณาเปติ ยาวซีว

อนติกกมณีนันติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

อุปสมพนนปณโท ปณจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน โย ปุริโส มาตุ ปิตุ มตาย โรทติ โย จ
ธมมเปกเขน โรทติ ทวินัน โรทมานาน กสส เกสชช กสส น เกสชชนติ ฯ เถโร
อาท เอก โช มหาราช ชนสส อสสุ รากโทสโมเหน สนดาปิต อุนห์ เอก ปิติโสมนสเสน
ธมม สุตวา อุตตมสีตล ย โช มหาราช สีตล ต เกสชช ย อุนห์ ต น
เกสชชนติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

อสนูปณโท ฉญจโ จ ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กิ นานาการณ วิตราคสส จ อวิตราคสส
จาทิ ฯ เถโร อาท เอโก โช มหาราช อชโณสิโต เอโก อนชโณสิโตติ ฯ กิ เอต
ฆนเต อชโณสิโต กิ น อชโณสิโตติ ฯ เอโก โช มหาราช อตติโก เอโก
อนตติโกติ ฯ เอวรูป ฆนเต ปสสามิ โยปี วิตราโค โยปี อวิตราโค สพเพ เต โสภณเยว
อิจฉนติ ขาหนีย วา โภชนีย วา น โกจิ ปาปี อิจฉตติ ฯ เถโร อาท วิตราโค
โช มหาราช รล ปฐิสเวที โภชน ภูชติ โนปี รลราค ปฐิสเวที ฯ อวิตราโค โช
มหาราช รลราค ปฐิสเวที โภชน ภูชติ โน รลราค น ปฐิสเวทีติ ฯ
กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

รสปฐิสเวทีปณโท สตตโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ปณณา กุที วสตีติ ฯ เถโร อาท น กุทีฉจิ
มหาราชาติ ฯ เตนหิ ฆนเต นาคเสน นตติ ปณณาติ ฯ เถโร อาท วาโต มหาราช
กุที วสตีติ ฯ น กิสมิฉจิ ฆนเต วสตีติ ฯ เตนหิ มหาราช นตติ วาโตติ ฯ
กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ปณณาย ปติฏจานปณโท อญจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ย ปเนต พุริสิ สสาโรติ กตโม

สัสาโรติ ฯ เถโร อาห อธิ มหาราช ชาโต อธิ มียยติ อธิ มโต อณฺเฏตร อุปฺปชชติ
 ตหิ ชาโต ตหิเยว มรติ ตหิ มโต อณฺเฏตร อุปฺปชชติ เอว โข มหาราช สัสาโร
 โหตีติ ฯ อุปฺม กโรหิตติ ฯ ยถา มหาราช โกจิเทว ปุริโส ปกุกอมฺพ ชาทิตฺวา อมฺพญฺจ
 โรเปยฺย โสปี อมฺพญฺจรุกฺโข มหนฺโต อสฺส ผลานิ ทเทยฺย ตโต โส ปุริโส อุมฺพปกํ
 ชาทิตฺวา อมฺพญฺจ โรเปยฺย โสปี รุกฺโข มหนฺโต อสฺส ผลานิ ทเทยฺย ปุริโม รุกฺโข
 วิสชเชยฺย เอว รุกฺขานํ ปุริมโกฏฺฐิ น ปณฺณายติ เอวเมว โข มหาราช อธิ ชาโต
 อธิ มียยติ อธิ จุโต อณฺเฏตร อุปฺปชชติ ตหิ ชาโต ตหิเยว มียยติ ตหิ มโต อณฺเฏตร
 อุปฺปชชติ เอวเมว โข มหาราช สัสาโร โหตีติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

สัสารปณฺโห นวโม ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน ฆนฺ อตีตํ จิรกตํ สรตีติ ฯ เถโร อาห
 สติยา มหาราชชาติ ฯ เอตํ โข ฆนฺเต นาคเสน จิตฺเตน สรียติ โน สติยาติ ฯ
 เถโร อาห อภิขานาสิ ตวํ มหาราช กิณฺจเทว ปกรณํ กริตฺวา น สรสีติ ฯ
 อาม ฆนฺเตติ ฯ กิณฺนุ โข มหาราช ตสฺมี สมเย อจิตฺตโก โหสีติ ฯ น หิ ฆนฺเต
 นาคเสน สติ ตสฺมี สมเย น โหตีติ ฯ สุกฺกุจฺ เถโร อภิณฺโหมทติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต
 นาคเสนาติ ฯ

จิรกตสรณปณฺโห ทสโม ฯ

ราชา อาห ฆนฺเต นาคเสน สพฺพา สติ อภิขานโต อุปฺปชชติ อุทาหุ
 กุณฺมพิกสฺส จ สตีติ ฯ เถโร อาห อภิขานโตปิ มหาราช กุณฺมพิกสฺส สตีติ ฯ เอวํ
 หิ โข ฆนฺเต นาคเสน นเทวํ สพฺวา สติ อภิขานโต นตฺถิ กุณฺมพิกสฺส สตีติ ฯ
 ยถิ มหาราช กุณฺมพิกสฺส สติ นตฺถิ กิณฺจิ สิปฺปญฺจानเน กมฺมญฺจानเน วิชชญฺจानเน กรณียํ
 นีรตฺถกา อัจริยา ยสฺมา จ โข มหาราช อตฺถิ กุณฺมพิกสฺส สติ ตสฺมา สิปฺปญฺจानเน
 กมฺมญฺจानเน วิชชญฺจानเน กรณียํ อตฺถิ อัจริเยหิตติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ฯ

สตีอภิขานนปณฺโห เอกาทสโม ฯ

ฉญฺโจ วคฺโค ฯ

สวดมวคโค

ราชา อาห ภนฺเต นาคเสน กตฺถิ อากาเรหิ สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ เถโร
 อาห สตฺตรสฺหิ อากาเรหิ มหาราช สติ อูปฺปชฺชติ อภิขานโตปิ มหาราช สติ อูปฺปชฺชติ
 กุญฺญมฺพิกายปิ สติ อูปฺปชฺชติ โອฬาริกวิญฺญาณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ หิตวิญฺญาณโตปิ สติ
 อูปฺปชฺชติ อหิตวิญฺญาณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ สภาคนิมิตฺตโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ วิสภาค-
 นิมิตฺตโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ กถาภิญฺญาณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ ลกฺขณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ
 สรณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ มุทฺธโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ คณนาโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ ธารณโตปิ
 สติ อูปฺปชฺชติ ภาวนาโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ โปฏฺจกนิพฺพณโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ
 อุนิภฺเขปนโตปิ สติ อูปฺปชฺชติ อนุภูตโตปิ สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ ภนฺเต อภิขานโต
 สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ยถา มหาราช आयสฺมา อานนฺโท ชุชฺชุตฺตรา จ อฺปาลิกา ชาตฺตี
 อนุสฺสรนฺติ เย วา ปนฺณณฺเณปิ เกจฺจ ชาตฺติสรณกา ชาตฺตี สรณฺติ เอวํ อภิขานโต สติ
 อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ ภนฺเต กุญฺญมฺพิกาย สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ปกตฺติยา มหาราช มุญฺจสฺติโก
 โหติ ปเร จ ชนา ภณฺทํ พนฺนฺติ เตน เตน สรติ เอวํ กุญฺญมฺพิกาย สติ
 อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ โອฬาริกวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ยถา มหาราช รชฺเช อภิสฺสิญฺจโต
 วา โหติ โสตาปตฺติผลปฺตโต วา เอวํ โອฬาริกวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ
 หิตวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ยมฺหิ สฺุขาปิโต โหติ อสฺุกสฺมิ สฺุขาปิโต สรติ เอวํ
 หิตวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ อหิตวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ยมฺหิ
 ทฺุกาปิโต โหติ อสฺุกสฺมิ ทฺุกาปิโต สรติ เอวํ อหิตวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ
 ทฺุกาปิโต โหติ อสฺุกสฺมิ ทฺุกาปิโต สรติ เอวํ อหิตวิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ
 กถํ สภาคนิมิตฺตโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ สทิสกํ ปุคฺคลํ ทิสฺวา มาตุ วา ปิตุ วา
 ภาตุ วา ภคินิยา วา สรติ โອฏฺจํ วา โคณํ วา คหฺรภํ วา ทิสฺวา สรติ เอวํ
 สภาคนิมิตฺตโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ วิสภาคนิมิตฺตโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ นามํ
 อสฺุกสฺส เอทิสฺส วณฺฺณเณปิ คนฺุโหฺปิ รโสฺปิ โฬฏฺจพฺุโพปิ สรติ เอวํ วิสภาคนิมิตฺตโต สติ
 อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ กถาภิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ ปกตฺติยา มุญฺจสฺติโก โหติ ปเรปิ
 สราเปนฺติ เต สรติ เอกํ กถาภิญฺญาณโต สติ อูปฺปชฺชตฺติ ฯ กถํ ลกฺขณโต สติ

อุปัชฌาย์ ๑ พลพิทธานัน อองคโต ชานาติ โส ลกขณโต ชานาติ เอวัง ลกขณโต สติ
 อุปัชฌาย์ ๑ กณั สรณโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ โย ชโน มุฏจสดีโก โหติ เอวัง
 เอโส ตัง วเทติ สราหิ โภ สราหิ โภติ ปุณปุณั สราเปติ เอวัง สรณโต สติ
 อุปัชฌาย์ ๑ กณั มุทฺธโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ เลขาย ลิขิตตตต ชานาติ อิมสส
 อกฺขรสฺส อนนฺตรํ อิทํ อกฺขรํ กาทพฺพนฺติ อกฺขรสฺส อนนฺตรํ กาทพฺพนฺติ เอวัง มุทฺธโต
 สติ อุปัชฌาย์ ๑ กณั คณนาโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ คณนาย ลิขิตตตต คณนโก
 พหุ สรติ เอวัง คณนาโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ กณั ธารณโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ ธารณาย
 ลิขิตตตต ธารณกา พหุ ธารเนติ เอวัง ธารณโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ กณั ภาวนาโต
 สติ อุปัชฌาย์ ๑ อธิ ภิกฺขุ อนเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถิทํ เอกปิ ชาตี
 เทวปิ ชาตีโย ๑ เป ๑ อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เอวัง ภาวนาโต
 สติ อุปัชฌาย์ ๑ กณั โปฏฺจกนิพฺพณโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ ราชาโน อนุสาสนิยา
 อนุสฺสรนฺตา เอตํ โปฏฺจกํ อหฺรธาติ เตนฺ สรณฺติ เอวัง โปฏฺจกนิพฺพณโต สติ อุปัชฌาย์ ๑
 กณั อุปนิกฺเขปนโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ อุปนิกฺขิตตํ ภาณํ ทิสฺวา สรติ เอวัง
 อุปนิกฺเขปนโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ กณั อนุญฺตโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ ทิฏฺจตตต รุปี
 สรติ สุตตตต สทฺทํ สรติ ฆานยิตตตต คณฺธํ สรติ สายิตตตต รสํ สรติ ฃุฏฺจตตต
 โฝฏฺจพฺพํ สรติ วิณฺณตตตต ฐมฺมํ สรติ เอวัง อนุญฺตโต สติ อุปัชฌาย์ ๑ อิเม โช มหाराช
 สตฺตรสฺหิ อากาเรหิ สติ อุปัชฌาย์ ๑ กลฺโลลสิ ภาเนเต นาคเสนาติ ๑

สติอาการปญโท ปจโม ๑

ราชา อาท ภาเนเต นาคเสน ตุมฺเห เอวัง ภาเนเต โย จ วสฺสสตี อุปญฺณํ
 กเรยฺย มรณกาลे จ เอกํ พุทฺธสรณคตํ สตี ลเภยฺย โส เทเวสุ อุปัชฌาย์ยาติ เอตํ
 วจันํ น สทฺทหามิ ปุณฺ เอวณฺเจตํ วเทถ เอเกนาปิ ปาณาติปาเตน นิริเยสุ อุปัชฌาย์ยาติ
 เอตํปิ น สทฺทหามิตี ๑ เถโร อาท ตัง ก็ มณฺณสิ มหाराช ชุทฺทโกปิ ปาสาณํ
 วินา นาวาย อุทฺเท อุปฺปิลเวยฺยาติ ๑ น หิ ภาเนเตติ ๑ กิณฺนุ วาหสตีปิ ปาสาณํ
 นาวาย อาริปิตํ อุทฺเท อุปฺปิลเวยฺยาติ ๑ อาม ภาเนเต อุทฺเท อุปฺปิลเวยฺยาติ ๑ ยถา
 มหाराช นาวา เอวัง กุสลานิ กมฺมานิ ทฏฺจพฺพานีติ ๑

ภตฺติกานํ ยถา นาวา

อุปฺปมาณครุการา

อติการํ สมาราย

อนฺณเว อวสีทติ

เอวเมว นโร ปาป	โลก โลกมปิ อาจัน
อติภาร์ สมาธาย	นिरเยว นิมุชชติ
ตสฺมา กิณฺจิ อิมํ นาวํ	สิตฺตา เต ลหุเมสฺสติ
สฺตฺติตถํ ปรโต ปารํ	นิพฺพานสฺसानุปาทิกนฺติ ฯ

กลุโลลลิตี ฆนฺเต นาคเสนนฺติ ฯ

วสฺสสฺตปณฺโห ทฺตฺติโย ฯ

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน กิ ตุมฺเห อตฺตสฺส ทฺกฺขสฺส ปหานาย
 วายมถาติ ฯ เถโร อาท น ทิ มหาราชาติ ฯ กิ ปน ฆนฺเต อนาคตสฺส ทฺกฺขสฺส
 ปหานาย วายมถาติ ฯ น ทิ มหาราชาติ ฯ กิ ปน ฆนฺเต ปจฺจุปฺนฺนสฺส ทฺกฺขสฺส
 ปหานาย วายมถาติ ฯ น ทิ มหาราชาติ ฯ ยทิ ตุมฺเห ฆนฺเต น อตฺตสฺส ทฺกฺขสฺส
 ปหานาย วายมถ น อนาคตสฺส ทฺกฺขสฺส ปหานาย วายมถ น ปจฺจุปฺนฺนสฺส ทฺกฺขสฺส
 ปหานาย วายมถ อถ กิमतถาย วายมถาติ ฯ เถโร อาท กิณฺติ มหาราช อิทฺถจ
 ทฺกฺขํ นิริชฺฌเมยฺย อณฺณณฺจ ทฺกฺขํ น อฺปฺชเชยฺย เอตฺตถาย วายาโมติ ฯ อตฺถิ ปน
 ฆนฺเต นาคเสน อนาคตํ ทฺกฺขนฺติ ฯ อาม มหาราชาติ ฯ ตุมฺเห โช ฆนฺเต นาคเสน
 อติปณฺชิตา ये ตุมฺเห อสนฺตานํ ปหาย วายมาติ ฯ อตฺถิ ปน โว มหาราช เกจ
 ปฏฺิราชาโน ปจฺจตฺถิกา ปจฺจามิตฺตา ปจฺจุปฏฺิจิตาติ ฯ อาม ฆนฺเต อตฺถิตฺติ ฯ กิ นุ
 โช มหาราช ตทา ปริกฺขํ ชนฺาเปยฺยาถ ปาการํ การฺาเปยฺยาถ โคปฺรํ การฺาเปยฺยาถ
 อทฺทาลกํ การฺาเปยฺยาถ ธณฺณํ อติหฺราเปยฺยาถาติ ฯ น ทิ ฆนฺเต ปฏฺิกจฺเจว ปฏฺियตฺตํ
 โหตฺติติ ฯ กิ ตุมฺเห มหาราช ตทา หตฺถิ ลิกฺขาเปยฺยาถ อสฺเส ลิกฺขาเปยฺยาถ รถ
 ลิกฺขาเปยฺยาถ ธนฺุ ลิกฺขาเปยฺยาถ ถฺรู ลิกฺขาเปยฺยาถ กิ ตฺวํ มหาราช ตทา หตฺถิสฺมิ
 ลิกฺขาเปยฺยาสิ อสฺสสฺมิ ลิกฺขาเปยฺยาสิ รถสฺมิ ลิกฺขาเปยฺยาสิ ธนฺุสฺมิ ลิกฺขาเปยฺยาสิ ถฺรูสฺมิ
 ลิกฺขาเปยฺยาสิตี ฯ น ทิ ฆนฺเต ปฏฺิกจฺเจว ตํ ลิกฺขิตํ โหตฺติติ ฯ กิสฺสตถายาติ ฯ
 อนาคตานํ ฆยานํ ปฏฺิพาหนตถายาติ ฯ อตฺถิ มหาราช อนาคตฆยานฺติ ฯ อตฺถิ
 ฆนฺเตติ ฯ ตุมฺเห โช มหาราช อติปณฺชิตา ये ตุมฺเห อนาคตฆยานํ ปหานาย
 ปฏฺิยาเทถาติ ฯ กิโย อฺปมํ กโรหิตฺติ ฯ ตํ กิ มณฺณลิตี มหาราช ยทา ตฺวํ ปิปาสิโต
 ฆเวยฺยาสิ ตทา ตฺวํ อฺทกฺกฺจฺจํ ชนฺาเปยฺยาสิ โปกฺขรณฺิ ชนฺาเปยฺยาสิ ตพากํ
 ชนฺาเปยฺยาสิ ปานียํ ปิวิสฺสามีติ ฯ น ทิ ฆนฺเต ปฏฺิกจฺเจว ตํ ปฏฺियตฺตํ โหตฺติติ ฯ

กิสฺสตุถายาติ ๑ อนาคตานํ ภนฺเต ปิปาसानํ ปทานาย ปฏฺยตฺตํ โหตีติ ๑ อตฺถิ
 มหาราช อนาคตา ปิปาสาติ ๑ อตฺถิ ภนฺเตติ ๑ ตุมฺเห โช มหาราช อติปณฺธิตา
 เย ตุมฺเห อสนฺตานํ ปิปาसानํ ปฏฺยพหฺนตฺถาย ปฏฺยยาเทถาติ ๑ ภฺยโย อุมํ
 กโรตีติ ๑ ตํ ก็ มณฺณสิ มหาราช ยทา พุทฺฎฺชิตฺโต ภเวยฺยาสี ตทา ตวํ เขตฺตํ กสาเปยฺยาสี
 สาลี วปะเปยฺยาสี ยวํ โรเปยฺยาสี ภตฺตํ ภูชิสฺสามีติ ๑ น ทิ ภนฺเต ปฏฺยจฺเจว
 ตํ ปฏฺยตฺตํ โหตีติ ๑ กิสฺสตุถายาติ ๑ อนาคตานํ พุทฺฎฺชานํ ปฏฺยพหฺนายาติ ๑ อตฺถิ
 ปน มหาราช อนาคตา พุทฺฎฺชชาติ ๑ อตฺถิ ภนฺเตติ ๑ ตุมฺเห โช ปน มหาราช
 อติปณฺธิตา เย ตุมฺเห อสนฺตานํ พุทฺฎฺชานํ ปทานาย ตํ ปฏฺยยาเทถาติ ๑ กลฺโลสิ
 ภนฺเต นาคเสนาติ ๑

อนาคตปณฺโห ตติโย ๑

ราชา อาห ภนฺเต นาคเสน กิวฺทฺโร อิตฺโต พุทฺฎฺหมโลโกติ ๑ ทฺุโร โช มหาราช
 อิตฺโต พุทฺฎฺหมโลกิ กุฎฺฐาคารมตฺตาปิ เสลา ตมฺหา ปติตา อโหโรตฺเต อฏฺจจตฺตาฬิส-
 โยชนสทฺสฺสานิ ภสฺสมานา จตฺุทฺธิ มาเสหิ ปจฺวียํ ปติฏฺจเปยฺยยาติ ๑ ภนฺเต นาคเสน
 ตุมฺเห ภณฺถ เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมฺมิณฺชิตฺตํ วา พาทุํ ปสาเรยฺย ปสาริตฺตํ
 วา พาทุํ สมฺมิณฺชเชยฺย เอวเมว อิทฺธิมา ภิกฺขุ เจโตวสิปฺปตฺโต ชมฺพุทฺธิเป อนฺเตรหิตฺโต
 พุทฺฎฺหมโลกิ ปาตฺุภเวยฺยยาติ เอตํ วจฺนํ น สทฺทฺหามิ เอวมฺปิ สีมฺหํ ตาว พุทฺธิ โยชนสฺตานิ
 คจฺฉิสฺสตีติ ๑ เถโร อาห กุทฺธิ ปน มหาราช ตว ชาตฺิภฺมิตฺติ ๑ อตฺถิ ภนฺเต อลฺลสฺนโท
 นาม ทิปโป ตตฺถาหํ ชาโตติ ๑ กิวฺทฺโร มหาราช อิตฺโต อลฺลสฺนโท โหตีติ ๑ อตฺถิ
 ภนฺเต ทฺุวิมตฺตานิ โยชนสฺตานีติ ๑ อภิชานาสี นุ ตวํ มหาราช ภฺยจฺจิเทว กรณํ กริตฺวา
 สรสีติ ๑ อาม ภนฺเต สรามีติ ๑ ลหุํ โช ตวํ มหาราช คโตสิ ทฺุวิมตฺตานิ
 โยชนสฺตานีติ ๑ กลฺโลสิ ภนฺเต นาคเสนาติ ๑

ทฺุรพุทฺฎฺหมโลกปณฺโห จตฺุตฺถโย ๑

ราชา อาห ภนฺเต นาคเสน โย อธิ กาลกโต พุทฺฎฺหมโลกิ อูปฺชเชยฺย
 โย อธิ กาลกโต กสฺมิรนครเ อูปฺชเชยฺย โภปิ จิรฺตรํ โภปิ สีมฺตรนฺติ ๑ เถโร อาห
 สมกํ มหาราชชาติ ๑ อุมํ กโรตีติ ๑ กุทฺธิ ปน มหาราช ตว ชาตฺิภฺมิตฺติ ๑
 อตฺถิ ภนฺเต กาลสิรคาโม ตตฺถาหํ ชาโตติ ๑ กิวฺทฺโร มหาราช อิตฺโต กาลสิรคาโม

โหดิตี ๑ อดถิ ฆนเต ทวิมตตานิ โยชนสตานีติ ๑ กิวทुरु มหาราช ตโต
 กสมิรนคร โหดิตี ๑ ทวาทส ฆนเต โยชนานีติ ๑ อิงฆ ตวั มหาราช กาลสิรคาม
 จินเตหีติ ๑ จินติโต ฆนเตติ ๑ อิงฆ ตวั มหาราช กสมิรนคร จินเตหีติ ๑
 จินติตัม ฆนเตติ ๑ กตมัม นุไซ มหาราช ตยา จริตรัม จินติตัม กตมัม สีมตรนติ ๑
 สมกัม ฆนเตติ ๑ เอวเมว ไช มหาราช โย อธิ กาลกโต พุทหมโลก อุปปชเชยย
 โย จ อธิ กาลกโต กสมิรนคร อุปปชเชยย สมกัม อุปปชชุนติ ๑ ภิโยโย อุปมัม
 กโรหีติ ๑ ยถา มหาราช เทว สกุนา อากาเสน คจเจยยัม เตสฺส เอโก นิจรุกเช นิสีเทยย
 เอโก อจจรุกเช นิสีเทยย เตสฺ สมกัม ปติฏจตานัม กตมสฺส ฉายา ปจมตฺรัม ปจวิยัม ปติฏเจยย
 กตมสฺส ฉายา จริตรัม ปจมวิยัม ปติฏเจยยาติ ๑ สมกัม ฆนเตติ ๑ เอวเมว ไช มหาราช
 โย อธิ กาลกโต พุทหมโลก อุปปชเชยย โย จ อธิ กาลกโต กสมิรนคร อุปปชเชยย
 สมกัม อุปปชชุนตีติ ๑ ภิโยโย อุปมัม กโรหีติ ๑ มัม มหาราช โอลิเกหีติ ๑ โอลิเกโต
 ฆนเตติ ๑ จนทิมสุริยัม โอลิเกหีติ ๑ โอลิเกโต ฆนเตติ ๑ ตยา มหาราช อหัม วา
 จริตรัม โอลิเกโตติ ๑ เทวจตตาสีสโยชนสทสฺसानิ จนทิมสุริยา วา จริตรัม โอลิเกตาติ ๑
 สมสมกัม สสมาจิตตัม โอลิเกตนติ ๑ เอวเมว ไช มหาราช อธิ กาลกตา เอโก พุทหมโลก
 อุปปชเชยย เอโก กสมิรนคร อุปปชเชยย สมสมกา อุปปตตีติ ๑ กลโลสิ ฆนเต
 นาคเสนาติ ๑

พุทหมโลก กสมิรนครปณโท ปณจโม ๑

ราชา อาท อหัม ฆนเต นาคเสน ตฺริตการณัม ปุจจิสฺสามิ ฆนเต นาคเสน
 สโตโต ปฺรโลกัม คจจุนโต นิลัม วา โลหิตัม วา ปิตตัม วา โอทาทัม วา มณฺเชฏฺจัม วา
 ปภสฺสรัม วา กตเม วณฺเณน คจจติ อถวา ทตฺถิวนฺเณน วา อสฺสวณฺเณน วา รถวณฺเณน
 วา คจจตีติ ๑ อปณณตตัม มหาราช ภควตา เตปิฏเก พุทฺทวจนเ นตฺถีติ ๑ ยทิ
 ฆนเต นาคเสน สมณเ โคตโม สโตโต ปฺรโลกัม คจจุนโต อนตฺรามคฺเค นิลัม วา ปิตตัม
 วา โลหิตัม วา โอทาทัม วา มณฺเชฏฺจัม วา ปภสฺสรัม วา น ปณณายติ ก็ สพฺพ
 ชานาติ เนตัม ปฺรโลกัม คจจติ ฆนเต นาคเสน ยัม วา คุณสฺส อาชีวกสฺส วจนัม ตเถว
 สจจัม ปณฺทิตโต โส อาจริโย ยตฺร ทิ นาม เอวัม วกฺขติ นตฺถิ โลโก นตฺถิ ปฺรโลโก
 สโตโต ปฺรโลกัม น คจจตีติ ๑ สฺุณฺเหิ มหาราช มม วากฺยนติ ๑ อาม ฆนเต นาคเสน
 สฺุณฺเหมิ ตว วากฺยนติ ๑ มม วากฺยัม มหาราช มุขโต มุตฺตัม ตว กณฺเณ สมปตฺตัม

อนุตรามคฺเคปิ อกตวิธํ วา सालคฺเค นิลํ วา ปิตํ วา ๑ เป ๑ ปสฺสสีติ ๑ น ปสฺสามิ
 ฆนฺเต นาคเสนาติ ๑ ยถิ มหาราช มม วากุຍํ อนุตรามคฺเค นิลํ วา ปิตํ วา
 ๑ เป ๑ น ปสฺสสิ มม วากุຍํ ตว ฆณฺณํ น คจฺฉติ ตวํ อลิกํ ภาสสีติ ๑ น ฆนฺเต
 นาคเสน อลิกํ ฆณามิ ฆิณฺจาปิ ฆนฺเต นาคเสน วากุຍํ อนุตรามคฺเค นิลํ วา ปิตํ
 วา น ปณฺณายติ ตวํ วากุຍํ มม ฆณฺเณ สมฺปตฺตฺนติ ๑ เอวเมว โข มหาราช
 ฆิณฺจาปิ สตฺโต ปรโลกํ คจฺฉนฺโต อนุตรามคฺเค นิลํ วา ปิตํ วา น ปณฺณายติ วากุຍํ
 วิย สตฺตา ปรโลกํ คจฺฉนฺตีติ ๑ อจฺฉริยํ ฆนฺเต นาคเสน อพฺภูตํ สกฺลขมฺพฺพีเป มหาราชชํ
 อนุภฺยชฺตุ ฆนฺเต นาคเสน น อิเม จ ปณฺจกฺขนฺธา ปรโลกํ คจฺฉนฺติ อกตวิธา ปณฺจกฺขนฺธา
 จ อุปฺปชฺชนฺติ สํสาโร นตฺถิติ ๑ ตวํ มหาราช เขตฺตํ การฺยาเปยฺยาสีติ ๑ อาม ฆนฺเต
 นาคเสน เขตฺตํ ฆริสฺสามิ सालี โรปาเปมีติ ๑ ตว มหาราช ปจฺมวียํ โรปิตฺสาลี อุทฺธํ
 सालคฺคํ คจฺฉติ อกตวิธํ सालคฺเค อุปฺปชฺชิสฺสตีติ ๑ ฆนฺเต นาคเสน ปจฺวียณฺจ โรปิตฺสาลี
 อุทฺธํ सालคฺคํ คจฺฉติ น อกตวิธํ วา सालคฺเค อุปฺปชฺชตีติ ๑ ยถิ มหาราช ปจฺวียา
 โรปิตฺสาลี อุทฺธํ सालคฺคํ น คจฺฉติ อกตวิธํ วา सालคฺเค น อุปฺปชฺชติ सालี นาม
 นตฺถิติ ๑ น ฆนฺเต นาคเสน นตฺถิ सालี อตฺถิ सालี ยถิ ฆนฺเต นาคเสน ปจฺวียา
 โรปิตฺสาลี อุทฺธํ सालคฺคํ คจฺฉเยย อุทฺธํ सालี ปริสมฺปชฺเชยฺย ยถิ อกตวิธา सालคฺคํ
 อุปฺปชฺเชยฺย सालคฺคํ ธโน สมํ อุปฺปชฺเชยฺย ครุสมํ อุปฺปชฺเชยฺยาติ ๑ เอวเมว โข
 มหาราช ยถิ อิเม ปณฺจกฺขนฺธา ปรโลกํ คจฺฉเยยฺย กานฺโณ ปุณ กานฺโณ ฆเวยฺย มฺุโค
 ปุณ มฺุโค ฆเวยฺย ปุณฺณสฺส กิ ฆรณียํ ยถิ อกตวิธา ปณฺจกฺขนฺธา อุปฺปชฺเชยฺยํ อุกฺสลภมฺเมน
 นิริยํ คจฺฉเยยฺยุนฺติ ๑ ฆิยโย อุปมํ กโรหีติ ๑ เสยฺยถาปิ มหาราช ปทึโป อณฺเณ
 ปทึปิ อจฺฉิ วา สงฺกมฺติ ซาลํ วา สงฺกมฺติ อกตวิธา อุปฺปชฺชตีติ ๑ ฆนฺเต นาคเสน
 อจฺฉิ วา สงฺกมฺติ ปทึโป อณฺเณ ปทึปิ อจฺฉิ วา ซาลํ วา ปุเปถา วา สงฺกมฺติ น
 ทิ กตวิธํ วา น อุปฺปชฺชตีติ ๑ เอวเมว โข มหาราช น อิเม ปณฺจกฺขนฺธา ปรโลกํ
 คจฺฉนฺติ นปิ อกตวิธา ปณฺจกฺขนฺธา อุปฺปชฺชนฺตีติ ๑ ฆนฺเต นาคเสน เวทนาภฺชนฺโธ
 ปรโลกํ คจฺฉตีติ ๑ ยถิ มหาราช เวทนาภฺชนฺโธ ปรโลกํ คจฺฉติ อิมสฺมีเยว ปณฺจกฺขนฺธ
 เวทนา เต สตฺตา ปรโลกํ คนฺตฺวา เวทนาภฺชนฺโธติ ๑ ทิ ฆนฺเต นาคเสนาติ ๑
 ตํ การณํ มหาราช ซานาหิ อิมสฺมี อตฺตภาเว เวทนาภฺชนฺโธ น ปรโลกํ คจฺฉตีติ ๑
 ฆนฺเต นาคเสน สณฺณากฺขนฺโธ ปรโลกํ คจฺฉตีติ ๑ ยถิ มหาราช สณฺณากฺขนฺโธ ปรโลกํ
 คจฺฉติ อิมสฺมี อตฺตภาเว หตฺถจฺฉินฺโน ปาทจฺฉินฺโน ปรโลกํ คนฺตฺวา หตฺถจฺฉินฺโน

ปาทจฉินโนติ สณฺเฎา อตถิติ ฯ นตฺถิ ฆนฺเตติ ฯ ตํ การณํ มหาราช ชานาหิ อิมสมิ
 สณฺเฎากุชนุโร น ปรโลกํ คจฺฉตฺติ ภิโยโย อุมํ กโรหิติ ฯ อตถิ เต มหาราช อาทาสส
 มณฺทโล นามาติ ฯ อาม ฆนฺเต อตถิติ ฯ ตวํ มหาราช อาทาสมณฺทลํ คเหตุวา
 ปุโรโต จเปหิติ ฯ จปีโต ฆนฺเตติ ฯ อิมสมิ มหาราช อาทาสมณฺทเล ตว อกฺขิ จ
 กณฺณณฺจ นาสณฺจ ทนฺตา จ ทิสฺสนฺติ ตวํ มหาราช กตวิธฺนฺติ ฯ อาทาสมณฺทเล
 ฆนฺเต นาคเสน อกฺขิ จ กณฺณณฺจ นาสณฺจ ทนฺตา จ อมฺหากนฺติ ฯ ตว อกฺขิ
 อูปฺปาณฺเฎตฺวา ตว กณฺณํ อูปฺปาณฺเฎตฺวา ตว นาสํ อูปฺปาณฺเฎตฺวา ตว ทนฺตา อูปฺปาณฺเฎตฺวา
 ตวํ มหาราช กาโณ ภาวสิ ชนุโร ภาวสิติ ฯ น หิ ฆนฺเต นาคเสน ชนุโร ภาวามิ
 มม ฆนฺเต นาคเสน อุนิสฺสาย ฉายา อาทาสมณฺทเล ทิสฺสติ นปี อกตวิธฺนฺติ ฯ
 เอวเมว โช มหาราช นปี อิมเ ปณฺจกฺชนฺธา ปรโลกํ คจฺฉนฺติ นปี อกตวิธา วา
 ปณฺจกฺชนฺธา อูปฺชชฺนฺติ อิมเยว ปณฺจกฺชนฺธํ อุนิสฺสาย กตกุสลา กุสลกมฺเมน
 อาทาสมณฺทเล ฉายา วีย สตฺโต มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏฺิสนฺธายตฺติติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต
 นาคเสนนาติ ฯ

ปรโลกคตนิลปีตาทิวณฺคตปณฺโห ฉฺฉฺโจ ฯ

ราชา อาท ฆนฺเต นาคเสน สตฺโต มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏฺิสนฺธายนฺโต กตเมน ทฺวาเรน
 คนฺตฺวา ปฏฺิสนฺธายตฺติติ ฯ นตฺถิ มหาราช ทฺวารํ เยน ทฺวาเรน สตฺตา มาตฺกฺจฺฉิยํ
 คนฺตฺวา ปฏฺิสนฺธิยนฺตฺติติ ฯ อุมํ กโรหิติ ฯ อตถิ เต มหาราช รตนมณฺชฺสา
 นามาติ ฯ อาม ฆนฺเต อตถิติ ฯ ตวํ มหาราช รตนมณฺชฺสาย จินฺเตหิติ ฯ จินฺติตํ
 ฆนฺเตติ ฯ ตว มหาราช จิตฺตํ รตนมณฺชฺเส คจฺฉนฺตํ กตเมน ทฺวาเรน คจฺฉนฺตฺติติ ฯ
 มม จิตฺตํ ฆนฺเต นาคเสน ตํ มณฺชฺสํ คจฺฉนฺตํ ทฺวารกมฺเมน นตฺถิติ ฯ เอตํ ตเถว
 ภาวติ โช มหาราช สตฺโต มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏฺิสนฺธิยนฺโต ทฺวารกมฺเมน นตฺถิ ตว รตนมณฺชฺสํ
 จินฺติตํ จิตฺเตน วีย สตฺตา มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏฺิสนฺธิยนฺตฺติติ ฯ อจฺฉริยํ ฆนฺเต นาคเสน
 อพฺภูตํ ฆนฺเต นาคเสน อตฺวิจิตฺรานิ ปณฺหาปฏฺิภาคานิ วิสชฺชโกสิติ ฯ กลฺโลสิ ฆนฺเต
 นาคเสน ยทิ พุทฺโธ ติฏฺเฎเยยฺย สาธุการํ ปวตฺเตยฺย สาธุ ฆนฺเต นาคเสน สาธุ ฆนฺเต
 นาคเสนนาติ ฯ

มาตฺกฺจฺฉิยํ ปฏฺิสนฺธิยนฺโต สตฺโตโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กตนิ นุโข โขชฌงคานีติ ฯ สตุต โช มหาราช
 โขชฌงคานีติ ฯ กตตีท ปน ฆนเต โขชฌงคเคท พุชฌตตีติ ฯ เอเกน โช มหาราช
 โขชฌงเคน พุชฌตตีติ ฯ กตเมน เอเกน โขชฌงเคน ฆนเตติ ฯ ธมมวิจย-
 สมโฆชฌงเคนาติ ฯ อถ กิสส นุโข ฆนเต วุจจนติ สตุต สมโฆชฌงคานีติ ฯ ตํ
 กิ มณณสิ มหาราช ยถา อสิ โกลิยา ปกขิตโต อคทิตโต ทตถเนน อุสสทติ เจชชํ
 ฉินทิตุนติ ฯ น ทิ ฆนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ธมมวิจยสมโฆชฌงเคน วินา
 ฉทิ โขชฌงคเคท น พุชฌตตีติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

สตุตโฆชฌงคปณโท อฏจโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน กตมํ นุโข พหุตรํ ปุณณํ วา อปุณณํ
 วาติ ฯ เถโร อาท ปุณณํ โช มหาราช พหุตรํ อปุณณํ โถกนติ ฯ กถํ ฆนเต
 นาคเสน ปุณณํ พหุตรํ อปุณณํ โถกนติ ฯ อปุณณํ โช มหาราช กโรติ วิปปฏิสารี
 โทติ ปापกมมํ มยา กตุนติ เตน การณน ปापํ น วทตติ ปุณณํ โช มหาราช
 กโรนโต อวิปปฏิสารี โทติ อวิปปฏิสาริตวา ปาโมชชํ ชายติ ปมุทิตสส ปีติ ชายติ
 ปีติมนสส กาโย ปสสทตติ ปสสททิกาโย สุขํ เวเทติ สุขิตโต จิตตํ สมายิตติ เตน
 การณน ปุณณํ วทตติ ปุริโส โช มหาราช ฉินนทตถปาโท ภควโต เอกํ ออุปปลทตถํ
 ทตวา เอกนวุตทิปปเป วิปากํ คจฉิสสติ อิมินาปิ โช มหาราช การณน มยํ ภณาม
 ปุณณํ พหุตรํ อปุณณํ โถกนติ ฯ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

ปาปปุณณพหุตรปณโท นวโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน โย วา ชานนโต ปापกมมํ กโรติ โย วา
 อชานนโต ปापกมมํ กโรติ กตมสส พหุตรํ อปุณณนติ ฯ เถโร อาท โย โช มหาราช
 อชานนโต ปापกมมํ กโรติ ตสส พหุตรํ อปุณณนติ ฯ เอวํ โช ฆนเต นาคเสน
 โย ทิ อมุหากํ ราชปุตโต วา ราชมหามตโต วา อชานนโต ปापกมมํ กโรติ ตสส
 มยํ ทวิคฺฉนํ ทณทํ ทเทมาติ ฯ ตํ กิ มณณสิ มหาราช ตตตํ อโยคฺฟํ อาทิตตํ
 สมปชชลิตํ สโยชิตํ ภูตํ เอโก อชานนโต คณเหยย เอโก ชานนโต กตโม พาสุทตรํ
 คณเหยยาติ ฯ โย โช ฆนเต อชานนโต โส พาสุทตรนติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
 โยปิ อชานนโต ปापกมมํ กโรติ ตสส อปุณณํ พหุตรนติ ฯ กลโลสิ ฆนเต

นาคเสนาติ ฯ

ชานอชานปณโห ทสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน อตถิ โกจิ อิมินา สรีเรน สทุธิ อุตตรกรู
 วา คจฺเจยฺย พุทฺหมโลกํ วา อณฺเฏ วา ปน ทิปนฺติ ฯ เถโร อาท อาม มหาราช
 โส อิมินา จาตุมาหฺวติเกน กาเยน อุตตรกรู วา คจฺเจยฺย พุทฺหมโลกํ วา อณฺเฏ วา
 ปน ทิปนฺติ ฯ กถํ ฆนเต อิมินา จาตุมาหฺวติเกน กาเยน อุตตรกรู วา คจฺเจยฺย
 พุทฺหมโลกํ วา อณฺเฏ วา ทิปนฺติ ฯ อภิชานาหิ ตวํ มหาราช อิมิสฺสา ปจฺวียา วิทถฺถิ
 วา ลงฺขยิตฺวา รตฺนียเ วาติ ฯ ชานามิ ฆนเต อหํปิเอว ฆนเต อฏฺฐปิ รตฺนียเ
 ลงฺขามิตฺติ ฯ กถํ ตวํ มหาราช อฏฺฐปิ รตฺนียเ ลงฺขสฺสิตฺติ ฯ อหํ ฆนเต จิตฺตํ อฺปาเทมิ
 เอตถ อฺปตฺติสฺสามิตฺติ สหจิตฺตฺปาโท กาโย ลหุโก โหตฺติติ ฯ เอวเมว โช มหาราช อิทฺธิมา
 ภิกฺขุ เจโตวสิปฺปตฺโต กาเย จิตฺตํ สมารوپยิตฺวา จิตฺตภาวนาย เวทาสํ คจฺฉตฺติติ ฯ กลฺโลสิ
 ฆนเต นาคเสนาติ ฯ

อุตตรกรูปณโห เอกาทสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ตุมฺเห ฆณฺถ อฏฺฐิกานิ ทิมานิ โยชนสติกานีติ
 รุกฺขานิปี นตฺถิ โยชนสติกานิ กุโตะ ปน อฏฺฐิกานิ ทิมานิ ภาวิสฺสนตฺติติ ฯ ตํ ก็ มณฺเณสิ
 มหาราช สุตํ เต มหาสมฺมุทฺเต ปณฺจโยชนสติกา มจฺฉา อตฺถิตฺติ ฯ อาม ฆนเต สุตํ
 เม มหาสมฺมุทฺเต ปณฺจโยชนสติกา มจฺฉา อตฺถิตฺติ ฯ นนฺุ มหาราช ปณฺจโยชนสติกสฺส
 มจฺฉสฺส อฏฺฐิกานิปี ทิมานิ ภาวิสฺสนตฺติติ ฯ กลฺโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ

ทิมอฏฺฐิกปณโห ทฺวาทสโม ฯ

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ตุมฺเห ฆณฺถ สกฺกา อสฺสาสปฺสฺสาเส นิโรเธตฺตุนฺติ ฯ
 มหาราช สกฺกา อสฺสาสปฺสฺสาเส นิโรเธตฺตุนฺติ ฯ กถํ ปน ฆนเต สกฺกาติ ฯ ตํ ก็
 มณฺเณสิ มหาราช สุตํ เต โกจิ กากจฺฉมาโนปี ฯ อาม ฆนเต สุตฺนฺติ ฯ กิณฺนุ
 โช มหาราช โส สทุโท กาเย ฆมิเต วิรเมยฺยาติ ฯ อาม ฆนเต วิรเมยฺยาติ ฯ
 โส ทิ นาม มหาราช สทุโท อภาวิตกายสฺส อภาวิตสึลสฺส อภาวิตจิตฺตสฺส กาเย ฆมิเต
 วิรมติ กิมฺปน ภาวิตกายสฺส ภาวิตสึลสฺส ภาวิตจิตฺตสฺส จตฺตฺถชฺฉมานสมาปฺนฺนสฺส

อสุสาสปสสาสา น นิรุชฌนตติ ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

อสุสาสปสสาสปณโห เทรสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน สมุทโทติ วุจจติ เณ การณน อابی อุทกั
สมุทโทติ วุจจตติ ๑ เถโร อาท ยตตกั อุทกั มหาราช ตตตกั โลณั ยตตกั โลณั
ตตตกั อุทกั เตน สมุทโทติ วุจจตติ ๑ ราชา อาท ฆนเต นาคเสน เณ การณน
สมุทโท เอกรโส โลณรโสติ ๑ เถโร อาท จิรฎจิตตดา โช มหาราช อุทกสส สมุทโท
เอกรโส โลณรโสติ ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

สมุททปณโห จุททสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน สกกา สพพสุขุมั ฉินทิตุนติ ๑ เถโร อาท
อาม มหาราช สกกา สพพสุขุมั ฉินทิตุนติ ๑ กิ ปน ฆนเต สพพสุขุมนติ ๑ ธมโม
โช มหาราช สพพสุขุโม น โช มหาราช ธมมา สพเพ สุขุมา สุขุมนติ วา ฎลนติ
วา ธมมานเมตัง อธิวณัง ยัง กิณจิ ฉินทิตพพัง สพพนตัง ปณณาย ฉินทติ นตติ ทุตติยั
ปณณาย เจทนนติ ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

สุขุมเจทนปณโห ปณณรสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ปณณา กุหิ วสตีติ ๑ น กตถจิ
มหาราชาติ ๑ เตนทิ ฆนเต นาคเสน ปณณา นตถิตติ ๑ ตัง กิ มณณสิ
มหาราช วาโต ปน กุหิ วสตีติ ๑ น กตถจิ ฆนเตติ ๑ เตนทิ มหาราช นตถิ
วาโตติ ๑ กลโลลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

ปณณาวิเสสปณโห โสฬสโม ๑

ราชา อาท ฆนเต นาคเสน ปณณาติ วา วิณณานนติ วา ฎุตสมิ ชิโวติ
วา อิเม ธมมา นานตถา เจว นานาพยณชนา จ อุทาหุ เอกตถา นานาพยณชนา-
เยวาติ ๑ เถโร อาท วิชานนลกขณั มหาราช วิณณานณั ปชานนลกขณา ปณณา ฎุตสมิ
ชิโว น อุปลพทตติ ๑ ราชา อาท ยทิ ชิโว น อุปลพทติ อถ โก ทิ จกขุณา
รูป ปสสติ โสเตนปิ สททัง สุนาติ ฆาเนนปิ คนธั ฆายติ ชิวิหายปิ รสั สายติ กาเยนปิ
โผฎจพพัง ผุสติ มนสาปิ ธมมัม วิชานาตติ ๑ เถโร อาท ยทิ ชิโว จกขุณา รูป

ปัสสติ ๑ เป ๑ มนสา ฌมม วิชาชาติ โส ชีโว จกขุส อุกขมาฏิตส มหนเตน อากาเสน
 พหิมุโข สฎฺจ ตารกรูป ปสเสยย โสเตสฺปิ อุกขมาฏิตส ฆาเนส อุกขมาฏิตส ชิวหาย
 อุกขมาฏิตาย กาเยปี อุกขมาฏิตे मनेपि अुकखमाฏिते मหนते अากาเสน พหิมุโข
 สฎฺจ ฌมม วิชาเนยยาติ ๑ น หิ ฆนเตติ ๑ เตนหิ มหาราช ภูตสฺมี ชีโว น
 อุปลพุกตตีติ ๑ กลโลสิ ฆนเต นาคเสนาติ ๑

วิญญาณาทีน ี นานตถภาวปณฺโห สตรสโม ๑

เถโร อาท ทุกกร ี มหาราช ภควตา กตฺนติ ๑ กิ ปน ฆนเต นาคเสน
 ภควตา ทุกกร ี กตฺนติ ๑ ทุกกร ี มหาราช ภควตา กต ี อิมส อรูปิน ี จิตฺตเจตสิกาน ี
 ฌมมาน ี เอกการมฺมเณ วตฺตมานาน ี วตฺถาน ี อุกขาต ี อย ี ผลโส อย ี เวทนา อย ี
 สณฺเณ อย ี เจตนา อิท ี จิตฺตฺนติ ๑ อุปม ี กโรตีติ ๑ ยถา มหาราช โกจิตฺเว ปุริโส
 นาวาย มหาสมุทฺท ี อชโณคาเหตุวา หตฺถปฺเณ อุกก ี คเหตุวา ชิวหาย สายิตฺวา ฆาเนย
 อิท ี คจฺกาย อุกก ี อิท ี ยมฺนาย อุกก ี อิท ี สรภฺยา อุกก ี อิท ี อจ ีรวติยา อุกก ี
 อิท ี มหิยา อุกกนติ ๑ ทุกกร ี ฆนเต ฆานาตฺนติ ๑ ตโต ทุกกรตร ี โฆ มหาราช
 ภควตา กต ี อิมส อรูปิน ี จิตฺตเจตสิกาน ี ฌมมาน ี เอกการมฺมเณ วตฺตมานาน ี วตฺถาน ี
 อุกขาต ี อย ี ผลโส อย ี เวทนา อย ี สณฺเณ อย ี เจตนา อิท ี จิตฺตฺนติ ๑ สฎฺจ
 ฆนเตติ อพภโมทามตีติ ๑

อรุปวตถภาวทุกกรปณฺโห อฏฺจาสโม ๑

ฆานาลิ โฆ มหาราช สมฺปตฺติ กา เวลาติ ๑ อาม ฆนเต ฆานามิ สมฺปตฺติ
 เวลา ปจโม ยาโม อติกกนโต มชฺฌิมโย ยาโม วตฺตติ อุกกา ปทีเปยฺยฺนติ ๑ จตฺตาริ
 ปฏากานิ อาณตฺตานิ คมิสฺสนติ ฆนฺชโต ราชเทยฺยาติ ๑ โยนกา เอวมาท ีสุ กลโลสิ
 มหาราช ปณฺชิตโต ภิกฺขุติ ๑ อาม ฆเณ อีทิส อจฺริโย ฆเวยฺย อีทิส จ อนฺเตवास ี
 น จิรสฺเสว ฌมม ฆาเนยยาติ ๑ ตสฺส ปณฺหาเวยฺยากรเณน ตฺฐจ ี ราชา เถร ี นาคเสน ี
 สตรสฺสคฺขนิเกน กมฺพเลน อจฺฉาเหตุวา ฆนเต นาคเสน อชฺชตคฺเค เคเห อฏฺจสตรกต ี
 ปณฺเณเปมิ ย ี กิณฺจ ี อนฺเตปุเร กปฺปิย ี เตน จ ปวาเรมตีติ ๑ เถโร อาท อล ี มหาราช
 ชีวามตีติ ๑ ฆนามิ ฆนเต นาคเสน ชีวสิ อปิจ อตฺตานญจ รกฺษ มมญจ
 รกฺษาหิ ๑ กถญจ รกฺขสิ อตฺตาน ี นาคเสน ี มิลินฺท ี ราชาน ี ปสาเทสิ น กิณฺจ

อลภิตีติ ปรปวาโท อากัจเฉยยาติ เอวํ อตตานํ รกฺขาทิ กถํ มมํ รกฺขสิ
 มิลินฺโท ราชา ปสนฺโน ปสนฺนาการํ น กโรตีติ เอวํ มมํ รกฺขาทิตี ฯ ตถา โหตุ
 มหาราชาติ ฯ เสยฺยถาปิ ฆนฺเต สีโห มิคราชา สุวณฺณปณฺชเร ปกฺขิตฺโต พหิมุไซเยว
 โหติ เอวเมว โข อหํ ฆนฺเต กิณฺจาปิ อการํ อชฺฌาวสามิ พหิมุไซเยว อจฺฉามิ สเจ
 อหํ ฆนฺเต อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพาเชยฺยํ น จิรํ ชีเวยฺยํ พหู เม ปจฺจตฺติกาติ ฯ
 อถ โข आयสฺมา นาคเสนํ มิลินฺทสฺส รณฺโณ ปณฺหํ วิสชฺเชตฺวา อุกฺกจาयाสนา สงฺฆารามํ
 อคมาสิ ฯ อจิริปกฺกนฺเต आयสฺมนฺเต นาคเสนํ มิลินฺทสฺส รณฺโณ เอตทโหสิ ก็ มยา
 ปุจฺฉิตํ ก็ ฆทนฺเตน วิสชฺชิตนฺติ ฯ อถ โข มิลินฺทสฺส รณฺโณ เอตทโหสิ สพฺพํ มยา
 สุปุจฺฉิตํ สพฺพํ ฆทนฺเตน สุวิสชฺชิตนฺติ ฯ आयสฺมโตปิ นาคเสนสฺส สงฺฆรามคตสฺส เอตทโหสิ
 ก็ มิลินฺเทน รณฺณา ปุจฺฉิตํ ก็ มยา วิสชฺชิตนฺติ ฯ อถ โข आयสฺมโต นาคเสนสฺส
 สงฺฆรามคตสฺส เอตทโหสิ สพฺพํ มิลินฺเทน รณฺณา สุปุจฺฉิตํ สพฺพํ มยา
 สุวิสชฺชิตนฺติ ฯ อถ โข आयสฺมา นาคเสนํ ตสฺสา รตฺติยา อจฺเจยน ปุพฺพณฺทสมยํ
 นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย เยน มิลินฺทสฺส รณฺโณ นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
 ปณฺณตฺตาสเน นิสีทิ ฯ อถ โข มิลินฺโท ราชาย เยนายสฺมา นาคเสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา आयสฺมนฺตํ นาคเสนํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน
 โข มิลินฺโท ราชาย आयสฺมนฺตํ นาคเสนํ เอตทโวจ ฆนฺเต นาคเสน มา โข ฆทนฺตสฺส
 เอวํ อโหสิ นาคเสนสฺส มยา ปณฺโห ปุจฺฉิตฺโต เตนฺเว โสมนสฺเสน ตํ รตฺตาวเสสํ วิดีนาเมติ
 เอวํ น ทฏฺจพฺพํ ตสฺส มยหํ ฆนฺเต ตํ รตฺตาวเสสํ เอตทโหสิ ก็ มยา ปุจฺฉิตํ ก็
 ฆทนฺเตน สุวิสชฺชิตนฺติ สพฺพํ มยา ปณฺหํ ปุจฺฉิตํ สพฺพํ ฆทนฺเตน สุวิสชฺชิตนฺติ ฯ
 เถโร อาท มา โข มหาราช ตุมหํ เอตํ อโหสิ มิลินฺทสฺส รณฺโณ ปณฺโห มยา
 วิสชฺชิตฺติ เตนฺเว โสมนสฺเสน ตํ รตฺตาวเสสํ สุปฺติ น เอวํ ทฏฺจพฺพํ ตสฺส มยหํ
 มหาราช รตฺตาวเสสํ เอตํ อโหสิ ก็ มิลินฺเทน รณฺณา ปุจฺฉิตํ ก็ มยา วิสชฺชิตนฺติ
 สพฺพํ มิลินฺเทน รณฺณา ปุจฺฉิตํ สพฺพํ มยา สุวิสชฺชิตนฺติ ฯ อิติห เต อุโก ปณฺทิตา
 อณฺณมณฺณสฺส สุภาสิตํ สุลปิตํ สมนฺนโมทีสุติ ฯ

ทุกฺกรปณฺโห เอกฺกนวิสตีโม ฯ

สตฺตโม วคฺโค ฯ

วิเสสปณฺโท

ราชา อาท ภาเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา มาตุจฉาย มหาปชาปติยา
 โคตมียา นวทุสสยัคํ ทิยมานาย สงฺฆे โคตมิ เทหิ สงฺฆे เต ทินฺเน อหณฺเจว ปุชิตุ
 ภวิสฺสามิ สงฺฆเ จาติ กิณฺนุ โช ภาเต นาคเสน ตถาคโต สงฺฆรัตนโต น ภาริโก น
 ครุโก น ทกฺขิณฺเอยโย ฯ ยํ หิ วตฺถยฺกฺลํ ตาย มาตุจฉาย สยํ วิปิงฺกิตํ สยํ ลุณฺจิตํ
 สยํ วตฺตํ สยํ โปฏฺจํ สยํ กนฺติตํ สยํ วายิตํ วตฺถยฺกฺลํ ทิยมานํ อตฺตโน ทิยมานํ
 ตถาคโต ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทาเปสิ ยหิ ภาเต นาคเสน ตถาคโต สงฺฆรัตนโต อุตฺตริโก อธิโก
 วา วิสิฏฺโฆ วา ภาเวยฺย มยิ ทินฺเน มหปฺพลํ ภวิสฺสตีติ น ตถาคโต มาตุจฉาย
 มหาปชาปติยา ตํ สงฺฆสฺส เทหิติ สงฺฆे ทาเปยฺย ยสฺมา จ โช ภาเต นาคเสน ตถาคโต
 อตฺตานํ น ปตฺตียติ น อุปนียติ ตสฺมา ตถาคโต มาตุจฉาย ตํ สงฺฆสฺส ทาเปสิติ ฯ
 เถโร อาท ภาสิตณฺเจตํ มหาราช ภควตา มาตุจฉาย มหาปชาปติยา โคตมียา สาฏฺกา
 ทิยมานาย สงฺฆे โคตมิ เทหิ สงฺฆे เต ทินฺเน อหณฺเจว ปุชิตุ ภวิสฺสามิ สงฺฆเ
 จาติ ตณฺจ ปน วตฺถยฺกํ อตฺตโน อนุปนียมานํ น อจิตฺติกตาย นน อทกฺขิณฺเอยตาย
 อปิง มหาราช หิตตถาย อนุกมฺปาย อนาคตมทฺธานํ สงฺฆเ มม อจฺจเยน จิตฺติกโต
 ภวิสฺสตีติ วิชฺชมานเวยว कुณฺเ ปตฺติฏฺจํ ชนฺยนฺโตเวยว เวยมาท สงฺฆे โคตมิ เทหิ สงฺฆे
 เต ทินฺเน อหณฺเจว ปุชิตุ ภวิสฺสามิ สงฺฆเ จาติ ฯ ยถา มหาราช ปิตา ธรรมานเวยว
 อมจฺจคณฺโทวาริกอนิฏฺฏจปาริสชฺชานํ มชฺเณ รณฺโวย สนฺติเก ปุตฺตสฺส สํวิชฺชมานเวยว
 ปฏิกิตฺเตติ อธิ จปิตุ อนาคตมทฺธานเวยว ชนฺมชฺเณ ปุชิตุ ภวิสฺสตีติ เวยเมว โช มหาราช
 ตถาคโต หิตตถาย อนุกมฺปาย อนาคตมทฺธานํ สงฺฆเ มม อจฺจเยน จิตฺติกโต ภวิสฺสตีติ
 วิชฺชมานเวยว कुณฺเ ปตฺติฏฺจํ ชนฺยนฺโต เวยมาท สงฺฆे โคตมิ เทหิ สงฺฆे เต ทินฺเน
 อหณฺเจว ปุชิตุ ภวิสฺสามิ สงฺฆเ จาติ ฯ น โช มหาราช ตาวตฺตเกน จ
 สาฏฺกานุปฺปทานมตฺเตน สงฺฆเ ตถาคตา อธิโก วา โหติ วิสิฏฺโฆ วาติ ฯ ยถา มหาราช
 มาตาปิตโร นาม ปุตฺตานํ อจฺจาเทนฺติ ปริมณฺเทนฺติ นฺหาเปนฺติ สมฺพาหนํ เทนฺติ อปี
 นุ โช มหาราช ตาวตฺตเกน อจฺจาทณฺปริมณฺทณฺนฺหาปณฺสมฺพาหนมตฺตเกน ปุตฺโต มาตาปิตุหิ
 อธิโก นาม โหติ วิสิฏฺโฆ วาติ ฯ น หิ ภาเต อกามกรณฺเยํ ภาเต ปุตฺโต

มาตาปิตุณํ ตสฺมา มาตาปิตโร ปุตฺตานํ อจฺฉาตฺนปริมณฺทนนฺหาปนสมฺพาหนํ กโรนฺตีติ ฯ
 เอวเมว โข มหาราช น ตาวตฺตเกน สาฎกานุปฺปทานมตฺตเกน สงฺฆโม ตถาคตา อธิโก
 นาม โหติ วิสิฎฺฐโจ วา ฯ อปิ จ ตถาคโต อกามกรณียํ กโรนฺโต ตาย มาตฺตจฺฉาย
 สงฺฆสฺส สาฎกํ ทาเปสิ ฯ ยถา ปน มหาราช โกจิเทว ปุริโส รมฺโณ อุทยานํ ทเทยฺย
 ตํ มหาราช อุทยานํ ชนสฺส อณฺเวยตรสฺส ฆตฺติกสฺส วา พลตฺถสฺส วา ปุโรหิตสฺส
 วา ทเทยฺย อปิ นฺุ โข โส มหาราช ชโน ตาวตฺตเกน อุทยานปฏิลาภมตฺตเกน รมฺณา
 อธิโก นาม โหติ วิสิฎฺฐโจ วาติ ฯ น หิ ฆนฺเต ราชภตฺติโก ฆนฺเต โส ราชปฺมุชิตฎฺฎาเน
 จปยนฺโต ราชา อุทยานํ เทตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช น ตาวตฺตเกน
 สาฎกานุปฺปทานมตฺตเกน สงฺฆโม ตถาคตา อธิโก นาม โหติ วิสิฎฺฐโจ วา ฯ อปิ จ ตถาคตา
 ปภฺวติ สงฺฆโม พุทฺธปฺมุชิตฎฺฎาเน จปยนฺโต ตถาคโต สงฺฆสฺส สาฎกํ ทาเปสิ ฯ อปิ จ โข
 มหาราช ตถาคตสฺส เอวํ อโหสิ สภาวปฏิปฺมุชนีโย สงฺฆโม มม สนฺติเก น สงฺฆเม ปฏิปฺมุชิสฺสามีติ
 สงฺฆสฺส สาฎกํ ทาเปสิ ฯ น มหาราช ตถาคโต อตฺตโนเยว อติปฺมุชนํ วนฺณเณติ อถ
 โข โย โกจิ ปฺมุชนารโห โหติ เตสํปิ ตถาคโต อติปฺมุชนํ วนฺณเณติ ฯ ภาสิตํ เจตํ
 มหาราช ภาควตา เทวาตีเทเวณ มชฺฌิมนิกาเย วรลญฺจเก ฐมฺมทายาทฐมฺมปริยาเยน
 อปฺปิ จจํ ปฏิปตฺตี ปกิตฺติยมาเนน อสุเยว ปุริโม ภิกฺขุ ปฺมุชชโร ปาสํสโรติติ ฯ นตฺถิ
 มหาราช ภาเวสุ สตฺตนิกาเยสุ โกจิ สตฺโต ตถาคตา อธิโก วา วิสิฎฺฐโจ วา ฯ ตถาคโต
 จ ทกฺขิณฺเวยโย จ อุตฺตโร จ อธิโก จ ฯ ภาสิตํ เจตํ มหาราช สยฺยตฺตนิกาเย วรลญฺจเก
 มานวคามิเกน เทวปุตฺเตน ภาควโต ปุโรโต จตฺวา สเทวมนุสฺสสมชฺเฌ

วิบุโล ราชคหิยานํ

คิริเสฎฺฐโจ ปวฺจจติ

เสโต หิมวตํ เสฎฺฐโจ

อาทิจฺโจ อฆคามินํ

สมฺมุทโททธีนํ เสฎฺฐโจ

นกฺขตฺตานญฺจ จนฺทิมมา

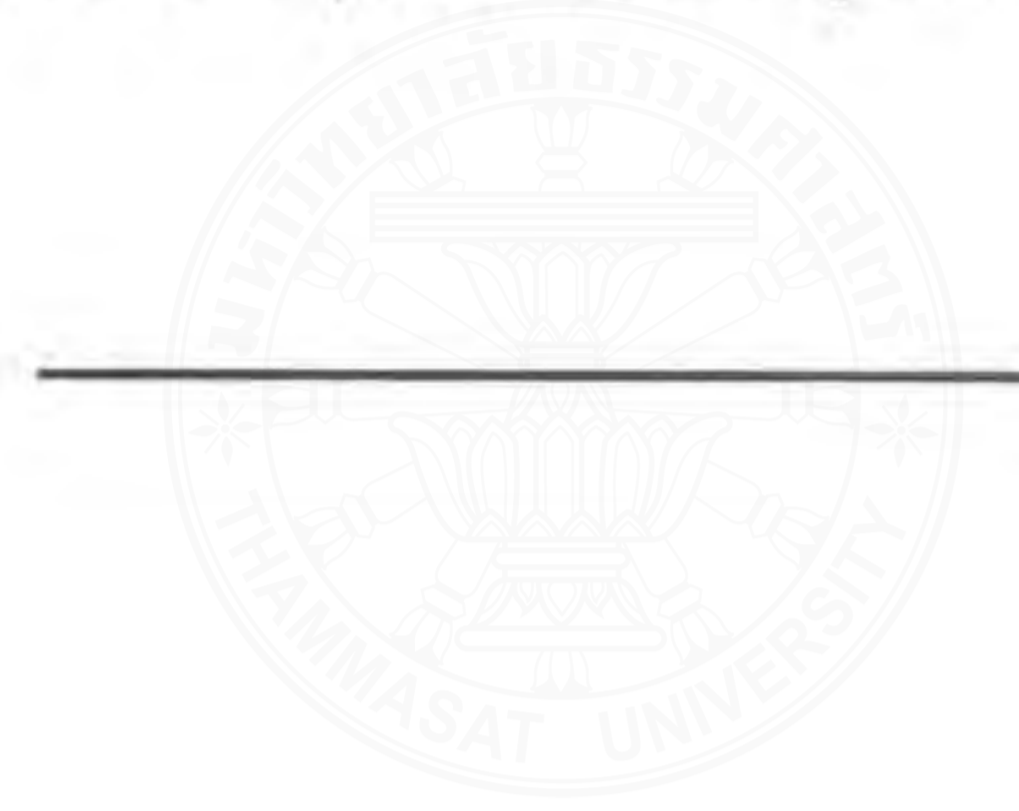
สเทวกสฺส โลกสฺส

พฺพุโร อคฺโค ปวฺจจตีติ ฯ

ตํ โข ปเนตํ มหาราช มานวคามิเกน เทวปุตฺเตน คาถา สงฺคีตา สุกฺกิตา น ทุกฺกิตา
 สุกฺกาสิตา น ทุกฺกาสิตา อณฺุมตา ภาควโต ฯ นนฺุ มหาราช เถเรณ สารีปุตฺเตน
 ฐมฺมเสนาปตินา ภาณิตํ เอโก มนฺปฺปสาเทน สรณฺจโคโต อณฺชลีปณาโม วา อุสฺสาทโต
 วา ตารยิตฺตุนฺติ ฯ มารพฺลวิธัสฺสเกน พุทฺเธน ภาควตา จ ภาณิตํ เทวาตีเทเวณ เอกปฺคฺคโล
 ภิกฺขเว โลเก อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ พุทฺชนหิตาย พุทฺชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย

ทิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ ฯ กตโม เอกบุคฺคโล ฯ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
อัย โข ภิกฺขเว เอกบุคฺคโล ฯ เป ฯ เทวมนุสฺसानนฺติ ฯ สาธุ ภาณเต นาคเสน เอวเมตํ
สมปฏฺิจฺฉามิตฺติ ฯ

โคตมวตฺถทานปณฺโท ฯ

เมณฑการมฤกธา

อด โข อายสฺมา นาคเสโน ปุณ นีวตติ สงฆารามํ ฯ

ภสฺสปเวที เวตณฺที	อดิพฺพุทฺธิ วิจกฺขโน
มิลินฺโท ฌาณภทฺทาย	นาคเสนํ อุปาคมิ
วสนฺโต ตสฺส ฉายาย	ปริปุจฺจนฺโต ปุณฺปนฺ
ปภินฺนพฺพุทฺธิ หุตฺวาน	โสปี อาสี ติปิฏกํ
นวงคํ อนุมชฺชนฺโต	รตฺติภาเค รโห
อทฺทส เมณฑเก ปณฺเห	ทฺุณฺนิเวฏฺเฐ ทฺุณฺคฺคเห
ปริยายภาสิตํ อดฺธิ	อดถํ สนฺธาย ภาสิตํ
สภาวภาสิตํ อดฺธิ	ธมฺมราชสฺส สาสเน
เตสํ อดถํ อนุญฺฉาย	เมณฑกํ ชินฺเทสิตํ
อนาคตมฺหิ อทฺธานเ	วิคฺคโห ตตฺถ เหสฺสติ
หนท กถํ ปสาเทตฺวา	เฉทาเปสฺสามิ เมณฑเก
ตสฺส นิตฺติฏฺจมคฺเคน	ทีปยิสฺสนฺติ อนาคเตติ ฯ

อด โข มิลินฺโท ราชา อุฏฺฐิตฺเต อรุणे ปภาตฺาย รตฺติยา รชนิยา วิทิวตฺตฺาย
 อุฏฺฐิตฺตฺาย สตฺตฺรลฺลिया สฺุพฺพุทฺเธสฺสุ ปกฺขีคเณสฺสุ อปฺลินฺเทสฺสุ มิคฺปกฺขีคเณสฺสุ ทิวากเร วิชิตฺมาเน
 ปริปุณฺณเณหิ ตฺุริเยหิ ปริปุณฺณเณหิ นฺหาปนสมฺพาทฺเณหิ อุฏฺฐิตฺเตหิ มุขมงฺคฺลิกเณหิ สฺุยฺยมาเนหิ
 คีเตหิ อาหนนฺเตหิ อาลมฺพรมฺุรชปณฺทเวหิ วชฺชนฺเตหิ จมฺมวณฺทเวหิ อุปสนฺเตหิ สงฺเขหิ
 รสฺसानเหิ วชฺชนฺเตหิ โคมุเขหิ ปมฺุทิตปมฺุทิตโต หฏฺฐปหฺฏฺฐโจ สีสฺนหาโต อปคตฺสฺุคฺคณฺธ-
 มาลาเมถฺนธมฺโม สิรฺลสิ วรรณชฺลิกํ กตฺวา อตีตฺนาคตฺปจฺจุปฺปนฺเน สมฺมาสมฺพุทฺเธ
 อนุสฺสริตฺวา อุฏฺฐ วตฺตปทานิ สมฺมาทฺยิ อีโต เม อนาคตฺานิ สตฺต ทิวสานิ อุฏฺฐ คุณฺยานิ
 สมฺมาทฺยิตฺวา ตโป จริตฺพุโพ ภวิสฺสติ โส อหํ จินฺณตโป สมฺมานอจฺริยํ อารายิตฺวา
 เมณฑกปณฺเห ปุจฺฉิสฺสามีติ ฯ อด โข มิลินฺโท ราชา อปฺนยิตฺวา ปกตฺิกทฺุสฺสยฺุคํ อภฺรณานิ
 โอมุญฺจิตฺวา นิवासยิตฺวา กาสายํ มุทฺธิกาวตฺิสีสํ สีสฺเส ปฏฺิมุญฺจิตฺวา มุณีภาวํ อุปคฺนฺตฺวา

อฏฺจ कुณานิ สฺมาทฺยิ ฯ อิมฺหิ สตฺตฺหิ ทิวเสหิ น รณฺณา อตฺถโ อญฺสาสิตฺทโพ
 น ราคุปฺสณฺหิตํ จิตฺตํ อฺปปาทฺเตตฺทพฺพํ น กสฺสจฺจิ ปฺรสฺส โกโธ กรณฺเอยิ น โมหวเสน
 จริตฺทพฺพํ ทาสีเปตกภริยปฺริปาเล นีวาทวฺตฺตนา ภวิทฺทพฺพํ กายิกววจสิกํ อญฺรกฺขิตฺทพฺพํ ฉปิ
 อายตฺนानิ นีรวเสสโต รกฺขิตฺทพฺพานิ เมตฺตภาวนาย มานสํ ปกฺขิปิตฺทพฺพํ อิติ อิมานิ
 อฏฺจคุณานิ สฺมาทฺยิตฺวา เตสฺสเยว อฏฺจคุณฺสฺ มานสํ ปกฺขิปิตฺวา น พหิ นีหริตฺวา สตฺตาทํ
 วีตฺตินาเมตฺวา ปภาตาย รตฺตียา อฏฺจมฺยํ นียาเต ปเคว ปาตฺราสํ กตฺวา โอกฺขิตฺตจกฺขุ
 มิตภาณิ สฺสณฺจิตฺเตน อิริยาปเถน อวิกฺขิตฺเตน ปทฺฏเจเน มานเสน อุกฺคเคน วิปฺสนฺเนน
 เถรํ นาคเสนํ อฺปสงฺกมิตฺวา สิริสา อภิวาทฺเตว จิตฺโกว อิทฺมโวจ อตฺถิ เม ภนฺเต
 นาคเสน โกจฺ อตฺถโ ตยา สทฺธิ ปฏฺมฺนตฺยิตฺทโพ ตตฺถ น อณฺโณ โกจฺ ตตฺถิโย อิจฺฉิตฺทโพ
 สฺสณฺโณกาเส ปวีวิตฺเต อรณฺเณ อฏฺจจฺเคหิ อฺเปเต สมนฺสาร์อุเป ปณฺโห ปุจฺฉิตฺทโพ ภวิสฺสนฺติ
 ตตฺถ เม น คฺยหํ กตฺตพฺพํ น รหสฺสํ รหสฺสํปิ สฺนิตฺตํ มนฺตนิยานญจ มนฺตเน
 อฺปกเต อฺปมายปิ โส อตฺถโ อฺปปฺริกฺขิตฺทโพ ภวติ ฯ ยถา ก็ วีย ยถา นาม ภนฺเต
 นาคเสน มหาปจฺวี นิกฺเขปํ อรหฺติ นิกฺขิปิตฺตํ นิกฺเขเป อฺปกเต เอวเมว โช ภนฺเต
 นาคเสน อรหามฺหิ รหสฺสํปิ สฺนิตฺตํ มนฺตนิยานญจ มนฺตเน อฺปกเตติ ฯ ปาโธว
 ปาตฺราสณฺจ กตฺวา ครุณา สทฺ เอกโต ปวนํ ปวีสิตฺวา ราชา อิทฺมโวจ ภนฺเต นาคเสน
 อธิ ปฺริเสน มนฺติตฺกामเณ อฏฺจ ปฺริวชฺชเนยานิ จานานิ ภวนฺติ น เตสฺ จาเนสฺ วิณฺญ
 ปฺริโส อพฺภนฺตฺริโกปิ สนฺโต อตฺถํ มนฺเตติ มนฺตีโตปิ ตตฺถ อตฺถโ ปฺริปตฺติ น
 สมนฺภวติ ฯ กตฺมานิ อฏฺจ ฯ วิสมํ จานํ ปฺริวชฺชเนยํ สภยํ ปฺริวชฺชเนยํ อติวาทิ ปฺริวชฺชเนย
 ปฏฺิจฺจนนํ ปฺริวชฺชเนยํ เทวฏฺจจฺจานํ ปฺริวชฺชเนยํ ปนฺโถ ปฺริวชฺชเนยํ สงฺกโม ปฺริวชฺชเนย
 อุกฺกตฺติตฺถํ ปฺริวชฺชเนยํ อิมานิ อฏฺจจฺจจฺจานานิ ปฺริวชฺชเนยานีติ ฯ เถโร อาท โก โทโส
 วิสเม จาเน สภเย อติวาทเต ปฏฺิจฺจนเน เทวฏฺจจฺจานเ ปนฺเถ สงฺกเม อุกฺกตฺติตฺถติ ฯ
 วิสเม ภนฺเต นาคเสน มนฺตีโต อตฺถโ วิกิริติ ปคฺขรฺติ วิพฺภมฺติ น สมนฺภวติ ฯ
 สภเย มานสํ สนฺตสฺติ สนฺตสฺสีโต น สมนฺมา อตฺถํ สมนฺุปฺสฺสติ ฯ อติวาทเต สทฺโท
 อวิฏฺโธ โหติ ฯ ปฏฺิจฺจนเน อฺปสฺสฺตี ติฏฺจฺนฺติ ฯ เทวฏฺจจฺจานเ มนฺตีโต อตฺถโ ครุกํ
 ปฺริณฺมฺติ ฯ ปนฺเถ มนฺตีโต อตฺถโ ตฺจฺจโก ภวติ ฯ สงฺกเม จลาจโล ภวติ ฯ อุกฺกตฺติตฺถ
 ปากโฏเยว ภวติ ฯ ภวติห

วิสมํ สภยํ อติวาทิ

ปฏฺิจฺจนนํ เทวณิสฺสิตํ

ปนฺโถ จ สงฺกโม ติตฺถโ

อฏฺจเจเต ปฺริวชฺชยาติ ฯ

มนตสฺส ปรีวชชียญฺจานานิ อฏฺจ ๑ ฆนฺเต นาคเสน อฏฺจ ปุคฺคลา มนฺตํ มนฺตियมานา
 มนฺติตํ อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ กตเม อฏฺจ ๑ รากจรีโต ปุคฺคโล โทสจรีโต ปุคฺคโล
 โมหจรีโต ปุคฺคโล มานจรีโต ลุฑฺโธ อลฺโส เอกจินฺติโต พาโลติ ๑ เถโร อาห เตสํ
 โก โทโสติ ๑ ราชา อาห รากจรีโต ฆนฺเต นาคเสน ปุคฺคโล รากวเสน มนฺตํ มนฺตियมาโน
 มนฺติตํ อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ โทสจรีโต โทสวเสน โมหจรีโต โมหวเสน มานจรีโต มานวเสน
 มนฺตํ มนฺตियมาโน มนฺติตํ อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ ลุฑฺโธ โลภวเสน มนฺตํ มนฺตियมาโน
 มนฺติตํ อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ อลฺโส อายุหนฺตเสนาเย อลฺสตาย มนฺตํ มนฺตियมาโน มนฺติตํ
 อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ เอกจินฺติโต เอกจินฺติตาย มานียา สงฺคติตาย มนฺตํ มนฺตियมาโน
 มนฺติตํ อตฺถํ พยาปาเทติ ๑ พาโล ปญฺญาเวกฺขลฺลตาย มนฺตํ มนฺตियมาโน มนฺติตํ อตฺถํ
 พยาปาเทติ ๑ ภาวติ

ราโค โทโส จ โมโห จ   มาโน ลุฑฺโธ จ อาลโส
 เอกจินฺติโต จ พาโล   เอเต อตฺถํ วินาสยาติ ๑

มนฺตินํ วินาสกปุคฺคลา อฏฺจ ๑ ฆนฺเต นาคเสน นว อิมํ ปุคฺคลา มนฺติตํ คฺยหํ
 วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ กตเม นว ๑ รากจรีโต โทสจรีโต โมหจรีโต ภิรุโก อามิสฺสรุ
 อิตฺถิ โสณฺทึ ปณฺทโก ทารโกติ ๑ เถโร อาห เตสํ โก โทโสติ ๑ รตฺโต รากวเสน
 มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ ทฏฺโฏจ โทสวเสน มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑
 มุฬฺโห โมหวเสน มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ ภิรุโก ภยวเสน มนฺติตํ คฺยหํ
 วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ อามิสฺสรุ อามิสานุปฺปาทเนน มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑
 อิตฺถิ ปญฺญาเย อิตฺตรตาย มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ โสณฺทิกโก สุราโลลตาย
 มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ ปณฺทโก สินฺทวสิกตาย อติกฺกนฺติตาย มนฺติตํ คฺยหํ
 วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ ทารโก วิปลตาย มนฺติตํ คฺยหํ วิวฺรตฺติ น ธาเรติ ๑ ภาวติ

ราโค โทโส จ โมโห จ   ภิรุโก อามิสฺสรุ จ
 อิตฺถิ โสณฺทึ จ ปณฺทโก   นวโม ภาวติ ทารโก

เอเต นว คฺยหํ วิวฺรตฺติ ๑

เอเต โช จ ปุคฺคลา โลเก   อิตฺธา เจว ลามกา
 เอเตหิ มนฺติตํ คฺยหํ   ชิปฺปิ ภาวติ ปากฺกนฺตฺติ ๑

คุษมนตธัสกา นว ปุคคลา ๑ ฆนเต นาคเสน อฏฺฐหิ ๑ การณหิ พุทฺธิ น
 ปริณมตี ปริปากํ คจฺฉตี ๑ กตเมหิ อฏฺฐหิ ๑ วยปริณามเน พุทฺธิ น ปริณมตี
 ปริปากํ คจฺฉตี ๑ ปริปุจฺฉาย ปริณามเน พุทฺธิ น ปริณมตี ปริปากํ คจฺฉตี ๑
 ติตถาวาเสน พุทฺธิ น ปริณมตี ปริปากํ คจฺฉตี ๑ โยนิโสมนสิกาเรน ๑ สากจฺฉาย ๑
 เสนหุปวาเสน ๑ ปฏฺฐิรูปเทสวาเสน พุทฺธิ น ปริณมตี ปริปากํ คจฺฉตี ๑ ภาวติห

วเยน ยสปริปุจฺฉา

ติตถาวาเสน โยนิโส

สากจฺฉาเสนหุปวาเสน

ปฏฺฐิรูปวสตาย วา

เอตานิ อฏฺฐ องฺคานิ

พุทฺธิวิสทการณา

เย เอเต อุปเสวนฺติ

เตสํ พุทฺธิ ปภิชชตีติ ๑

ปณฺณปาฏฺฐิลาภสฺส อฏฺฐ การณานิ ๑ ฆนเต นาคเสน อัย ภูมิภาโค อฏฺฐจฺฉ-
 สมุปากโต ๑ อหฺมจ โลกเ พรโม มนฺตสหาโย คุหํ สฺรฺกฺขิตโต ยาว อัย โลก จริสฺสติ
 ยาวาหํ ชีวิสฺสามิ ตาว คุหํ อนฺรฺกฺขิสฺสามิ ๑ อฏฺฐหิเมหิ การณหิ พุทฺธิ ปริณามํ
 คตา ทูลฺลโก เอตฺรหิ มาทิสฺส อนฺเตवासี สมฺมาปฏิปนฺโน ยานิ จ อจฺริยสฺส ปณฺจวิสตี
 อจฺริยคฺคณานิ เตหิ คฺคณหิ อจฺริเยน สมฺมาปฏิปชฺชิตพฺพานิ ๑ กตมานิ ปณฺจวิสตี
 อจฺริยสฺส อจฺริยคฺคณานิ ๑ อธิ ฆนเต อจฺริเยน อนฺเตवालิกมฺหิ สตตํ สมิตฺธํ อารกฺโข
 อฺปฏฺฐเบตพฺโพ ๑ เสวนาเสวนํ ชานิตพฺพํ ๑ ปมตฺตาปมตตํ ชานิตพฺพํ ๑ เสโยโยวกาโส
 ชานิตพฺโพ ๑ คิลานํ ชานิตพฺโพ ๑ โภชนียํ ลทฺธาลทฺธํ ชานิตพฺพํ ๑ วิเสโส
 ชานิตพฺโพ ๑ ปตฺตภตตํ สฺวิภชฺชิตพฺพํ ๑ อสฺสาเสตพฺโพ มา ภายิ อตฺถเ เต
 อภิกฺกมตีติ ๑ อิมินา ปุคฺคเลน ปฏฺฐิรตีติ ปฏฺฐิจาโร ชานิตพฺโพ ๑ คามฺมุปจาโร
 ชานิตพฺโพ ๑ วิหารูปจาโร ชานิตพฺโพ ๑ น เตน หาสฺสทโว กาทพฺโพ ๑ โทสํ ทิสฺวา
 อธิวาเสตพฺพํ ๑ สกฺกจฺจํ การินา ภวิตพฺพํ ๑ อวชณฺทํ การินา ภวิตพฺพํ ๑ อรหฺสฺสํ
 การินา ภวิตพฺพํ ๑ นีรวเสสํ การินา ภวิตพฺพํ ๑ ชเนมิ อิมํ สิปฺเปสฺสติ ชนกจิตฺตํ
 อฺปฏฺฐเบตพฺพํ ๑ กถํ อัย น ปริหาเยยฺยาตี วุทฺธมฺจิตตํ อฺปฏฺฐเบตพฺพํ ๑ เมตฺตจิตฺตํ
 อฺปฏฺฐเบตพฺพํ ๑ อาปทาสฺ น วิชชิตพฺพํ ๑ กิริยา น ปมชฺชิตพฺพา ๑ ชลิตเ ธมฺเมน
 ปคฺคเหตุพฺพนฺติ ๑ อิมานิ ปณฺจวิสตี อจฺริยสฺสาจฺริยคฺคณานิ ๑ เตหิ คฺคณหิ มยิ
 สมฺมาปฏิปชฺชสฺส ทูลฺลโก เอตฺรหิ มาทิสฺส อนฺเตवासี สฺสโย เม ฆนเต มหนฺโต อุปฺปนฺโน
 อตฺถิ เมณฺทกปณฺโห ชินเทสิโต อนาคเต อทฺธานเ ตตฺถ วิคฺคโห อฺปฺปชฺชิสฺสติ ๑ ปรวาทิหิ

กถิตโต จ อัจฉริโย ชานนโต ภวิสสติ วสัธาริโน อตโถ จ สุวิทโต ภวิสสติ คณจ
 จ ปณโห ตุมปิโต ภวิสสติ อนาคเต อทธานเ ตยา สทิสโส ภิกขุ ทูลลโก ภวิสสติ
 เตสุ เม ปณฺหเสสุ จกขุ เทหิ ปรปฺปวาทานํ นิคฺคหายาติ ฯ

เถโร สารฐติ สมฺปฏิจฺฉิตฺวา ทส อฺปาสกคฺคณานิ ปรึทึเปสิ ฯ ทส อิมานิ
 โช มหาราช อฺปาสกสฺส อฺปาสกคฺคณานิ กตฺมานิ ทส คฺคณานิ ฯ อิธ มหาราช
 อฺปาสโก ภิกขุสงฺฆเมหิ สมานสุขทุกฺโข โหติ ฯ กายิกวาจสิกฺขยฺสฺส สฺรฺกขิตฺโต โหติ ฯ
 ธมฺมาธิปเตยฺยโยว โหติ ฯ ยถากามํ สํวิภาครโตว โหติ ฯ ชินสาสนํ ชานิตฺตฺยจ
 วายมตี ฯ สมฺมาทิฏฺฐิโกว โหติ ฯ อปคตโกตฺตฺหยมงฺคฺลิกอว โหติ ฯ ชีวิตเหตุปิ อณฺเฏ
 สตถารํ น อุตฺทิสฺสตี ฯ สมคฺคคาราโมโหติ สมคฺครโต อนฺนุยุชฺชนโก โหติ ฯ น กุหนวเสน
 สาสเนจฺรตี พุทฺธธมฺมสงฺฆํ สรณงฺคโตว โหติ ฯ อิมานิ โช มหาราช ทส อฺปาสกสฺส
 อฺปาสกคฺคณานิ ตานิ สพฺพานิ คฺคณานิ ตยิ สํวิชฺชนตี ฯ ตนฺเต ยุตฺตยจ ปตฺตยจ
 อนฺนุจฉวิกฺกยจ ปฏฺฐิรูปยจ ยํ ตวํ ชินสาสนปรึทานํ ทิสฺวา อภิวุฑฺฒี อิจฺฉสิ ฯ กโรมิ
 เต โอยาสํ ปุจฺฉ มํ ตวํ ยถาสุชฺชนตี ฯ

เมณฑการมุกกถา นิฏฺฐิตา ฯ

ประมวคโค

อถ โข มลินทสฺส รณโณ เอตทโหสิ กตาวกาโส โขมฺหิ อายสมตนา
 นาคเสนนาติ ฯ นิปตติวา ครุสฺส ปาทะ สิริสึ อณฺชสิ กตฺวา เอตทโวจ ฆนฺเต นาคเสน
 อิมะ ติตฺถิยา เอวํ ฆณฺนติ ยถิ พุทฺโธ ปุชฺชํ สาทิยติ น ปรินิพฺพุโต พุทฺโธ สํยฺตโต
 โลเกน อนฺโตคฺธิโก โลกสาธาโรณํ ตสฺส กโต อธิกาโร อวชฺโณ ฆาติ สพลฺโล ยถิ ปรินิพฺพุโต
 วิสํยฺตโต โลเกน วิสญฺุจ สพฺพภเวหิ ตสฺส ปุชฺชา น อุปฺปชฺชติ ปรินิพฺพุโต น กิณฺจ
 สาทิยติ อสาทิยนฺตสฺส พุทฺธสฺส กโต อธิกาโร วชฺโณ ฆาติ อพลฺโลติ ฯ อยํ อุภโต
 โภกฺกโก ปณฺโห เนโส วิสโย อปฺปตฺตมานสาณํ เอโส วิสโย มหนฺตาทนํ ฆินฺทถ ฆนฺเต
 ทิฏฺฐิชาลํ เอกํเสน ฆาณนฺิโย ตว เอโส ปณฺโห อนฺุปฺปตฺโต อนาคตาทนํ ชินฺปฺตาทนํ จกฺขุ
 เทหิ ปรวาทาทนํ นิคฺคทายาติ ฯ เถโร อาท ปรินิพฺพุโต มหาราช ตถาคโต น จ
 ตถาคโต ปุชฺชํ สาทิยติ โพธิยาเยว มฺุเล ตถาคตสฺส สาทิยนา ปหิณา กิ ปน อนฺุปาทิสเสสาย
 นิพฺพานธาตฺฐยา ปรินิพฺพุตสฺส ฆควโต ฯ ฆาสิตํ เจตํ มหาราช เถเรน สาริปฺพุเตน
 ธมฺมเสนาปตินาปิ

ปุชิตา อสมสมา

สเทว มานุเสหิ เต

น สาทิยนฺติ สกฺกาเร

พุทฺธานํ เอส ธมฺมตาติ ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ปุตฺโต วา ปิตฺุโน วณฺณํ ฆาสติ ปิตา วา ปุตฺตสฺส วณฺณํ
 ฆาสติ น เจตํ ฆารณํ ปรวาทาทนํ นิคฺคทาย ปสาทปกาสโน นามะโส อิงฆ ตว
 ตตฺถ ฆารณํ สพฺพํ พุริหิ สกฺวาทสฺส ปติฏฺฐาปนาย ทิฏฺฐิชาลํ วินิเวฏฺฐนทายาติ ฯ เถโร
 อาท ปรินิพฺพุโต โข มหาราช ตถาคโต น จ ตถาคโต ปุชฺชํ สาทิยติ อสาทิยนฺตสฺส
 คถาคตสฺส เทวมนุสฺสา ปรินิพฺพุตสฺส ธาตฺฐรตนํ วตฺถุํ กริตฺวา ตถาคตสฺส ฆาณ-
 รตนารมฺมณน สมนฺาปฏิปตฺตี เสวนตา ติสฺโส สมนฺปตฺติโย ปฏฺฐิฆณฺติ อุปมายปิ โส อตฺโถ
 อุปฺปริกฺขิตพฺโพ ฆาติ ฯ ยถา กิ วีย ยถา มหาราช มหติ มหาอคฺคิชนฺุโร ปชฺชลิตฺวา
 นิพฺพายติ อปิ นุ โข โส มหาราช มหาอคฺคิชนฺุโร สาทิยติ ตินฺนภฺภูจฺอุปาทานนฺติ ฯ

ราชานา อาน ชลมานปี โส ภาเน มหตี มหาอคคิชนโธ ตินกฏจอุปาทานนตี น สาทียตี
 ก็ ปรีนัพพุโต วุปลนโต อเจตนา สาทียตีตี ๑ ตลมี ปน มหาราช อคคิมตี อุปрте
 วุปลนเต โลโก อคคินา สุณโณ โหตี เย เต ปน มหาราช มนุสสา อคคิกามา นีราสา
 โหนตีตี ๑ น หิ ภาเน กฏจ ภาเน อคคิสส อุปาทาย วตถุ โหตี เย เกจि มนุสสา
 อคคิกามา เต อตตโน งามพลเนน วีริเยน ปจจตตปรีสกาเรน กฏจ มนุถยิตวา อคคิ
 นัพตตยิตวา เตน อคคินา อคคิกกรณียานี กโรนตีตี ๑ เตนหิ มหาราช ติตถียาน
 วจัน มิจฉา ภาตี อสาทียนตสส กโต อธิกาโร วชโณ ภาตี อพลลตี ยถา มหาราช
 มหตี มหาอคคิชนโธ ปชชลตี เอวเมว ตถาคโตปี ทลสทลลียา โลกธาดุย ฑุฑธร์ลียา
 ปชชลตี ๑ ยถา มหาราช มหตี มหาอคคิชนโธ ปชชลิตวา นัพพายตี เอวเมว
 ตถาคโตปี ทลสทลลียา โลกธาดุย ฑุฑธร์ลียา ปชชลิตวา อนุปาทิสเสสาย นัพพานธาดุยา
 ปรีนัพพุโต ๑ ยถา มหาราช ปรีนัพพุโต อคคิ ตินกฏจอุปาทาน น สาทียตี เอวเมว
 โช โลกहितสส สาทียนา ปทีนา อุปสนตา ๑ ยถา มหาราช มนุสสา นัพพุตสส อคคิสส
 อนุปาทานสส อตตโน งามพลวีริเยน ปจจตตปรีสกาเรน กฏจ มนุถยิตวา อคคิ
 นัพตตยิตวา เตน อคคินา อคคิกกรณียานี กโรนตี เอวเมว เทวมนุสสา ตถาคตสส
 ปรีนัพพุตสส อสาทียนตสส ธาดูรตณ วตถุ กริตวา ตถาคตสส ฅาณรตนาอมมณน
 สมมาปฏิปัตตี เสวนตา ติสโส สมปตตีโย ปฏิลภนตี ๑ อมินา มหาราช การณน
 ตถาคตสส ปรีนัพพุตสส อสาทียนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ ภาตี สพลลตี ๑ อปรมปี
 มหาราช อุตตรี การณ สุนเณหิ ยหิ การณน เต วิมตี น สมมติ เยน มหาราช
 การณน ตถาคตสส ปรีนัพพุตสส อสาทียนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ ภาตี สพล
 ยถา มหาราช มหตี มหาวาโต วายิตวา อปรมตี อปี นุ โช โส มหาราช อปรโต
 วาโต สาทียตี ปุน นัพพตตاپนนตี ๑ หิ ภาเน นตถิ อุปرتสส อาโกโค วา
 มนลิกาโร วา ปุน นัพพตตاپนาย ต กิการณ อเจตนาเหตุตี ๑ อปี นุ ตสส มหาราช
 อุปرتสส วาตสส วาโตตี สมณณา อุปฉิขตีตี ๑ น หิ ภาเน เย เกจि มนุสสา
 อุนหาภิตตตา ปรีพาทปีพิตา เต ตาลปนณน วา วิรูปเนน วา อตตโน งามพลวีริเยน
 ปจจตตปรีสกาเรน ต นัพตตยิตวา เตน วาเตน อุนห นัพพาเปนตี ปรีพาท
 วินเทนตีตี ๑ เตนหิ มหาราช ติตถียาน วจัน มิจฉา ภาตี ปรีนัพพุตสส ตถาคตสส
 อสาทียนตสส กโต อธิกาโร วชโณ ภาตี อพลลตี ๑ ยถา มหาราช มหตี มหาวาโต
 วายี เอว ตถาคโตปี ทลสทลลียา โลกธาดุย สิตลมธูรสนตสซุขุมเมตตวาเตน อุปวายี ๑

ยถา มหาราช มหติ มหาวาโต วายิตวา อุปรมติ เอวํ ตถาคโตปิ ทสสทสสุลลยา โลกธาดุยกํ
 สิตลมธฺรสนฺตสฺซุขุมเมตตวาเตน อุปรวายิตวา อนุปาทิสเสสาย นิพพานธาดุยา ปรีนิพฺพุโต ฯ
 ยถา มหาราช อุปรโต ปุณฺ นินฺพตฺตปาปนํ น สาทียติ เอวํ โลกहितสฺส สาทียนา
 อุปสนฺตา ฯ ยถา เต มนุสฺสา อุณฺหาภิตตฺตา ปรีพาทปีพิตา เอวํ เทวมนุสฺสา
 ติวริคคิสนฺตาปรีพาทปีพิตา ฯ ยถา ตาลปตฺตตณฺจ วิธฺฐปนณฺจ วาตสฺส นินฺพตฺตติยา ปจฺจยา
 โทหนฺติ เอวํ ตถาคตสฺส ธาตุรตฺนณฺจ ฅาณรตฺนณฺจ ปจฺจยา โทหนฺติ ติสฺสนนฺํ สมฺปตฺตีนํ
 ปฏฺฐิลาภาย ฯ พุทฺเธ ธรรมานเ สนฺเต ปุชฺชาวิเสเส ปรีนิพฺพุเต วา โย โภจํ นโร จ
 สทฺธาย กโต โส สตฺเตสฺส ปโมทยนฺโต โทติ ติวริลลิริยา ปตฺถเนตฺตา ยถากาเม
 สมฺมิตฺธิปฺปตฺตา ฯ ยถา มนุสฺสา อุณฺหาภิตตฺตา ปรีพาทปีพิตา ตาลปตฺเตน วา วิธฺฐปนเ
 วาตํ นินฺพตฺตติยิตวา อุณฺหํ นินฺพทาเปเนติ ปรีพาทํ วิโนเทนฺติ เอวํ เทวมนุสฺสา ตถาคตสฺส
 ปรีนิพฺพุตสฺส อสาทียนฺตสฺส ธาตุรตฺนณฺจ ฅาณรตฺนณฺจ ปุชฺชิตฺวา กุสลํ นินฺพตฺตติยิตวา
 เตน กุสเลน ติวริคคิสนฺตาปรีพาทํ ปรีนิพฺพทาเปเนติ ฐปฺสเมเนติ อิมินาปิ มหาราช การณเ
 ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพุตสฺส อสาทียนฺตสฺส กโต อธิกาโร อวชฺโฌ ภาวติ สฬโลติ ฯ
 ฃนฺเต นาคเสน อติพฺพุปรียายกถํ กเถสิ สมฺนฺตา ชปฺปิเตน ทิ ฅาณวโตเยว อตฺถตณฺจ
 วเทหิตฺติ ฯ อปรํปิ มหาราช อุตฺตริ การณํ สุโณทฺติ ปรปฺปวาทานํ นิคฺคทาย ยถา มหาราช
 เอโก ปุริโส เภริ อาโกฏฺเณโต สทฺทํ นินฺพตฺเตติ โย เภริสทฺโท ปุริเสน
 นินฺพตฺตติโต โส สทฺโท อนุตฺตรธายติ อปิ นุ ชโย โส มหาราช สทฺโท สาทียติ ปุณฺ
 นินฺพตฺตปาปนนฺติ ฯ น ทิ ฃนฺเต อนุตฺตรทิตโต โส สทฺโท นตฺถิ ตสฺส ปุณฺ อุปฺปาทาย
 อาโกโค วา มนฺสิกาโร วา สกึ นินฺพตฺเต เภริสทฺเท อนุตฺตรทิตเต เภริสทฺโท สมฺจฺฉินฺโน
 โทติ ฯ เภริ ปน ฃนฺเต ปจฺจโย โทติ สทฺทสฺส นินฺพตฺตติยา ปุริโส จ ปจฺจเย สติ
 อตฺตรเชน วายาเมน เภริ อาโกฏฺเณตฺวา เภริสทฺทํ นินฺพตฺเตตฺติติ ฯ เอวเมว ชโย มหาราช
 ภควา สึลลสมฺมิตฺธิปณฺณวาวิมุตฺตติวิมุตฺตติฅาณทสฺสนปรีภาวิตํ ธาตุรตฺนณฺจ ฃมฺมณฺจ วินยณฺจ
 อนุสนฺธวํ สตฺถารํ จปยิตฺวา อนุปาทิสเสสาย นิพพานธาดุยา ปรีนิพฺพุโต น จ ภควติ
 ปรีนิพฺพุเต สมฺปตฺติปฏฺฐิลาโภ สมฺจฺฉินฺโน ภาวติ ภาวทฺทชฺชปรีปีพิตา สตฺตา ธาตุรตฺนณฺจ
 ฃมฺมรตฺนณฺจ วินยรตฺนณฺจ อนุสนฺธิ จ ปจฺจยํ กริตฺวา สมฺปตฺติกาเม สมฺปตฺติโย นินฺพตฺเตเนติ
 เภริโต วีย เภริสทฺทนฺติ ฯ ยทิ มหาราช วิชฺชมานาย เภริยา วิชฺชมานเ อาโกฏฺเเก
 เภริปจฺจเยน อาโกฏฺเกา อปรापรี สทฺทํ นินฺพตฺเตเนติ เตเนทฺติ ธาตุรตฺเนปิ วิชฺชมานเ
 วิชฺชมานาย อนุสนฺธิยา ธาตุรตฺนํ อนุสนฺธิยา ปจฺจยํ กริตฺวา สมฺปตฺติกาเม สมฺปตฺติโย

ปฏิลภนติ ๑ อิมินา มหาราช การณน ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺส กโต
 อธิกาโร อวชฺโฌ ภวติ สพลฺลิตติ ๑ กถิตถเจตํ มหาราช ภควตา อนาคตมทฺธานํ ภณิตถจ
 อากิขิตถจ ลียา โช ปนํนท ตุมหากํ เอวมสฺส อตฺตสตถุกํ ปาวจณํ นตฺถิ โน
 สตถาติ ๑ น โช ปเนตํ อานนท เอวํ ทฏฺจพฺพํ โย โว อานนท มยา ธมฺโม
 จ วินโย จ เทลฺลิตฺโต ปณฺณตฺโต โส โว มมจฺเจยน สตถาติ ๑ ตสฺมา ทิ ตถาคตสฺส
 ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺส กโต อธิกาโร วชฺโฌ ภวติ อพลฺลิตติ เตลฺลํ ติตฺถิยานํ วจณํ
 มิจฺฉา อฏฺฐํ อวิตถํ อสนตํ อลิกํ วิปริตํ อปายคมนียํ ๑ อปรปฺปี มหาราช อุตฺตรี
 การณํ สุณฺเหติ เยน การณน ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺสเสว กโต อธิกาโร
 อวชฺโฌ ภวติ สพลฺลิตฺติ สาทียติ นุ โช มหาราช อयํ มหาปจฺวี เอวํ สพฺพวិชาณี มย
 สํวิรูหนตฺตีติ ๑ น ทิ ภนฺเตติ ๑ กิสฺส ปน ตาณี มหาราช สพฺพวិชาณี อสาทิยนตฺติยา
 มหาปจฺวียา สํวิรูหิตฺวา ทฬฺหมูลชาตานิ ปตฺติฏฺจิตฺตขนฺธสารานิ สาขาวิตถิณฺณานิ ปุพฺพลธฺรานิ
 โหนตฺตีติ ๑ อสาทิยนตฺตีปิ ภนฺเต มหาปจฺวี เตลฺลํ วิชานํ วตถุ โหติ ปจฺจยํ เทติ วิรูหนาย
 ตาณี วิชานี ตํ วตถุํ นิสฺสาย เตน ปจฺเจยน สํวิรูหิตฺวา ทฬฺหมูลชาตานิ ปตฺติฏฺจิตฺตขนฺธสารานิ
 สาขาวิตถิณฺณานิ ปุพฺพลธฺรานิ โหนตฺตีติ ๑ เตนทิ มหาราช ติตฺถิยา สเกน วาเทน
 นฏฺจา โหนติ หตา วิรูทฺธา สเจ เต ภณฺนติ อสาทิยนตสฺส กโต อธิกาโร วชฺโฌ
 ภวติ อพลฺลิตติ ๑ ยถา มหาราช มหาปจฺวี เอวํ ตถาคโต อรหํ สมมาสมพฺพุโ
 วิชชาจรณสมปฺนโน สุกโต โลกวิทู ๑ ยถา มหาราช มหาปจฺวี น กานิจิ สาทียติ
 วิชานี เอวํ ตถาคโต โสเก น กิณฺจิ สาทียติ ๑ ยถา มหาราช ตาณี สพฺพวิชาณี
 มหาปจฺวี นิสฺสาย สํวิรูหิตฺวา ทฬฺหมูลชาตานิ ปตฺติฏฺจิตฺตขนฺธสารานิ สาขาวิตถิณฺณานิ
 ปุพฺพลธฺรานิ โหนติ เอวํ เทวมนุสฺสา ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺส ฅาณรตนํ
 นิสฺสาย ทฬฺหกุลฺลมูลชาตา ปตฺติฏฺจิตฺตสมาธิขนฺธมฺมสารา ลีลสาขาวิตถิณฺณา วิมุตฺติปุพฺพ-
 สามณฺณผลธฺรา โหนติ อิมินาปิ มหาราช การณน ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺส
 กโต อธิกาโร อวชฺโฌ ภวติ สพลฺลิตติ ๑ อปรปฺปี มหาราช อุตฺตรี การณํ สุณฺเหติ เยน
 การณน ตถาคตสฺส ปรีนิพฺพตสฺส อสาทิยนตสฺส กโต อธิกาโร อวชฺโฌ ภวติ สพลฺลิต
 สาทิยนติ มหาราช อิเม โอฏฺฏจโคณคทฺรภอชฺมหิสปฺสุมนุสฺสา อนฺโตกฺจฺฉิสฺมี กิมิกฺุลาณี
 สมภวนฺตานีติ ๑ น ทิ ภนฺเตติ ๑ กิสฺส ปน เต มหาราช กิมโย เตลฺลํ อนฺโตกฺจฺฉิสฺมี
 สมภวิตฺวา พหุพฺุตตฺนตฺตา เวปฺุลลตฺตํ ปาปฺุณฺนตฺตีติ ๑ ปาปฺุสฺส ภนฺเต กมฺมสฺส พลวตา
 อสาทิยนฺตฺตานํเยว เตลฺลํ อนฺโตกฺจฺฉิสฺมี กิมโย สมภวิตฺวา พหุพฺุตตฺนตฺตา เวปฺุลลตฺตํ
 ปาปฺุณฺนตฺตีติ ๑ เอวเมว โช มหาราช ตถาคตสฺส ธาตุยา จ ฅาณรตนสฺส จ พลวตา

ตถาคเต กโต อธิกาโร อวชโณ ภวติ สพลลิตี ฯ อปรปี มหาราช อุตตรี การณํ สุโณหิ
 เยน การณน ตถาคตสส ปรีนิพพุตสส อสาทิยนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ ภวติ
 สพลลิตี สาทิยนติ มหาราช อิมะ มนุสสา ฉนวุติ โรคา กายะ นิพพตตุนตฺติ ฯ
 น หิ ภนฺเตติ ฯ กิสส ปน เต มหาราช โรคา อสาทิยนตานิ มนุสสานิ กายะ
 นิพพตตุนตฺติ ฯ ปุพฺเพ กเตน ภนฺเต ทฺวจฺจริเตนาติ ฯ ยถิ มหาราช ปุพฺเพ กตํ
 อกฺขลํ อธิ เวทนียํ โทติ เตนหิ มหาราช ปุพฺเพ กตํปิ อธิ กุสลากุสลกมมํ อวชณํ
 ภวติ สพลลํ ฯ อิมินาปิ มหาราช การณน ตถาคตสส ปรีนิพพุตสส อสาทิยนตสส
 กโต อธิกาโร อวชโณ ภวติ สพลลิตี ฯ สุตปุพฺพํ ปน ตยา มหาราช นนฺทโก นาม
 ยกฺโข เถเร สาริปฺพุตเต จิตฺตํ ปโทสิตฺวา มหาปจฺวี ปวิญฺจติ ฯ อาม ภนฺเต สฺยยติ
 โลเก ปากโณ เอโสติ ฯ อปิ นุ โข มหาราช เถโร สาริปฺพุตโต สาทิยติ ตํ ยกฺขํ
 ยกฺโข มหาปจฺวี ปวิสฺตุติ ฯ ปวตตมานะปิ ภนฺเต สเทเวเก โลเก ปตมานะปิ ฉมายํ
 จนฺทิมสฺสุริเย วิกิริเนเต สิเนรุมฺหิ ปพฺพตฺราเช เถโร สาริปฺพุตโต น ปฺรสฺส ทฺกขํ
 สาทิเยยฺย ฯ ตํ กิสส เหตุ ฯ เยน เหตุนา เถโร สาริปฺพุตโต กุบฺเปยฺย วา กุขฺเมยฺย
 วา ทฺสฺเสยฺย วา โส เหตุ เถรสฺส สาริปฺพุตสส สมฺมุตโต สมฺจฺฉินฺโน ฯ เหตุโน สมฺคฺฆาตตฺตา
 ภนฺเต เถโร สาริปฺพุตโต ชีวิทฺหารเกปิ สติ โกะปิ น กเรยฺยาติ ฯ ยถิ มหาราช เถโร
 สาริปฺพุตโต นนฺทกสฺส ยกฺขสฺส มหาปจฺวีคิลนํ น สาทิยิ กิสส ปน โส นนฺทโก
 ยกฺโข มหาปจฺวี ปวิญฺจติ ฯ อกฺขลสฺส ภนฺเต กมฺมสฺส พลวตฺตาติ ฯ ยถิ มหาราช
 อกฺขลสฺส กมฺมสฺส พลวตฺตา นนฺทโกยกฺโขมหาปจฺวี ปวิสฺติ ฯ เตนหิ มหาราช กุสลสฺส
 กมฺมสฺส พลวตฺตา อสาทิยนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ ภวติ สพลลิตี ฯ อิมินาปิ
 มหาราช การณน ตถาคตสส ปรีนิพพุตสส อสาทิยนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ
 ภวติ สพลลิตี ฯ กติ นุ โข มหาราช มนุสสา ยะ เอตฺรหิ สุตฺตา มหาปจฺวี ปวิญฺจา
 อตฺถิ เต ตตฺถ สวณฺนติ ฯ อาม ภนฺเต สฺยยตีติ ฯ อิงฺฆ มหาราช สาเวหิตี ฯ
 จิณฺจมานวิกา ภนฺเต สฺบุปฺพุทฺโธ จ สกโก เทวทตฺโต จ เถโร นนฺทโก จ ยกฺโข นนฺโท
 จ มาณโวติ อิมะ ปณฺจ ชนา มยา สุตฺตาติ ฯ กสมฺมิตฺเต มหาราช อปรทฺธาติ ฯ
 ภควติ ภนฺเต สาวเกสฺสุ วาติ ฯ อปิ นุ โข มหาราช ภควา สาทิยติ เตสํ สตฺตานิ
 อิมะ สตฺตา มหาปจฺวี ปวิสฺนฺตุติ ฯ น หิ ภนฺเตติ ฯ เตนหิ มหาราช ตถาคตสส
 ปรีนิพพุตสส อสาทิยนตสส กโต อธิกาโร อวชโณ ภวติ สพลลิตี ฯ สฺววิณฺญาปิโต ภนฺเต
 นาคเสน ปณฺโห คมฺภีโร อุตฺตานิโกติ คฺยฺหํ วิธฺสิตํ คณฺจิจิ ภินฺนา คณฺหํ อคฺคหนกตํ

นฏจา ปรปวาทา ภคคา กุทิจิ นิปภาชาตา กุติติยา ตวั คณิวรปวรามาสชชาติ ฯ

ตถาคตสส ปรีนิพุตตสส อสาทียนตสส

วชฌาวชฌปณโห ปจโม ฯ

ภนเต นาคเสน พุทโธ สพพณญติ ฯ อาม มหาราช ภควา สพพณญ
 น จ ภควโต สตตํ สมิตํ ฌานทสสนํ ปจจุปฏิจิตํ อวชชนปฏิพทฺธํ ภควโต
 สพพณญตฌานํ อวชชิตวา ยถิจจกํ ชานาตีติ ฯ เตนหิ ภนเต นาคเสน พุทโธ อสพพณญ
 ยทิ ตสส ปรีเยสนียํ สพพณญตฌานํ โหตีติ ฯ วาสตานิ โช มหาราช วีหิณํ อตถิ
 ปณจ จตตาริ ตโย เทว จ อาฬุทกา เอกจจรรกชฌเน ปวตตสส จิตตสส เอตตกา
 วิทิลกชา จปียมานา ปรีกชยํ ปรียาทานํ คจฌเยยฺยํ ฯ ตตริเม สตตวิธา จิตตา ปวตตนติ
 เย เต มหาราช สราคา สโทสา สโมหา สตณหา สกิลเสสา อภาวิตกายา อภาวิตสีลา
 อภาวิตจิตตา อภาวิตปณณา โหนติ เตสํ จิตตํ ครุกํ อุปชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ
 กิการณํ อภาวิตตตา จิตตสส ฯ ยถา มหาราช วัสนาพิสส สํสิพพิตสส วิสิพพิตสส
 วิสาลสส วิตถินนสส วิสิกชิตสส ชฎาชฎิตสส อากทตมียมานสส ครุกํ โหติ อาคมนํ
 ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณา สํสิพพิตวิสิพพิตตตา วิสาชาย ฯ เอวเมว โช มหาราช
 เย เต สราคา สโทสา สโมหา สตณหา สกิลเสสา อภาวิตกายา อภาวิตสีลา อภาวิตจิตตา
 อภาวิตปณณา ตํ เตสํ จิตตํ ครุกํ อุปชชติ ทนฺธํ ปวตตติ กิการณํ สํสิพพิตวิสิพพิตตตา
 สพพกิลเสสहि ฯ อิทํ ปจมจิตตํ วิภตตมาปชชติ ฯ

ตตริทํ ทุติยํ จิตตํ วิภตตมาปชชติ ฯ เย เต มหาราช โสตาปนฺนา ปหีนาปายา
 ทิฏฐิปปตตา วิญญาตสตถุสสาสนา ตํ เตสํ จิตตํ ตีสุ จาเนสุ ลหุกํ อุปชชติ ลหุกํ
 ปวตตติ อุปริฎฐิมิสฺสุ ครุกํ อุปชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ ตีสุ จาเนสุ จิตตสส
 ปรีสุทตฺตา อุปริกิลเสสานํ อปฺปหีนตตา ฯ ยถา มหาราช วัสนาพิสส ติปพพคณจ-
 ปรีสุทตฺตสส อุปริสาชชฎาชฎิตสส อากทตมียมานสส ยาว ติปพพคณจปรีสุทโธ ตาว
 ลหุกํ โหติ ตโต อุปริ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ เหฎฐา วิสุทตฺตา อุปริสาชช
 ชฎาชฎิตตตา ฯ เอวเมว โช มหาราช เย เต โสตาปนฺนา ปหีนาปายา ทิฏฐิปปตตา
 วิญญาตสตถุสสาสนา เตสนนฺตํ จิตตํ ตีสุ จาเนสุ ลหุกํ อุปชชติ ลหุกํ ปวตตติ อุปริฎฐิมิสฺสุ
 ครุกํ อุปชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ ตีสุ จาเนสุ ปรีสุทตฺตา อุปริกิลเสสานํ

อปรพหีนตดา ฯ อิทํ ทุตติยํ จิตตํ ฯ

ตตริทํ ตติยํ จิตตํ วิภตตมาปชชติ ฯ เย เต มหาราช สกทาคามิโน เยสํ
 ราโค จ โทโส จ โมโห จ ตนุญตา เตสํ จิตตํ ปณฺจสฺส จาเนสฺส ลหุกํ อปรพชชติ ลหุกํ
 ปวตตติ ฯ อถ ทนฺธํ อปริฏฺฐิมิสฺสฺส ครุกํ อปรพชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ ปณฺจสฺส
 จาเนสฺส จิตตสฺส วิสฺสุทฺตดา อปริกิเลสานํ อปรพหีนตดา ฯ ยถา มหาราช วัสฺนาพิสฺส
 ปณฺจปพฺพคณฺจิปริสฺสุทฺตสฺส อปริชฺชวฺชิตสฺส อากทฺตมฺยมานสฺส ยาว ปณฺจปพฺพคณฺจิปริสฺสุทฺ
 ตาว ลหุกํ เอติ ตโต อปริ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ เหฏฺฐจา วิสฺสุทฺตดา อปริสาย
 ชวฺชวฺชิตตดา ฯ เอวเมว โช มหาราช เย เต สกทาคามิโน เยสํ ราโคโทโสโมหา ตนุญตา
 เตสํ ตํ จิตตํ ปณฺจสฺส จาเนสฺส ลหุกํ อปรพชชติ ลหุกํ ปวตตติ อถ ทนฺธํ อปริฏฺฐิมิสฺส
 ครุกํ อปรพชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ฯ ตํ กิการณํ ปณฺจสฺส จาเนสฺส จิตตสฺส วิสฺสุทฺตดา
 อปริ กิเลสานํ อปรพหีนตดา ฯ อิทํ ตติยํ จิตตํ

ตตริทํ จตฺตถํ จิตตํ วิภตตมาปชชติ ฯ เย เต มหาราช อนาคามิโน เยสํ
 ปณฺจ โอรมฺภาคิยานิ สํโยชนานิ วิคตานิ โหนฺติ เตสํ ตํ จิตตํ ทสฺส จาเนสฺส ลหุกํ
 อปรพชชติ ลหุกํ ปวตตติ อถ ทนฺธํ อปริฏฺฐิมิสฺสฺส ครุกํ อปรพชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ
 กิการณํ ทสฺส จาเนสฺส จิตตสฺส วิสฺสุทฺตดา อปริกิเลสานํ อปรพหีนตดา ฯ ยถา มหาราช
 วัสฺนาพิสฺส ทสฺสปพฺพคณฺจิปริสฺสุทฺตสฺส อปริชฺชวฺชิตสฺส อากทฺตมฺยมานสฺส ยาว
 ทสฺสปพฺพคณฺจิปริสฺสุทฺตาว ลหุกํ เอติ ตโต อปริ ทนฺธํ ตํ กิการณํ เหฏฺฐจา ปริสฺสุทฺตดา
 จ อปริสาย ชวฺชวฺชิตตดา ฯ เอวเมว โช มหาราช เย เต อนาคามิโน เยสํ ปณฺจ
 โอรมฺภาคิยานิ สํโยชนานิ ปหีนานิ เตสํ ตํ จิตตํ ทสฺส จาเนสฺส ลหุกํ อปรพชชติ ลหุกํ
 ปวตตติ อถ ทนฺธํ อปริฏฺฐิมิสฺสฺส ครุกํ อปรพชชติ ทนฺธํ ปวตตติ ตํ กิการณํ เตสํ ทสฺส
 จาเนสฺส จิตตสฺส วิสฺสุทฺตดา อปริกิเลสานํ อปรพหีนตดา ฯ อิทํ จตฺตถํ จิตตํ ฯ

ตตริทํ ปณฺจมํ จิตตํ วิภตตมาปชชติ ฯ เย เต มหาราช ภิกฺขุ อรหนฺตา
 ชีณาสวา วุสิตวณฺตา กตกรณียา ไรตมาลา วนฺตกิเลสา โอิทิตถารา อนุปรตตสทตถา
 ปริกฺชีณภวสณฺโณเยชนา ปตตปฏิสมฺภิทา สาวกภูมิมิสฺสฺส ปริสฺสุทฺธา เตสนฺตํ จิตตํ สาวกวิสเย
 ลหุกํ อปรพชชติ ลหุกํ ปวตตติ อถ อหฺธํ ปจฺเจกพฺพทฺฐิมิสฺสฺส ครุกํ อปรพชชติ ทนฺธํ
 ปวตตติ ตํ กิการณํ ปริสฺสุทฺตดา สาวกวิสเย อปริสฺสุทฺตดา ปจฺเจกพฺพทฺฐวิสเย ฯ ยถา
 มหาราช วัสฺนาพิสฺส สพฺพปพฺพคณฺจิปริสฺสุทฺตสฺส อากทฺตมฺยมานสฺส ลหุกํ โหติ อากมณฺ

อหนฺรํ ตํ กิการณํ สพพพพคณฺฉิปริสฺสุทฺตดา อคหนฺตดา จ วัสฺนาพิสฺส ๑ เอวเมว
 โช มหาราช เย เต ภิกฺขุ อรหนฺตา ซีณาสวา วุสิตวฺนตา กตกรณียา โธตมลา วนฺตกิเลสา
 โอหิตการา อนุปฺตตสทตฺตา ปริกฺซีณภวสณฺโณเชนา ปตฺตปฏิสมฺภิทา สาวกภูมึสฺสุ สฺสุปริสฺสุทฺธา
 เตสฺสนํ จิตฺตํ สาวกวิสเย ลหุํ อุปฺปชฺชติ ลหุํ ปวตฺตติ อถ อุทฺธํ ปจฺเจกสมฺพุทฺธภูมึสฺสุ
 ครุํ อุปฺปชฺชติ ทนฺธํ ปวตฺตติ ตํ กิการณํ ปริสฺสุทฺตดา สาวกวิสเย อปริสฺสุทฺตดา
 ปจฺเจกพุทฺธวิสเย ๑ อิํ ปณฺจมํ จิตฺตํ ๑

ตตฺริทํ ฉฺฉจฺจํ จิตฺตํ วิภตฺตมาปชฺชติ ๑ เย เต มหาราช ปจฺเจกสมฺพุทฺธา
 สยมฺภูโน อนาจรียกา เอกจารีโน สกวิสเย ปริสฺสุทฺธา วิมลจิตฺตา เตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สกวิสเย
 ลหุํ อุปฺปชฺชติ ลหุํ ปวตฺตติ อถ อุทฺธํ สพพณฺณพุทฺธภูมึสฺสุ ครุํ อุปฺปชฺชติ ทนฺธํ
 ปวตฺตติ ตํ กิการณํ ปริสฺสุทฺตดา สกวิสเย มหนฺตดา สพพณฺณพุทฺธวิสยสฺส ๑ ยถา
 มหาราช ปุริสํ สกวิสเย ปริตฺตนํที อสํภีโต รตฺตีปี ทิวสํปี ยถิจฺฉกํ โอตเรยฺย อถ
 โส มหาสมฺพุทฺทํ ปุณฺณํ วิตถินนํ อโนปารตํ ทิสฺวา ภายเยยฺย ตาเสยฺย ทนฺโธ ภเวยฺย
 อุตฺตราเสยฺย โอตริตุํ น สกโก ภเวยฺย ตํ กิการณํ จินฺณตฺตา สกวิสเย มหนฺตดา
 มหาสมฺพุทฺทสฺส ๑ เอวเมว โช มหาราช เย เต ปจฺเจกพุทฺธา อนาจรียกา สยมฺภูโน
 เอกจารีโน สกวิสเย ปริสฺสุทฺธา วิมลจิตฺตา เตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สกวิสเย ลหุํ อุปฺปชฺชติ
 ลหุํ ปวตฺตติ อถ อุทฺธํ สพพณฺณพุทฺธภูมึสฺสุ ครุํ อุปฺปชฺชติ ทนฺธํ ปวตฺตติ ตํ กิการณํ
 ปริสฺสุทฺตดา สกวิสเย มหนฺตดา สพพณฺณพุทฺธวิสยสฺส ๑ อิํ ฉฺฉจฺจํ จิตฺตํ ๑

ตตฺริทํ สตตมํ จิตฺตํ วิภตฺตมาปชฺชติ ๑ เย เต มหาราช พุทฺธา สพพณฺณโน
 ทสพลา จตฺตเวสารชฺชวิสารทปฺตดา อฏฺฐการสฺสทึ พุทฺธธมฺเมทึ สมฺนนาคตา อนนฺตชินา
 อนนฺตฅาณา เตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สพพตถ ลหุํ อุปฺปชฺชติ สพพตถ ลหุํ ปวตฺตติ ตํ
 กิการณํ สพพตถ ปริสฺสุทฺตดา ๑ อปี นุ โช มหาราช นาราจสฺส นิคณฺฉิสฺส สฺสุโรตสฺส
 วิมลสฺส สฺสุขุมธารสฺส อชิมฺหิสฺส อวงฺกสฺส อกฺกุณฺณสฺส ทฬฺหจา ปสฺมารุฬฺหสฺส โชมสฺสุขุเม
 วา กปฺปาสิกสฺสุขุเม วา กมฺมพลสฺสุขุเม วา พลวณิปาติตสฺส กิณฺฉิ ทนฺธายิตตฺตํ วา ลคฺคนํ
 วา ภวตฺตีติ ๑ น หิ ภนฺเต ตํ กิการณํ สฺสุขุมตฺตา วตถสฺส สฺสุโรตตฺตา นาราจสฺส
 พลวตา จ นิปาตสฺสาติ ๑ เอวเมว โช มหาราช เย เต พุทฺธา สพพณฺณโน ทสพลา
 จตฺตเวสารชฺชวิสารทปฺตดา อฏฺฐการสฺสทึ พุทฺธธมฺเมทึ สมฺนนาคตา อนนฺตชินา อนนฺตฅาณา
 เตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สพพตถ ลหุํ อุปฺปชฺชติ สพพตถ ลหุํ ปวตฺตติ ตํ กิการณํ สพพตถ

ปริสฺสุทฺตดา ฯ อิํ สดฺตมํ จิตฺตํ ฯ

ตตฺร จิตฺเตสฺส มหาราช ยทิตํ สพฺพณฺณํ จิตฺตํ ฉนฺนํ จิตฺตานํ คณฺนํ อติกกมิตฺวา
 คณฺนาอส์เชยฺเยน คุณฺเนน ปริสฺสุทฺตญฺจ ลหุกญฺจ อโนปมณียญฺจ ยสฺมา มหาราช ภควโต
 จิตฺตํ ปริสฺสุทฺตญฺจ ลหุกญฺจ ตสฺมา ภควา ยมกปาฏิเหรํ ทสฺเสติ ยมกปาฏิเหเร มหาราช
 ฌาตพฺพํ ภควโต จิตฺตํ เอวํ ลหุกํ ปวตฺตติ ฯ น ตตฺถ สกฺกา อุตฺตริการณํ วตฺตํ ฯ
 เต มหาราช ปาฏิเหรา สพฺพณฺณํ จิตฺตํ อฺปาทาย คณฺนมปิ สํขยฺมปิ กลมฺปิ กลภาคมฺปิ
 น อฺเปนฺติ เตน จิตฺเตน อวชฺชนปฏิพฺพทฺธํ ภควโต สพฺพณฺณุตตฺวาณํ อวชฺชิตฺวา ยถิจฺจกํ
 ชานาติ ฯ ยถา มหาราช ปุริสํ ยํ กิณฺณจํ ทตฺถ จปิตํ ทฺติเย ทตฺถ ตํ จเปยฺย
 วิวญฺญู มุเขวํจํ นิจฺฉาเรยฺย มุขคตํ โภชนํ คิเลยฺย อุมฺมิเลตฺวา วา นิมฺมิเลยฺย นิมฺมิลิตฺวา
 วา อุมฺมิเลยฺย สมฺมิณฺชิตํ วา พาทุํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาทุํ สมฺมิณฺชเยยฺย จิรฺตริ
 เอตํ มหาราช ลหุกตริํ ภควโต สพฺพณฺณุตตฺวาณํ อวชฺชิตฺวา ยถิจฺจกํ ชานาติ
 อวชฺชนเวกฺกลมตฺตเกน น เอตฺตาวตา พุทฺธา อสพฺพณฺณโน นาม โหนฺตีติ ฯ อวชฺชนํ
 ทิ ฆนฺเต นาคเสน ปริเยสนาย กาตพฺพํ อิงฺฆ มํ ตตฺถ การเณน สณฺณาเปหีติ ฯ
 เถโร อาท ยถา มหาราช อทฺธสฺส ปุริสฺสส มหทฺธนสฺส มหาโกคฺสส พหุตฺชาตฺรฺพรชฺฐสฺส
 พหุตฺจิตฺตฺปกรณสฺส พหุตฺธณฺณสฺส สาลีวียวตฺตฺนฺทูลติลมฺคคฺคฺพฺพณฺณาปรณฺณสฺสปิ-
 เตลนฺวเนตฺตฺธิรฺทมิธฺคฺคฺพฺพณฺโตนฺทปกรณํ กุมฺภิปิฏฺกโกฏฺฐกาชนคตา ภเวยฺยํ ตสฺส ปุริสฺสส
 ปาหุณฺกา อาคจฺเจยฺยํ ฆตฺตาราหา ฆตฺตาทิกฺขิโน ตสฺส จ เคเห ยํ รนฺธิกํ โภชนํ ตํ
 ปรีณฺณิจิตํ ภเวยฺย กุมฺภิตฺโต ตณฺฑุเล นีหริตฺวา รนฺธเยยฺยํ ฯ อปิ นุ โข โส มหาราช
 ปุริสํ มหทฺธโน ตาวตฺตเกน โภชนเวกฺกลมตฺตเกน อมทฺธโน นาม ภเวยฺยาติ ฯ กิ
 ฆนฺเต เอวํ ฆณฺสิ จกฺกวตฺตฺริณฺโณ ชเรปิ ฆนฺเต อกาเล โภชนเวกฺกลมตฺตา โหติ กิมฺจํ
 ปน คหฺปติกฺกสฺส เคเหติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ตถาคตฺสส อวชฺชนปฏิพฺพทฺธํ
 สพฺพณฺณุตตฺวาณํ อวชฺชิตฺวา ยถิจฺจกํ ชานาติ ยถา มหาราช รุกฺโข อสฺส ผลิตฺโต โอนตฺวินโต
 ปินฺธุการิกริตฺโต น กิณฺณจํ ตตฺถ ปตฺติํ ผลิตํ ภเวยฺย ฯ อปิ นุ โย โส มหาราช
 รุกฺโข ตาวตฺตเกน ปตฺติผลเวกฺกลมตฺตเกน อพลฺโล นาม ภเวยฺยาติ ฯ น ทิ ฆนฺเต
 ปตฺนปฏิพฺพทฺธํ รุกฺขผลิตํ ปตฺติํ ยถิจฺจกํ ลภฺตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ตถาคตฺสส
 อวชฺชนปฏิพฺพทฺธํ สพฺพณฺณุตตฺวาณํ อวชฺชิตฺวา ยถิจฺจกํ ชานาติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน
 อวชฺชิตฺวา พุทฺโธ ยถิจฺจกํ ชานาตีติ ฯ อาม มหาราช ตถาคโต อวชฺชิตฺวา อวชฺชิตฺวา

ยถิจฉกั ชานาติ ฯ ยถา มหาราช จกกวตติราชา ยถา จกกรตน์ สรติ อุเปตุ อุเปตุ
 เม จกกรตนต์ติ สรিতে สรিতে จกกรตน์ อุเปติ เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต อวชชิตวา
 อวชชิตวา ถถิจฉกั ชานาตีติ ฯ ทพหิ ฆนเต นาคเสน พุทฺโธ สพฺพญญู สมปฺปฏิจฉามิ
 พุทฺโธ สพฺพญญูติ ฯ

พุทฺธสฺส ภควโต สพฺพญญูภาวปณฺโห ทฺติโย ฯ

ฆนเต นาคเสน ตุมฺเห ภณฺถ เอวํ ตถาคโต การุณฺโโก ทิเตสฺสี
 อนุภมฺปโก สพฺพสตุตตานนฺติ ฯ อาม มหาราช ตถาคโต การุณฺโโก ทิเตสฺสี อนุภมฺปโก
 สพฺพสตุตตานนฺติ ฯ เทวทตฺโต ปน ฆนเต นาคเสน เกน ปพฺพาชิตฺโต พุรุหิ ฆนเต
 นาคเสน ยถาภูตนต์ติ ฯ ฉ อิมม มหาราช ชตฺติยกุมารา ภทฺทิโย จ สกฺโก อนุรุทฺโธ
 จ อานนฺโท จ ภคฺคฺ จ กิมฺพิโล จ เทวทตฺโต จ กปฺปโก จ อุปาลิ สตุตฺโต สพฺพญญุตตฺตวณฺณํ
 อภิสมฺพุทฺเธ สตุตฺริ สากฺยกุลานุปพฺพชิตฺตุํ นิภฺชมิสฺสุ เต ตถาคโต ปพฺพาเชสฺสีติ ฯ ตตฺตร
 ฆนเต นาคเสน เทวทตฺโต ปพฺพชิตฺวา สงฺฆํ ฆนฺโน น กิร คิหิ สงฺฆํ ฆนฺทติ น ภิกฺขุณฺนี
 น สิภฺชมานา น สามณฺเวิโร น สามณฺเวิรี สงฺฆํ ฆนฺทติ ภิกฺขุ ปกตตฺโต สมานสํวาสโก
 สมานสํมายํ จิตฺโต สงฺฆํ ฆนฺทตีติ ฯ อาม มหาราช เทวทตฺเตน ปพฺพชิตฺวา สงฺฆํ
 ฆนฺโนติ ฯ ฆนเต โย สงฺฆเมทโก ปน ปุคฺคโล กิ กมฺมํ พุสฺสตีติ ฯ กปฺปปฏิจติกั มหาราช
 กมฺมํ พุสฺสตีติ ฯ กิ ปน ฆนเต นาคเสน ตถาคโต ชานาติ เทวทตฺโต ปพฺพชิตฺวา
 สงฺฆํ ฆนฺทิสฺสตีติ สงฺฆํ ฆนฺทิตฺวา กปฺปิ นิริเย ปจฺจิสฺสตีติ ฯ อาม มหาราช ตถาคโต
 ชานาติ เทวทตฺโต ปพฺพชิตฺวา สงฺฆํ ฆนฺทิตฺวา กปฺปิ นิริเย ปจฺจิสฺสตีติ ฯ ยถิ ฆนเต
 นาคเสน ตถาคโต ชานาติ เทวทตฺโต ปพฺพชิตฺวา สงฺฆํ ฆนฺทิสฺสตีติ สงฺฆํ ฆนฺทิตฺวา กปฺปิ
 นิริเย ปจฺจิสฺสตีติ เตนหิ ฆนเต นาคเสน พุทฺโธ การุณฺโโก ทิเตสฺสี อนุภมฺปโก สพฺพสตุตตานนฺติ
 ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ยถิ ตํ อชานิตฺวา ปพฺพาเชสิ เตนหิ พุทฺโธ อสพฺพญญู อยฺปิ
 อุกฺกโต โภฏฺโโก ปณฺโห ตวานุปฺปตฺโต วิชฺฌุหิ เอตํ มหาชฺฌํ ปฺรปฺปวาทีนํ วาทํ ฆนฺทาหิ
 อนาคเต อทฺธานเ ตยา สทิสฺสา พุทฺธิมฺนฺโต ภิกฺขุ ทุลลภา ภวิสฺสนฺติ ตว พลฺ
 ปกิตฺเตหีติ ฯ การุณฺโโก จ มหาราช ตถาคโต สพฺพญญู จ สพฺพทสฺสาวิ ฯ การุณฺเณน
 มหาราช ตถาคโต สพฺพญญุตตฺตวณฺเณน เทวทตฺตสฺส คตี โอลเณนฺโต อทฺทส เทวทตฺตํ
 กปฺปสตุสทสฺसानิ นิริเยน นิริยํ วินิปาเตน วินิปาตํ คจฺฉนฺตํ อปฺราปรียกมฺมํ आयุหิตฺวา
 ตํ ตถาคโต สพฺพญญุตตฺตวณฺเณน ชานิตฺวา อิมสฺส อปฺริยนฺตกตํ กมฺมํ มม สาสเน

ปพพชิตสส ปริญตกต์ ภวิสสตี ปุริม์ อุปาทาย ปริญตกต์ ทุกข์ ภวิสสตี
 ปพพชิตปี อัย โมฆปุริโส กปฏฐิติกเมว กมัม์ आयुหिससतीति การุณณวเสน เทวทตต์
 ปพพาเชสีตี ฯ เตนหิ ฆนเต นาคเสน ตถาคโต ตั โปถยิตวา เตเลน มกฺเขตี ปปาเต
 ปาตยิตวา หตถลมพกั เทติ มารยิตวา ชีวิตั ปริเยสตี ยั โส ปจมัม์ ทุกข์ ทตวา
 ปจฉา สุขั อุปทหตีติ ฯ โปถยิตวา มหาราช ตถาคโต สตตานั การุณณเณน หิตวเสน
 อนุกมฺปาย ปาตยิตวา มายิตวาปิ สพพสตตานั หิตฺเยว อุปทหตีติ ฯ อุปมายปิ โส
 อตฺถเ ออุปริกฺชิตพฺโพ ภาวตี ฯ ยถา กิ วีย ฯ ยถา มหาราช มาตาปิตโร นาม
 โปถยิตวา ปุตตานั หิตฺเยว อุปทหนตี เอวเมว โช มหาราช ตถาคโตปิ สตตานั หิตวเสน
 โปถยิตวา ปาตยิตวาปิ มารยิตวาปิ เยน เยน โยเคน สตตานั คุณวฑฺฒมิ โหตี เตน
 เตน โยเคน สพพสตตานั หิตฺเยว อุปทหตีติ ฯ พหุณี กปฺปสตสทสฺसानิ มหาราช เจ
 เทวทตฺโต อปพพชิตวา คิหิฏฺโถ สมานเ เนรยิกั ปापกมมัม์ ชเนยฺย ตั ตถาคโต ชานมานเ
 การุณณเณน เทวทตต์ ปพพาเชสี มม สาสเน ปพพชิตสส ทุกข์ ปริญตกต์ ภวิสสตีติ
 การุณณเณน ยั ครุกั ทุกข์ ลหุกั อกาลิ ฯ ยถา มหาราช ปุริโส ธนยสสิริวาทิปกฺเขหิ
 พลวา ภาตี วา มิตตัม์ วา รณฺโถ ครุกั ทณฺฑั ธาเรนตัม์ ฅตวา อตตสกวิสยมฺหิ
 สมตถภาเวน ครุกั ทณฺฑั ลหุกั กโรตี เอวเมว โช มหาราช ภควา พหุณี กปฺปสตสทสฺसानิ
 เทวทตฺเตน ทุกข์ เวทียมานั ฅตวา เทวทตต์ ปพพาเชตวา สีสสมาธิปณฺณาวิมุตฺติ
 ฅานพลสมตถภาเวน ครุกั ลหุกั อกาลิ ฯ ยถา วา ปน มหาราช ภิสโก สลลกนฺโต
 ครุกั พฺยาริ พลวโอสถวเสน ลหุกั กโรตี เอวเมว โช มหาราช พหุณี กปฺปสตสทสฺसानิ
 เทวทตฺเตน ทุกข์ เวทียานั ฅตวา ภควา โยคณฺณตตาย ปพพาเชตวา การุณณเณน
 ปตถทฐธมฺไมสถพเลน ครุกั ทุกข์ ลหุกั อกาลิ ฯ อปิ นุ โช มหาราช ตถาคโต
 พหุเวทนียั เทวทตต์ อปฺปเวทนียั กโรนฺโต กิณฺจิ อปฺุณฺณั อापชชตีติ ฯ น หิ ฆนเต
 กิณฺจิ อปฺุณฺณั อापชชเยย อนุตมโส โคทฺุหนมตตมฺปีติ ฯ อิมมฺปิ โช ตวัม์ มหาราช
 การณั อตถโต สมปฏฺิจฉ เยน การณเณน ภควา เทวทตต์ ปพพาเชสีติ ฯ ยถา วา
 ปน มหาราช ปุริโส จัไร อากุจาริ คเหตุวา รณฺโถ ทสฺเสยฺย อัย เทว จัไร อากุจาริ
 อิมสฺส ยั อิจฺฉสิ ตั ทณฺฑั โอบณเหตีติ ฯ ตเมณั ราชา เอวัม์ วเทยฺย คจฺฉถ โภ
 อิมัม์ จัไร พหิณฺครัม์ นีหริตวา อาฆาตเน ตสฺส สีสั ฉินฺทภาติ ฯ เต ตถา ปฏฺิสฺสุณฺติวา
 ตั ปุริสั พหิณฺครัม์ นีหริตวา อาฆาตณั เนยฺยัม์ ฯ ตเมณั โภจิทเวว ปุริโส ปสฺเสยฺย รณฺโถ
 สนฺติเก ลทฺฐวโร ปฏฺิลทฺฐยสลาโภ อาเทยฺยวาจึ หิตวจโน พลวิจฺฉิตการิ โส ตสฺส การุณณั

กตวา เต ปุริเส เอว์ วเทยย อลั โภ ก็ ตุมหากั อิมสส สีสั เจทเนน เตนหิ
 อิมสส หตถปาเท ฉินทิตวา ทุกขิตสส การุณณั กตวา โจรสส ชีวิตั รกขถ อทเมว
 ตสส การณา รณโณ สนตึเก ปฏิวจันนั กริสสามิติ ฯ เต ตสส พลวโต วจเนน ตสส
 โจรสส หตถปาเท ฉินทิตวา ชีวิตั รกขเยยั ฯ อปิ นุ โข โส มหาราช ปุริโส เอว์การี
 ตสส โจรสส กิจจการี อสสาติ ฯ ชีวิตทายโก โส ฆนเต ปุริโส ตสส โจรสส ชีวิต
 ทินเน ก็ ตสส ออกตัม นาม อตถิติ ฯ ยา ปน ตสส หตถปาทเจเนน เวทนา
 โส ตาย เวทนาย กิณจึ อปุณณั อาปชเชยยาติ ฯ อตตนา กเตน กมเมเน โส
 ฆนเต โจโร เวทนั ทุกขั เวทยติ ชีวิตทายโก ปน ปุริโส น กิณจึ อปุณณั
 อาปชเชยยาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ภควา การุณเณน เทวทตตัม ปพพาเชลลิตี มม
 สาสเน ปพพชิตสส ปริยนตกตัม ภวิสสตีติ ฯ ปริยนตกตัม มหาราช เทวทตตสส ทุกขั
 เทวทตโต มหาราช มรณกาลे

อิเมหิ อฏฐิติ ตมคคปุคคัลลั

เทวาติเทวั นรทมมสารถิ

สมนตจกขุ สตปุณณลกขณั

ปาเนหิ พุทฺธั สรณั อูเปมิตี

ปาณูปเต สรณั อคมาลิตี ฯ ฉ ภาเค มหาราช กเต กปเป อติกกนเต ปจมโกฏฐาเส
 เทวทตโต สจฺฆั ภินทิตวา ปณจโกฏฐาเส นิริเย ปจจิตวา ตโต มุจจิตวา อฏฐิสสโร นาม
 ปจเจกสมพุทฺธโร ภวิสสตีติ อปิ นุ โข มหาราช ตถาคโต เอว์การี เทวทตเต กิจจการี
 อสสาติ ฯ สพพทโท ฆนเต นาคเสน ตถาคโต เทวทตตสส ยัม ภควา เทวทตตัม
 ปจเจกสมพุทฺธโร ปาเปลลิตี ก็ ภควตา เทวทตเต ออกตัม นาม อตถิติ ฯ ยัม ปน มหาราช
 เทวทตโต สจฺฆั ภินทิตวา นิริเย ทุกขเวทนั เวทยติ ตาย เวทนาย อปิ นุ โข มหาราช
 ตถาคโต กิณจึ อปุณณั อาปชเชยยาติ ฯ น หิ ฆนเต อตตนา กเตน ฆนเต
 เทวทตโต กปเป นิริเย ปจจึ ทุกขปริยนตสส การโก สตถา น กิณจึ อปุณณั
 อาปชเชยยาติ ฯ อิมมปิ โข ตวัม มหาราช การณั อตถโต สมปฏิจจาทิ เยน การเนน
 ภควา เทวทตตัม ปพพาเชลลิตี ฯ

อปรปี มหาราช อุตตรี การณ์ สุโณหิ ฯ ยถา มหาราช มาตาปิตโร ปุตเต
 ชเนนตา อหิตํ อปเนตวา หิตํ อุพทิตวา เต วทตฺเตนติ อปเรน สมเยน โส ทารโก
 ปापกมมํ กเรยฺย อปี นุ โช มหาราช มาตาปิตโร ปุตตกเตน ปापกมฺเมน
 อุปฺลิมนเปยฺยุนฺติ ฯ น หิ ฆนฺเต พหุํปการา ฆนฺเต มาตาปิตโร เตสํ อหิตํ อปเนตวา
 หิตเมว อุพทิตวา สุขํ กริตฺวา วทตฺเตสฺสุ เต สยํ กเตน กมฺเมน ชานิสฺสนตฺติติ ฯ
 เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต เทวทตฺตสฺส อปรียนตกตํ ทุกฺขํ ปรียนตกตํ ภวิสฺสตฺติ
 สากฺยสาสเน ปพฺพาเชลฺลิตฺวา เทวทตฺโต สงฺฆํ ฆินฺทเยยฺย อปี นุ โช
 มหาราช ตถาคโต ตสฺส เทวทตฺตสฺส สากฺยสาสเน ปพฺพชิตตฺตา กิณฺจิ อปฺุณฺณํ
 อาปชฺเชยฺยาติ ฯ น หิ ฆนฺเต มาตาปิตฺุสโม ฆนฺเต ตถาคโต ชนโก ชเนตวา เทวทตฺตํ
 ปพฺพาเชลฺลิตฺวา เทวทตฺโต สงฺฆํ ฆินฺทิตฺวา ตสฺส ปापโก ปจฺจุจฺจเรติ ฯ
 อิมมปิ โช ตวํ มหาราช การณ์ อตถโต สมฺปฏฺิจฺฉาหิ येन การเณน ภควา เทวทตฺตํ
 ปพฺพาเชลฺลิตฺวา ฯ

อปรปี มหาราช อุตตรี การณ์ สุโณหิ ฯ ยถา มหาราช ภิสโก
 สลฺลกฺกนฺโต วาตปิตตฺเตสมฺหสนฺนิปาตอฺตุปริณามวิสมปฺริหารโอบกุกมิฏฺุปกตํ ปุตฺติกฺุณป-
 ทุกฺคนุธาภิสนฺนํ อนฺโตสลฺลํ สุสิริคตํ ปุพฺพหฺุริสมฺปฺุณฺณํ วณฺํ วุปฺสเมเนโต วณฺมุขํ
 กกฺขลตฺติชฺินชาเรกฺกเณน เกสชฺเชน อนฺุลิมนฺติ ปฺริปกฺกนาย ปฺริปกฺกิตฺวา ตนฺุภาวํ อฺุปกตํ
 สตฺเถน กนฺตยิตฺวา ทหฺติ สลากาย ททฺตฺมาย ชารลวณฺํ เทติ เกสชฺเชน อนฺุลิมนฺติ วณฺสส
 รุหนาย พฺุยาธิตสฺส โสตฺถิ อนฺุปตฺติยา อปี นุ โช มหาราช ภิสโก สลฺลกฺกนฺโต อหิตจิตฺโต
 เกสชฺเชน อนฺุลิมนฺติ สตฺเถน กนฺเตติ ทหฺติ สลากาย ชารลวณฺํ เทตฺติติ ฯ น หิ ฆนฺเต
 หิตจิตฺโต ภิสโก สลฺลกฺกนฺโต โสตฺถิกาโม ตานิ กิริยานิ กโรตฺติติ ฯ ยา ปน ตสฺส มหาราช
 เกสชฺชกิริยาการเณน อฺุปฺปนฺนา ทุกฺขา เวทนา ตโตนิทานํ ภิสโก สลฺลกฺกนฺโต กิณฺจิ อปฺุณฺณํ
 อาปชฺชตฺติติ ฯ หิตกาโม โส ฆนฺเต ภิสโก สลฺลกฺกนฺโต หิตจิตฺโต โสตฺถิกาโม ตานิ
 กิริยานิ กโรติ กิณฺจิ อปฺุณฺณํ อาปชฺชิสฺสตี สคฺคคามิ โส ฆนฺเต ภิสโก
 สลฺลกฺกนฺโต ฯ เอวเมว โช มหาราช ภควา การุณฺเณน เทวทตฺตํ ปพฺพาเชลฺลิตฺวา
 ทุกฺขปฺริมุตฺติยาติ ฯ

อปรปี มหาราช อุตตรี การณ์ สุโณหิ น ยถา มหาราช ปุริโส กณฺุณเณ
 ปวิฏฺุจฺ อสฺส ชาณฺุณา วา ปหฺโต อถ อณฺุณตโร ปุริโส ตสฺส หิตกาโม โสตฺถิกาโม

ติภูเขน กณฏเกน วา สดถมุเขน วา สมนตโต ฉินทิตวา ปคฆรณเตน โลหิตเนน ตํ
 กณฏกํ นีหริติ อปี นุ โข โส มหาราช ปุริโส อหิตจิตโต ตํ กณฏกํ นีหริตีติ ฯ
 น หิ ภนฺเต หิตกาโม โส ภนฺเต ปุริโส โสตถิกาโม ตํ กณฏกํ นีหริติ สเจ โส
 ภนฺเต ตํ กณฏกํ น นีหเรยฺย มรณปี โส ตตถ ปาปุณฺเยยฺย มรณมตฺตปี
 ทุกฺขนฺติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ตถาคโต การุณฺเณน เทวทตฺตํ ปพฺพาเชลฺลิตฺวา
 สเจ ภควา เทวทตฺตํ น ปพฺพาเชยฺย สตสฺสสฺสํ เทวทตฺโต กปฺปํ อปฺราปรํ นีรเย
 ปจฺจิสฺสตีติ ฯ อนุโสตคามิ ภนฺเต นาคเสน เทวทตฺตํ ตถาคโต ปฏฺฐิสฺสํ อโรเปลฺลิตฺวา
 วิปตฺติปนฺนํ เทวทตฺตํ สมฺปตฺตี ภควา อโรเปลฺลิตฺวา ปปาเต ปตฺติสฺสํ เทวทตฺตสฺสํ ปตฺติจฺ्ञานํ
 อทาลิ วิสมมคฺคคฺคํ เทวทตฺตํ ภควา สมํ มคฺคํ อโรเปลฺลิตฺวา ฯ อิมํ ภนฺเต นาคเสน
 เหตุ อิมานิ การณานิ น สกฺกา อณฺเณน ปพฺพชิตฺเตน สนฺทสฺเสตฺถุ อณฺเณน ตยาทิสฺเสน
 พุทฺธิมนฺเตนาติ ฯ

ภควตา มหากรุณาย สพฺพณฺเณตฺวาณเณ

เทวทตฺตํ ปพฺพาชิตฺตปณฺโห ตตีโย ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํ ภควตา อฏฺฐิเม ภิกฺขเว เหตุ อฏฺฐํ ปจฺจยา มหโต
 ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวายาติ อเสสวจฺณํ อิทํ นิปฺปฺริยายวจฺณํ อิทํ นตถณฺโวย นวโม เหตุ
 มหโต ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวาย ยทิ ภนฺเต นาคเสน อณฺโวย นวโม เหตุ ภเวยฺย มหโต
 ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวาย ตํ ภควา เหตุ กเถยฺย ยสฺมา จ โข ภนฺเต นาคเสน นตถณฺโวย
 นวโม เหตุ มหโต ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวาย ตสฺมา อนาจิกฺขิตโต ภควตา ฯ อยํ ปน
 นวโม เหตุ ทิสฺสตี มหโต ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวาย ยํ เวสฺสนตฺเรน รณฺณา มหาทาเน
 ทิยมาเน สตตฺกฺขตฺตํ ปจฺวี กมฺปิตถ ฯ ยทิ ภนฺเต นาคเสน อฏฺฐํ เหตุ อฏฺฐํ ปจฺจยา
 มหโต ภูมิจาลสฺสํ ปาตุภาวาย ภเวยฺย เตนหิ เวสฺสนตฺเรน รณฺณา มหาทาเน ทิยมาเน
 สตตฺกฺขตฺตํ ปจฺวี กมฺปิตถาติ ยํ วจฺณํ ตํ มิจฺฉา ยทิ เวสฺสนตฺเรน รณฺณา มหาทาเน
 ทิยมาเน สตตฺกฺขตฺตํ ปจฺวี กมฺปิตถ เตนหิ อฏฺฐํ เหตุ อฏฺฐํ ปจฺจยา มหโต ภูมิจาลสฺสํ
 ปาตุภาวายาติ ยํ วจฺณํ ตํ มิจฺฉา อยํ อุกฺกโต โกฏฺโถ ปณฺโห สฺขุโม มหโต
 ทฺพนฺนิเวฏฺฐิโย อนฺธกาโร จกฺขุมโต ตวานุปฺปตฺโต นาณฺเณน ตาทิสฺสํ ปณฺหํ สกฺกา วิสชชิตฺถุ
 อณฺเณน ตวาทิสฺเสน วุทฺธิมนฺเตนาติ ฯ

ภาสิต์ เหน้ มหาราช ภควตา อฏจ อิเม ภิกษเว เหตุ อฏจ ปจจยา
 มหโต ภูมิจาลลส ปาตุภาวยาติ ย้ ปน เวสสนตเรน รณณา มหาทานะ ทิยามาเน
 สตตกขตตุ้ มหาปจวี กมปิตาติ ต้ อกาลิกั กทาจุปตติกั อฏจหิ เหตุหิ วิมุตตัม ตสมา
 ตัม อภณิตัม อฏจ เหตุติ วุตตัม ฯ ยถา มหาราช มหิยา ตโยเยว เมฆา คณินนติ
 วสสิโก หมนตโก คิมหมตโกติ ยหิ เตหิ มุณจิตวา อณโณ เมโฆ ปวสสติ น โส
 เมโฆ คณินนติ สมมเตหิ เมฆะหิ อกาลเมโฆเตวว สงขยัม คจจติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
 เวสสนตเรน รณณา มหาทานะ ทิยามาเน ยัม สตตกขตตุ้ มหาปจวี กมปิตา อกาลิกั
 เอตัม กทาจุปตติกั อฏจหิ เหตุหิ วิปมุตตัม เนตัม คณินนติ อฏจหิ เหตุหิ ฯ ยถา
 ปน มหาราช หิมวนตทา ปพพตา ปณจ นทิสทานิ สนนตติ เตสั มหาราช ปณจันนัม
 นทิสทานัม ทเสว นทโย นทิคณนาย คณินนติ ตัม ยถา คงคา ยมุนา อจิวตี สรภู
 มหิ ลินธู สตธู วิธา ปิปาสี จนนทาคีติ ฯ อวเสสา นทโย นทิคณนาย อคณิตา
 ตัม กิการณัม น ตา นทโย ฐวสสิลา ฯ เอวเมว โช มหาราช เวสสนตเรน รณณา
 มหาทานะ ทิยามาเน ยัม สตตกขตตุ้ มหาปจวี กมปิตา อกาลิกั เอตัม กทาจุปตติกั
 อฏจหิ เหตุหิ วิปมุตตัม น ตัม คณินนติ อฏจหิ ตัม กิการณัม น ตัม ฐวกมปนัม ฯ

ยถา วา ปน มหาราช รณโณ สตปิ เทวสตปิ อมจจา โหนติ เตสั
 ฉเยว ชนา อมจจคณนาย คณินนติ ฯ ตัม ยถา เสนาปติ ปุโรหิตอ อกขทสโส ภณทรกโช
 ฉตตคาโห ชคคคาโห เอเตเยว อมจจคณนาย คณินนติ ตัม กิการณัม ยุตตปยุตตา
 ราชคฺเณหิ อวเสสา อคณิตา สพเพ อมจจาเตวว สงขยัม คจจนติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
 เวสสนตเรน รณณา มหาทานะ ทิยามาเน สตตกขตตุ้ มหาปจวี กมปิตา อกาลิกั
 ตัม กทาจุปตติกั อฏจหิ เหตุหิ วิปมุตตัม น ตัม คณินนติ อฏจหิ เหตุหิ ฯ

สฺยยนติ นุ โช มหาราช เอตริหิ ชินสาสเน กตาธิการานัม ทิฏจธมมสฺข-
 เวทนิยกมฺมานัม กิตติ จ ยโส จ เยสั อพภุคฺคโต เทวมนุสเสสฺสูติ ฯ อาม ภนฺเต
 สฺยยตีติ ฯ กติ มหาราช เต สฺยยนตีติ สตต ภนฺเต เอเต สฺยยนตีติ ฯ เก
 มหาราช เตติ ฯ สุมโน ภนฺเต มาลากาโร เอกสาฎโก พฺราหฺมโณ ปุณฺโณ จ ภติโก
 มลลิกาเทวี โคपालมาตาเทวี สฺุปฺปียา อุปาสิกา ปุณฺณทาสี สตต อิเม ทิฏจธมมเวทนิยา
 สฺุตาติ ฯ

อปเรปิ สฺยยนติ นุโช อตีเต ภควโต สกฺการัม กตฺวา มนุสฺสสเกเนว สรรีเทเทน

ตัทธภวณํ คตาคติ ฯ อาม ภนฺเต สฺยยณฺตีติ ฯ เก จ มหาราช เตติ ฯ โคตติโล
 ภนฺเต คณฺธพฺพราชา สาริโน จ ราชานิมิราชา จ มนฺธาดุราชา จาคติ อิเม จตุโร
 ชนา สฺยยณฺตี เต เตน สรรีเทเหเน ตัทธภวณํ คตา ฯ สฺจิริปี กตํ สฺยยติ สุกฺกั
 น ทุกฺกั กมฺมนฺตี ฯ สุตฺพุพฺพํ ปน ตยา มหาราช อตีเต วา อทฺธานเ วตฺตมาเน
 วา อิตฺถนฺนามสฺส ทาเน ทิยมาเน สกึ วา ทฺวิกฺชตฺตํ วา ติกฺชตฺตํ วา มหาปจฺวี
 กมฺปิตาคติ ฯ น ทิ ภนฺเตติ ฯ อตฺถิ เม มหาราช อาคโม อธิคโม ปรียตฺติ
 สวณํ ลิกฺขาพลํ พุทฺธปริเสวนา สฺสสฺสุสา ปรีพฺจฉา สํวาสา อาจริยฺปญฺจานํ มยา อสุตฺพุพฺพํ
 อิตฺถนฺนามสฺส ทาเน ทิยมาเน สกึ วา ทฺวิกฺชตฺตํ วา ติกฺชตฺตํ วา มหาปจฺวี กมฺปิตาคติ
 จเปตฺวา เวสฺสนฺตรสฺส ราชวสภสฺส ทานวรี ฯ ภควโต จ มหาราช สากฺยมนฺิโน ภควโต
 จ กสฺสปสฺส จ ทฺวินฺนํ พุทฺธานํ อนฺตเร คณฺนปถํ วิตฺตวตฺตา วสฺสโกฏฺเฐ
 อตฺถิกนฺตา ฯ ตตฺราปิ เม กाले สวณํ นตฺถิ วิจฺฉินฺนโตปิ น ปสฺสามิ อิตฺถนฺนามสฺส
 ทาเน ทิยมาเน สกึ วา ทฺวิกฺชตฺตํ วา ติกฺชตฺตํ วา มหาปจฺวี กมฺปิตาคติ ฯ น มหาราช
 ตาวตฺตเกน วิริเยน ตาวตฺตเกน ปรกฺกเมเน มหาปจฺวี กมฺปิตา คฺคณฺการภริตา มหาราช
 สพฺพํ โสเจยฺยํ มหาปจฺวี ธาเรตฺถํ น วิสหนฺตี จลติ สกฺกมฺปติ เวธติ ปเวธติ ฯ ยถา
 มหาราช สกฺกสฺส อติภริตสฺส ภาเรน นาภี เจว อารา จ เนมิโย จลนฺตี อกฺขํ
 ภณฺชติ ฯ เอวเมว โข มหาราช สพฺพํ โสเจยฺยํ วิริยคฺคณฺการภริตา มหาปจฺวี ธาเรตฺถํ
 น วิสหนฺตี จลติ กมฺปติ ปกมฺปติ เวธติ ปเวธติ ฯ ยถา วา ปน มหาราช คคณฺ
 อนิลเวคฺสส ฉาติตํ ภารภริตํ อติวาทพฺพจตฺตา นทติ รวติ จลติ คลคฺลายติ เอวเมว
 โข มหาราช มหาปจฺวี รณฺโถ เวสฺสนฺตรสฺส ทานพลวิปฺลวเสน ภริตา ธาเรตฺถํ น วิสหนฺตี
 จลติ กมฺปติ ปกมฺปติ เวธติ ปเวธติ ฯ น ทิ มหาราช รณฺโถ เวสฺสนฺตรสฺส จิตฺตํ
 ราควเสน ปวตฺตติ น โทสวเสน ปวตฺตติ น โมหวเสน ปวตฺตติ น มานวเสน ปวตฺตติ
 น ทิฏฺฐจิวเสน ปวตฺตติ น กิเลสวเสน ปวตฺตติ น กุปฺปิตวเสน ปวตฺตติ น อรติวเสน
 ปวตฺตติ อถ โข ทานวเสน พหุสฺสิ ปวตฺตติ กิณฺติ อนาคตา จ ยาจกา อาคจฺเจยฺยํ
 อาคตา จ ยาจกา ยถากามํ ลภิตฺวา อตฺตมฺนา ลาเภเน ภิยโย อาคจฺเจยฺยณฺตี ฯ รณฺโถ
 มหาราช เวสฺสนฺตรสฺส สตตํ สมิตํ ทสฺสุ จาเนสฺสุ มานสํ จปีตํ โทติ ทเม สณฺณเม
 ชนฺติยา สํวเร นียเม อกฺโกเช อวิหีสาย สจฺเจ โสเจยฺเย เมตฺเตยฺเยติ ฯ รณฺโถ มหาราช
 เวสฺสนฺตรสฺส กาเมสนา ปหีนา ภเวสนา ปฏฺธิปสฺสทฺธา พุทฺหมจฺริเยสนาเยว อฺสุสฺสุกฺกํ
 อาปนฺโน ฯ รณฺโถ มหาราช เวสฺสนฺตรสฺส อตฺตารกฺขา ปหีนา สพฺพกाले สพฺพสฺตฺเต

ปริกรกเชสุ อุตฺตฺกํ อาปนโน กิณฺติ อิมํ สตฺตา สมคฺคา อสฺสํ อโรคา สธนา ทีฆายุกาติ
 ตํ พหุลฺเวยว มาณสํ ปวตฺตติ ฯ ททมาโน จ มหาราช เวสฺสนฺตโร ราชานํ ตํ ทานํ
 น ภวสมฺปตฺติเหตุ เทติ น ธนเหตุ เทติ น ปฏิทานเหตุ น อุปลาปนเหตุ น อายุเหตุ
 น วณฺณเหตุ น สุขเหตุ น พลเหตุ น ยสเหตุ น ปุตฺตเหตุ น ชีวิตเหตุ ฯ อถ
 โข สพฺพญฺญตฺยา เหตุ สพฺพญฺญตฺตวณฺณรตนการณา เอวรูปํ อตฺตวิปฺลออนฺตฺตเร ทานวเร
 อทาสี ฯ สพฺพญฺญตฺ ปตฺโต ภควา วจันํ ภณฺสิ

ชาลิ กณฺหาชินํ ปุตฺตํ

มทฺที เทวี ปฏิพฺพตํ

ททมาโน น จินฺตฺสึ

โพธิยาเยว การณาติ ฯ

ราชา มหาราช เวสฺสนฺตโร อุกโกเรน โกธํ ชินาติ อสฺสํ สาธฺนา ชินาติ กทริยํ ทาเนน
 ชินาติ อลิกํ สจฺเจน ชินาติ สพฺพอกุสฺลํ กุสเลน ชินาติ ฯ ตสฺส เอวํ ททนตฺสส
 ธมฺมานุคฺคตฺสส ทานพลวิริยวิปฺลวิตถารณํ เหฏฺฐา มหาวาตา สณฺจลนฺติ สกึ สกึ วายนฺติ
 อากุลา อากุลา วายนฺติ โอนมนฺติ อุณมนฺติ วินมนฺติ นิสินฺนปตฺตา ปาทปา คุมฺพคฺมฺพา
 วายนฺติ ฯ พลาทกา คคณํ สนฺธาวนฺติ รชสฺยตฺตา วาตา ทารุณา โหนฺติ คคณกา
 นิปีพิตา สมปีพิตา วาตา วายนฺติ สหสา จ ปวา ธฺมา วายนฺติ มหตฺติมทาภิโม สทฺโท
 นิจฺจรติ ฯ เตสฺส วาเตสฺส ปริกมฺปิเตสฺส อุทกํ สกึ สกึ จลติ อุทเก จลิตํ กุมฺภิลติมิมจฺฉกจฺฉปา
 ธาวนฺติ ยมกยมกาโย สลิลอุมฺมิโย ทสฺสนฺติ ชลจรา สตฺตา จรณฺติ วิจิโย นาทํ วตฺตนฺติ
 โฆรํ พุพฺพุลา อุฏฺฐนฺติ เพณฺุมาลา ภวนฺติ อุตฺตรนฺติ มหาสมฺมุทฺทา ทิสาวิตฺสิ ธาวนฺติ
 อุทกา โอโสตฺตปฏิโสตฺตสมฺมุขา สนฺทนฺติ สลิลธารานิ ฯ อสฺสุรา ครุพฺพา นาคา ยกฺขา อุพฺภิชฺชนฺติ
 กิณฺนุ โข กถํ นุ โข สทฺโท วตฺตตฺตีติ คมนปถเมสนฺติ ภัตฺตจิตฺตา ชุพฺภิตํ ลูลิตํ ชลธारे
 ทิสฺวา กมฺปนฺติ อยํ ปจฺวี สนฺที สมทานคา สสาครา ปรีวตฺตติ ลินฺเรคฺิริกฺุฏฺเสลลฺสิขโร
 วินมมาโน โหติ อหิณฺกุลวิลารโกฏฺฐจกฺกุสมฺคปฺกชิโน รุทฺนฺติ ยกฺขา อปฺเปสฺกฺขา มหฺลสฺกฺขา
 กมฺปมานา ปจฺวียา ยนฺติ ฯ ยถา มหาราช มหตฺติมทาปรีโยเค อุทฺธนคเต อุทกสมฺปฺนฺณเ
 อากิณฺณตณฺฑุเล เหฏฺฐา อคฺคิมฺหิ ชลมานเ ปจฺมํ ตาว ปรีโยโค ตปฺเปติ ปรีโยเค ตตฺเต
 อุทกํ ตปฺเปติ อุทเก สนฺตตฺเต ตณฺฑุลา ตปฺเปติ ตณฺฑุลา สนฺตตฺตา อุมฺมุชฺชนฺติ
 นิมฺมุชฺชนฺติ พุพฺพุลกํ โหติ เพณฺุมาลา อุตฺตรนฺติ ฯ เอวเมว โข มหาราช เวสฺสนฺตโร
 ราชานํ ยํ โลเกหิ ทฺวจจฺชํ ตํ จชติ ตสฺส เวสฺสนฺตรสฺส ตํ ทฺวจจฺชํ จชนตฺสส ทานสฺส
 สภาวนิสฺสนฺเทน มหาวาตา ธาเรตฺตํ อวิสฺหิตฺวา สงฺขุพฺภิสฺสุ วาเตสฺส ปรีชฺุพฺภิตฺสฺส อุทกํ จลติ

อุทกเถ จลิตเถ มหาปจวี กมฺปติ ฯ ตโต อิมเ ตโย มหาราช วาตา อุทกณฺจ ปจวี
จ เอกโต อหฺลฺลํ มหาทานนิสฺสนฺเทน วิตถาเรน วิปฺลพฺลวิริเยน นตฺถิ ตาทิสฺส มหาราช
อณฺณสฺส ทาเน อานุกาโว ยถา เวสฺสนฺตรสฺส จาเค อานุกาโว ฯ

ยถา มหาราช มหิยา พหุ วิวิธมณฺโย วิชฺชนฺติ ฯ ตํ ยถา อินฺทนีโล มหานีโล
ไชตฺริสฺส เวทฺฐริโย อุมฺมารปฺปโผ มโนทโร สฺรียกนฺโต จนฺทกนฺโต วชิโร กชฺชปุกฺกมโก
ปฺลสฺสราโค โลหิตงฺโค มสสารคฺลโลติ เอเต สพฺเพ อติกฺกมฺม จกฺกวตฺติมณฺนิ อคฺคมกฺขายติ
จกฺกวตฺติมณฺนิ มหาราช สมฺนฺตา โยชนํ โอบาเสน ผรติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ยํ
กิณฺจิจิ มหิยา ทานํ วิชฺชติ อสทิสทานปรมํ อปิ จ เอเต สพฺเพ อติกฺกมฺม เวสฺสนฺตรสฺส
รณฺโวย มหาทานํ อคฺคมกฺขายติ ฯ เวสฺสนฺตรสฺส รณฺโวย มหาทานเ ทียมานเ สตตกฺขตฺตํ
มหาปจวี กมฺปิตาติ ฯ สฺววิณฺณปิโต ฆนฺเต นาคเสน ปณฺโห คุมฺโพ ตยา วิทฺธํสีโต
คมฺภีโร อุตฺตานิกโต คณฺจิจิ ฆินฺนา คหฺนํ อคหฺนํ กตํ ปรปฺปวาทา ภคฺคา นิปฺปภาเวน
วินสฺสนฺติ ปรปฺปวาทาติ ฯ

อฏฺฐเหตุอฏฺฐจฺจยยามหาภูมิจาลปาตฺฐภาวปณฺโห จตฺตฺถโต ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ฆณฺถ สีวิราเชน จกฺขุ ทินฺนํ อนนฺธสฺส สโต ปฺน
เจว ทิพฺพจกฺขุ อฺปฺปนฺนฺนฺติ อิทํ วจฺนํ สนิคฺคหํ สโตสฺสํ สคณฺจํ เหตุสมฺมุคฺขานฺเ อวตฺถุสมฺม
หตฺจกฺขุปฺสาทสฺส นตฺถิ ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส อฺปฺปาโทติ สุตฺเต เหตุ วุตฺตํ ยทิ ฆนฺเต
นาคเสน สีวิราเชน จกฺขุ ทินฺนํ เตนฺทิ ทิพฺพจกฺขุ อฺปฺปนฺนฺนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา
ยทิ ทิพฺพจกฺขุ อฺปฺปนฺนํ เตนฺทิ สีวิราเชน จกฺขุ ทินฺนฺนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ อยํ
ทิ อุกโต โภกฺวิโก ปณฺโห คณฺจิจิตฺปิ อิทํ คณฺจิจโร เวฏฺฐิจิตฺปิ อิทํ เวฏฺฐจโร คหฺนโตปิ
อิทํ คหฺนตโร ตวานุปฺปโต ตตฺถ ตวํ จนฺทมฺติชเนทฺติ ปรปฺปวาทานํ นิคฺคหนฺยาติ ฯ

ทินฺนํ มหาราช สีวิราเชน ยาจกสฺส จกฺขุ ตตฺถ มา วิมตี อฺปฺปาเทสิ ตตฺถาปิ
นิสฺสํสโย ภาวาทิติ ฯ อปิ นฺุ โช ฆนฺเต นาคเสน อฺฆมาฏิตาย เหตุยา อวตฺถุสมฺม ทิพฺพจกฺขุ
อฺปฺปชฺชตีติ ฯ น ทิ มหาราชชาติ ฯ กิ ปน ฆนฺเต ตตฺถ การณํ เยน การณฺน
อฺฆมาฏิตาย เหตุยา ทิพฺพจกฺขุ อฺปฺปชฺชนฺติ อิงฺฆ การณฺน มํ สณฺณวาเปหิติ ฯ อตฺถิ
ปน มหาราช โลเก สจฺจํ นาม เยน สจฺเจน สจฺจวาทีนเ สจฺจกิริยํ กโรนฺตีติ ฯ
อาม ฆนฺเต อตฺถิ ตํ โลเก สจฺจํ นาม เยน สจฺจวาทีนเ ชนา เทเว วสฺสาเปนฺติ

อคคี นิพพาпенติ วิสั หนนติ มหาสมุทท์ ปฏิกมาпенติ มหาคงค์ ปฏิโสต้ สนทาпенติ
 อณณปิ อเนกวิธั กตตพพกมมံ กโรนตีติ ฯ เตนหิ महाराज युञ्जति समेति सीविराजसु
 सज्जपलेन तिपुपजग्घु उपपञ्चनतीति सज्जवसेन महाराज अवतुमहि गिणजापि तिपुपजग्घु
 उपपञ्चनती सज्जंयेव तत्तถ वत्तु ग्वाति तिपुपसुस जग्घुसुस उपपाथाय ฯ यथा महाराज
 ये गेजि सिठ्ठा सज्जमनुकायनति महामेझे पवसुसत्तुति तेसु सज्जमनुकीताय सह वाजाय
 महामेझे पवसुसति ฯ अपि नु षो महाराज अत्ति आकासे वसुससु हेतु सन्निति
 येन हेतुना महामेझे पवसुसतीति ฯ न हि गन्ते सज्जं प्रमं गन्ते हेतु सज्जंयेव
 तत्तถ हेतु ग्वाति महामेजसुस पवसुसनायाति ฯ ऐवमेव षो महाराज नत्ति तसु
 पक्तिहेतु सज्जंयेव तत्तถ वत्तु ग्वाति तिपुपसुस जग्घुसुस उपपाथायाति ฯ यथा वा
 पन महाराज ये गेजि सिठ्ठा सज्जमनुकायनति चलिपचलिโต महाอคคิกขนโร ปุณินิวत्तत्तुติ
 तेसु सज्जमनुकीताय सह वाजाय चलिपचलिโต महाอคคิกขนโร ชเนน ปุณินิวत्तत्ति ฯ
 अपि नु षो महाराज तสมी चलिपचलिเต महाอคคิกขนเร वत्तु सन्निति อत्ति येन
 वत्तुना चलिपचलिโต महाอคคิกขนโร ปุณินิวत्तत्तीति ฯ न हि गन्ते सज्जंयेव गन्ते
 तत्तถ वत्तु होति तसु पचलितसुस महाอคคิกขनุसुस चเนन ปุณินิวत्तनायाति ฯ ऐवमेव
 षो महाराज सज्जंयेव तत्तถ वत्तु होति तिपुपसुस जग्घुसुस उपपाथायाति ฯ यथा
 वा पन महाराज ये गेजि सिठ्ठा सज्जमनुकायनति วิสั हलाहलं अपคत्तं ग्वात्तुति तेसु
 सज्जमनुकीताय सह वाजाय विสั हलाहलं चเนन अपคत्तं ग्वाति ฯ अपि नु षो महाराज
 हलाहलวิसे वत्तु सन्निति อत्ति येन वत्तुना विสั हलाहलं अपคत्तं ग्वातीति ฯ न
 हि गन्ते सज्जंयेव तत्तถ वत्तु होति विसुस हलाहलसुस पुणินิวत्तनायाति ฯ ऐवमेव
 षो महाराज सज्जंयेव तत्तถ वत्तु होति तिपुपसुस जग्घुसुस उपपाथायाति ฯ जत्तुनपि
 महाराज อरियसज्जानं पुणินิวत्तत्तुติ นत्तถอณณं तत्तถ सज्जंयेव वत्तु होति सज्जवत्तुगानि
 जत्तुตาริ อरियसज्जानि पुणินิวत्तत्ति ฯ अत्ति पन महाराज जिणविसये जिणราชา समुत्ते
 กิพิต्तुกาโม जत्तुมาसे सज्जकिरियं กत्ता सह रणेन อนโตमहाสมุทท์ โยชนं पविसति तसु
 रत्तुसीससुस पुरतो महावारिขนโร ปฏิกमतติ นิกขมนत्तसुस โปกขरं विय อุตत्तरति ฯ अपि
 नु षो महाराज सो महाสมुत्तो सเทวมनुสसेहिปิ लोकेहि पक्तिกายपलेन सक्का
 ปฏิกมาपेतุนतीति ฯ सुप्पुริตโกपि गन्ते तप्पाโก न सक्का सเทวมनुสसेहि पक्तिกายपलेन
 ปฏิกมาपेतुं कि पन गन्ते महाสมुत्ते อुत्तगन्तीति ฯ อिमिणापि महाराज การणेन
 सज्जवल्लं णात्तพพं नत्ति ตं जानं यं सज्जेन न वत्तत्तพพन्तीति ฯ

นคร มหาราช ปาตลิปุตเต อโสโก ธรรมราชา สนิคมคณอมจจภฎพล-
 มหามตเตหิ ปริวุโต มหาคงคาย อุทกกีฬิ กิฬนโต มหาคงคิ สมบูรณ์ นวสลิเลน
 ปณจโยชนสตายามิ โยชนปุลล สนมมานิ ทิสวา อมจเจ เอวมาท อตถิ โกจิ ภณ
 อุตสทิสสติ โย อิมิ มหาคงคิ ปฏิสโต สนมทาเปตุนติ ฯ อถ เต อมจจา อาหิสฺสุ
 ทุกกริ เทว มหาคงคนติ ฯ ตสมิเยว คงคาย กุลเล จิตา พินทุมตติคณิกา นาม ตํ
 อสสิสสิ รณณา กิร เอว วุตตํ โกจิ สกโกติ นุโช มหาคงคานที ปฏิสโต
 สนมทาเปตุนติ ฯ सा एवमाह ओं हि नकरे पातलिपुत्रे कनिका रूपती रूपुषीविनी
 शिवलोके मम दाव सज्जगिरियं राधा प्रसस्तुति सज्जगिरियमगालि ฯ सह दाव सज्जगिरियाय
 गदाय खणेन सा महाकङ्का कलाकलन्ति पृष्ठितं सन्तित्त भेक्षित महित् चनकायस
 पुत्रित् ฯ अथ राधा महाकङ्काय आवाग्मुमुषिपेणिकाकलसत्त सुत्वा विमहितो अज्जगिरियुतो
 अमज्जे एवमाह गिससयिं भणे महाकङ्कान्ते उठ्ठमुखं सन्तित्ति ฯ ते अमज्जा रण्वि
 कणिकाय सज्जगिरियं आजिक्खिसु ฯ अथ संविको राधा त्रित्तुरित्ते सयिं कन्त्वा कणिकं
 पुज्जि गोति सज्जं गिरि दाया सज्जगिरियाय ओयं महाकङ्कान्ते पृष्ठितं सन्तपितात्ति ฯ
 आम तेवात्ति ฯ गि ते तत्त पल्लं अत्थि गो वा दा वज्जं आथियत्ति यक्खि वा
 नाको वा नेन वा दा वल्ले महाकङ्कान्ते पृष्ठितं सन्तापेत्ति ฯ सा आह
 सज्जवल्ले ओं तेव ओमि महाकङ्कान्ते पृष्ठितं सन्तापेत्ति ฯ राधा आह गि ते
 सज्जवल्लं अत्थि महाज्जिरिया रुत्तिया अत्तिया चनवल्लुपिताय पापिकाय गिन्नसिลาय
 हिरिकत्तिकण्ठिकाय चनवल्लिकायात्ति ฯ सज्जं महाराज दात्तिसिगा मे गिरिया अत्थि ओं
 दाया गिरियाय अज्जमाना सत्थेवं लोके पवत्तेय्यन्ति ฯ राधा आह गत्ता पन ते
 गोत्ति सज्जगिरिया अिञ्च मम सन्तिगे सावेत्ति ฯ โย वे महाराज ฐนं मय्हं เทต
 ชตติโย वा พุราหมणे वा เวสสो वा สุตฺतो वा อणฺโณ वा โกจิ เตสं สมกัเยว
 อุกฺกขามิ ชตติโยติ วิเสสो นตฺถิ สุตฺतोติ อติมณฺเฑา เม นตฺถิ อนุนยปฏิฆจิตฺตวิปฺปมุตฺตา
 ฐนสามิกं ปริจฺรามิ ฯ เอว दाया प्रमगिरियाय महाकङ्कान्ते पृष्ठितं सन्तापेत्ति ฯ
 अत्तिपि महाराज सज्जे न जित् ओमि नाम प्रमगिरियं न विन्त्ति ฯ तिनं महाराज
 सिविराचเชन याजกस्स जग्गुं तिพพजग्गुं อुप्पन्नं ตण्ण पन सज्जगिरियाय ฯ ยं पन
 สุตเต वุตตं มंसจกขุสมิ นญ्जे อเหตุกสมิ อวตถุมहि นตฺถิ तिพพจกขุสส อุप्पात्ति
 ตं ภาวนามยं เอวเมत्ติ महाराज ฐारेत्ते सत्थेवं โลโกत्ति ฯ साธุ गन्ते नाकसेन
 सुनिवेग्गित्ते पण्हो सुन्तिग्गुं सुन्तिकण्ठं सुन्तिक्का प्रप्पवात्तात्ति ฯ एवเมत्ติ दा

สมปฏิจจฉลฺลสามิตฺติ ฯ

สํวโรจโย จกฺขุทานปณฺโห ปณฺจโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา ตินฺนํ โช ปน ภิกฺขเว สนนฺิปาตานํ
 คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ โหติ อธิ มาตาปิตโร จ สนนฺิปตฺติตา โหนฺติ มาตา จ อุตฺตฺนํ โหติ
 คพฺโภ จ ปจฺจุปฏฺจิตฺโต โหติ อิมสํ โช ภิกฺขเว ตินฺนํ สนนฺิปาตานํ คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ
 โหตฺติติ ฯ เอเกนปิ เจ โอนา คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ น สมฺภวติ อเสสวจนเมตํ นิสฺเสสวจนเมตํ
 นิปฺปรียายวจนเมตํ อรหฺสฺสวจนเมตํ เทวมนุสฺसानํ มชฺเฌ นิสฺสํติววา อิทฺถจ ภณฺติ
 วจฺนํ ฯ ทฺวิสนฺนิปาเตน คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ ทิสฺสติ ฯ กถํ ทฺกฺกเลน ตาปเสน ปาริกาย
 ตาปสฺนินฺยา อุตฺตฺนิกาเล ทกฺขิณฺเนน หตฺถงฺคฺกุจฺเจน นาภี ปรามตฺถา ตสฺส ทฺกฺกเลตาปสฺส
 หตฺถเณ นาภีปรามสเนน สาโม สฺวณฺโณ นินฺพตฺโต ฯ มาตงฺเคนาปิ อิสฺสินา พฺราหมณฺนินฺยา
 กณฺณาย อุตฺตฺนิกาเล ทกฺขิณฺเนน หตฺถงฺคฺกุจฺเจน นาภี ปรามตฺถา ตสฺส มาตงฺคฺสฺส อิสฺสิส
 เตเชน นาภีปรามสเนน มณฺทฺโพย มาณโว นินฺพตฺโต ฯ อิสฺสิสิงฺโค ตาปสฺส
 ปสฺสาวนินฺสสนฺเทน นินฺพตฺโต ฯ สงฺกิจฺโจ ตาย กิริยาย นินฺพตฺโต ฯ เถโร จ กุมารกฺสฺสโป
 อสฺสุจฺฉิเลทเณน นินฺพตฺโตติ ภณฺติ ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ตินฺนํ สนนฺิปาตานํ
 คพฺภสฺสวอวกฺกนฺติ โหติ เตนฺหิ สาโม สฺวณฺโณ จ มณฺทฺโพย มาณวโก จ อิสฺสิสิงฺโค
 จ สงฺกิจฺโจ จ เถโร กุมารกฺสฺสโป จ นาภีปรามสเนน จ อสฺสุจฺฉิเลทเณน จ ปสฺสาวนินฺสสนฺเทน
 จ นินฺพตฺตาทิ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ยถิ เต ตาย กิริยาย ชายนฺติ เตนฺหิ ตินฺนํ
 สนนฺิปาตานํ คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ โหตฺติติ ยปิ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ อยฺปิ อุกฺกโต โภกฺกโก
 ปณฺโห สฺคฺมภีโร สฺนินฺปุณฺโณ วิสโย วุฑฺฒิมฺนฺตานํ โส ตวานุปฺปตฺโต ภนฺทถ วิมตฺติปลํ ธาเรหิ
 จ ฌานวฺรปชฺโชตฺนฺติ ฯ

ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา ตินฺนํ โช ปน ภิกฺขเว สนนฺิปาตานํ คพฺภสฺส
 อวกฺกนฺติ โหติ อธิ มาตาปิตโร จ สนนฺิปตฺติตา โหนฺติ มาตา จ อุตฺตฺนํ โหติ คพฺโภ
 จ ปจฺจุปฏฺจิตฺโต โหติ อิมสํ โช ภิกฺขเว ตินฺนํ สนนฺิปาตานํ คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ
 โหตฺติติ ฯ เตนฺหิ ภนฺเต นาคเสน เยน การเณน ปณฺโห น สฺวณฺณวาปีโต โหติ อิงฺฆ
 การเณน มํ สณฺณวาเปหิตฺติ ฯ

สฺตปฺพุพฺพิ ปน ตยา มหาราช สาโม สฺวณฺโณ อิสฺสิสิงฺโค ตาปสฺส เถโร

กุมารกสสโป อิมินา นาม เต นิพพตตาทิ ฯ อาม ภนฺเต สฺยยติ อพฺภุคฺคตา เตสฺ
 ชาติ เทว มิคี เชนฺโย อุตฺตนิกาเล ทฺวินฺนํ ตาปสํ ปสฺสาวภูจํ คนฺตฺวา ตาปสสฺส
 สมภวปสฺสาวํ ปิวิตฺวา เตน ปสฺสาวสมภเวณ สงฺกิจฺโจ จ กุมารโ อิลิสฺงโค จ ตาปโส
 นิพพตฺตา ฯ เณรสฺส อุตฺทายิสฺส ภิกฺขุณีอุปสฺสยํ คตสฺส รตฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุณี อุปนิชฺฌายนฺตสฺส
 สมภวํ กาสาเว มุณฺจि ฯ ตโต ภิกฺขุณี सा อุตฺตนิสมเย ตํ สมภวํ มุเชน อคฺคเหสิ
 นิमितฺเตว ตํ ปกฺชิปิ ปกฺชิตฺตมตฺเต จ ปน सा ภิกฺขุณี คพฺภินิ อโหสิ ฯ อจิเรน
 กालेณ เณโร กุมารกสสโป นิพพตฺโต ฯ เอวํ โข เอเต ชนา อเหสนฺติ ฯ อปี
 นฺตุ ตวํ มหาราช สทฺทหสิ ตํ วจนฺติ ฯ อาม ภนฺเต เอวํ พลวํ ตตฺถ มยํ การณํ
 อุปลภาม เยน การเณน สทฺทหาม อิมินา การเณน นิพพตฺตาทิ ฯ ก็ ปน มหาราช
 การณฺติ ฯ สุปฺริกมฺมกเต กลเล วิชานิ ปติตฺวา ชิปปิ สํวิรุหนฺตีติ ฯ อาม
 มหาราชชาติ ฯ เอวเมว โข ภนฺเต सा हि ภิกฺขุณี อุตฺตนิ สมานา สณฺจिते กลเล
 รุหิเร อุปจฺฉินฺเน จปีตาย อุตฺตยา สมภวํ คเหตฺวา ตสฺมี กลเล ปกฺชิปิ เตन ตสฺสา
 คพฺภโ สณฺจติ เอวํ ตตฺถ การณํ ปุพฺเพปิ เตสฺ นิพพตฺติยาติ ฯ เอวเมว
 โข ตํ มหาราช สมปฺปฏิจฺฉามิ โยนิปเวเสน คพฺภโ สมภฺภูโตติ สมปฺปฏิจฺฉสิ ตวํ มหาราช
 เณรสฺส กุมารกสสปสฺส คพฺภาวกฺกนฺตินฺติ ฯ อาม ภนฺเตติ ฯ สาธุ มหาราช เตนहि
 ปจฺจาคโตสิ มม วิสยํ เอกวิเชเนว คพฺภสฺสาวกฺกนฺตี กถยนฺโต มมานุพลํ ภวิสฺสสิ อถ
 วา ปน ता มิคี เชนฺโย ปสฺสาวํ ปิวิตฺวา คพฺภํ ลภิสฺสุ ตาสํ ตวํ สทฺทหสิ มหาราช
 คพฺภํ ปฏฺฐิลานฺติ ฯ อาม ภนฺเต ยํ กิณฺจि ปิติ ภูตฺตํ ขายิตํ เลหิตํ สพฺพนฺตํ กลเล
 โอตฺรติ จานคฺตํ วุทฺธิมาปชฺชติ ยถา นาม ภนฺเต นาคเสน ยา กาจि สริตา นาม
 สพฺพา ता महाสมุทฺทํ โอตฺรนฺติ จานคฺตา วุทฺธิมาปชฺชนฺติ เอวเมว โข ภนฺเต นาคเสน
 ยํ กิณฺจि ปิตํ ภูตฺตํ ขายิตํ เลหิตํ สพฺพนฺตํ กลเล โอตฺรติ จานคฺตํ วุทฺธิมาปชฺชติ
 เตนาคํ การเณน สทฺทหามิ มุขฺภฺจฺฉาเนนปิ คพฺภสฺส อวกฺกนฺติ โหตีติ ฯ สาธุ มหาราช
 พาฬฺหตรํ อุปคโตสิ มุขฺภฺจฺฉาเนนปิ ทฺวินฺนํ สนนฺิปาโต ภวติ สงฺกิจฺจสฺส จ มหาราช
 อิลิสฺงคฺสฺส ตาปสฺส เณรสฺส กุมารกสสปสฺส คพฺภสฺส จ โอกกมฺนํ สมปฺปฏิจฺฉสิตี ฯ อาม
 ภนฺเต สนนฺิปาตา โอตฺรนฺตีติ ฯ

สาโมปิ มหาราช สุวณฺเณ มณฺทพฺพโยปิ มาณวโก เตปิ เทว ติสฺสุ สนนฺิปาเตสุ
 อนฺโตคฺธา เอกรสฺสา ปุริเมน ตตฺถ การณํ วกฺขามิ ฯ ทฺกุลโก จ มหาราช ตาปโส

ปาริกา ตาปสินี จาติ อุโภปี เต อรณเณ วสนตา อเทสฺส ปรีเวกาธิมุตตา อุตตมตถ์
 คเวสกา ตปเตเชน ยาว พุรหมโลกา สนตาเปสฺส ฯ เตสฺส ตทา สกโก เทวานมินโท
 สายํ ปาตํ อุปฏจันํ อาคจจติ ฯ โส เตสฺส ครุคตเมตตาย อุปธาเรนโต อททส
 อนาคตมทธานเ ทวินนปี จกขุณํ อนาคตธานํ ทิสฺวา เต อาท เอกํ เม ฆนเต วจัน
 กโรธ สารุ ฆนเต เอกํ ปุตตํ ชเนยยาถ โส ปุตโต ตุมหากํ อุปฏจาโก อุปสสโย
 ภาวิสสตีติ ฯ โภ สกุก อลํ วจัน อมหากํ มา ภาณิตี น ตสฺส เต ตํ วจัน
 สมปฏิจจิสฺส ฯ อนุภมฺปโกยปี การุณโก อตถกาโม สกโก ทุตติมฺปิ ตติยมฺปิ อาท เอกํ
 เม วจัน กโรธ สารุ ฆนเต เอกํ ปุตตํ ชเนยยาถ โส ตุมหากํ อุปสสโย
 ภาวิสสตีติ ฯ ตติยมฺปิ เต อาทิสฺส อลํ โกลิย มา ตวํ อมเห อนาคตเ นิโยเชสิ กทายํ
 กาโย น ภิชชิสฺสตีติ ภิชชตุ อยํ กาโย ภิชชมาโน เกทนธมฺโมเยว ภิชชิสฺสตีติ ภิชชยนุตติยาปี
 ธรณียา ปตฺนเตปี อากาเส ปตฺนเต เสลลิสฺสเร ปตฺนเตสฺสปี จนฺทิมสฺสุริเยสฺส เนว มยํ โลกธมฺเม
 รมยิสฺสาม อีโต มา ตวํ ปุน อมหากํ สมมุขีภาวํ อุปคจจ อุปคตสฺส เต เอโส วิสสาโส
 อนาคตจโร ตวํ มณเฑติ ฯ ตโต สกโก เทวานมินโท เตสฺสปี มนํ อลภมาโน ครุคโต
 ปณฺชลิโก ยาจติ ยที เม วจัน น สทททถ กาทุํ ยทา ตาปสินี อุตฺนึ โหติ ปุปฺพวตี
 ตทา ตวํ ทกฺขิณหตถจฺจกฺกเกน นาทิ ปรามเสยยาสิ ตโต สา คพภํ ลจจติ สนนีปาตาเยว
 สา คพภาวกฺกนุตติยาติ ฯ เต สกโกเม โกลิย ตาวตตํ กาทุํ น ตาวตตเกน กิริเยน
 อมหากํ ตโป ภิชชิสฺสตีติ โหตุติ สมปฏิจจิสฺส ฯ ตาย จ ปน เวลาย เทวภาวเน อตฺถิ
 เทวปุตโต อุตฺสนนฺกสฺสมูล ชีณายโก อายุชยปฺปโต ยทิจจกํ สมตฺถโถ โอกกมิตุํ
 อปี จกฺกวตฺติกุเลปี ฯ อถ สกโก เทวานมินโท ตํ เทวปุตตํ อุปสงกมิตฺวา เอวมาท
 เอหิ มาริส สุปภาโส เต ทิวโส อตฺถลิสฺสตีติ เต อุปคตา ยมห์ เต อุปฏจันํ
 อุปคจจามิ รมณียเ เต โอกาเส วาโส ภาวิสสตีติ ปฏฺฐิรฺูปे กุเล ปฏฺฐิสฺสตีติ สุนฺทเรหิ มาตาปีตุหิ
 วุฑฺฒเตพฺโพ ภาวิสสตีติ เอหิ เม วจัน กโรหิตีติ ยาจติ ทุตติมฺปิ ตติยมฺปิ ยาจติ สิริสิ
 ปณฺชลิโกโต ฯ ตโต โส เทวปุตโต เอวมาท กตมํ ปน ตํ มาริส กุลํ ยสฺส กุสฺส
 ตวํ อภินฺหปี กิตฺติยสิ ปุนปฺปุนนฺติ ฯ ทุกุลโก จ ตาปโส ปาริกา จ ตาปสินีติ ฯ
 โสปี ตสฺส ตํ วจัน สุตฺวา ตฺถุจฺจ สมปฏิจจิตฺวา เอวมาท สารุ มาริส โย ตว จนนโท
 โส โหตุ อทฺทจ มาริส อากงฺขมาโน ปตฺถิตฺเตสฺส กุเลสฺส อุปปชเชยยํ กิมหิ กุเล อุปปชชามิ
 อนุทเช วา ชลาพุเช วา สํเสทเช วา อุปปาติเก วาติ ฯ ชลาพุชโยนิกา อหํ
 ยาจามิตี ฯ อถ สกโก อุปปตฺติทิวสํ คเนตฺวา ทุกุลกสฺส ตาปสสฺส อาโรเจสิ อุตฺถกํ

นาม ทิวส์ ตาปสินี อุตุนี ภวิสสตี ปุบพวตี ตทา ตวั ภนเต ทกขินเนน ทตถงคฺกุเจน
 นาภี ปรามเสยยาสี่ตี ฯ ตสมิ มหาราช ทิวเส ตาปสินี อุตุนี ปุบพวตี อโหสิ
 เทวปุตโต จ ตตถ ปจจุปฏิจโต อโหสิ ตาปโส ทกขินทตถงคฺกุเจน ตาปสินียา นาภี
 ปรามลี ฯ อิติ เตน ตโย สนนิปาตา อहेสุ ฯ นาภีปรามสเนน ตาปสินียา ราโค
 อุทปาติ ฯ โส ปนสสา ราโค นาภี ปรามสนํ ปฏิจจ มา ตํ สนนิปาตํ อชฺฐมาจารเมว
 มณฺณิ อุทสนํปิ สนนิปาโต อุปลปนํปิ สนนิปาโต อุปนฺนิชฌายนํปิ อุปนฺนิชฌนคฺณํปิ สนนิปาโต
 ปุพฺพภาคโต รากสฺส อุปาทาย อามสเนน สนนิปาโต ชายติ สนนิปาโต โอกกนฺติ
 โหติ ฯ อนชฺฐมาจาเรหิ มหาราช ปรามสเนหิ คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ ยถา มหาราช
 อคฺคิ ชลมาโน อปฺรามสเนนํปิ อุปคตสฺส สิตํ พฺยาปหนฺติ เอวเมว โช มหาราช
 อนชฺฐมาจาเรหิ ปรามสเนหิ คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ จตฺตุนํ วเสน มหาราช สตฺตานิ
 คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ กมฺมวเสน โยนิวเสน กุลวเสน อายาจนฺวเสน สตฺตานิ อพฺภาวกฺกนฺติ
 โหติ ฯ อปิ จ สพฺเพ เต กมฺมปฺปภาวา กมฺมสมฺภูจฺจนา ฯ กถํ มหาราช กมฺมวเสน
 สตฺตานิ คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ อุตฺสนนฺกฺกุลมฺมูลา มหาราช สตฺตา ยทิจจกํ อุปฺปชฺชนฺติ
 ชตฺติยมหาสาลกฺกุลे वा पुरातनमहासालकฺกุลे वा कपฺติमहासालकฺกุลे वा तेवेषु वा
 อนฺุทชาย वा โยนिया ชลาพฺุชชาย वा โยนिया สํเสทชาย वा โยนिया อุปฺปาติกาय
 वा โยนिया ฯ ยถา มหาราช ปุริโส อทุโธ มหทุธโน महागोको पृथुचक्रुप्रखिग्नौ
 पृथुविदुत्पुक्रणे पृथुठनठणे पृथुठ्ठातिपुत्रो थाली वा थालं कामं वा निकम् वा
 चनपत् वा पत्तेसं वा गिण्णि मनसा อภิपत्तित् ยทิจจกํ ทฺวิคฺคณํปิ ฐนํ ทत्त्वा กิณาติ
 เอวเมว โช มหาราช อุตฺสนนฺกฺกุลมฺมูลา สตฺตา ยทิจจกํ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ เอวํ กมฺมวเสน
 สตฺตานิ คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ กถํ โยนิวเสน สตฺตานิ คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ กุกฺกฏฺฏานํ
 มหาราช วาเตน คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ พกานํ เมฆสเรน คพฺภาวกฺกนฺติ โหติ ฯ
 สพฺเพปิ เทวา อคพฺภเสยยกา สตฺตาเยว โหนฺติ ฯ ตาสं नानावण्णेन कपฺภาวकฺกनฺति
 โหति ฯ ยถा มหาราช มนุสฺसा नानावण्णेन महिया जरुन्ति गेजि पुरतो प्रिज्जातेन्ति
 गेजि पज्जतो प्रिज्जातेन्ति गेजि नคका โหนฺति गेजि जुला โหนฺति गेजि सेतपुठ्ठरा
 โหนฺति गेजि मालापन्था โหนฺति गेजि पणฺุทกาसायवत्ठवสนा โหนฺति गेजि कासायवสนा
 मोलिपन्था โหนฺति गेजि श्विโน वाकजिरा โหนฺति गेजि दिण्णवाकजिरा โหนฺति गेजि जम्भवสนा
 โหนฺति गेजि อिसโย पण्णं निवासन्ति गेजि पण्णप्रिज्जनना โหนฺति सपฺเพปิ ते मนุสฺसा
 नानावण्णेन महिया जरुन्ति एवमेव โช महाราช सतฺตาเยव ते सपฺเพ तेसं नानावण्णेन

คพภาวภกนติ โหติ เอว โยนิวเสน สัตตानं คพภาวภกนติ โหติ ๑ กถํ กุลวเสน
 สัตตानं คพภาวภกนติ โหติ ๑ กุลนนาม महाराज जटतारि कुलानि अणुत्थञ्जलापुत्र-
 संसेत्थउपातिकानि १ यथि तत्तु कनरुप्पो यโต गुत्तोजि आकनुत्त्वा अणुत्थञ्जे कुले उपपञ्चत्ति
 अणुत्थञ्जे โหति १ पे १ चलापुत्रे कुले संसेत्थञ्जे कुले उपपातिके कुले उपपञ्चत्ति सो
 तत्तु ओपातिको โหति १ तेसु तेसु कुलेसु तातिसायेव सत्ता समुत्तानि १ यथा
 महाराज सिनेरुपपत्तराजसस सुवण्णम्मयं उत्तरपत्तं येगेजि मिक्कञ्चिโน उपเนत्ति सप्तपेटे
 सगवण्णं विहित्त्वा सुवण्णवण्णा โหนत्ति เอवमेव च महाराज โย गोजि कनरुप्पो
 यโต गुत्तोजि आकनुत्त्वा अणुत्थञ्चिโน उपकनुत्त्वा सगभावण्णं विहित्त्वा अणुत्थञ्जे โหति
 १ पे १ चलापुत्रं संसेत्थं उपपातिकं โยनि उपकनुत्त्वा सगभावण्णं विहित्त्वा उपपातिको
 โหति १ เอवํ कुलวเสน सत्तानं คพภาวภกนติ โหति १ กถํ อายาजनวเสน สัตตानं
 คพภาวภกนติ โหติ १ อธิ महाराज कुलं โหति उपุตตकं พุทสาบเตยยं สत्ธาสมุत्तानं
 สीलวันต์ กल्याณธम्मं ตปนิสสิत्เต เทวปุตโต จ อุตฺตสนนกุลสมุโล จวนธมโม จ
 โหติ ๑ อถ สกโก เทวานมินุโท ตสส กุลสส อณุกมฺพาย ตํ เทวปุตต์ อายาจติ
 ปณิเธหิ มาริส อมุกสส กุลสส มहेลिया กุจฉิมหิติ ๑ सो ตสส याजनहेतु तं कुलं
 ปณิठहति १ यथा महाराज मनुस्सा पुण्णकामा समणं मनोภาวนियं อयाจित्त्वा केहं
 उपเนत्ति อयंपि उपकनुत्त्वा सप्तसस กุลสส सुขาวโห ภาวิสสत्ति เอวमेव च महाराज
 สกโก เทวานมินุโท ตํ เทวปุตต์ อयाจित्त्वा ตं कुลं उपเนत्ति ๑ เอवํ อายาजनวเสน
 สัตตानं คพภาวภกนติ โหติ ๑ สาโม महाराज सुवण्णे สกเกण เทวานมินุเทน อयाจित्ते
 ปาริกาย ताปสินिया กุจฉิมหิ ओกุกนโต ๑ สาโม महाराज सुवण्णे กตปุณโณ
 มาตาปิตโรปิस्स สीलวันโต กल्याณธมฺมา อयाजनโก สมตโถ ตินฺณนฺนํ เจโตปณิธิया
 สาโม सुवण्णे นิพพตฺโต ยथा महाराज कुสโล ปุริโส सुเขตเต วิชं โรเปยย อปี
 नु च महाराज तसस विशसस अनुरायं विवञ्चितसस वุत्तम्मिया तसस गोजि अनुरायो
 भावेययाति १ निरुपमाग्ं णत्ते विशं चिप्पमेव विरुहेययाति १ एवमेव च महाराज
 साโม सुवण्णे मुत्तो उपन्न अनुराययाति तินฺณं เจโตपณิธิया निพพत्तो อตถิ
 गोजि महाराज तया सुत्तुप्पो อिसินं มโนปโทเสน อิทฺโธ पीโต चนปโท सो
 समुच्चिโนत्ति ๑ आम णत्ते सुयยามิ तन्तकारणं मेच्चमारणं कालिङ्कारणं
 मात्तङ्कारणं सप्तपत्तं อरण्यगतุนत्ति सप्तपेटे ते नाครा चानปथा อिसินं มโนปโทเสน
 चยं ปตฺताติ ๑ यथि महाराज तेसं มโนปโทเสน सुสมิทฺโธ चนปโท อุच्चिञ्ชत्ติ ๑

อปี นุ โข เตสํ มโนปสาเทน กิณฺจि สฺขํ อาปชฺเชยยาติ ฯ อาม ฆนฺเต อตฺถิตฺติ ฯ
 เตนฺหิ มหาราช สามี สุวณฺโณ ตินฺณํ พลวนฺตานํ เจโตปสาเทน นิพฺพตฺโต อีสินิมฺมิตฺโต
 เทวณิมฺมิตฺโต ปุณฺณณิมฺมิตฺติ เอวเมตํ มหาราช ธาเรหิ จตฺตารो อิเม มหาราช เทวปฺตฺตา
 สกฺเกน เทวานมินฺุเทน อายาจิตา กุเล อุปฺปนฺนา กตฺเม จตฺตารो สามี สุวณฺโณ จ
 กุสฺราชา จ มหาปนาโท จ เวสฺสนฺตโร ราชา จ อิเม จตฺตารो โพธิสฺตฺตา อายาจนา
 โหนฺตฺติ ฯ สุนิทฺธิฏฺโฐ ฆนฺเต นาคเสน ปณฺโห คพฺภาวกฺกนฺติ ตยา สุกฺกิตา คุมฺพํ
 อรณฺํ กตํ อนุทฺกาโร อาโลโก กโต ชฺฆา วิชฺฐิตา นิปฺปภา ปฺรปฺปวาทา เอวเมตํ ตถา
 สมปฺปฏิจฺฉามิตฺติ ฯ

คพฺภาวกฺกนฺติปณฺโห ฉฺฉุจฺโจะ ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตํปี เหนฺ ภาควตา ปณฺเจวทานิ อานนฺท วสฺสสทฺสฺसानิ
 สทฺธมฺโม จสฺสตีติ ปุณฺ จ ปฺรินิพฺพานสมเย สุกฺกทฺเทน ปฺริพฺพาชฺเคน ปุจฺฉิตฺโต เอวํ ภาควตา
 ภาณิตํ อิเม จ สุกฺกทฺท ภิกฺขุ สมฺมาปฺปฏิปตฺตี วิทฺเธยฺยํ อสุณฺโณ โลโก อรฺหนฺเตหิ อสฺสาติ
 อเสสฺวจฺนเมตํ นิปฺปฺริยาจฺวจฺนเมตํ ยฺหิ ฆนฺเต ปณฺเจวทานิ อานนฺท วสฺสสทฺสฺसानิ สทฺธมฺโม
 จสฺสตีติ ภาควตา ภาณิตํ เตนฺหิ อสุณฺโณ โลโก อรฺหนฺเตหิ อสฺสาติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา
 ยฺหิ ตถาคเตน ภาณิตํ อสุณฺโณ โลโก อรฺหนฺเตหิ อสฺสาติ เตนฺหิ ปณฺเจวทานิ อานนฺท
 วสฺสสทฺสฺसानิ สทฺธมฺโม จสฺสตีติ ยํปี วจฺนํ ตํ มิจฺฉา อยํ อุทฺโตปี โภกฺกิโก ปณฺโห
 คหนฺโตปี คหนฺตโร พลวฺโตปี พลวฺตโร คณฺจฺโตปี คณฺจฺตโร เวธฺโตปี เวธฺตโร โส
 ตวานุปฺปตฺโต ตตฺถ ตวํ ฅาณพฺลวิปฺฬารํ ทสฺเสหิ มงฺกโร วิย สาคฺรพฺฆนฺตเร
 คโตติ ฯ ภาสิตเมตํ มหาราช ภาควตา ปณฺเจวทานิ อานนฺท วสฺสสทฺสฺसानิ สทฺธมฺโม
 จสฺสตีติ ปฺรินิพฺพานสมเย จ สุกฺกทฺทปฺริพฺพาชฺกสฺส ภาณิตํ อิเม จ สุกฺกทฺท ภิกฺขุ
 สมฺมาปฺปฏิปตฺตี วิทฺเธยฺยํ อสุณฺโณ โลโก อรฺหนฺเตหิ อสฺสาติ ตณฺจ ปน มหาราช ภาควโต
 วจฺนํ นานาอตฺถณฺเจว โทติ นานาพฺยณฺชนณฺจ อยํ สาสนปฺริจฺเฉโท อยํ ปฺฏิปตฺติปฺริทฺธิปนา
 อิติ ทูรํ วิวชฺชิตา เต อุโภ อณฺณมณฺณํ ฯ ยถา มหาราช คคณฺํ ปจฺวีโต ทูรํ วิวชฺชิตํ
 นีรยํ สคฺคโต กุสลํ อกุสลโต ทุกฺขํ สุขโต ทูรํ วิวชฺชิตํ เอวเมว โข มหาราช เต
 อุโภปี อณฺณมณฺณํ ทูรํ วิวชฺชิตา ฯ อปีจ มหาราช มา เต ปุจฺฉา โมฆา อสฺสุ
 รสโต เต สํสนฺทยิตฺวา อหํ กถยิสฺสามิ ปณฺเจวทานิ อานนฺท วสฺสสทฺสฺसानิ สทฺธมฺโม
 จสฺสตีติ ยํ ภาควา อาท ชยํ ปฺริทฺธิปณฺโต ภาควา อวเสสํ ปฺริจฺฉินฺทิ วสฺสสทฺสฺसानิ

อานนท สทฺธมฺโม ติฏฺฐเจยฺย สเจ ภิกฺขุณีโย น ปพฺพชิตา อสฺสุ ปณฺเฑวทานิ อานนท
 วสฺสสทฺสฺสานิ สทฺธมฺโม จสฺสตีติ อปี นุ โข มหาราช ตถาคโต เอวํ วทฺนฺโต สทฺธมฺมสฺส
 อนฺตรธานํ วา วเทติ อภิสมยํ วา ปฏิโกสตีติ ฯ น หิ ภาณเตติ ฯ นนฺจํ มหาราช
 ภควา ปริกิตฺตยฺนฺโต เสสํ ปรีตีปยฺนฺโต ปรีจฉินฺทิตฺติ ยถา มหาราช ปุริโส นนฺจายโก
 สาวเสสํ คเหตุวา ชนสฺส ปรีตีเปยฺย เอตฺตํ นาม เม ภาณฺทํ นนฺจํ อิทํ
 เสสกนฺติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ภควา นนฺจสฺสสนํ ปริกิตฺตยฺนฺโต เสสํ มชฺเฌ
 เทวมนุสฺสสนํ กเถสิ ปณฺเฑวทานิ อานนท วสฺสสทฺสฺสานิ สทฺธมฺโม จสฺสตีติ ยํ ปน
 มหาราช ภควตา ภาณิตํ ปณฺเฑวทานิ อานนท วสฺสสทฺสฺสานิ สทฺธมฺโม จสฺสตีติ
 สาสนปรีจเฉโท เอโส ยมฺปน สุกทฺทสฺส ปรีพฺพชกสฺส ปรีนิพฺพานสมเย สมณเ
 ปริกิตฺตยฺนฺโต อาท อิมे จ สุกทฺท ภิกฺขุ สมมาปฏฺิพตฺตี วิทเรยฺยํ อสฺสฺสฺสฺส โลก
 อรฺหนเตหิ อสฺสาติ ปฏฺิพตฺตีปรีตีปนา เอสา ตตฺถ ตวํ ปรีตีปนญจ ปรีจเฉทนญจ เอกรฺสํ
 กโรสิ ยทิ เต ฉนฺโท เอกรฺสํ กตฺวา ทิปยิสฺสามิ สาธุกํ สฺสฺสฺสฺสฺส มนสิโกโรหิ
 อวิจลมานโส ฯ ยถา มหาราช ตพิกํ ภาเวยฺย นวสฺลิลสมฺปฺนฺณํ สมํ สฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺส
 อุตฺตรียมานํ ปรีจฉินฺนํ ปรีวฏฺฺมกตํ อปรียาทินฺเนยฺว ตสฺมึ ตพิกเก อุกฺกุปรี มหาเมฆ
 อปราปรํ อนฺุพวทฺธนฺโต อภิวทฺธนฺโต อภิวสฺเสยฺย อปี นุ โข มหาราช ตสฺมึ ตพิกเก
 อุกฺกํ ปรีกฺขยํ ปรียาทานํ คจฺเจยฺยติ ฯ น หิ ภาณเตติ ฯ เกน มหาราช
 การณฺนาติ ฯ เทวสฺส ภาณเต อนฺุพวทฺธวเสนาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ชินฺสาสนวํ
 สทฺธมฺमतพิกํ อจารสฺลคฺควตตปฏฺิพตฺตีวิมลนวสฺลิลสมฺปฺนฺณํ ฯ อุตฺตรียมานํ ภาควตา
 มคฺคภาวนํ กถิตํ ตตฺถ มหาราช โย อจารสฺลคฺควตตปฏฺิพตฺตีเมฆวสฺสํ อปราปรํ
 อนฺุพวทฺธาเปยฺย อภิวสฺสาเปยฺย ฯ เอวมิทมฺปิ ชินฺสาสนมุตฺตมธฺมมตพิกโก จิรํ ทิมฺมทฺธานํ
 ติฏฺฐเจยฺย อรฺหนเตหิ โลก อสฺสฺสฺสฺส ภาเวยฺย ฯ อิมมตฺถํ ภาควตา สนฺธาย ภาสิตํ อิม
 จ สุกทฺท ภิกฺขุ สมมาปฏฺิพตฺตี วิทเรยฺยํ อสฺสฺสฺสฺส โลก อรฺหนเตหิ อสฺสาติ ฯ ยถา
 ปน มหาราช มหาอคฺคิกฺขนฺโธ ชลมาโน อปราปรํ สุกฺขตฺตณฺนญจโคมยานิ ชนา วิปฺปกิเรยฺยํ
 อปี นุ โข มหาราช โส มหาอคฺคิกฺขนฺโธ นิพฺพาเปยฺยติ ฯ น หิ ภาณเต ภียโย
 ภียโย ภาณเต โส อคฺคิกฺขนฺโธ ชลเยยฺย ภียโย ภียโย ปภาเสยฺยติ ฯ เอวเมว โข
 มหาราช ทสฺสทฺสฺสมฺหิ โลกธาตฺยา ชินฺสาสนวํ อจารสฺลคฺควตตปฏฺิพตฺตียา ชลติ ปภาสติ
 ยทิ ปน มหาราช ตทฺตฺตรึ พุทฺธปฺตฺตา ปณฺจหิ ปณฺธิธายงฺเคหิ สมณฺนาคตา สฺสฺสฺส
 อปฺปมตฺตา ปทฺเทยฺยํ ตีสุ สิกฺขาสฺส ฉนฺทชาตา สิกฺขเยยฺยํ สิกฺขเยยฺยญจ ธมฺมํ ปรีปฺุเรยฺยํ

จาริตตวจ สีสมปทํ ปริปุเรยฺยํ เอวมิทํ สตถุ สาสนํ ภยโย ภยโย จิรํ ทิมมทธานํ
 ตัญญเจยฺย อสฺสวโณ โลโก อรหนฺเตหิ อสฺสาติ อิมมตถํ ภควตา สนฺธาย ภาสิตํ อิม
 จ สุภทฺท ภิกขุ สมมาปฏิปตฺตี วิหเรยฺยํ อสฺสวโณ โลโก อรหนฺเตหิ อสฺสาติ ฯ
 ยถา ปน มหาราช อาทาเส สนิทฺเธ สเม สุมชฺชิตะ วิมเล สณฺหสฺซุขุมเครุกจฺจนฺเณน
 อปราปรํ สุมชฺชิตะ อปี นุ โช มหาราช ตสมิ อาทาเส มลกทฺทมรโชชลฺลํ
 ชาเยยฺยาติ ฯ น หิ ฆนฺเต อณฺณทตฺถํ วิมลตรฺเยว ภเวยฺยาติ ฯ เอวเมว โช มหาราช
 ชินสาสนํ วรํ ปกตินิมมลพฺยปกตมลกลิเลสรโชชลฺลสฺสณฺหสฺซุขุมมตฺเตน ยถิ เต พุทฺธปฺตฺตา
 อาจารสีลคฺคณวตฺตปฏิปตฺติสลฺเลขรฺตฺตจฺจคฺคณฺเณน ชินสาสนํ วรํ ลิกฺขะยฺยํ เอวมิทํ ชินสาสนํ
 วรํ จิรํ ทิมมทธานํ ตัญญเจยฺย อสฺสวโณ โลโก อรหนฺเตหิ อวิวิตโต ภเวยฺย ปฏิปตฺติมุลํ
 มหาราช สตถุสาสนํ ปฏิปตฺติสํวรกํ ปฏิปตฺติยา อนนฺตรหิตาย ตัญญจฺตีติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน
 สทฺธมฺมอนฺตรธานํ ยํ ฆนฺถ กตมฺนตํ สทฺธมฺมอนฺตรธานนฺติ ฯ ตีณิ มหาราช อนฺตรธานานิ
 กตมานิ ตีณิ อธิคฺมอนฺตรธานํ ปฏิปตฺติอนฺตรธานํ ลิงฺคอนฺตรธานนฺติ ฯ อธิคฺมเน มหาราช
 อนฺตรหิตะ สุปฺภิปนฺนสฺสาปิ ธมฺมาภิสมโย น โหติ ปฏิปตฺติยา อนฺตรหิตาย ลิกฺขา
 ปทปณฺณตฺติ อนฺตรธายติ ลิงฺคฺเยว ตัญญจฺติ ลิงฺเค อนฺตรหิตะ ปเวณฺนิเจโท โหติ อิมานิ
 โช มหาราช ตีณิ อนฺตรธานีติ ฯ สุวิณฺญาปิโต ฆนฺเต นาคเสน ปณฺโห คมฺภีโร อุตฺตานิโกโต
 คณฺจิจิ ฆินฺนา นฏฺจา ปรปฺปวาทา ภคฺคา นิปฺปภา ตฺวํ คณฺนิวรอุสภมาสชฺชชาติ ฯ

สทฺธมฺมอนฺตรธานปณฺโห สตตโม ฯ

ฆนฺเต นาคเสน สพฺพํ อกฺุสลํ ฉาปยิตฺวา สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺโต อุกฺทาหุ เสสํ
 อกฺุสลํ ฉาปยิตฺวา สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺโตติ ฯ สพฺเพเต มหาราช อกฺุสเล ฉาปยิตฺวา ตถาคโต
 สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺโต นตฺถิ ภควโต เสสํ อกฺุสลํ ฉาปยิตฺวา กิริยนฺติ ฯ กิ ปน ฆนฺเต
 ทุกฺขา เวทนา ตถาคตสฺส กายะ อฺุปฺปนฺนปฺพพาทิ ฯ อาม มหาราช ราชคเเท ภควโต
 ปาโท สขลิกาย ชโต เวฬุวคามเก โลหิตปฺกขนฺทิกาทาโร อฺุปฺปนฺโน กายะ อภิปฺปสนฺเน
 ภควโต ชิวเกน วิเรโก กโต วาตาพาธะ อฺุปฺนฺจฺจาเนน เถเรน อฺุณฺโหนทํ ปริยฺยจฺจนฺติ ฯ
 ยถิ ฆนฺเต นาคเสน ตถาคโต สพฺพํ อกฺุสลํ ฉาปยิตฺวา สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺโต เตนหิ
 ภควโต สรีเร อาพาธะ อฺุปฺปนฺโนติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ยถิ ภควโต สรีเร อาพาธะ
 อฺุปฺปนฺโน เตนหิ ตถาคโต สพฺพํ อกฺุสลํ ฉาปยิตฺวา สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺโตติ ยํ วจฺนํ ตํ
 มิจฺฉา นตฺถิ ฆนฺเต วินา กมฺเมเน เวทยิตํ กมฺเมเนว มฺุลํ กมฺเมเนว เวทยิตํ ฯ อยํ

อุกโต โภฏิกโก ปณโฑ ตวานุปรโต โส ตยา นิพพาหิตพโฑติ ฯ

น หิ มหาราช ภควโต สพพนต์ เวทยิตํ กम्मมูลิกํ อฏฺฐหิ โช มหาราช
 การณหิ เวทยิตานิ อุปฺปชฺชนฺติ เยหิ การณหิ ปุณฺณเวทนา สพฺเพ สตฺตา
 เวทยนฺติ ฯ กตเม อฏฺฐ ฯ วาตานุญฺจานานิ โช มหาราช อิเธกฺจฺจานิ เวทยิตานิ
 อุปฺปชฺชนฺติ ฯ ปิตตสมฺมุญฺจานานิปี เสมฺหสมฺมุญฺจานานิปี สนนฺิปาติกานิปี อุตฺตฺตปริณามชานิปี
 วิสมปฺริหารชานิปี โอปกุกมิกานิปี กम्मวิปากชานิปี โช มหาราช อิเธกฺจฺจานิ เวทยิตานิ
 อุปฺปชฺชนฺติ อิเมหิ โช มหาราช อฏฺฐหิ การณหิ เวทยิตานิ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ เย เต
 กम्मํ อภิธาวนฺติ อิเมหิ สตฺตา อฏฺฐหิ การณหิ วิธาวนฺติ เตสํ วจฺนํ มิจฺฉาติ ฯ
 ภนฺเต นาคเสน เย วาตปิตตเสมฺหสนฺนิปาติกา อุตฺตฺตปริณามชา วิสมปฺริหารชา โอปกุกมิกานิ
 สพฺเพ เต กम्मสมฺมุญฺจานายเว โหนฺติ กम्मเมเนว เต สมภวณฺตีติ ฯ ยหิ มหาราช เตปิ
 กम्मสมฺมุญฺจานา ภเวยฺยํ น เตสํ โภฏฺจาสโต ลกฺขณานิ ภเวยฺยํ วาโต มหาราช กุปรมาโน
 ทสฺหิ จาเนหิ กุปรปฺติ สีเตน อุนฺหนे ชิมฺจฺฉาย ปิปาสา ย อติภฺตุเตน จาเนน
 ปธาเนน ธาวเนน จ อุปกุกเมน กम्मวิปากเณ กุปรปฺติ ฯ ตตฺร เย เต นววิธา น
 อตีเต น อนาคเต วตฺตมานเก ภเว อุปฺปชฺชนฺติ ตสฺมา น วตฺตพฺพา กम्मสมภวา
 สพฺพา เวทนาติ ฯ ปิตตํ มหาราช กุปรมานํ ติวิเณ กุปรปฺติ สีเตน อุนฺหนे
 วิสมโภชเนน ฯ เสมฺหํ มหาราช กุปรมานํ ติวิเณ กุปรปฺติ สีเตน อุนฺหนे
 อนนฺปาเนน ฯ โย จ มหาราช วาโต ยณฺจ ปิตตํ ยณฺจ เสมฺหํ เตหิ โภเปหิ กุปรปิตฺวา
 มิสฺสคตา หุตฺวา สกํ สกํ เวทน์ อากฺขณฺติ ฯ อุตฺตฺตปริณามชา มหาราช เวทนา
 อุตฺตฺตปริณามเณ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ วิสมปฺริหารชา มหาราช เวทนา วิสมปฺริหารเณ
 อุปฺปชฺชนฺติ ฯ โอปกุกมิกานิ วา มหาราช เวทนา อตฺถิ กิริยา อตฺถิ วิปากา ฯ
 กम्मวิปากชา เวทนา ปุพฺเพ กเตน กम्मเมเนว อุปฺปชฺชนฺติ ฯ อิติปิ มหาราช อปฺปิ
 กम्मวิปากชํ พหุตรํ อวเสสํ ฯ ตตฺถ พาลา สพฺพํ กम्मวิปากชํ อติธาวนฺติ ตํ กम्मํ
 น สกฺกา วินา พุทฺธวาเนน ววตฺถานํ กาทํ ฯ ยํ ปน มหาราช ภควโต ปาโท
 สขลิกาย ชโต ตํ เวทน์ เนว วาตสมฺมุญฺจานํ น ปิตตสมฺมุญฺจานํ น เสมฺหสมฺมุญฺจานํ น
 สนนฺิปาติกํ น อุตฺตฺตปริณามชํ น วิสมปฺริหารชํ โอปกุกมิกายเว เวทน์ ฯ เทวทโตปิ มหาราช
 พหุณี วสฺสสตสฺสทฺสฺสานิ ตถาคเต อาฆาตํ พนฺธิ โส เตน อาฆาเตน มหนฺตํ ครุสฺสิ
 คเหตุวา มตฺถเก นิปาเตสฺสามิตี จินฺเตตฺวา มุณฺจิ ฯ สทฺสา สีลา เตน มุตฺตา อณฺเณ

เทว เสลา อาคนดวา ตัเยว เสลั ตถาคตัง อสมปตตัง เทว ทตถา วีย สมปฏิจฉิสสุ
 เตสั ทวินันนั สมปหารเณ ปปฏิกกา ภิชชิตวา ภควโต ปาเท นิปตติวา รุธิรั
 อุปปาเทสิ ๕ กมฺมิวิปากโต วา มหาราช ภควโต เอสา เวทนา นิพพตเตยฺย กิริยโต
 วา นตฺถิ ตทณฺณวา เวทนา ๕ ยถา มหาราช เขตตทญฺจตาย วา วิชั น สมมา
 สมภวติ วิชทญฺจตาย วา เอวเมว โช มหาราช ภควโต กมฺมิวิปากโต วา เอสา เวทนา
 อุปฺปชฺเชยฺย กิริยโต วา นตฺถิ ตทณฺณวา เวทนา ๕ ยถา วา ปน มหาราช กุจฉิทญฺจโต
 วา โภชนั วิสมั ปริณามติ ออาหารทญฺจโต วา เอวเมว โช มหาราช กมฺมิวิปากโต
 วา ภควโต เอสา เวทนา นิพพตฺตา กิริยโต วา นตฺถิ ตทณฺณวา เวทนา ๕ อปิจ
 มหาราช ภควโต นตฺถิ กมฺมิวิปากชา เวทนา นตฺถิ วิสมปฺริหารชา เวทนา อวเสเสหิ
 ฉหิ เวทนา อุปฺปชฺเชยฺย ตาย จ ปน เวทนาย น สกฺกา ชีวิตา โวโรเปตฺตุ นิปตฺนติ
 มหาราช ภควโต อิมสฺมี จตฺตมฺหาญฺจเก กายเ อญฺจา อนญฺจา สุภา อสุภา
 เวทนา ๕ ยถา มหาราช อากาเส ปกฺขิตฺตา เลณฺฑู ปจฺวิยา นิปตฺนติ อปิ นุ โช
 มหาราช เต เลณฺฑู ปุพฺเพ กเตน ปจฺวิยํ นิปตฺนตฺติติ ๕ นตฺถิ โส ภนฺเต ปจฺวิยา
 เหตุ เยน เหตุนา มหาปจฺวี กุสลั อกุสลั ปฏิสฺเวทียะยฺย ปจฺจุปฺนเนน ภนฺเต อกมฺเมน
 เหตุนา เต เลณฺฑู มหาปจฺวิยา นิปตฺนตฺติติ ๕ ยถา มหาราช ปจฺวี โหติ เอวํ ตถาคโต
 ทญฺจพฺโพ ยถา เต เลณฺฑู ปุพฺเพ อกเตน มหาปจฺวิยํ นิปตฺนติ เอวํ มหาราช ตถาคตฺสส
 ภควโต ปุพฺเพ อกเตน สขลิกา ปาเท นิปตฺติวา ๕ ยถา มหาราช มนุชา มหาปจฺวี
 ภินฺทนฺติ จ ชนฺนติ จ อปิ นุ โช เต มหาราช มนุชา ปุพฺเพ กเตน มหาปจฺวี
 ภินฺทนฺติ จ ชนฺนติ จาติ ๕ น หิ ภนฺเตติ ๕ เอวเมว โช มหาราช ยา สขลิกา
 ภควโต ปาเท นิปตฺติวา รุธิรั อุปฺปาเทติ น สา สขลิกา ภควโต ปุพฺเพ กมฺเมน
 ปตฺติวา ๕ โยปิ จ มหาราช ภควโต โลหิตปฺกฺชนฺทิกโก อापาทโร อุปฺปนฺโน โสปี อापาทโร
 น ปุพฺเพ กเตน อุปฺปนฺโน สนฺนิปาเตน อุปฺปนฺโน ๕ ยํ กิณฺจิจิ มหาราช ภควโต
 กายิกั อापาทโร อุปฺปนฺนํ ตํ อापาทโร ภควโต กมฺมาภินิพพตฺตัง น โหติ ฉนฺนํ เตสั
 อापาทโร สมฺภูจฺจานานํ อพฺภนฺตรโต นิพพตฺตัง ๕ ภาสิตัง เจตํ มหาราช ภควตา เทวาติเทเวณ
 สัยฺยตฺตนิกาเย วรลณฺณเก โมลียสิวกเก เวยยากรเณ

ปิตตสมฺภูจฺจานานิปี โช สิวก อิเธกจฺจานิ เวทยิตานิ อุปฺปชฺชนฺติ ๕ สามปี
 โช เอตํ สิวก เอวํ เวทิตพฺพํ ยถา ปิตตสมฺภูจฺจานานิปี อิเธกจฺจานิ เวทยิตานิ

อุปปชชนติ ๑ โลกสฺสปี โช เอตํ ลีวก สจฺจสมฺมตํ ยถา ปิตตสมฺภูจฺจานานิปี อิเธกจฺจานิ
 เวทยิตานิ อุปปชชนติ ๑ ตตฺร ลีวก เย เต สมณพฺรหฺมณา เอวํวาทีโน เอวํทีฏฺจโน
 ยํ กิณฺจายํ ปุริสปุคฺคโล ปฏฺิสเวทยติ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา สพฺพนตํ
 ปุพฺเพกตเหตุติ ยถจ สามํ ฅาตํ ตถจ อติธาวนฺติ ยํ โลกํ สจฺจสมฺมตํ ตถจ อติธาวนฺติ
 ตสฺมา เตสํ สมณพฺรหฺมณานํ มิจฺฉาติ วทามิ ๑ เสมหสมฺภูจฺจานานิปี โช ลีวก ๑ เป ๑
 วาตสมฺภูจฺจานานิปี โช ลีวก ๑ เป ๑ สนนิปาตสมฺภูจฺจานานิปี โช ลีวก ๑ เป ๑ อุตฺตปริณามชานานิปี
 โช ลีวก ๑ เป ๑ วิสมปฺริหารชานานิปี โช ลีวก ๑ เป ๑ โอบกุกมิกานานิปี โช ลีวก ๑ เป ๑
 กมฺมวิปากชานานิปี โช ลีวก อิเธกจฺจานิ เวทยิตานิ อุปปชชนติ ๑ สามปี โช ลีวก
 เอวํ เวทิตพฺพํ ยถา กมฺมวิปากชานานิปี อิเธกจฺจานิ เวทยิตานิ อุปปชชนติ ๑ โลกสฺสปี
 โช เอตํ ลีวก สจฺจสมฺมตํ ยถา กมฺมวิปากชานานิปี อิเธกจฺจานิ เวทยิตานิ
 อุปปชชนติ ๑ ตตฺถ ลีวก เย เต สมณพฺรหฺมณา เอวํวาทีโน เอวํทีฏฺจโน ยํ กิณฺจายํ
 ปุริสปุคฺคโล ปฏฺิสเวทยติ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา สพฺพนตํ ปุพฺเพกตเหตุติ
 ยถจ สามํ ฅาตํ ตถจ อติธาวนฺติ ยํ โลกํ สจฺจสมฺมตํ ตถจ อติธาวนฺติ ตสฺมา
 เตสํ สมณพฺรหฺมณานํ มิจฺฉาติ วทามิ ๑

อิติปิ มหาราช น โทติ สพฺพา เวทนา กมฺมสมฺภูจฺจานา กมฺมวิปากชา สพฺพํ
 อกฺุสลํ ฅาปยิตฺวา ตถาคโต สพฺพณฺณตํ ปตฺโตติ เอวเมว โช มหาราช ธาเรหิตี ๑
 สาธุ เอวเมตํ ฆนฺเต ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามิตี ๑

ภควโต นีรวเสสํ อกฺุสลํ ฅेतฺวา สพฺพณฺณตํ

ปตฺตปณฺโห อฏฺุจโม ๑

ฆนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ฆณฺธ ยํ กิณฺจิจิ ฆรณียํ ตถาคตสฺส สพฺพนตํ โพธิยาเยว
 มฺุเล ปรีณิฏฺุจิตํ นตฺถิ ตถาคตสฺส อุตฺตริ ฆรณียํ กตสฺส วา ปรีจฺจโย อิถยจ เตมาสํ
 ปฏฺิสลฺลีนํ ทิสฺสติ ยถิ ฆนฺเต นาคเสน ยํ กิณฺจิจิ ฆรณียํ ตถาคตสฺส สพฺพนตํ โพธิยาเยว
 มฺุเล ปรีณิฏฺุจิตํ นตฺถิ ตถาคตสฺส อุตฺตริ ฆรณียํ กตสฺส วา ปรีจฺจโย อิถยจ เตมาสํ
 ปฏฺิสลฺลีนนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ ยถิ เตมาสํ ปฏฺิสลฺลีนํ ยํ กิณฺจิจิ ฆรณียํ ตถาคตสฺส
 สพฺพนตํ โพธิยาเยว มฺุเล ปรีณิฏฺุจิตนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ นตฺถิ กตฆรณียสฺส
 ปฏฺิสลฺลีนํ สฆรณียสฺส ปฏฺิสลฺลีนํ ยถา นาม ฆนฺเต นาคเสน สพฺพยาธิกสฺส ฆสชเชน

กรณีย โหติ อพยาศิกส กิ เกสชเชน กรณีย ฉาตสส โภชเนน กรณีย โหติ อฉาตสส
 กิ โภชเนน เอวเมว โช ฆนเต นาคเสน นตถิ กตกรณียสส ปฏิสลลีนี
 สกรณียสส ปฏิสลลีนนติ ฯ อัยปี อุภโต โภฏโก ปณโห ตวานุปตโต ตยา
 จ นิพพาหิตพโหติ ฯ

ยั กิณจิ มหาราช ตถาคตสส กรณีย สพพนต์ โปธียาเยว มุเล ปริณิฏจิต์
 นตถิ ตถาคตสส อุตตริ์ กรณีย กตสส วา ปริจโย เตมาสส์ ภควา ปฏิสลลีนโน ปฏิสลลีนี
 มหาราช พหุคณั อเนกคณั ปฏิสลลียิตวา สพเพ ตถาคตา สพพณณุต์ ปตตา ฯ ต์
 เตหิ กตคณั อนุสสรนตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ ยถา มหาราช ปุริโส รณโณ สนตภิเก
 ทินนวโร ปฏิลทษยสลาโภ กตคณั อนุสสรนโต อปราปรึ รณโณ อุปฏจันนั คจจติ เอวเมว
 โช มหาราช สพเพ ตถาคตา ปฏิสลลียิตวา สพพณณุต์ ปตตา ต์ เตสส์ กตคณั อนุสสรนตา
 ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ ยถา มหาราช ปุริโส ทุกขิตโต อาตุโร ภิสกั อุปเสวิตวา โสตถิ
 ปาปุนิตวา ตสส กตคณั อนุสสรนโต อปราปรึ อุปาทาย ธนมนุปปาทเนน ภิสกมุปเสวติ
 เอวเมว โช มหาราช สพเพ ตถาคตา ปฏิสลลียิตวา สพพณณุต์ ปตตา ต์ เตหิ กตคณั
 อนุสสรนตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ

อฏจวิสติ โชปีมานิ มหาราช ปฏิสลลีนสส คุณานิ เตเยว คุณเ สมนุสสรมาโน
 ตถาคโต อรหัง สมมาสมพุทโธ ปฏิสลลีนี เสวติ ฯ กตมานิ อฏจวิสติ ฯ อิธ มหาราช
 ปฏิสลลีนี ปฏิสลลียมาโน อตตานัน รกขติ आयु วฑฒติ พลั เทติ วชชั ปิทหติ อยสั
 วินเทติ ยสมุปเนติ อรตี นาสยติ รตี อุปปาเทติ ภัย์ อปนเนติ เวสารชชั กโรติ
 โกสชชมปนเนติ วิริยมภิสณชเนติ รากมปนเนติ โทสมุปสเมติ โหมหั ทเนติ มานัน ทเนติ
 สวิตกั วชเชติ จิตเตกคัค กโรติ จิตต์์ เสนหยติ หาสั ชนยติ ปีตี อุปปาทยติ ครุกั
 กโรติ ลากั นิพพตติยติ มนปิยั กโรติ ชนตี ปาเลติ สงขารานัน อาสวั ธัสเสติ ภาวปฏิสนธิ
 อุกขมาเถติ สพพั สามณณั เทติ ฯ อิมานิ โช มหาราช อฏจวิสติ ปฏิสลลีนสส คุณานิ
 เย คุณเ อนุสสรนตา ตถาคตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ อปัจจ มหาราช ตถาคตา สนนั
 สขั สમાปตตี ต์ อณุกวิตุกามา ปฏิสลลีนี เสวนติ ปรีโยลิตสงกปปา ฯ อปัจจ จตุหิ
 มหาราช การณหิ ตถาคตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ กตเมหิ จตุหิ ฯ วิหารสขาย ตถาคตา
 ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ อนวชชคณพหุลตาย ตถาคตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ
 อวเสสอริยวฑฐิตายปี ตถาคตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ สพพพุทธานัน ฤตวณณิตปสฏจโต

ตถาคตา ปฏิสลลีนี เสวนติ ฯ อิมเหิ โช มหาราช จตุทฺติ ตถาคตา ปฏิสลลีนี
 เสวนติ ฯ อิติปิ มหาราช ตถาคตา น สกรณียตตาย น กตสฺส ปริจฺจยาย ปฏิสลลีนี
 เสวนติ ฯ อถ โช คุณวิเสสํ ทสฺสาวิตาย ปฏิสลลีนี เสวนตฺติติ ฯ สาธุ ฆนฺเต นาคเสน
 เอวเมตํ ตถา สมปฏฺิจฺฉามิตฺติ ฯ

ตถาคตสฺส อุตฺตรกรณียาภาวปณฺโห นวโม ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา ตถาคตสฺสาปิ อานนฺท จตฺตารอ อิทฺธิปาทา
 ภาวิตา พหุสฺสีกตา ยานีกตา วตฺตูกตา อณฺุฏฺิจิตา ปริจฺจิตา สฺุสมารทฺธา อากงฺขมาโน อานนฺท
 ตถาคโต กปฺปิ วา ติฏฺุเจยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ ปุณฺ จ เอวมาท อิตฺโต ตินฺณํ มาसानํ
 อจฺจเยน ตถาคโต ปรินิพฺพายิสฺสตีติ ยทฺธิ ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตํ ตถาคเตน ตถาคตสฺส
 โช อานนฺท จตฺตารอ อิทฺธิปาทา ภาวิตา ฯ เป ฯ สฺุสมารทฺธา อากงฺขมาโน อานนฺท
 ตถาคโต กปฺปิ วา ติฏฺุเจยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ เตนทฺธิ มาสปริจฺเจทํ มิจฺฉา ยทฺธิ มาสปริจฺเจทํ
 สจฺจํ เตนทฺธิ กปฺปิ วา ติฏฺุเจยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ ตํปี วจฺนํ มิจฺฉา นตฺถิ ตถาคตานํ
 อฏฺุจฺฉาเน คชฺชนํ อโมฆวจฺนา ชินา ภควโต ตถาคตวจฺนา สจฺจวจฺนา ฯ อยํ อุกฺโกโต
 โกฏฺุโก ปณฺโห คมภีโร นิบฺุโณ ทุณฺนิชฺฌาสโย โส ตวานุปฺปโต ฆินฺทถ
 ทิฏฺุจฺฉาลนฺติ ฯ

ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา ตถาคตสฺส โช อานนฺท จตฺตารอ อิทฺธิปาทา
 ภาวิตา พหุสฺสีกตา ยานีกตา วตฺตูกตา อณฺุฏฺิจิตา ปริจฺจิตา สฺุสมารทฺธา อากงฺขมาโน อานนฺท
 ตถาคโต กปฺปิ วา ติฏฺุเจยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ เตมาสํ ปริจฺเจโท จ กโต โส จ
 ปน กปฺปิไป อายุกปฺปิไป น มหาราช ภควา อตฺตโน พลํ กิตฺตยฺนโต เอวมาท อิทฺธิพลํ
 ปริกิตฺตยฺนโต มหาราช เอวมาท อากงฺขมาโน อานนฺท ตถาคโต กปฺปิ วา ติฏฺุเจยฺย
 กปฺปาวเสสํ วาติ ฯ ยถา มหาราช รณฺโณ อสฺสาชานีโย ภเวยฺย สีมฺคตฺติ อนิลชวสฺมา
 ตสฺส ราชา ชวพลํ ปริกิตฺตยฺนโต สนิคมชนปทฺราชพลพฺุราหฺมณคหปตฺติกอมจฺจชนมฺชฺฉเ เอว
 วเทยฺย อากงฺขมาโน โภ อยํ หยวโร สาคฺรชฺฉนฺตํ วิจฺริตฺวา ชณฺเณน อิทฺทาคจฺฉเยยฺยาคิ
 น จ ตํ อตฺตโน ชววิธึ ปริสาย ทสฺเสตฺตุ วิชฺชตฺติ จ โส ชโว ตสฺส สมตฺถอ จ
 โส ชณฺเณน สาคฺรชฺฉนฺตํ วิจฺริตฺวา อาคนฺตํ ฯ เอวเมว โช มหาราช ภควา อิทฺธิพลํ
 วิปฺปลํ วิปฺฟารํ ปริกิตฺตยฺมาโน เอวมาท ฯ ตํปี เตวิชฺชานํ ฉพฺิภฺิณฺณานํ อรหฺนฺตานํ วิมลานํ

ชีณาสวานํ สเทวมนุสฺसानํ มชฺเฌ นิสีทิตฺวา ภณิตํ ตถาคตสฺส อานนฺท จตฺตารโ อิทฺธิปาทา
 ภาวิตา พหุสีกตา ยานীগตา วตฺถุกตา อนุญฺจิตา ปริจิตา สฺสุมารทฺธา อากงฺขมาโน อานนฺท
 ตถาคโต กปฺปํ วา ติฏฺฐเจยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ ฯ วิชฺชติ ตํ อิทฺธิพลํ สมตฺถิโก ภควา
 อิทฺธิพลน กปฺปํ วา ติฏฺฐจาทุํ กปฺปาวเสสํ วา ฯ น จ ภควา อตฺตโน อิทฺธิพลํ
 ตสฺสํ ปริสาย ทสฺเสติ อนตฺถิโก มหาราช ตถาคโต สพฺพภเวหิ ครหิตา จ ตถาคตสฺส
 สพฺพภวา ฯ ภาสิตํปิ เจตํ มหาราช ภควตา เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อปฺปมตฺตโกปิ कुโธ
 ทุคฺคฺนโร โหติ เอวเมว โข อหํ ภิกฺขเว อปฺปมตฺตกํปิ ภวํ น วณฺณณมิ อนฺตมโส
 อจฺจรสงฺฆาฏสฺสาติ ฯ อปิ นุ โข มหาราช ภควา สพฺพภวคฺติโย कुณฺสมา มิพฺพสฺมา
 ทิสฺวา อิทฺธิ นิสฺสาย สพฺพภเว ฉนฺทราคํ กเรยฺยาติ ฯ น หิ ภนฺเตติ ฯ เตนหิ
 มหาราช ภควา อิทฺธิพลํเยว ปริกิตฺตยมาโน เอวมาห เอวรูปํ พุทฺธสีหนาทํ
 อภินทิติ ฯ สาธุ ภนฺเต นาคเสน ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามิติ ฯ

อิทฺธิปาทพลทสฺสนปณฺโท ทสฺโม ฯ

ปจฺจโม วคฺโค ฯ

ทุตियวคโค

ภนเต นาคเสน ภาสิตํ ภควตา อภิญเวยยยาห์ ภิกฺขเว ธมฺมํ เทเสมิ โน
 อนภิญเวยยยนฺติ ปุณฺ จ วินยปณฺณตติยา เอวํ ภณฺติ อากงฺขมาโน อานนฺท สงฺໄໝ มม
 อจฺเจยน ชุทฺธานุชฺชุกกานิ ลิกฺขาปทานิ สมฺมุนฺตฺติ กิณฺนุ โช ภนฺเต นาคเสน ตํ ชุทฺธานุชฺชุกฺ
 ลิกฺขาปทํ ทุပ္ปณฺณตฺตํ อุทาทุ อวตฺตฺถสมฺมိ ปณฺณตฺตํ ยํ ภควา อตฺตโน อจฺเจยน
 ชุทฺธานุชฺชุกกํ ลิกฺขาปทํ สมฺมุนาเปตี ฯ ยทิปิ ภนฺเต นาคเสน ตถาคโต อภิญเวยยธมฺมํ
 เทเสตี เตเนหิ ลิกฺขาปทสฺส สมฺมุนาปนํ มิจฺฉา ยทิ ชุทฺธานุชฺชุกกานิ ลิกฺขาปทานิ
 สมฺมุนาเปตี เตเนหิ อภิญเวยยธมฺมํ เทสฺนา มิจฺฉา ฯ อยํ อุกฺโข โภกฺกิโก ปณฺโท
 สณฺโห สุขฺໄໝ นิบุໄฉ โส ตวานุပ္ປတໄຕ ตตฺถ ตຸវံ ດວາມພລິວັດຄາຣ໌ ທສເສຫິ ມງກໂ
 ວີຍ ສາຄຣພນຕຣຄໄຕຕິ ฯ

ภาสิตํปิ เจຕํ มหาราช ภควตา อภิญเวยยยาห์ ภิกฺขเว ธมฺมํ เทเสมิ โน
 อนภิญเวยยยนฺติ ปุณฺ จ วินยปณฺณตติยํปิ ภณฺติ อากงฺขมาโน อานนฺท สงฺໄໝ มม อจฺเจยน
 ชุทฺธานุชฺชุกกานิ ลิกฺขาปทานิ สมฺมุนฺตฺติ ฯ ตํ ปนฺ มหาราช ตถาคโตปิ ภิกฺขุณฺ วัມສມານ໌
 อาห อຸສສກຸກິສສນໄຕຕິ ນຸ ໂช ມມ ສາວກາ ມຍາ ວິສະໄສຍມານາ ຈຸຸທຸທານຸຈຸທຸທກນີ ລິກຸຂາປຫານີ
 ອຸທາຫຸ ອາທິຍິສສນໄຕຕິ ຯ ຍຄາ ມຫຣາຊ໌ ຣາຊາ ຈກຸກວຕຕິ ປຸຕເຕ ເອວ໌ ວເຫຍຍ ອຍ໌
 ດາຕາ ມຫຣາຊນປໂຫ໌ ສພຸພາສຸ ທິສາສຸ ສາຄຣປຣິຍນໄຕ ທຸກໂກ໌ ໂສ ດາວຕຕເກນ ພເລນ ຫາເຣຕຸ໌
 ດຸມເ ດາຕາ ມມ ອຈຈເຍນ ປຈຈນເຕ ປເທເສ ປຸກິມຸຸຈຄາຕິ ຯ ອປິ ນຸ ໂช ຕ
 ມຫຣາຊ໌ ຣາຊກຸມາຣາ ປິຕຸໂນ ວຈເນນ ຫຕຄເຕ ຈນປເ ສພເ ຕ ປຈຈນຕປເທເສ
 ມຸຸເຍຍຸນໄຕຕິ ຯ ຣະຊສສ ກຸນເຕ ໂລເກນ ຣາຊກຸມາຣາ ດຸຕຸຕຸຕຣີ ທຸວິຄຸນ໌ ຈນປຫ໌ ປຣິເຍເສຍຸ໌
 ກິ ປນ ຕ ຫຕຄຕ໌ ຈນປຫ໌ ມຸຸເຍຍຸນໄຕຕິ ຯ ເອວເມວ ໂช ມຫຣາຊ໌ ດຸຕາຄໄຕ ກິກຸຊຸນ໌
 ັມສມານ໌ ເອວມາຫ໌ ອາກງຂມາໂນ ອານນຸຫ໌ ສງໄໝ ມມ ອຈຈເຍນ ຈຸທຸທານຸຈຸທຸທກນີ ລິກຸຂາປຫານີ
 ສມຸນຕຸຕິ ຯ ທຸກຊປຣິມຸຕຕິຍາ ມຫຣາຊ໌ ພຸທຸປຸຕາ ຈມມສສ ໂລເກນ ອວໄວ໌ ອຸຕຸຕຸຕຣີ ທຸວິຄຸນ໌
 ລິກຸຂາປຫ໌ ສຕຕ໌ ກາເວຍຸ໌ ກິ ປນ ປກຕິປນໄຕຕ໌ ລິກຸຂາປຫນໄຕຕິ ຯ ກຸນເຕ ກຸນເຕ ຍ໌
 ກຸວາ ອາຫ໌ ຈຸທຸທານຸຈຸທຸທກນີ ລິກຸຂາປຫານີ ສມຸນຕຸຕິ ເອຕຄາຍ໌ ໂລໂກ ອນໄວ໌ ສມມຸພ໌ໂຫ໌

วิมตชีวานอ อธิโกโต สัมยํ ปกขนุโต กตมานิ ตานิ ชุทฺททานุชุตฺทกานิ สิกฺขาปทานีติ ฯ
 ทุกกภูํ มหาราช ชุทฺททกสิกฺขาปทํ ทุพฺภาสิตํ อนุชุตฺททกสิกฺขาปทํ อิมานิ เทว
 ชุทฺททานุชุตฺทกานิ สิกฺขาปทานิ ปุพฺเพหิปี มหาราช มหاناเคหิ ตตถ วิมตติ อูปปาติตา
 เตหิ เอกังเสน กตา ธมฺมสงฺคีติ ปริยาเยน เม ภควตา โส ปณฺโห อูปทิกฺกโจติ ฯ
 จิรํ นิกฺขิตตํ ภนฺเต นาคเสน ชินรหสฺสํ อชฺเชตฺรหิ โลเก วิวภูํ ปากฺกนฺติ ฯ

ชุทฺททานุชุตฺทกปณฺโห ปจฺโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํปี เจตํ ภควตา นตฺถานนฺท ตถาคตฺสส ธมฺเมสุ
 อจฺริยมฺภูจฺจิติ ปุน เถเรน มาลุงฺกยปฺตฺเตน ปุจฺฉิตํ น พฺยากาสิ เอโส โช ภนฺเต นาคเสน
 ปณฺโห ทวยโต เอกนฺตนิสฺสีโต ภวิสฺสติ อชานเนน วา คฺยฺหกรเนน วา ฯ ยถิ ภนฺเต
 นาคเสน ภาสิตํ ภควตา นตฺถิ ตถาคตฺสส ธมฺเมสุ อจฺริยมฺภูจฺจิติ เตนหิ เถรสฺส
 มาลุงฺกยปฺตฺตฺสส อชานนฺเตน น พฺยากตํ ยถิ เถรสฺส มาลุงฺกยปฺตฺตฺสส ชานนฺเตน น
 พฺยากตํ เตนหิ อตฺถิ ตถาคตฺสส ธมฺเม อจฺริยมฺภูจฺจิ ฯ อยํ อุกฺโต โภกฺกิกอ ปณฺโห
 ฯ เป ฯ ทิกฺกจฺจาลนฺติ ฯ

ภาสิตํปี เจตํ มหาราช ภควตา นตฺถานนฺท ตถาคตฺสส ธมฺเมสุ อจฺริยมฺภูจฺจิติ
 อพฺยากโต จ เถเรน มาลุงฺกยปฺตฺเตน ปุจฺฉิตํ ปณฺโห ตถจ ปน น อชานเนน
 น คฺยฺหกรเนน ฯ จตฺตารีมานิ มหาราช ปณฺหสฺส เวชฺชชพฺยากรณานิ ธมฺมเสนาปตินา
 ภาสิตานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ เอกังสพฺยากรณียอ ปณฺโห วิชชชพฺยากรณียอ ปณฺโห
 ปฏฺธิปุจฺฉาพฺยากรณียอ ปณฺโห จปณฺโห ปณฺโหติ ฯ กตโม จ มหาราช เอกังสพฺยากรณียอ
 ปณฺโห ฯ รูปิ อนิจฺจนฺติ เอกังสพฺยากรณียอ ปณฺโห ฯ เป ฯ วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ
 เอกังสพฺยากรณียอ ปณฺโห อยํ เอกังสพฺยากรณียอ ปณฺโห ฯ กตโม วิชชชพฺยากรณียอ
 ปณฺโห ฯ อนิจฺจํ รูปนฺติ วิชชชพฺยากรณียอ ปณฺโห ฯ เป ฯ อนิจฺจํ วิญฺญาณนฺติ
 วิชชชพฺยากรณียอ ปณฺโห อยํ วิชชชพฺยากรณียอ ปณฺโห ฯ กตโม ปฏฺธิปุจฺฉาพฺยากรณียอ
 ปณฺโห ฯ กิณฺนุ โช จกฺขุณา สพฺพํ วิชานาตีติ อยํ ปฏฺธิปุจฺฉาพฺยากรณียอ ปณฺโห ฯ
 กตโม จปณฺโห ปณฺโห ฯ สสฺสโต โลโกติ จปณฺโห ปณฺโห ฯ อสฺสโต โลโกติ ฯ
 อนตฺวา โลโกติ ฯ อนนตฺวา โลโกติ ฯ อนตฺวา จ อนนตฺวา จ โลโกติ ฯ เนวนตฺวา
 นานนตฺวา โลโกติ ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรฺรณฺติ ฯ อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรฺรณฺติ ฯ โหติ
 ตถาคโต ปรมฺมรณฺตาติ ฯ น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺตาติ ฯ โหติ จ น จ โหติ

ตถาคโต ประมมรณาติ ฯ เนว โทติ น น โทติ ตถาคโต ประมมรณาติ จปนีโย ปณโห
 อัย จปนีโย ปณโห ฯ ภควา มหาราช เถรสส มาลุงกยปุตตสส ตํ จปนียํ ปณหํ
 น พยาภาสิ ฯ โส ปน ปณโห กิการณา จปนีโย ฯ น ตสส ทีปนาย เหตุ วา
 การณํ วา อตติ ตสฺมา โส ปณโห จปนีโย นตติ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อการณํ อเหตุกํ
 คิรมุทึรณนฺติ ฯ สาธุ ภนฺเต นาคเสน เอวเมตํ ตถา สมฺปฏิจฺฉามิตฺติ ฯ

จปนียาพฺยากรณปณโห ทฺติโย ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา สพฺเพ ตสนฺติ ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ
 มจฺจุโนติ ปุน จ ภณฺติ อรหา สพฺพภยมตฺกนฺโตติ อตติ นุ โช ภนฺเต นาคเสน
 อรหตํ ทณฺทภยํ วา ตสํ วา นีรเย วา เนรยิกา สตฺตา ชลิตา อฏฺฐจิตา สนตฺตฺตา
 เตปิ ตมฺหา ชลิตคฺคิชาลกา มหानีรยา มุจฺจมานา มจฺจุโน ภายนฺติ ฯ ยถิ ภนฺเต
 นาคเสน ภควตา ภณฺติ สพฺเพ ตสนฺติ ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ มจฺจุโนติ เตนหิ
 อรหา สพฺพภยมตฺกนฺโตติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ยถิ ภควตา ภณฺติ อรหา
 สพฺพภยมตฺกนฺโตติ เตนหิ สพฺเพ ตสนฺติ ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ มจฺจุโนติ ยํ วจฺนํ
 ตํ มิจฺฉา ฯ อัย อุกฺโต โภฏฺโถ ปณโห โส ตวานุปฺปตฺโต ตยา นิพฺพาหิตพฺโพติ ฯ

เนตํ มหาราช วจฺนํ ภควตา อรหนฺตํ อุปาทาย ภณฺติ สพฺเพ ตสนฺติ
 ทณฺทสฺส สพฺเพ ภายนฺติ มจฺจุโนติ จปิตา อรหนฺโต ตสฺมี วตฺถุสฺมี สมุคฺชาโฏ ภายเหตุ
 อรหนฺเตหิ ฯ เย เต มหาราช สกิลเสสา เยสญจ อธิมตฺตา อตฺตานุทฺติจฺฉิ เย จ สุขทฺถุเชสุ
 โอนตา โหนฺติ เอตฺนฺเต อุปาทาย ภควตา ภณฺติ สพฺเพ ตสนฺติ ทณฺทสฺสาติ ฯ อรหนฺเตหิ
 มหาราช สพฺพคฺติ อุปจฺฉินฺนา โยนิ วิทฺธํลิตา อุปฺหตา ปฏฺฐินฺนํ ภคฺคา จ ฬาสฺกา
 สมฺหตา สพฺพภวเหตุโย สมุจฺฉินฺนา อปฺปวตฺตา สงฺขารา หตา กุสลา จ อกุสลา วิหตา
 อวิชฺชา วิญฺญาณํ อวิชํ กตํ ททฺตฺมา สพฺพกิลเสสา อนิพฺพตฺตา โลกธมฺเมสุ ตสฺมา อรหนฺโต
 น ตสนฺติ สพฺพภยเยสุ ฯ ยถา มหาราช รณฺโณ จตฺตาโร มหามตฺตา ภเวยฺยํ อนฺรุทฺธา
 ลทฺถยสา วิสฺสาสิกา จปิตา มหติ อิสฺสรียญฺจानเ อถ ราชา กรณฺนียेषุ สมฺปฺปนฺเนสุ
 ยาวตา สกวิสเย สพฺพชนฺสฺส พฺลึ อาณาเปยฺย สพฺเพว เม พฺลึ กโรนฺตุ สาธเถ ตุมฺเห
 จตฺตาโร มหามตฺตา ตํ กรณฺนียนฺติ อปิ นุ โช มหาราช เตสํ จตฺนฺนํ มหามตฺตานํ
 พฺลิกฺยา ตาโส อุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ น หิ ภนฺเตติ ฯ เกน การณฺนาติ ฯ จปิตา

เต ฆนเต รณณา อุตตเม จาเน นตฺถิ เตสํ พฺลึ สมตฺถิกนฺดา พฺลึญจ เต อวเสเส
 อุปาทาย รณณา อาณาปิตํ พฺลึ สพฺเพ กโรนฺตฺติ ฯ เอวเมว โช มหาราช เนตํ
 วจัน อรหนฺเต อุปาทาย ฆนิตํ จปิตา อรหนฺโต ตสฺมี วตฺถุสฺมี สมฺภูโต ฆยเหตุ อรหนฺเตหิ
 เย เต มหาราช สตฺตา สกิลเสสา ฯ เป ฯ โหนฺติ ตนฺเต อุปาทาย ฆนิตํ สพฺเพ ตสนฺติ
 ทนฺทสฺสาติ ตสฺมา อรหนฺโต น ตสนฺติ สพฺพฆเยสุติ ฯ เนตํ ฆนเต นาคเสน วจัน
 สาวเสสํ นีรวเสสวจนเมตํ สพฺเพติ ตตฺถ เม การณํ พุรุหิ วจัน ปฏฺิภาตฺติ ฯ ยถา
 มหาราช คาเม कामสามิโก อาณาปกํ อาณาเปยฺย เตนหิ โภ ยาวตา คาเม कामิกา
 เต สพฺเพ สีมฺม มม สนฺติเก สนฺนิปาเตหิตี ฯ โส อาณาปโก สาธุ สามิตี สมฺปฏฺิจฺฉิตฺวา
 कामมชฺเฌ สณฺจฺโต ติกฺขตฺตํ สทฺทมนุสฺสาเวยฺย ยาวตา คาเม कामิกา เต สพฺเพ สีมฺม
 สามิโน สนฺติเก สนฺนิปตฺนตฺติ ฯ ตโต เต कामิกา อาณาปกสฺส วจเนน โภฏฺิปุริสา
 ตฺริตฺตฺริตํ สนฺนิปติตา โส อาณาปโก कामสามิกสฺส อาโรเจติ สนฺนิปติตา สามิ สพฺเพ
 कामิกา ยํ เต กรณียํ ตํ กโรหิตี ฯ อิติ โส มหาราช कामสามิโก โภฏฺิเก ปุริเส
 สนฺนิปาเตนฺโต สพฺเพ कामิเก อาณาเปติ เต จ อาณตฺตา น สพฺเพ สนฺนิปตฺนติ
 โภฏฺิปุริเสยฺว อาทิ กตฺวา สนฺนิปตฺนติ เอตตฺกาเยว เม कामิกาติ कामสามิโก จ ตถา
 สมฺปฏฺิจฺฉิ ฯ อญฺเฌ พุฑู อนาคตา อิตฺถิ วา ปุริโส วา ทาสี วา ทาโส วา ฆติโก
 วา อนฺโธ วา คทฺรภา อชกา หตฺถิกา สฺฐนา โคณา เณฺอุโย เย อนาคตา สพฺเพ
 เต อคณฺิตา โภฏฺิปุริเสยฺว อุปาทาย อาณาปิตตฺตา สพฺเพ สนฺนิปตฺนตฺติ ฯ เอวเมว
 โช มหาราช เย เต สตฺตา สกิลเสสา เอตฺนฺเต สตฺเต อุปาทาย ฆควตา ฆนิตํ สพฺเพ
 ตสนฺติ ทนฺทสฺสาติ ฯ อตฺถิ มหาราช สาวเสสํ วจัน สาวเสสํ อตฺถํ อตฺถิ สาวเสสํ
 วจัน นีรวเสสํ อตฺถํ อตฺถิ นีรวเสสํ วจัน สาวเสสํ อตฺถํ อตฺถิ นีรวเสสํ วจัน นีรวเสสํ
 อตฺถํ เตน อตฺถโถ สมฺมสฺสิตพฺโพ ปญฺจวิธฺหิ มหาราช การณฺหิ อตฺถโถ สมฺปฏฺิจฺฉิตพฺโพ
 อาหจฺจปเทน รเสน การณฺตฺตฺริยตฺาย จ อาจฺริยวฺสตาเยว จ อธิปฺปาเยน จ อิเมหิ ปญฺจหิ
 การณฺหิ อตฺถโถ สมฺปฏฺิจฺฉิตพฺโพ ฯ เอว โส ปญฺโห สฺวณฺจฺฉิตฺโต ฆวตฺตีติ ฯ

โทตฺถ ฆนเต นาคเสน ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามิ ฯ จปิตา โหนฺตุ อรหนฺโต ตสนฺตุ
 อวเสสา สตฺตา ฯ นีรเย ปน เนรยิกา สตฺตา ทุกฺขา กกฺขลา ชรา กฏฺุกา เวทนา
 เวทฺยมานา สนฺตตฺตตฺตปิตชลิตกมฺบิตสพฺพงคฺปจฺจงฺคา รุณฺณการุณฺณกนฺทิตปริเทวิทลาลปฺปิตมฺุชา
 อสยฺหตฺติพฺพทูกฺขาภิฏฺุตา อตาณา อสรณา อสรณฺ์ญฺุตา อนปฺปโสกาตฺตรา อนตฺติมปฺจฺฉิมคตฺติกา

เอกนตโสภกปรายนา อุณหตติชิตจนุทชรตปนเตชวุนตา ภิมภยชนกนินนาทมหาสททา
 สลิพิตฉพิธชาลามาลากุลา สมนตา สติโยชนานุพรณจจิเวคา กทริยา ตปนียา มหานิรยา
 มุจจมานา มจจโน ภาณนตีติ ๑ อาม มหาราชชาติ ๑ นนุ ภาณเต นาคเสน นิรย
 เอกนตทุกขเวทนีย กิสส ปน เต เนรียกา สดตา เอกนตทุกขเวทนียา มียนตา สพเพ
 มจจโน ภาณนติ กิสส นิรเย รมนตีติ ๑ น เต มหาราช เนรียกา สดตา นิรเย
 อภิรมนติ มุจจิตุกามา เต นิรยา มรณสส เอโส มหาราช อานุกาโว เยน เต สดตา
 สนตาส โอกกมนตีติ ๑ เอต โข อห ภาณเต น สททหามิ ย มุจจิตุกามาน จุตिया
 สนตาส โอกกมตี หาสนีย ภาณเต นาคเสน ต จาน ย เต ปตถิต ลภนตี ต การณ
 ม สณณาเปหตี ๑ มรณปี โข มหาราช อทิจสจจัน ตาสนียจจัน เอว อิเม ชนตา
 ตสนตี จ อุพิชชนตี จ โย มหาราช กณหสปปี ภายติ โสปี มรณ ภายติ โย
 มรณ ภายติ โส กณหสปปี ภายติ ๑ โยปี มหาราช หตถิสีหพยคฺขทีปิจจตฺตรจจมทิส-
 ควยโจรคคิอุทกขานุกณญกยกรกขสาน ตสตี ภายติ มรณภยโต ตสตี ภายติ มรณสเสว
 โส มหาราช สุรสภาวเตโช ตสส สุรสภาวเตเชน สกิลเสา สดตา ตสนตี
 ภาณนตี ๑ มุจจิตุกามา มหาราช เนรียกา สดตา มรณสส ภาณนตี ๑ ยถา มหาราช
 ปุริสสส กาย เวทนาวิทธา คณจิกา อุปปชเชยย โส เตน โรเคน อุปททุโต ทุกขิต
 ปริมุจจิตุกาโม ภิสก สลลกนตี อามนเตยย ๑ อถ โข ภิสก ตสส โรคสส สลลกนโต
 สมปฏิจจิตฺวา อุทธรณาย อุปกรณ อุปฏจาเปยย ติกข สดถ กเรยย ทหนสลาก อคคิมหิ
 ปกขิเปยย ชารลวณ นิสทาย ปีสปาเปยย อปี นุ โข มหาราช ตสส อาตฺรสส ติชิตนสตฺเถน
 กรณียสส การณน จ อคคิมหิ ทหนสลาก ชิปเนน จ ชารลวณปิสเนน จ ตาส
 อุปปชเชยยาตี ๑ อาม ภาณเตตี ๑ อิติ มหาราช อาตฺรสส โรคา ปริมุจจิตุกามสส
 เวทนาภยา สนตาส อุปปชชตี เอวเมว โข มหาราช ปริมุจจิตุกามาน เนรียกาน มรณภยา
 ตาส อุปปชชตี ๑ ยถา วา ปน มหาราช ปุริส อิสสราราธิโก พทฺโธ สงขลิกพนฺเณ
 คพภกขิตโต ทุกขิต สงกิลิสโต ปริมุจจิตุกาโม สिया ๑ ตเมน โส อิสโร ต
 ปริมุจจิตุกาเมน ปกโกสาเปยย อปี นุ โข มหาราช ตสส ปุริสสส กตโทสสส อิสสรมตี
 ชิปปี อชานนตสส อิสสรทสสเนน ตาส อุปปชเชยยาตี ๑ อาม ภาณเตตี ๑ อิติปี
 มหาราช ตสส ปุริสสส อิสสราราธิกสส มุจจิตุกามสส อิสสรภยา ตาส อุปปชชตี
 เอวเมว โข มหาราช นิรยา มุจจิตุกามานปี เนรียกาน มรณภเยน ตาส
 อุปปชชตีติ ๑

อปรมปิ ฆนเต อุตตรี การณ์ พฐิติ เยนหํ การณน พลวโก
 โอกปเปยยนติ ฯ ยถา มหาราช ปุริโส ทุฏจวิเสน อาสีวิเสน ทฎโจ ภเวยย โส เตน
 วิสากาเรน พุฏโจ ปเตยย อุปเตยย วฎฎเยย ปวตเตยย ฯ อถ อณณตโร ปุริโส
 พลวณเตน มนตปเทน ตํ ทุฏจวิสํ อหิ อาหุยเยตวา ทุฏจวิสํ ปจจาวปาเปยย ฯ อปี
 นุ โช มหาราช ตสส วิสฆาตสส ปุริสสส ตมฺหิ ทุฏจวิสมฺหิ โสตถิเหตุ อุปคตมฺหิ
 ตมฺหา ทุฏจวิสมฺหา ตาโส อุปปชชเยยยติ ฯ อาม ฆนเตติ ฯ อิติ มหาราช ตถารูปสส
 โสตถิเหตุ อุปคตสส ตาโส อุปปชชเยยย เอวเมว โช มหาราช มุจฺจิตุกามานํ เนรยิกานํ
 ตาโส อุปปชชติ ฯ อนิฏฺจํ อกนตํ มหาราช สพฺพสตฺตานํ มรณํ ตสฺมา นีรเย เนรยิกา
 มจฺจุโน ฆายนตีติ ฯ สารุ ฆนเต นาคเสน ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามิติ ฯ

สตฺตานํ มจฺจุโน ฆายนปณฺโห ตติโย ฯ

ฆนเต นาคเสน ฆาสิตํ เจตํ ฆควตา

น อนตฺลิกฺเข น สมฺมทฺมชฺฉเ
 น ปพฺพตฺตานํ วิวรํ ปวิสส
 น วิชชเต โส ชคตฺปฺปเทโส
 ยตฺตรฎฺจิตํ นปฺปลเหยย มจฺจุติ ฯ

ปฺน ฆควตา ปรีตตฺนตํ อุตฺทิฏฺจํ ฯ กตมํ ฯ ชนฺธปรีตตํ สุวตฺถิปรีตตํ โมรปรีตตํ
 ธชคคปรีตตํ อาฆานาฎฺยปรีตตเมวาทิ ฯ ยถิ ฆนเต นาคเสน อากาเส สมฺมทฺมชฺฉเ
 ชลมชฺฉเ ปาสาทกฺฎฺฎิเลณคฺหาปพฺการวิลคฺิริวิวรปพฺพตฺนตฺรํ คโตปี น มุจฺจติ มจฺจุปาสา
 เตนหิ ปรีตตกมฺมํ มิจฺฉา ยถิ ปรีตตการณน มจฺจุปาสา ปรีมุตฺติ ฆวติ เตนหิ ยตฺตรฎฺจิตํ
 นปฺปลเหยย มจฺจุติ ยปี วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ อยปี อุกโต โกฎฺฎิโก ปณฺโห คณฺจิตฺโตปี
 คณฺจิตโร ฯ เป ฯ ฆินฺทถ ทิฎฺฎิจฺฉาลนฺติ ฯ

ฆาสิตเมตํ มหาราช ฆควตา

น อนตฺลิกฺเข น สมฺมทฺมชฺฉเ
 น ปพฺพตฺตานํ วิวรํ ปวิสส
 น วิชชเต โส ชคตฺปฺปเทโส
 ยตฺตรฎฺจิตํ นปฺปลเหยย มจฺจุติ ฯ

ปริตดา จ ภควตา พหุวิชา อุททิฏฐา ฯ ตํ ปน สาวเสสาयวยอุปคตสส อเปตกมมารณสส
 นตติ มหาราช ปริชฌายุกสส จิตติยา อุปกุกโม วา กิริยกรณํ วา ฯ ยถา
 มหาราช มตสส รุกขสส สุกกสส โกลาปกสส นิสสิเนหสส อุปรุณฐชีวิตสส คตายุชยสส
 ปตติเพคคูกสส อปคตรสสส กุมภสสสเสหิปี อุทกํ อากิรนเต อลลิตํ วา ปลลวํ หริตภาโว
 น ภวติ ฯ เอวเมว โช มหาราช เกสชชปริตตกมเมน นตติ ชีณายุกสส จิตติยา อุปกุกโม
 วา กิริยกรณํ วา ฯ ยานิปี ตานี มหาราช มหิยา โอสถานี เกสชชานี ตานีปี สพพานี
 ชีณายุกสส อกิจจกรณียํ ภวานติ สาวเสสสส มหาราช आयวยอุปेतสส अनुपुकมरणสส
 อเปตกมมารณสส ปริตดา รุกขนติ โคเปนติ ฯ ตสสตุถาย ภควตา ปริตดา
 อุททิฏฐา ฯ ยถา มหาราช กสโก ปริปกเก ฐณเเว ตพากสส อุทกปเวสนํ วาเรติ
 ยํ ปน ฐณณํ ตรุณํ เมฆสนนิกํ วยสมปนนํ ตํ อุทกวัตติยา วฑฒติ เอวเมว โช
 มหาราช ชีณายุกสส เกสชชปริตตกิริยา จปีตา โหนติ ปฏิกขิตตา เย ปน มนุสสา
 สาวเสสาयูกา วยสมปนนา เตสํ อตถาย ปริตตเกสชชานี ภณิตานี เต ปริตตเกสชเชหิ
 วฑฒนตตีติ ฯ ยหิ ภนเต นาคเสน ชีณายูกो मरुति สาวเสโส ชีวติ เตनหิ ปริตตเกสชช
 นีรตถกา โหนตตีติ ฯ ทิฏฐปุพโพ ปน ตया मหารाज गोचि रोको गेसचचेहि
 ปฏินิวตตีโกติ ฯ आम भनते अनेकस्तानी तिष्ठानीति ฯ तेनहि मरुतमाराज नीरतथगानी
 परिततगेसचชानीति यं वज्जं तं मिज्जा भवति गिरिया तत्तถ न तिससतीति ฯ भनते नาคसेन
 वेचชानं उपकुकโม गेसचชानं अनुलेपो तेन तेसं उपकुकमेन रोको पठिनิวतตตีति ฯ
 परितदानं हि मरुतमाराज पवत्तियमानानं सत्तो सुययति चिवहापी सुखति हथयी
 पपीไฟेण्णति กณโจีपी आत्तरति तेन तेसं पवत्तेन सत्तพพयाธิโย วูปสเมนติ सत्तपा อีติโย
 อปคจจนติ ฯ ทิฏฐปุพโพ ปน ตया मरुतमाराज अहिना त्ठुज्जे नरो मनत्तपथेन विसं
 वूपयमानो विसुจิกาย उठ्ठमनोते आवूपयमानोति ฯ आम भनते अशचेत्तरहि लोके पुपुवं
 सुययतीति ฯ तेनहि मरुतमाराज परिततगेसचชानी नीरतथगानीति यं वज्जं तं मिज्जा भवति
 सपरितตसส मरुतमाराज तंलित्तुकामो अहि विवग्मुखं पिथत्ति जोरा उठ्ठित्तत्तलकुฟ้าपी न समभवति
 ते लकुष्ठी मुण्णจิต्ठा पेम्मं गโรนติ กุपीते तत्तถिनाโค नं समत्तโต उपरमति पชชलिโต
 อคคิกขนโร นีพพายติ विसं हलाहलं चायित्तं अकत्तं सम्पचชत्ति आहारत्तं फरति वธโก
 आकनत्तुकामो आकनत्तुवा त्ठासग्गतो सम्पचชत्ति अठ्ठกนत्तपी पासो न सव्वजरति ฯ सुत्तपुพुवं
 ปน ตया मरुतमाराज मोरसस गत्तपरितตसส สत्वสसानี नासग्गชิ लुठ्ठโก पासं उपनेत्तुं
 अपरितตसस तंเยव तिवसं पासं उपनेसीति ฯ आम भनते सुययति अप्पुकคโคतो सो सत्तो

สทเว มนุสสโลเกติ ฯ สุตปุพพ์ ปน มหาราช ทานโว ภริยํ ปริรกฺขนโต สมุคฺเค
 ปกฺขิปิตฺวา คิลิตฺวา กุจฺฉินา ปริหฺรติ ฯ อถ วิชฺชาธโร ตสฺส ทานวสฺส มุเชน ปวิสิตฺวา
 ตาย สทฺธิ รมติ ยทา โส อญฺญาสิ อถ สมุคฺคํ วมิตฺวา วิวริ วิวริเต สหสมุคฺเค
 วิวณฺเฏ วิชฺชาธโร ยถากามํ ปกฺกมิตฺติ ฯ อาม ฆนฺเต สฺยุยติ อพฺภุคฺคโต โส สทฺโท
 สทเว มนุสสโลเกติ ฯ นนุ โส มหาราช วิชฺชาธโร ปริตฺตพฺเลน คหณา มุจฺจตีติ ฯ
 อาม ฆนฺเตติ ฯ เตนฺหิ มหาราช อตฺถิ ปริตฺตพฺลานิ สุตํ ปน ตยา มหาราช อปโร
 วิชฺชาธโร พาราณสีรณฺโณ อนฺเตปุเร มหฺลิสฺยา สทฺธิ สมปฺทฺภูโจ โส คหณํ ปตฺโต
 สมานิ ชณฺเณน อทสฺสนํ คโต มนฺตพฺเลนาคีติ ฯ อาม ฆนฺเต โสปิ สฺยุยตีติ ฯ นนุ
 มหาราช โสปิ วิชฺชาธโร ปริตฺตพฺเลน คหณา มุจฺจตีติ ฯ อาม ฆนฺเตติ ฯ เตนฺหิ
 มหาราช อตฺถิ ปริตฺตพฺลานีติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน กิ สพฺเพ ปริตฺตานิ รกฺขนตีติ ฯ
 เอกจฺเจ มหาราช รกฺขนฺติ เอกจฺเจ น รกฺขนตีติ ฯ เตนฺหิ ฆนฺเต นาคเสน ปริตฺตํ
 น สพฺเพ รกฺขตีติ ฯ อปิ นุ โช มหาราช โภชนํ สพฺเพสํ ชีวิทํ รกฺขตีติ ฯ เอกจฺเจ
 ฆนฺเต รกฺขติ เอกจฺเจ น รกฺขตีติ ฯ กิ การณฺนติ ฯ ยโต ฆนฺเต โภชนํ สพฺเพ
 เต ภูณฺชิตฺวา อติภุตฺตา วิสฺสุจิกาย มรณฺตีติ ฯ เตนฺหิ มหาราช โภชนํ น สพฺเพสํ
 ชีวิทํ รกฺขตีติ ฯ

ทฺวีหิ ฆนฺเต นาคเสน การณฺเหติ โภชนํ ชีวิทํ หฺรติ อติภุตฺเตน วา
 อนฺโต อุสฺมาทฺพฺพลตาย วา อายุธโร ฆนฺเต นาคเสน โภชนํ อปิ ทฺรุปรจาเรน ชีวิทํ
 หฺรตีติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ปริตฺตํ เอกจฺเจ รกฺขติ เอกจฺเจ น รกฺขติ ฯ ตีหิ
 มหาราช การณฺเหติ ปริตฺตํ น รกฺขติ กมฺมารณฺเณน กิเลสวารณฺเณน อสทฺทฺหนตาย ฯ
 อนนฺนุกมฺปกานํ สตฺตานํ ทฺรุภฺขํ ปริตฺตํ อตฺตนา กเตน อารกฺขํ ชหติ ฯ ยถา มหาราช
 มาตา ปุตฺตํ กุจฺฉิตฺตํ โปเสติ เตน อฺปรจาเรน ชเนติ ชนยิตฺวา มาตา ปุตฺตสฺส
 อสฺสุจิมุตฺตสิงฺขานิกาลสิกํ อปเนตฺวา อุตฺตมเมว รสคณฺธํ อฺปลิมฺปติ โส อฺปรน สมเยน
 ปรเสสํ ปุตฺเต อุกฺโกสนฺโต วา ปหฺรณฺโต วา ปหารํ เทติ เต ตสฺส กุชฺฉิตฺวา ปริสาย
 อากทฺธมิตฺวา ตํ คเหตุวา สามิโน อฺปนฺเนติ ยทิ ปน ตสฺสา ปุตฺโต อฺปราธิโก โหติ
 เวลาติกกนฺโต อถ นํ สามิโน มนุสฺสา อากทฺธมยมาณา มุคฺครทฺณทฺชาณฺมุจฺฉีหิ ตาเลนฺติ
 โปเถนฺติ ฯ อปิ นุ โช มหาราช ตสฺส มาตา ลภติ อากทฺธมนฺปริกทฺธมนคานํ
 สามิโน อฺปคมนํ กาดฺนฺติ ฯ น หิ ฆนฺเตติ ฯ เกน การณฺเณนาติ ฯ อตฺตโน ฆนฺเต

อปราธนาติ ฯ เอวเมว โข มหาราช สดตานิ ทุรกขั ปริตต์ อตตนา กเตน อปราธเน
 น สีฆณตีติ ฯ สาธุ ฆนเต นาคเสน สุวินิกฉิตโต ปณโห คหณ อรณ กต อนุทธาโร
 อาโลโก กโต วินิเวตถิต์ ทิฏฐิจิชาลั ตูวั คณวรุสมั อาสชชชาติ ฯ

มจจุปาสามุตติกปณโห จตุตถโต ฯ

ฆนเต นาคเสน ตุมเห ฆณถ ลากิ ตถาคโต จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลาน-
 ปจจยเภสชชปริกขารานนติ ปุน จ ตถาคโต ปณจسالพราหมณคามั ปินุทาย ปวิสิตวา
 กิณจิทเว ปินุทปาทั อลภิตวา ยถาโรเตน ปตเตน นิกชนโตติ ฯ ยทิ ฆนเต นาคเสน
 ตถาคโต ลากิ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจจยเภสชชปริกขารานนติ เตนทิ ปณจسال-
 พราหมณคามั ปินุทาย ปวิสิตวา กิณจิทเว ปินุทปาทั อลภิตวา ยถาโรเตน ปตเตน
 นิกชนโตติ ตั วจณั มิจฉา ฯ ยทิ ปณจسالพราหมณคามั ปินุทาย ปวิสิตวา กิณจิทเว
 ปินุทปาทั อลภิตวา ยถาโรเตน ปตเตน นิกชนโตติ เตนทิ ลากิ ตถาคโต
 จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจจยเภสชชปริกขารานนติ ตัปี วจณั มิจฉา ฯ อัยปี อุกโต
 โกฎโก ปณโห สุมหนโต ทุนนิโพโร ฯ เป ฯ นิพพาหิตพโพติ ฯ

ลากิ มหาราช ตถาคโต จีวรปิณฑปาท ฯ เป ฯ ปริกขารานั
 ปณจسالพราหมณคามั ปินุทาย ปวิสิตวา ยถาโรเตน ปตเตน นิกชนโตติ ตถจ ปน
 กมมัม มารสส ปาปิมโต การณนติ ฯ เตนทิ ฆนเต นาคเสน คณนาปถั วิตีวตเต
 น กปเป อภิสงขตัม กุสลัม กิ นุ นิฏฐิตนติ ฯ อธุนญจิตเตน ปาปิมตา มหาราช มาเรน
 ตัม อกุสลพลเวควิปพาเรน ปิหิตนติ ฯ เตนทิ ฆนเต นาคเสน ตสมัม วตถุสมัม ทวีสุ
 จาเนสสุ อูปวาโท อาคจฉติ กุสลโตปิ อกุสลัม วา พลวตรัม โหติ พุทธพลโตปิ มารพลัม
 พลวตรัม โหติ เกน การณน รุกขมูลโตปิ อคคัม ภารตรัม โหติ คณสมปริกิณณโตปิ ปาปิยัม
 พลวตรัม โหตีติ ฯ น หิ มหาราช ตาวตตเกน กุสลโตปิ อกุสลัม พลวตรัม โหติ น
 พุทธพลโตปิ มารพลัม พลวตรัม โหติ อปิเจตถ การณัม อตถิ ตัม อิจฉิตพพัม ฯ ยถา
 มหาราช ปุริโส จกกวตติรณโณ มธุณจ มธูปินุทธิกณจ อณณณจ กิณจิ อนนพานัม อูปยานัม
 อภิหเรยเย ตเมณัม ราชกุเล ทวารปาโล เอวั วเทยเย อกาโล โข รณโณ ทสสนาย อมโก
 ปุริส ตัม คเหตุวา สีมัม สีมัม ปฏินิวตเตถ มา เต ราชา ทณทัม ปาเปยยาติ ฯ ตโต
 โส ปุริโส ราชทณทภยา ตลิตโต อุกพิโต อูปยานัม คเหตุวา สีมัม สีมัม ปฏินิวตเตยเย
 อปิ นุ โข มหาราช โส ราชา จกกวตติ ตาวตตเกน อูปยานัม อปพรณมตตเกน

ทวารपालโต ทุพฺพผลโตร โหติ อณฺเฏ วา ปน อุปยานํ น ลภैयाติ ฯ น หิ ฆนฺเต
 อีสสาปกโต โส ทวารปาโล อุปยานํ นิวารสิ อณฺเฏน ทวารเณ สตสทสฺสคฺคณฺปิ รมฺโถ
 อุปยานํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ เอวเมว โช มหาราช อีสสาย มาโร ปาปิมา ปณฺจสาลคามเก
 พฺราหฺมณคหปติเก อนฺุปาวิสสิ อณฺเฎยานิปี อนเณกานิ เทวตาสตสทสฺसानิ อมตทิพฺพโอสฺ
 คเหตุวา อุปคตานิ ภควโต กายเ โอสฺ โอสฺหีสสามาติ ภควนฺตุํ อณฺชลิกานิ นมสฺสมานานิ
 จิตานีติ ฯ โหนฺตุ ฆนฺเต นาคเสน สุลภา ภควตา จตฺตารุ ปจฺจยา โลก อุตฺตมปฺริสส
 ตาวตฺตกํ ปิณฺฑิยํ ยถิจฉิกํ ลพฺภติ ยาจิตฺ ภควา เทวตาหิ จตฺตารุ ปจฺจเย
 ปรีภุณฺชติ ฯ อปิจ โช ปน มารสฺส โย อธิปฺปาโย โส ตาวตฺตเกน สิทฺโธ อยํ ภควโต
 โภชนสฺส อนฺุตรายมกาสี เอตฺถ เม ฆนฺเต กงฺขา นจฉิขฺชติ วิมตฺติชาโต อหํ สํสยํ ปกฺขนฺโต
 น เม ตตฺถ มานสํ ปกฺขนฺทติ ยํ หิ ตถาคตสฺส อรหฺโต สมฺมาสมพฺพุทฺธสฺส สเทวเก
 โลก อคฺคปฺคคฺลวรสฺส กุสลวรปฺุณฺณสมฺภารสฺส อสมสมสฺส อนฺุปมสฺส กุจฉิตํ นิจฉํ ลามกํ
 ปรีตํ อนริยํ วิปนฺนํ มาโร ลานฺุตรายมกาสีติ ฯ

จตฺตาริมานิ มหาราช อนฺุตรายานิ เยหิ อนฺุตรายํ กโรติ อธิภฺจอนฺุตราเยน
 อุกฺทิสฺสกตฺนฺุตราเยน อุปฺกฺชตฺนฺุตราเยน ปรีโภคนฺุตราเยนาติ ฯ กตมํ อธิภฺจนฺุตรายํ นาม ฯ
 ตตฺถ อโนทิสฺส อทสฺสเนน อภิสงฺขตํ โภจิ อนฺุตรายํ กโรติ ก็ ปรีสฺส ทินฺเนนาติ
 อิทํ อธิภฺจนฺุตรายํ นาม ฯ กตมํ อุกฺทิสฺสกตฺนฺุตรายํ นาม ฯ อีเณกจฺเจน ปฺคฺคเลน
 อุกฺทิสฺส โภชนํ ปฺฏิยตฺตํ โหติ ตํ เกนจิ อคฺุณฺเณ อนฺุตรายํ กโรติ อิทํ อุกฺทิสฺสกตฺนฺุตรายํ
 นาม ฯ กตมํ อุปฺกฺชตฺนฺุตรายํ นาม ฯ อธิ ยํ กิณฺฉิ อุปฺกฺชตํ อปฺปฏิคฺคหิตํ ตตฺถ
 เกนจิ อคฺุณฺเณ วิมตี อุปฺปาเทติ อิทํ อุปฺกฺชตฺนฺุตรายํ นาม ฯ กตมํ จ ปรีโภคนฺุตรายํ
 นาม ฯ อธิ ปรีโภเค เกนจิ อคฺุณฺเณ กุกฺกุจฺจํ อุปฺปาทยิตฺวา อนฺุตรายํ กโรติ อิทํ
 ปรีโภคนฺุตรายํ นาม ฯ อิเม โช มหาราช จตฺตารุ อนฺุตรายา โหนฺติ ฯ ยณฺจ ปน
 มาโร ปาปิมา ปณฺจสาลเก พฺราหฺมณคหปติเก อนฺุวาริสสิ ตํ เนว ภควโต ปรีโภคํ น
 อุปฺกฺชตํ น อุกฺทิสฺสกตํ อนาคตํ อสมปฺตตํ อทสฺสเนน อนฺุตรายํ กโรติ ฯ ตณฺจ ปน
 ปรีโภคนฺุตรายํ น เอกสฺส ภควโตเยว ฯ อถ โช เตน สมเยน นิคฺคณฺจา อพฺภาคตา
 โหนฺติ เต สพฺเพปิ ตํ ทิวสํ โภชนํ น ลภีสุ ฯ นาทํ ตํ มหาราช ปสฺสามิ สเทวเก
 โลก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนฺุสฺสาย โย ภควโต
 อุกฺทิสฺสกตํ อุปฺกฺชตํ ปรีโภคนฺุตรายํ กเรยฺย สเจปิ โภจิ อีสสาย วเสน อุกฺทิสฺสกตํ

อุปกษัตน์ ปริโภคนุตรรายน์ กเรยยะ ตสฺส มุฑธา พลลเยย สตธา วา สหสฺสธา วา ฯ
 จตตารีมานี มหาราช ตถาคตสฺส เกหิจิ อนาวรณียานี จานานี ฯ กตมานี
 จตตาริ ฯ ลาโก โช มหาราช ภควโต นียโต อุทฺทิสฺสกโต อุปกษโต น สกฺกา
 เกหิจิ อนนฺตรายน์ กาทุํ ฯ สรียานุกตา มหาราช ภควโต พุยามปฺปภา น สกฺกา เกหิจิ
 อนนฺตรายน์ กาทุํ ฯ สพฺพณฺณุตฺตํ มหาราช ภควโต ฅาณรตฺนํ น สกฺกา เกหิจิ อนนฺตรายน์
 กาทุํ ฯ ชีวิตํ มหาราช ภควโต น สกฺกา เกหิจิ อนนฺตรายน์ กาทุํ ฯ สพฺพานิปี เอกรสานี
 อโรคานี อุกุปฺปานี อฏฺฐจานานี อปโรปกุภมานี อหุสฺसानี กิริยานี ฯ อทสฺสเนน มหาราช
 มาโร ปาปิมา นิลียิตฺวา ปณฺจสาลเก พุราหุมนคฺคหปฺติเก อนฺวาวิลี ฯ ยถา มหาราช
 อิตฺถิ สปตฺติกา นิลียิตฺวา ปฺรปฺริสฺสํ เสวติ ฯ เอวเมว โช มหาราช มาโร ปาปิมา นิลียิตฺวา
 ปณฺจสาลเก พุราหุมนคฺคหปฺติเก อนฺวาวิลี ฯ ยถิ มหาราช อิตฺถิ สามิกสฺส สมฺมุขา
 ปฺรปฺริสฺสํ เสเวยฺย อปี นุ โช สา อิตฺถิ โสตฺถิ ลภเยยฺยาติ ฯ น หิ ภนฺเต ทนฺนเยยฺยาปี
 ตํ ภนฺเต ทิสฺวา สามิโก วเชยฺยาปี พนฺนเชยฺยาปี ทาสตฺตํ อุปนฺนเยยฺยาติ ฯ เอวเมว
 โช มหาราช มาโร ปาปิมา นิลียิตฺวา ปณฺจสาลเก พุราหุมนคฺคหปฺติเก อนฺวาวิลี ยถิ
 มหาราช มาโร ปาปิมา ภควโต อุทฺทิสฺสกตํ อุปกษตํ ปริโภคํ อนนฺตรายน์ กเรยฺย ฅุสฺมฏฺฐิจิ
 วีย มาโร ปาปิมา วิกีเรยฺย สตธา วา สหสฺสธา วา ตสฺส สีสํ พลลเยยฺย ฯ ยถา
 วา ปนฺ มหาราช รณฺโณ ปจฺจนฺติมเ ปเทเส วิสเม โจรา นิลียิตฺวา ปณฺจํ ทุสฺสนฺติ
 ยถิ ราชานํ โจริํ ปสฺเสยฺย ตสฺส สีสํ พรสฺสุนา พาลลเยยฺย สตธา วา สหสฺสธา
 วา ฯ เอวเมว โช มหาราช มาโร ปาปิมา นิลียิตฺวา ปณฺจสาลเก พุราหุมนคฺคหปฺติเก
 อนฺวาวิลี ยถิ มหาราช มาโร ปาปิมา ภควโต อุทฺทิสฺสกตํ อนนฺตรายน์ กเรยฺย ฅุสฺมฏฺฐิจิ
 วีย มาโร ปาปิมา วิกีเรยฺย สตธา วา สหสฺสธา วา ตสฺส สีสํ พลลเยยฺยาติ ฯ เอวเมว
 โช ภนฺเต นาคเสน โจริยกมฺมํ กตํ มาเรน ปาปิเมน นิลียิตฺวา ปณฺจสาลเก
 พุราหุมนคฺคหปฺติเก อนฺวาวิลิตฺวา ฯ สเจ โส ภนฺเต นาคเสน มาโร ปาปิมา ภควโต
 อุทฺทิสฺสกตํ ปริโภคํ อุปกษตํ อนนฺตรายน์ กเรยฺย ตสฺส สีสํ พลลเยยฺย สตธา วา สหสฺสธา
 วา กาโย ตสฺส ฅุสฺมฏฺฐิจิ วีย วิกีเรยฺยาติ ฯ

ภควโต ลากนฺตรายปณฺโห ปณฺจโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ภณฺถ ตถาคโต สพฺเพสํ สตฺตานํ อหิตมฺปนฺเตวา
 หิตมฺปทฺหตีติ ปุณฺ จ ภณฺถ อคฺคิกฺขนฺธูปเม ฐมฺมปฺริยาเย เทลียมาเน สฏฺฐิจิกฺกฺขนฺธํ อนฺุปาทาย

อาสเวหิ จิตตานิ วิมุจฺจิสฺสุ สญฺจิกฺกิชฺชु ลิกฺขํ ปจฺจกฺขาย ธีนาย อวตตีสฺสุ สญฺจิกฺกิชฺชุนํ
 อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุคฺคตฺตฺตํ ๑ ยถิ ภาเนเต นาคเสน ตถาคโต สพฺพสฺตตฺตํ อหิตมฺปนเนตฺวา
 หิตมฺปนเนตฺตํ เตเนหิ อคฺคิกฺกษณฺรูปเม ฐมฺมปริยาเย เทลียมาเน สญฺจิกฺกิชฺชุนํ อุณฺหํ โลหิตํ
 มุขโต อุคฺคตฺตฺตํ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ ยถิ อคฺคิกฺกษณฺรูปเม ฐมฺมปริยาเย เทลียมาเน
 สญฺจิกฺกิชฺชุนํ อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุคฺคตฺตํ เตเนหิ ตถาคโต สพฺพสฺตตฺตํ อหิตมฺปนเนตฺวา
 หิตมฺปนเนตฺตํ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ อยํ อุภโต โกฏฺฐโก ปณฺโห สุมหนฺโต สุกมฺภีโร
 ตวานุปฺปตฺโตติ ๑

ตถาคโต มหาราช สพฺพสฺตตฺตํ อหิตมฺปนเนตฺวา หิตมฺปนเนตฺตํ อคฺคิกฺกษณฺรูปเม
 ฐมฺมปริยาเย เทลียมาเน สญฺจิกฺกิชฺชุนํ อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุคฺคตฺตํ ตถจ ปน ตถาคตฺตสฺส
 น วิหเสย เตสฺสญฺเวย อตฺตโน กิริเยนาติ ๑ เตเนตํ ภาเนเต นาคเสน การณญจ น
 เจโส อตฺถอ ยถิ ภาเนเต นาคเสน ตถาคโต อคฺคิกฺกษณฺรูปเม ฐมฺมปริยาเย น ภาเนย
 เอตํ อสุตฺวา อปิ น เตสํ อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุคฺคจฺเจยยาติ ๑ น ธี มหาราช
 มิจฺฉาปฏิปฺนฺนํ ตถาคตฺตสฺส ฐมฺมํ สุตฺวา ปริฬาโห กายสฺมี โอกกมฺติ เตเน เตสํ ปริฬาเห
 อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุคฺคตฺตํ ๑ เตเน ธี ภาเนเต นาคเสน การณญจ ตถาคโตเยว
 ตตฺถ อธิกาโร โหติ เตสํ นาสนาย ๑ ยถา นาม ภาเนเต นาคเสน อหิ วมฺมิกํ ปวิเสย
 อถ อญฺจตโร ปสฺสกาโม ปุริโส วมฺมิกํ ภาเนตฺวา ปสฺสํ หเรย ปสฺสรณน ตสฺส วมฺมิกสฺส
 สฺสุริํ ปทเหยย ตตฺถเว โส อสฺสาสํ อลภนฺโต มเรย ๑ นนุ โส ภาเนเต อหิ ตสฺส
 ปุริสสฺส วิหเสย มรณํ ปตฺโตติ ๑ อาม มหาราชชาติ ๑ เอวเมว โช ภาเนเต นาคเสน
 ตถาคโตเยว ตตฺถ อธิกาโร โหติ เตสํ นาสนายาติ ๑ ตถาคโต มหาราช ฐมฺมํ เทลียมาเน
 อนุนยปฏิขมํ น กโรติ อนุนยปฏิขมวิปฺยตฺโต ฐมฺมํ เทลียมาเน ๑ ตถาคตฺตสฺส มหาราช ฐมฺเม
 เทลียมาเนเยว ตตฺถ เย สมฺมาปฏิปฺนฺนา เต พุชฺฌนฺติ เย จ มิจฺฉาปฏิปฺนฺนา เต
 ปตฺนฺติ ๑ ยถา มหาราช ปุริโส อมฺพํ วา ชมฺพํ วา มรฺกํ วา สผลํ ปาลยมาโน
 ยานิ ตตฺถ ผลานิ สารวณฺตานิ ทฬฺหพฺนฺธานานิ ตตฺถเว อจฺจุตานิ ติจฺฉนฺติ ยานิ ตานิ
 ปน ผลานิ ปุติวณฺทมฺมูลานิ ทฬฺหพฺนฺธานานิ ปตฺนฺติ เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต ยถาสภาวํ
 ฐมฺมวิธียา ฐมฺมกถํ เทลียมาเน เอว ฐมฺเม เทลียมาเน เย จ ตตฺถ สมฺมาปฏิปฺนฺนา เต
 พุชฺฌนฺติ เย ตตฺถ ปน มิจฺฉาปฏิปฺนฺนา เต ปตฺนฺติ ๑ ยถา วา ปน มหาราช กสกา
 ธณฺณํ โรเปตฺกกามา เขตตํ กสนฺติ เตสํ กสนฺตํ อเนกสทฺสฺสานิ ตินฺนานิ มรณฺติ

เอวเมว โข มหาราช ตถาคโต ปริปกกมานเส สดเต โพเธตุ ฐมมกถ กโรติ เอว
 ฐมเม เทลียมานเ เย ตตถ สมมาปฏิปนนา เต พุชณนติ เย มิจฉาปฏิปนนา เต
 ตินานิ วีย มรณติ ฯ ยถา วา ปน มหาราช มนุสสา รสเหตุ ยนเตน อจจัน
 ปิพยมานา เย จ ตตถ ยนตมุขคตา กิมโย เตปิ มรณติ เอวเมว โข มหาราช ตถาคโต
 ปริปกกมานเส สดเต โพเธตุ ฐมมยนต์ อภิปีพยติ เย ตตถ มิจฉาปฏิปนนา
 เต กิมโย วีย มรณตีติ ฯ นนุ เต สญฺจิกิกขุ ฆนเต นาคเสน ตาย ฐมมเทสนาย
 ปตนตีติ ฯ อาม มหาราช อปี นุ โข มหาราช ตจจโก รุกขํ ตจจนโต อชุกํ ปริสุทฺธํ
 กโรตีติ ฯ อาม ฆนเต สพพนต์ วชชนียํ รุกขํ อปนเตวา เอวมิมํ ตจจโก อชุกํ
 ปริสุทฺธํ กโรตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ตถาคโต ปริสํ รุกขนโต น สกโกติ อโพธนีเย
 สดเต โพเธตุ มิจฉาปฏิปนเน สดเต อปนเตวา อิมเ สดเต โพธนีเย โพเธติ ฯ เต
 ปน มิจฉาปฏิปนนา อตตนา กเตเนว ปตนติ ฯ ยถา วา ปน มหาราช โจโร อตตนา
 กเตน อกขิอุปปาณํ สูลาโรปนํ หตถปาทจเจทนํ สีสจเจทนณจ ปาปฺณาติ เอวเมว โข
 มหาราช เย เต มิจฉาปฏิปนนา อตตนา กเตน เต ชินสาสนาว ปตนติ ฯ ยถา
 วา ปน มหาราช กทฺทลึ เวฬุ อสฺสตรึ อตตเชน ผลเน ทนฺนติ เอวเมว โข มหาราช
 เย เต มิจฉาปฏิปนนา อตตนา กเตน เต ชินสาสนาว ปตนติ ฯ เยสํ มหาราช
 สญฺจิกิกขุณํ อุน्हํ โลหิตํ มุขโต อุกคตํ เตสํ เนว ภควโต กิริยาย น จ ปเรสํ กิริยาย
 อถโช อตตโนเยว กิริยาย เตสํ อุน्हํ โลหิตํ มุขโต อุกคตํ ฯ ยถา วา ปน มหาราช
 ปุริโส สพพชนสส อมตํ ทเทยเย เต สพเพ ชนา อมตํ อสิตฺวา อโรคา ทิฆายุกา
 สพพิติยา จ มุจฺเจยฺยํ อปีจ โช เอโก ภาโค อโรโค ทิฆายุกอ ภเวยเย เอโก ภาโค
 เตน ทุรูปจาเรน มรณํ ปาปฺณเยเย ฯ อปี นุ โข มหาราช โส ปุริโส ตโตนิทานํ
 กิณฺจิ อปฺณณํ อาปชฺเชยฺยาติ ฯ น หิ ฆนเตติ ฯ เอวเมว โข มหาราช
 ตถาคโต ทสสทสสมหิ สเทวเก โลเก อมตํ ฐมมทานํ เทติ เย จ ปน ภพฺพา
 ฐมมา มเตน เตปิ พุชณนติ เย จ ปน อภพฺพา ฐมมามเตน เตเยว ปตนติ ฯ
 เต ตํ อมตํ ฐมมํ สุตฺวา ปตนติ สามณฺเวย อมตํ อาสิณฺจิตฺวา วีย ปตฺตาติ ฯ
 โภชนํ มหาราช สพเพสํ สดฺตานํ ชีวิทํ รุกฺขติ ฯ ตเมกจฺโจ ภุณฺชิตฺวา วิสุจิกาย
 มรติ น จ ตตถ กิณฺจิ ทายโก อปฺณณํ อาปชฺชตีติ ฯ สารุ ฆนเต นาคเสน ตถา
 สมปฏิจฉามีติ ฯ

ตถาคตสส สพพสฺตฺตานํ หิตจรณปณฺโห ฉฺฉุโจ ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ ภควตา ธมฺโม หิ วาสฺเฏจฺ เสฏฺโจ
 ชเนตสฺมี ทิฏฺฐเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺจาทิ ฯ ปุณ จ อุปาสโก คิหิ โสตาปนฺโน
 ปหีนาปาโย ทิฏฺฐิปปตฺโต วิณฺญาตสฺสโน ภิกฺขุํ วา สามเณรํ วา ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทติ
 ปจฺจุปฺภูเจตฺติ ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ธมฺโม เสฏฺโจ ชเนตสฺมี เตนหิ คิหิสฺส โสตาปนฺนสฺส
 ภิกฺขุสฺส วา สามเณรสฺส วา ปุณฺณชฺชนสฺส อภิวาทนนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ
 คิหิ โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ วา สามเณรํ วา ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทติ เตนหิ ธมฺโม เสฏฺโจ
 ชเนตสฺมินฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ อयํ อุภโต โภกฺโก ปณฺโห ฯ เป ฯ ตยา
 นิพฺพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ภควตา ธมฺโม หิ วาสฺเฏจฺ เสฏฺโจ ชเนตสฺมี
 ทิฏฺฐเจว ธมฺเม อภิสมฺปรายณฺจาทิ ฯ อุปาสโก คิหิ โสตาปนฺโน ปหีนาปาโย ทิฏฺฐิปปตฺโต
 วิณฺญาตสฺสโน ภิกฺขุํ วา สามเณรํ วา ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทติ ปจฺจุปฺภูเจตฺติ ฯ ตตถ
 ปน การณํ อตฺถิ กตเมตํ การณํ ฯ วิสฺติ โข ปนิเม มหาราช สมณสฺส สมณกรณา
 ธมฺมา เทว จ ลิงฺคานิ เยหิ สมฺโน อภิวาทนปจฺจุปฺภูจฺานสมฺมานปุชฺนารโห โหติ ฯ กตเม
 วิสฺติ สมณสฺส สมณกรณธมฺมา เทว จ ลิงฺคานิ ฯ เสฏฺฐญฺมฺโย อคฺโค นียโม จาโร
 วิหาโร สณฺณโม สํวโร ชนฺติ โสจรจํ เอกนฺตาทิรฺติ เอกนฺตจริยา ปฏิสลฺลี หิริ โอตตปฺป
 วิริยํ อปฺปมาโท ลิกฺขาปทานํ อุทฺเทโส ปริปุจฺฉา สีลาทิกิรฺติ นีราลยตา ลิกฺขาปทปาริปุริ
 ภณฺทกภาโว มุณฺทกภาโวติ อิมเ โข มหาราช วิสฺติ สมณสฺส สมณกรณธมฺมา เทว
 จ ลิงฺคานิ เอเต คฺุณเ ภิกฺขุ สฺมาทาย วตฺตติ โส โข เตสํ ธมฺมานํ อนฺนตฺตา ปริปุณฺณตฺตา
 สมนฺนาคตฺตฺตา เสกฺขญฺมฺย อรหฺนฺตญฺมฺย โอกกมฺติ ฯ เสฏฺฐญฺมฺนฺตรคฺโต อรหฺตตฺตฺจฺานํ คฺโตติ
 อรหฺติ อุปาสโก โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทตฺุํ ปจฺจุปฺภูเจตฺุํ ฯ ชีณาสโว หิ
 โส สามณฺณํ อุปคฺโต นตฺถิ เม โส สมโยติ อรหฺติ อุปาสโก โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ ปุณฺณชฺชนํ
 อภิวาเทตฺุํ ปจฺจุปฺภูเจตฺุํ ฯ อคฺคปฺริสํ อุปคฺโต นาทํ ตํ จฺานํ สมปตฺโตมฺหิตี อรหฺติ
 อุปาสโก โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทตฺุํ ปจฺจุปฺภูเจตฺุํ ฯ อรหฺติ โส ปาฏิโมกฺขทฺุเทสํ
 โสตฺุํ นาทนฺตํ ลภามิ สวณายาติ อรหฺติ อุปาสโก โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทตฺุํ
 ปจฺจุปฺภูเจตฺุํ ฯ โส ภิกฺขุ อณฺเเว ปพฺพาเชติ อุปสมฺปาเทติ โส อรหฺติ ชินฺสาสนํ วทฺฺเตตฺุํ
 อหํ เอกปี กาทฺุํ น ลภามิตี อรหฺติ อุปาสโก โสตาปนฺโน ภิกฺขุํ ปุณฺณชฺชนํ อภิวาเทตฺุํ
 ปจฺจุปฺภูเจตฺุํ ฯ อปฺปมตฺเตสฺ ลิกฺขาปเทสฺ สมคฺคการี นาทํ เตสฺ วตฺตคามิตี อรหฺติ อุปาสโก

โสตาปนโน ภิกขุ ปุณฺณชฌ อภิวัตเต ปจฺจุปฺภูเจตฺ ๑ อุเบโต สมณลิ่งเคหิ พุทฺธาธิปฺปาเย
 จิตฺ เตนาคํ ลิ่งเคน ทูรปฺ คโตติ อรหติ อุปาสโก โสตาปนโน ภิกขุ ปุณฺณชฌ อภิวัตเต
 ปจฺจุปฺภูเจตฺ ๑ อุปฺรุพฺพทกฺจณนชโลโม โส อนินฺนชิตอมณฺทิตฺ อนุลิตตลิลคนฺโธ อหํ
 มณฺททวีสฺนนาภิรโตติ อรหติ อุปาสโก โสตาปนโน ภิกขุ ปุณฺณชฌ อภิวัตเต
 ปจฺจุปฺภูเจตฺ ๑ อปิจ มหาราช เย เต วิสฺติ สมณกรณธมฺมา เทว จ ลิ่งคานิ สพฺเพ
 เต ธมฺมา ตสฺส ภิกขุโน สํวิชฺชนฺติ โสเยว เต ธมฺเม ธาเรติ อณฺเวยปิ ตตถ
 ลิกฺขาเปติ ๑ โส เม อาคโม ลิกฺขาปทํ นตฺถิติ อรหติ อุปาสโก โสตาปนโน ภิกขุ
 ปุณฺณชฌ อภิวัตเต ปจฺจุปฺภูเจตฺ ๑

อุปมายปิ โส อตฺถโถ อุปฺปริกฺขิตพฺโพ ยถา มหาราช ราชปฺตฺโต ปุโรหิตสฺส
 สนฺติเก วิชฺชํ อธิยติ ๑ เอวํ มนฺตยมานํ อนฺุโสตฺถิ คจฺฉติ โส อปเรน สมเยน อภิสิตฺโต
 ราชา อโหสิ ๑ อัจฉริยํ อภิวัตเต ปจฺจุปฺภูเจติ ลิกฺขาปโก อยํ ภวตฺติ ๑ เอวเมว
 โช มหาราช ภิกขุ ลิกฺขาปโก สํวรธโรติ อรหติ อุปาสโก โสตาปนโน ภิกขุ ปุณฺณชฌ
 อภิวัตเต ปจฺจุปฺภูเจตฺ ๑ อปิจ มหาราช อิมินาปิ ตวํ ปรียาเยน ชานาหิ ภิกขุภฺมมฺยา
 มหนฺตกํ อสมํ วิปฺลภาวํ ๑ ยถิ มหาราช อุปาสโก โสตาปนโน อรหตฺตํ สจฺฉิกโรติ
 เทว ตสฺส คตฺถิโย ภวนฺติ อนณฺเวยายเว ตสฺมี ทิวเส ปรีนินฺพพาเยยฺย วา ภิกขุภาวํ วา
 อุปคจฺฉเยยฺย อจลา หิ सा มหาราช ปพฺพชฺชา มหตี ปรีสุทฺธา อจฺจุคฺคตา ยถิทํ
 ภิกขุภฺมมฺมิตฺติ ๑ ฌาณวตา ภนฺเต นาคเสน ปณฺโห นิเวทิตฺโต พลวตา อภิวฺทฺธินา ตยา
 น อิมํ สมตฺถโถ อณฺเวย โกจิจิ เอวํ นิเวเทตฺถุ อณฺเวยตร ตยา วุทฺธิมตาติ ๑

เสฏฺฐจธมฺมปณฺโห สตฺตโม ๑

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ภณฺถ ตถาคโต อภฺชชปรีโสติ ปุณฺ จ เทวทตฺเตน
 เอกปฺปหารํ ปณฺจ ภิกขุสฺตานิ ภินฺนานิ ทิสฺสนฺตฺติติ ๑ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ตถาคโต
 อภฺชชปรีโส เตนหิ เทวทตฺเตน เอกปฺปหารํ ปณฺจ ภิกขุสฺตานิ ภินฺนานีติ ยํ วจฺนํ ตํ
 มิจฺฉา ๑ ยถิ ภนฺเต เทวทตฺเตน เอกปฺปหารํ ปณฺจ ภิกขุสฺตานิ ภินฺนานิ เตนหิ ตถาคโต
 อภฺชชปรีโสติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ อยํ อุกโต โภภฺมิโก ปณฺโห คณฺจิตฺโต คณฺจิตโร
 ตวานุปฺตฺโต ตตร วายํ ปณฺโห วิภฺชมฺโก อิจฺฉิตพฺโพ เอตฺถายํ ชโน อาวฺภู นินฺภู
 โอิวฺภู ปรีโยนทฺโธ ตว ฌาณพลํ ทสฺเสหิ ปรวาเทสุติ ๑

อเภชชปรีโส มหาราช ตถาคโต เทวตเตน เอกปหารํ ปณจ ภิกขุสตานิ
 ภินฺนานิ ตํ ปน เกทเก วิชชมาเน นตฺถิ อเภชชํ นาม ฯ เกทเก สติ มาตาปิ
 ปุตเตน ภิชชติ ปุตโตปิ มาตฺยา ภิชชติ ปิตาปิ ปุตเตน ภิชชติ ปุตโตปิ ปิตฺนา
 ภิชชติ ภาตาปิ ภคินิยา ภิชชติ ภคินีปิ ภาตฺนา ภิชชติ สหาโยปิ สหาเยน
 ภิชชติ นาวาปิ นานารุกฺเขหิ สงฆาภูติ อุมฺมिया ปหาเรหิ ภิชชติ รุกฺโขปิ มธฺรกกฺปิ
 ผลาผลพลวเวคาภิตโต ฯ อสาดสนฺนิวาเสน ติตฺติเกน ภิชชติ สุวณฺณปิ ชาตฺรูปิ โลहेน
 ภิชชติ ฯ อปิจ มหาราช เนโส อธิปฺปาโย วิญญฺณํ เนโส พุทฺธานํ อธิมุตฺติ เนโส
 ปณฺทิตานํ ฉนฺโท ตถาคโต เกชชปรีโสติ ฯ อปิจ เอตถ การณํ อตฺถิ เยน การเณน
 ตถาคโต วุจฺจติ อเภชชปรีโสติ ฯ กตมํ เอตถ การณํ ฯ ตถาคตสฺส มหาราช กเตน
 อาทาเนน वा อปฺปิยวเจเนน वा อนตฺถจฺริยาเยน वा อสमानตฺตตาย वा ยโต กฺุโตจि
 จฺริยํ จฺรนฺตสฺสาปิ ปริสา ปริภินฺนาติ น สุตฺตฺพพฺพิ เตน วุจฺจติ ตถาคโต
 อเภชชปรีโส ฯ ตยา เจตํ มหาราช ฌาตพฺพิ อตฺถิ โภจि นวฺงเคสฺสุ พุทฺธวเจเนสฺสุ อพฺภตฺโถ
 สุตคณฺโจ อพฺภตฺถาคมิ อิมสฺมี นาม การเณ โภสิตตสฺส กเตน ตถาคตสฺส ปริสา
 ภินฺนาติ ฯ นตฺถิ ภนฺเต โน เจตํ โลกํ ทิสฺสติ โนปิ สฺยุยติ สาธุ ภนฺเต นาคเสน
 ตถา สมฺปฏิจฺฉามิตี ฯ

ตถาคตสฺส อเภชชปรีสปณฺโห อฏฺฐโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺहे ภณฺถ โย อชานนฺโต ปาณาติปาตํ กโรติ โส
 พลวตฺรํ อปฺยุณฺวํ ปสวตฺตีติ ปุณ จ ภควตา วินยปณฺณตฺติยา เอกํ ภณฺตี อนาปตฺติ
 อชานนฺตสฺสาติ ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน อชานนฺเตน ปุคฺคเลน ปาณาติปาโต กโต พลวตฺรํ
 อปฺยุณฺวํ โหติ เตนหิ อนาปตฺติ อชานนฺตสฺสาติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ อนาปตฺติ
 อชานนฺตสฺส เตนหิ อชานนฺเตน กโต ปาโป ปาณาติปาโต พลวตฺรํ อปฺยุณฺวํ
 โหตีติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา อยํ อุกฺโต โภจฺจิกฺโก ปณฺโห ตวานุปฺปตฺโต ทฺรุตฺโตโร
 ทฺปฺปารคามิตี ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ภควตา โย อชานนฺโต ปาณาติปาตํ กโรติ โสปิ
 พลวตฺรํ อปฺยุณฺวํ ปสวตฺตีติ ปุณ จ วินยปณฺณตฺติยา ภควตา ภณฺตี อนาปตฺติ อชานนฺตสฺสาติ
 ตตถ ปน อตฺถนฺตฺรํ อตฺถิ ฯ กตเมตถ อตฺถนฺตฺรํ ฯ อตฺถิ มหาราช อาปตฺติโย
 สณฺณวาวิโมกฺขา อตฺถิ อาปตฺติโย โนสณฺณวาวิโมกฺขา ยายํ มหาราช อาปตฺติ สณฺณวาวิโมกฺขา

ตํ อापตตี อารพภ ภควตา ภณิตํ อนาปตตี อชานนตสฺสาตี ฯ สารุ ภนฺเต นาคเสน
เอวเมตํ ตถา สมปฏิจฺฉามิตี ฯ

อชานนตสฺส ปาปกรณอุปฺพลฺลปณฺโห นวโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ ภควตา ตถาคตสฺส โช อานนฺท น เอวํ
โหตี อหํ โช ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิตี วา มฺมุทฺเทสิโก ภิกฺขุสงฺฆโมตี วาตี ฯ ปุณ จ
เมตฺเตยฺยสฺส ภควโต สภาวคฺคณํ ปรีทียมาโน เอวํ ภณฺติ โส ปน อริยเมตฺเตยฺโย
อเนกสทฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสตี เสยฺยถาปิ อหํ เอตฺรหิ อเนกสฺตํ ภิกฺขุสงฺฆํ
ปรีหรามิตี ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ตถาคตสฺส โช อานนฺท น เอวํ โหตี อหํ
โช ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิตี วา มฺมุทฺเทสิโก ภิกฺขุสงฺฆโมตี วาตี เตนหิ เมตฺเตยฺยสฺส ภควโต
สภาวคฺคณํ ปรีทียมาโน ภณฺติ โส อเนกสทฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสตี เสยฺยถาปิ อหํ
เอตฺรหิ อเนกสฺตํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหรามิตี ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ เมตฺเตยฺยสฺส ภควโต
สภาวคฺคณํ ปรีทียมาเนน เอวํ ภณฺติ โส อเนกสทฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสตี เสยฺยถาปิ
อหํ เอตฺรหิ อเนกสฺตํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหรามิตี เตนหิ ตถาคตสฺส โช อานนฺท น เอวํ
โหตี อหํ โช ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิตี วา มฺมุทฺเทสิโก ภิกฺขุสงฺฆโมตี วาตี ยํ วจฺนํ ตํ
มิจฺฉา ฯ อยํ อุกฺกโต โภฏฺโง ปณฺโห ตวานุปฺปตฺโตตี ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ภควตา ตถาคตสฺส โช อานนฺท น เอวํ โหตี
อหํ โช ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิตี วา มฺมุทฺเทสิโก ภิกฺขุสงฺฆโมตี วาตี ฯ เมตฺเตยฺยสฺส
ภควโต สภาวคฺคณํ ปรีทียมาเนน ภควตา ภาสิตํ โส อเนกสทฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสตี
เสยฺยถาปิ อหํ เอตฺรหิ อเนกสฺตํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหรามิตี ฯ เอตสฺมี จ มหาราช ปณฺเห
เอโก อตฺถโส สาวเสโส เอโก อตฺถโส นีรวเสโส ฯ น มหาราช ตถาคโต ปรีสาย อญฺคามิโก
ปรีสา ปน ตถาคตสฺส อญฺคามิกา ฯ สมฺมตฺติ มหาราช เอสา อหนฺติ มมนฺติ น
ปรมตฺถโถ เอโส ฯ วิคตํ มหาราช ตถาคตสฺส เปมํ วิคโต สีนโห มยหนฺติปิ ตถาคตสฺส
คหณํ นตฺถิ อฺปาทาย ปน อฺปสฺสโย อวเสโส โหตี ฯ ยถา มหาราช ปจฺวี ภูมฺมฏฺจานํ
สตฺตานํ ปตฺติฏฺจา โหตี อฺปสฺสยา โหตี ปจฺวีฏฺจา เจเต สตฺตา น จ มหาปจฺวียา มยหํ
เอเต สตฺตาตี อเปกฺขา โหตี เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต สพฺพสตฺตานํ ปตฺติฏฺจา
โหตี อฺปสฺสยํ เทตี ตถาคตปตฺติฏฺจาว เอเต สตฺตา น จ ตถาคตสฺส มยหํ เอเต สตฺตาตี
อเปกฺขา โหตี ฯ ยถา มหาราช มหาเมโฆ อภิวสฺสนฺโต ติณฺรูกฺขปฺสฺมณฺุสฺสานํ วุฑฺฒิ

เทติ สัพพสตตานิ อานุपालยติ วุฏฐิจิยา อุปชีวินิ จ เอเต สตตานิ จ มหาเมฆสส
 มยห์ เอเตติ อเปกขา โหติ เอวเมว โข มหาราช ตถาคโต สัพพสตตานิ กุสเล ธมฺเม
 ชเนติ สีเลน อานุपालยติ พุทฺธูปชีวินิ จ เอเต สตตานิ จ ตถาคตสส มยห์ สตตาคติ
 อเปกขา โหติ ฯ ตํ กิการณา อุตตานุฏฐิจิยา ปหีนตตาคติ ฯ สารุ ฆนฺเต นาคเสน
 สุนิเวธิต ปณฺโห พหุวิเชน การณฺเนน คมภีโร อุตตานิโกโต คณฺจิ ฆินฺนา คหณํ อคหณํ
 กตํ อนุทธกาโร อาโลโก กโต ปรปฺปวาทา ภคฺคา ชินฺปุตตานิ จกฺขุ อุปาทิตนฺติ ฯ

ภควโต ภิกฺขุคณฺอเปกฺขภาวปณฺโห ทสฺโม ฯ

หุติโย วคฺโค ฯ

ตติยวคฺโค

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ ภควตา

กาเยน สํวโร สาธุ

สาธุ วาจา ย สํวโร

มนสา สํวโร สาธุ

สาธุ สพฺพตถ สํวโรติ ฯ

ปุณ จ ตถาคโต จตฺตุนํ ปริสํนํ มชฺเฌ นิสิตฺตวา ปุโรโต เทวมนุสฺसानํ เสงฺลพฺรหฺมณฺสฺส
โกโสหิตวตฺถคฺคฺยหํ ทสฺเสสิ ชิวหํ นีหริตฺวา อุกฺภปิ กณฺณโสตานิ อนฺมสิ ปฏิมสิ อุกฺภปิ
นาสิกโสตานิ เกวลํปิ นลาภฺมณฺทลํ ชิวหาย ฉาเทสิ เย สภาวา โลเก อปากฺกฺวา อสํวฺตา
เต สพฺเพ ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ภควตา ภณฺติ กายเณ สํวโร สาธุติ เตนหิ เสงฺลสฺส
พฺรหฺมณฺสฺส โกโสหิตวตฺถคฺคฺยหํ ทสฺเสสิติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ เสงฺลสฺส พฺรหฺมณฺสฺส
โกโสหิตวตฺถคฺคฺยหํ ทสฺเสสิ เตนหิ กายเณ สํวโร สาธุติ ยํ วจฺนํ ตมฺปิ มิจฺฉา ฯ อัย
อุภโต โภฏิกิโก ปณฺโห ทวานุปฺปโต โส ตยา นิพฺพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ภควตา กายเณ สํวโร สาธุติ ฯ เสงฺลสฺส จ
พฺรหฺมณฺสฺส โกโสหิตวตฺถคฺคฺยหํ ทสฺเสสิ ฯ ยสฺส สตฺตสฺส ตถาคเต กงฺขา อุปฺปนฺนา
ตสฺส โพรณตฺถาย ภควา อิทฺธิยา ตปฺปฏิกาคํ กายฉายํ ทสฺเสสิ โสเยว ตํ ปาฏิกฺหาริยํ
ปสฺสตีติ ฯ โก ปเนตํ ภนฺเต นาคเสน สทฺทหิสฺสตีติ ยํ ปริสํ คโต เอโกเยว ตํ วตฺถคฺคฺยหํ
ปสฺสตีติ อวเสสา ตตฺถเว วสนฺตา น ปสฺสสิสฺสนฺติ ฯ อิงฺฆ เม ตํ ตตฺถ การณํ อุปฺทิส
การณเณ มํ สณฺณาเปหิตี ฯ ทิฏฺฐปฺพุโพ ปน ตยา มหาราช โภจิ พฺยาธิโก ปุริโส
ปฺริกฺกณฺเณ ณาตมิตฺเตหิตี ฯ อาม ภนฺเตติ ฯ อปิ นุ โข มหาราช ปฺริสา ปสฺสตี
เอตํ เวทนํ ยาย เวทนาย โส ปุริโส เวทยตีติ ฯ น หิ ภนฺเต อตฺตนาเยว โส
ภนฺเต ปุริโส เวทยตีติ ฯ เอวเมว โข มหาราช ยสฺเสว ตถาคเต กงฺขา อุปฺปนฺนา
ตสฺส ตถาคโต โพรณาย อิทฺธิยา ตปฺปฏิกาคํ กายฉายํ ทสฺเสสิ โสเยว ตํ ปาฏิกฺหาริยํ
ปสฺสตีติ ฯ ยถา วา ปน มหาราช กณฺจิทฺเว ปุริสํ ภูโต อาวิเสยฺย อปิ นุ โข
สา มหาราช ปสฺสนฺตี ปฺริสา ตํ ภูตํ อากจฺจนฺตฺนตี ฯ น หิ ภนฺเต โสเยว อาตุโร

ตสฺส ภูตสฺส อากมณํ ปสฺสตีติ ฯ เอวเมว โช มหาราช ยสฺเสว ตตถ ตถาคเต กงฺขา
 อุปฺปนฺนา โสเยว ตํ ปาฏีเหรี ปสฺสตีติ ฯ ทุกกรํ ฆนฺเต นาคเสน ภาควตา กตํ ยํ
 เอกสฺส อทสฺสนียํ ตํ ทสฺสิตนฺติ ฯ น มหาราช ภาควา คฺยุหํ ทสฺเสสิ อิทฺธิยา ปน
 ฉายํ ทสฺเสสิตีติ ฯ กิณฺจาปี ฆนฺเต นาคเสน ตถาคโต อิทฺธิยา ตปฺปฏิกากํ ฉายํ ทสฺเสสิ
 ตาย ปน ทิฏฺฐาย ทิฏฺฐายเว โหติ คฺยุหํ ยํ ทิสฺวา กงฺขํ ฉินฺทิตฺวา นิฏฺฐงฺคโต
 โหตีติ ฯ สฺวทฺทกฺรณฺจาปี มหาราช ตถาคโต กโรตี โปนฺนียะ สตฺเต โปนฺเนตฺตุํ ฯ ยทิ
 มหาราช ตถาคโต กิริยํ ปรีหาเปยฺย โปนฺนียา สตฺตา น พุชฺฌเมยฺยํ นนฺ มหาราช
 ตถาคโต สพฺพณฺณฺ นาม ภาเวยฺย ฯ ยสฺมา จ โช มหาราช โยคณฺณฺ ตถาคโต โปนฺนียะ
 ปโปนฺเนตฺตุํ ตสฺมา มหาราช สพฺพณฺณฺ ตถาคโต เยน เยน โยเคน โปนฺนียา สตฺตา พุชฺฌนฺติ
 เตน เตน โยเคน ตถาคโต โปนฺนียะ โปนฺเนติ ฯ ยถา มหาราช ภิสฺสโก สลฺลกนฺโต
 เยน เยน ฆสฺซเชน อาตุโร อโรโค โหติ เตน เตน ฆสฺซเชน อาตุโร อุปฺสงฺกมตี
 วมฺนียํ วเมตี วิเรจฺนียํ วิเรเจตี อนุเลปนียํ อนุลิมฺเปตี ผาเลตพฺพํ ผาเลตี อนุวาสนารหํ
 อนุวาเสตี ฯ เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต เยน เยน โยเคน โปนฺนียา สตฺตา
 พุชฺฌนฺติ เตน เตน โยเคน โปนฺเนติ ฯ ยถา วา ปน มหาราช อิตฺถิ มุพฺพิทคพฺภา
 ภิสฺสกสฺส อทสฺสนียํ คฺยุหํ ทสฺเสตี เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต โปนฺนียะ โปนฺเนตฺตุํ
 อทสฺสนียํ คฺยุหํ อิทฺธิยา ฉายํ ทสฺเสสิ ฯ นตฺถิ มหาราช อทสฺสนีโย นาม โอกาโส
 ปุคฺคลํ อุปาทาย ฯ ยทิ มหาราช โกจิ ภาควโต ททยํ ทิสฺวา พุชฺฌเมยฺย ตสฺสปี ภาควา
 โยเคน ททยํ ทสฺเสยฺย ฯ โยคณฺณฺ มหาราช ตถาคโต เทสนากุสโล ฯ นนฺ มหาราช
 ตถาคโต เณรสฺส นนฺทสฺส อธิมุตฺตี ชานิตฺวา ตํ เทวภวณํ เนตฺวา เทวภวณฺณาย ทสฺเสสิ
 อิมินายํ กุลฺปฺตโต พุชฺฌิสฺสตีติ เตน จ โส กุลฺปฺตโต พุชฺฌิ อิตฺติ โช มหาราช ตถาคโต
 อเนกปริยาเยน สฺกนฺนิมิตฺตํ ปีเพนฺโต ครหนฺโต ชิคฺคฺจณฺโต ตสฺส โปนฺนเหตุ กปฺปิต-
 มณฺนิสฺวณฺณปาราวตฺกโปตปาทีนียะ อจฺจรายะ ทสฺเสสิ เตน จ โส พุชฺฌิ ฯ เอวํ ตถาคโต
 โยคณฺณฺ เทสนากุสโล ฯ ปุน จ ปรี มหาราช ตถาคโต เณรสฺส จุลฺลปณฺจกสฺส ภาตฺรา
 นิกทฺตมิตสฺส ทุกฺขิตสฺส ทุมมนสฺส อุปคฺนตฺวา สฺซุหมํ จีวรชฺนรํ อทาสิ อิมินายํ กุลฺปฺตโต
 พุชฺฌิสฺสตีติ โส ปน เตน การณฺเนน ชินฺสาสเน วสีภาวํ ปาปุณฺนิ ฯ เอวํปิ มหาราช
 ตถาคโต โยคณฺณฺ เทสนากุสโล ฯ ปุน จ ปรี มหาราช ตถาคโต พฺรหฺมณฺสฺส โมฆราชสฺส
 ยาวตตียํปี ปณฺหํ ปุฏฺโฐจ น พุยากาลิ เอวมสฺส กุลฺปฺตตสฺส มาโน อุปฺสมิสฺสตีติ มานุสฺสเม
 อภิสฺสมโย ภาวิสฺสตีติ เตน จ ตสฺส กุลฺปฺตตสฺส มาโน อุปฺสมิ มานุสฺสโม จ โส พฺรหฺมณฺ

ฉลุ อภินวาสุ วสีภาว ปาปุณิ ฯ เอวมปิ ตถาคโต โยคณฺณ เทสนากุสโลติ ฯ
 สาธุ ฆนเต นาคเสน สุนิเวธิโต ปณฺโณ พหุวิเชน การณฺน คหฺนํ อคหฺนํ กตํ
 อนฺธกาโร อาโลโก กโต คณฺจิ ฆินฺนา ปรบฺปวาทา ภคฺคา ชินฺปุตตานํ จกฺขุ ตยา
 อุปฺปาทิตนฺติ ฯ

วตถคฺยหฺนิตฺสสนปณฺโห ปจฺโม ฯ

ฆนเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ เถเรน สาริปุตฺเตน ธมฺมเสนาปตินา
 ปริสฺสทฺธวฺจิสมาจาโร อาวุโส ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตฺสฺส วฺจิทฺตฺจฺจริตํ ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย
 มา เม อิทํ ปโร อณฺณาสีติ ฯ ปุณฺ จ ตถาคโต เถรสฺส สฺสทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส
 อปฺราเช ปาราชิกํ ปณฺณวาเปนฺโต ผรุสชาติ วาจาติ โมฆปฺริสฺวาเทน สมฺมทาจฺริติ ฯ เตน
 จ โมฆปฺริสฺวาเทน โส เถโร คฺรุจิตฺตฺตฺรารสฺสนวเสน ตลฺลิตฺโต วิปฺปฏิสारी นาสกฺขิ อริยมคฺคํ
 ปฏฺวิชฺฌิตํ ฯ ยถิ ฆนเต นาคเสน ปริสฺสทฺธวฺจิสมาจาโร ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตฺสฺส
 วฺจิทฺตฺจฺจริตํ เตนหิ ภควตา เถรสฺส สฺสทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส อปฺราเช โมฆปฺริสฺวาเทน
 สมฺมทาจฺินฺณนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ ฆนเต นาคเสน ภควตา เถรสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส
 อปฺราเช โมฆปฺริสฺวาเทน สมฺมทาจฺินฺณํ เตนหิ ปริสฺสทฺธวฺจิสมาจาโร ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตฺสฺส
 วฺจิทฺตฺจฺจริตนฺติ ตมฺปิ วจฺนํ มิจฺฉา ฯ อยํ อุกฺกโต โกฏฺโถ ปณฺโห ตวานฺุปฺตโต โส
 ตยา วิสฺชชิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช เถเรน สาริปุตฺเตน ธมฺมเสนาปตินา ปริสฺสทฺธวฺจิ-
 สมาจาโร อาวุโส ตถาคโต นตฺถิ ตถาคตฺสฺส วฺจิทฺตฺจฺจริตํ ยํ ตถาคโต รกฺเขยฺย
 มา เม อิทํ ปโร อณฺณาสีติ ฯ आयสฺมโต สฺสทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส อปฺราเช
 ปาราชิกปณฺณวาเปเน ภควตา โมฆปฺริสฺวาเทน สมฺมทาจฺริตํ ฯ ตณฺจ ปน อทฺฏฺจจิตฺเตน
 อसारมฺเภน ยาทาวลกฺขณฺนํ ฯ กิณฺจ ตตฺถ ยาทาวลกฺขณฺนํ ฯ ยสฺส มหาราช ปุคฺคลสฺส
 อิมสฺมี อตฺตภาเว จตฺสจฺจาภิสฺมโย น สมฺภวติ ตสฺส ปฺริสฺตตฺนํ โมฆํ อณฺณํ กยิรมาณํ
 อณฺณเณน สมฺภวติ เตน วุจฺจติ โมฆปฺริสฺโสติ ฯ อิติ มหาราช ภควตา आयสฺมโต สฺสทินฺนสฺส
 กลนฺทปุตฺตสฺส สภาววจฺเณน สมฺมทาจฺริตํ โน อฏฺฐวาเทนาติ ฯ สภาวฺปิ ฆนเต นาคเสน
 โย อุกฺโกสนฺโต ภณฺติ ตสฺส มยํ กหาปณฺทณฺทํ ธาเรม อปฺราโธเยว โส วตฺถุํ นิสฺสาย
 ตตฺถ วิสฺสุํ โวหารํ อาจฺรณฺโต อุกฺโกสตีติ ฯ อตฺถิ ปน มหาราช สุตฺปฺพหฺมํ ตยา ชลิตสฺส
 อภิวาหฺนํ วา ปจฺจุปฺภูจฺานํ วา สกฺกการํ วา อุปฺยานํ วา ธนฺุปฺพานํ วาติ ฯ น

หิ ฆนเต ยโต กุโตจิ ยตถ กตถจิ ขลิตโต โส ปริภาสนารโห โหติ ตชชนียารโห อุตตมกัมปิ
 ตสฺส ฉินฺทนฺติ ฆาเตนฺตฺติ ๑ เตนฺหิ มหาราช ภควตา กิริยาเยว กตา โน
 อกิริยาติ ๑ กิริยํปี ฆนเต นาคเสน กุรุมาเนน ปฏฺฐิเปน กาทพฺพํ อนุจฺฉวิเกนฺปิ สวเนน
 ฆนเต นาคเสน ตถาคตสฺส สเทวโก โลโก ครุโก โอตตปฺปติ หิริยติ ภิโยโย ทสฺสเนน
 ตทุตฺตริ อุตฺตงฺกมเนน ปยฺริปาสเนนาติ ๑ อปี นุ โช มหาราช ติกิจฺจโก อภิสนฺนโกฏฺฐสฺส
 โกฏฺฐเหตุ ตินฺหานิ เลหนียานิ วิเรจนานิ เทตฺติ ๑ เอวํปี ฆนเต อาโรคฺยกาโม
 เทตฺติ ๑ เอวเมว โช มหาราช ตถาคโต วมยมาโน สพฺพกิลฺสพฺยาธินํ รูปสมาย อนุสฺตถิ
 เทติ ๑ พรุสาปี มหาราช ตถาคตสฺส วาจา สตฺเต ลินฺเหยติ มุทฺเก กโรติ ๑ ยถา
 มหาราช อุนฺหํ อุกํ ยํ กิณฺจ ลินฺเหยยํ ลินฺเหยติ มุทฺกํ กโรติ เอวเมว โช มหาราช
 พรุสาปี ตถาคตสฺส วาจา อตฺถวตี โหติ การุณฺณสทฺคตา ๑ ยถา มหาราช ปิตุ วจฺนํ
 นาม ปุตฺตานํ อตฺถวณฺตํ การุณฺณสทฺคตํ เอวเมว โช มหาราช พรุสาปี ตถาคตสฺส วาจา
 อตฺถวณฺตี โหติ การุณฺณสทฺคตา ๑ พรุสาปี มหาราช ตถาคตสฺส วาจา สตฺตานํ
 สพฺพกิลฺสนาสนา โหติ ๑ ยถา มหาราช ทุคฺคณฺธิปี โคมุตฺตํ ปิตํ อสาตฺปิ อคทํ ฆายิตํ
 สพฺพพฺยาธิ หนฺติ เอวเมว โช มหาราช พรุสาปี ตถาคตสฺส วาจา น กสฺสจฺจิ ทุกฺขํ
 อุปฺปาเทติ ๑ ยถา มหาราช มหนฺโตปี ตูลปิจุ ปรสฺส กายเ นิปตฺติวา รุชฺชํ น กโรติ
 เอวเมว โช มหาราช พรุสาปี ตถาคตสฺส วาจา น กสฺสจฺจิ ทุกฺขํ อุปฺปาเทตฺติ ๑
 สุวิสชฺชิตอ ฆนเต นาคเสน ปณฺโห พหุหิ การเณหิติ ๑

ตถาคตสฺส พรุสวาจา นตฺถิตฺติปณฺโห ทฺติโย ๑

ฆนเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ ตถาคเตน

อเจตนํ พฺราหฺมณ อสุณฺนตํ
 ฆานํ อฆานนฺตมิมํ ปลาสํ
 อารทฺธวิริโย ตฺวํ อปฺปมตฺโต
 สุขเสยฺยํ ปุจฺฉสิ กิสฺส เหตุติ ๑

ปุณ จ ภาณิตํ อิติ ฆนฺทโน รุกฺโขว ตาวเทว ปฏฺฐิภาสถ มยหํปี วจฺนํ อตฺถิ ภาทฺทวาช
 สุณฺโท เมติ ๑ ยทิ ฆนเต นาคเสน รุกฺโข อเจตโน เตนฺหิ ฆนฺทเนน รุกฺเชน ภาทฺทวาเชน
 สทฺธิ สลฺลปิตนฺติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ ยทิ ฆนฺทเนน รุกฺเชน ภาทฺทวาเชน สทฺธิ

สลลปิต์ เตนหิ รุกโซ อเจตโนติ ตปี วจนัง มิจจา ฯ อัย อุกโต โภโก ปณโห
ตวานุปรโต โส ตยา นิพพาหิตพโหติ ฯ

ภาสิตมปิ เจตัง มหาราช ภควตา รุกโซ อเจตโนติ ฯ พนทเนน จ รุกเชน
การทวาเชน สหุธิ สลลปิต์ ฯ ตณจ วจนัง โลกสมณณาย กถิตัง นตถิ มหาราช อเจตนสส
สลลาไป นาม อปิจ มหาราช ตสมี รุกเช อธิวจจา เทวตา ตสสาเยว ตัง อธิวจนัง
รุกโซติ รุกโซ สลลปิตติ เจสวา โลกปณณตติ ฯ ยถา มหาราช สกฏัง ฌณณปริปุรัง
ฌณณสกฏนติ ชโน โวหริติ ตณจ ปน สกฏัง กฏจมยํ ตสมี สกฏเฐ ฌณณสส อากิริตตตา
ฌณณสกฏัง นาม เอวเมตัง ชโน ชานาติ เอวเมว โช มหาราช น รุกโซ สลลปติ รุกโซ
อเจตโน ยา ปน ตสมี รุกเช อธิวจจา เทวตา ตสสาเยว ตัง อธิวจนัง รุกโซติ รุกโซ
สลลปิตติ เจสวา โลกปณณตติ ฯ ยถา มหาราช ทธี มณจมานโน ตกุกัง มณเจมีติ โวหริติ
น ตัง ตกุกัง ยํ โส มณเจติ ทธีเยว โส มณเจนโต ตกุกัง มณเจมีติ โวหริติ เอวเมว
โช มหาราช น รุกโซ สลลปติ รุกโซ อเจตโน ยา ปน ตสมี รุกเช อธิวจจา เทวตา
ตสสาเยว ตัง อธิวจนัง รุกโซติ รุกโซ สลลปิตติ เจสวา โลกปณณตติ ฯ ยถา มหาราช
ชโน อสนนตัง สาเชนโต อสนนตัง สาเชมีติ อสิทโธ สิทธิสลลาเปน วตตติ เอวณเจสวา
โลกสมณณาย เอวเมว โช มหาราช น รุกโซ สลลปติ อเจตโน รุกโซ ยา ตสมี
รุกเช อธิวจจา เทวตา ตสสาเยว ตัง อธิวจนัง รุกโซติ รุกโซ สลลปิตติ เจสวา
โลกปณณตติ ฯ ยาย มหาราช โลกสมณณาย ชโน โวหริติ ตถาคโตปิ ตาย เตสํ
ธมมํ เทเสตติติ ฯ สารุ ฆนเต นาคเสน เอวเมตัง อตถัง ตถา สมปฏิจจามิตติ ฯ

รุกขานัง อเจตนปณโห ตติโย ฯ

ฆนเต นาคเสน ภาสิตมปิ เจตัง ธมมสงคิตติการเกหิ เถเรหิ

จุนทสส ภตตัง ภูณชิตวา กมมารสสาติ เม สุตัง
อาพารัง สมมุสิ ธีโร สพาพหัง มรณนตีกนติ ฯ

ปน จ ภควตา ภณิตัง เทวเม ปิณฑปาตา สมสมผลา สมสมวิปากา อติวิย อณณเวหิ
ปิณฑปาเตหิ มหปผลตรา จ มหานิสัสตรา จ ฯ กตเม เทว ฯ ยณจ ปิณฑปาตัง
ปริภูณชิตวา ตถาคโต อนุตตรัง สมมาสมโพธิ อภิสมพุชฌติ ยณจ ปิณฑปาตัง ปริภูณชิตวา
ตถาคโต อนุปาธิเสสาย นิพพานธาดุยา ปรีนิพพายติ อิเม เทว ปิณฑปาตา สมสมผลา

สมสมวิปากา อติวิย อณฺเวยิ ปิณฺทปาเตหิ มหปฺผลตรา จ มหานิสฺสตรา จาติ ฯ
 ยทิ ฆนฺเต นาคเสน ตถาคตฺสฺส จุนฺทสฺส ฆตฺตํ ภูณฺชิตฺวา ชโร อาพาโห อุปฺปนฺโน
 ปพาฬุหา เวทนา ปวตฺตา มรณฺนฺตีกา เตนหิ โส ปิณฺทปาโต สมสมผลฺโล สมสมวิปากิ
 อติวิย อณฺเวยิ ปิณฺทปาเตหิ มหปฺผลตรโร จ มหานิสฺสตรโร จาติ ยํ วจนํ ตํ
 มิจฺฉา ฯ ยทิ โส ปิณฺทปาโต สมสมผลฺโล สมสมวิปากิ อติวิย อณฺเวยิ ปิณฺทปาเตหิ
 มหปฺผลตรโร จ มหานิสฺสตรโร จ เตนหิ ฆควโต จุนฺทสฺส ฆตฺตํ ภูณฺชิตฺวา ชโร อาพาโห
 อุปฺปนฺโน ปพาฬุหา จ เวทนา ปวตฺตา มรณฺนฺตีกาติ ตมฺปิ วจนํ มิจฺฉา ฯ กิณฺนุ
 โช ฆนฺเต นาคเสน โส ปิณฺทปาโต วิสคตตาย มหปฺผลฺโล โรคฺอุปาทกตาย มหปฺผลฺโล
 आयูวินาสกตาย มหปฺผลฺโล สเทวกสฺส โลกสฺส จกฺขุวินาสนาย มหปฺผลฺโล ฆควโต
 ชีวิตหารตาย มหปฺผลฺโล ตตถ ฆารณํ พฺรุหิ ปรปฺปวาทานํ นิคฺคหาย เอตฺถายํ ชโน
 สมฺมุฬุโห โลกเวเสเนว อติฬุํ ขายิตฺเตน โลกิตปฺกฺชนฺตีกา อุปฺปนฺนาติ ฯ อยฺปิ อุกฺโต
 โกฏฺโถ ปณฺโห ตวานุปรตฺโต โส ตยา นินฺพพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ฆมฺมสงฺคีติฆารเกหิ เถเรหิ

จุนฺทสฺส ฆตฺตํ ภูณฺชิตฺวา ฆมฺมารสฺสาติ เม สุตํ
 อาพาฬํ สมฺมุฬิ อีโร สพาฬุหํ มรณฺนฺตีกนฺติ ฯ

ฆควตา จ ฆณฺตี เทวเม ปิณฺทปาตา สมสมผลา สมสมวิปากา อติวิย อณฺเวยิ
 ปิณฺทปาเตหิ มหปฺผลตรา จ มหานิสฺสตรา จ ฯ ฆตเม เทว ฯ ยณฺจ ปิณฺทปาตํ
 ปริภูณฺชิตฺวา ตถาคโต อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ อภิสมฺพุชฺฌติ ยณฺจ ปิณฺทปาตํ ปริภูณฺชิตฺวา
 ตถาคโต อนุปาทิสฺเสสาย นินฺพพานธาตฺฐยา ปรินินฺพพายติ อิเม เทว ปิณฺทปาตา สมสมผลา
 สมสมวิปากา อติวิย อณฺเวยิ ปิณฺทปาเตหิ มหปฺผลตรา จ มหานิสฺสตรา จาติ ฯ
 โส จ ปน มหาราช ปิณฺทปาโต พฺหุคฺคฺโณ พฺหุวิปากิ อนเฆกานิสฺโส ฯ เทวตา มหาราช
 ตฺฐจฺจา ปสนฺนมานสา อยํ ฆควโต ปจฺฉิมปิณฺทปาโตติ ทินฺพโพชฺชํ สฺฐกรมทฺทเว
 อากิริสฺสุ ฯ ตํ ปน สมฺมาปากํ พฺหุปากํ มนฺณณฺณํ ชจฺรคฺคิตฺเตชฺหิตํ น หิ มหาราช ตโตนิทานํ
 ฆควโต โกจิ อนุปรปฺปนฺโน โรโค อุปฺปชฺชติ อปฺิจ มหาราช ฆควโต ปกตฺติทฺพุพฺเพล สรีเร
 ชีเณ आयุสงฺฆาเร อุปฺปนฺโน โรโค ฆยฺโย อภิวทฺตติ ฯ ยถา มหาราช โสโต ปกตฺติยา
 สนฺทมาโน อภิวุฏฺเฐ มหาเมฆเ ฆยฺโย อุกฺทวาโห โหติ เอวเมว โช มหาราช ฆควโต
 ปกตฺติทฺพุพฺเพล สรีเร ชีเณ आयุสงฺฆาเร อุปฺปนฺโน โรโค ฆยฺโย อภิวทฺตติ ฯ ยถา มหาราช

ปกติยา อคฺคิ ชลมาโน อณฺณสฺมี อุปาทานเน ทินฺเน ภิกฺขุโยว ชลติ เอวเมว โข มหาราช
 ภควโต ปกติทุพฺพล สรีเร ชีเณ อายุสงฺขารे อุปฺปนฺโน โรโค ภิกฺขุโย อภิวทฺตติ ฯ
 ยถา วา ปน มหาราช ปกติยา อภิสนฺทมาโน วาตกุจฺฉิ อณฺณสฺมี อปกฺเก อชฺโฌหริเต
 ภิกฺขุโย อามิยติ เอวเมว โข มหาราช ภควโต ปกติทุพฺพล สรีเร ชีเณ อายุสงฺขารे
 อุปฺปนฺโน โรโค ภิกฺขุโย อภิวทฺตติ ฯ นตฺถิ มหาราช ตสฺมี ปิณฑปาเต โทโส น
 จ ตสฺส สกฺกา โทโส ปญฺญาเปตฺตุนฺติ ฯ

ภนฺเต นาคเสน เกน การเณน เต เทว ปิณฑปาตา สมสมฺพลา สมสมฺวิปากา
 อติวีย อณฺเเวหิ ปิณฑปาเตหิ มหฺพผลตรา จ มหฺานิสฺสตรา จาติ ฯ ฐมฺมานุชฺชน-
 สมาปตฺติวเสน มหาราช เต เทว ปิณฑปาตา สมสมฺพลา สมสมฺวิปากา ฯ เป ฯ
 มหฺานิสฺสตรา จาติ ฯ ภนฺเต นาคเสน กตเมสฺส ฐมฺมานํ อณฺุชฺชนสมาปตฺติวเสน เต
 เทว ปิณฑปาตา สมสมฺพลา สมสมฺวิปากา ฯ เป ฯ มหฺานิสฺสตรา จาติ ฯ นวฺนํ มหาราช
 อณฺุพฺพวิหารสมาปตฺตินํ อณฺุโลมปฏิโลมสมาปชฺชนวเสน เต เทว ปิณฑปาตา สมสมฺพลา
 สมสมฺวิปากา ฯ เป ฯ มหฺานิสฺสตรา จาติ ฯ ภนฺเต นาคเสน ติกฺขตฺตํเยว ตถาคโต
 นวฺานุพฺพวิหารสมาปตฺตียเ อณฺุโลมปฏิโลมํ สมาปชฺชิ เอตถนฺเตเร นตฺถิตฺติ ฯ อาม
 มหาราชชาติ ฯ อจฺฉริยํ ภนฺเต นาคเสน อพฺภูตํ ภนฺเต นาคเสน ยํ อิมสฺมี พุทฺธกฺเขตเต
 อสทิสฺสํ ปรมทานํ ตํปิ อิมหิ ทวีหิ ปิณฑปาเตหิ อคณฺิตํ ฯ อจฺฉริยํ ภนฺเต นาคเสน
 ยวามหนฺตา นวฺานุพฺพวิหารสมาปตฺตียเ ยตฺร หิ นาม นวฺานุพฺพวิหารสมาปตฺติวเสน
 ทานํ มหฺพผลตรํ โหติ มหฺานิสฺสตรนฺติ ฯ

ทวินฺนํ ปิณฑปาตานํ มหฺพผลภาวปณฺโห จตฺตฺถเ อ ฯ

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เจตํ ภควตา อพฺยวตา ตุมฺเห อานนฺท โทถ
 ตถาคตสฺส สรีรปุชฺชาชาติ ฯ ปุณ จ ภณฺิตํ

ปุเชถ นํ ปุชฺชนียสฺส ธาตุํ

เอวํกรา สคฺคมิโต คมิสฺสเถติ ฯ

ยทฺธิ ภนฺเต นาคเสน ตถาคเตน ภณฺิตํ อพฺยวตา ตุมฺเห อานนฺท โทถ ตถาคตสฺส
 สรีรปุชฺชาชาติ เตนทฺธิ

ปุเชถ นั ปุชนิยสส ธาตุ
เอวกรา สคคมิโต คมิสสเถติ

ยั วจัน ตั มิจฉา ฯ ยทิ ตถาคเตน ภณิตั

ปุเชถ นั ปุชนิยสส ธาตุ
เอวกรา สคคมิโต คมิสสเถติ ฯ

เตนทิ อพยวตา ตุมเห อานนท โทถ ตถาคตสส สรียปุชชยชาติ ตัปี วจัน
มิจฉา ฯ อยัปี อุกโต โกฎโก ปณโห ตวานุปุตโตติ ฯ

ภาสิตมปิ เจตัง มหาราช ภควตา อพยวตา ตุมเห อานนท โทถ ตถาคตสส
สรียปุชชยชาติ ฯ ปุน จ ภควตา ภณิตั

ปุเชถ นั ปุชนิยสส ธาตุ
เอวกรา สคคมิโต คมิสสเถติ ฯ

ตถจ ปน น สพเพสั ชินปุตตานันเยว อารพภ ภณิตั อพยวตา ตุมเห
อานนท โทถ ตถาคตสส สรียปุชชยชาติ ฯ อกมมณเจตัง มหาราช ชินปุตตานัน ยทิทัง
ปุชชา ฯ สมมสนัน สงขารานัน โยนิโส मनสิกาโร สติปญ्ञจानานุปสสนา อารมมณसारคคาโห
กิลเสยทุทธิ สทตถมณญญชณัน เอตัง ชินปุตตานัน กรณียัน อวเสसानัน เทวมนุสसानัน ปุชชา
กรณียา ฯ ยถา มหาราช มหियัน ราชปุตตานัน ทตถิอสสรถนุถรุเลขมุตทสิกขชคค-
มนุตสสุตติมุตติยทุทธิยชชณานปณิกิริยา กรณียา อวเสसानัน ปุถุเวสสสุททานัน กลิวณิซชโครกข
กรณียา เอวเมว โช มหาราช อกมมณเจตัง ชินปุตตานัน ยทิทัง ปุชชา ฯ สมมสนัน สงขารานัน
โยนิโส मनสิกาโร สติปญ्ञจानานุปสสนา อารมมณसारคคาโห กิลเสยทุทธิ สทตถมณญญชณัน เอตัง
ชินปุตตานัน กรณียัน อวเสसानัน เทวมนุสसानัน ปุชชา กรณียา ฯ ยถา วา ปน มหาราช
พราหมณมานวากานัน อิริเวทัง ยชชเวทัง สามเวทัง อถพพณเวทัง ลกขณัน อิติทาสัน ปุราณัน
นิคชนทัง เกตุงกั อกขรปเปทัง ปทัง พยากรณัน ภาสมคคัง อูปปาทัง สุปินัน นิमितตัง ฉพังคัง
จนทคาทัง สूरियคาทัง สุกกราทุจริตัง อุกคคหยทุทธิ เทวทุนทุภิสสรัน โอกกนตัง อุกกาปาตัง
ภุมิกมปิ ทิสาทาทัง ภุมมนตลิกขัง โชติสสัน โลกายตีกัง สาจกุกัง มิคจกุกัง อนตฺรจกุกัง มิสสกุปปาทัง
สกุณรุทัง สิกขช กรณียา อวเสसानัน ปุถุเวสสสุททานัน กลิวณิซชโครกข กรณียา เอวเมว
โช มหาราช อกมมณเจตัง ชินปุตตานัน ยทิทัง ปุชชา ฯ สมมสนัน สงขารานัน ฯ เป ฯ

สทตถมนุญชณฺเฐ เอตํ ชินปุตตานํ กรณียํ อวเสสานํ เทวมนุสฺसानํ ปุชา กรณียา ฯ
 ตสฺมา มหาราช ตถาคโต มา อิเม อกมฺเม ยฺยชฺชิสฺสุ สกกมฺเม อิเม ยฺยชนฺตฺติ เอวมาท
 อพฺยาวตา ตุมฺเห อานนฺท โทถ ตถาคตสฺส สรรูปฺชทายาติ ฯ ยถิ เต ชินปุตเต มหาราช
 ตถาคโต น ภณฺเอยฺย ปตฺตปิ จีวรํปิ อตฺตโน ปริยาทายิตฺวา พุทฺธปุชฺชํ กรเอยฺยุนฺติ ฯ
 สาธุ ภนฺเต นาคเสน เอวเมตํ ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามิตี ฯ

พุทฺธปุชฺชานุญฺญาตปฺภโห ปภฺจโม ฯ

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ภณฺถ ภควโต คจฺจมานสฺส อัยํ อเจตนา นาม
 มหาปจฺวี นินฺนํ อุณฺนมติ อุณฺณตํ โอนมตีตี ฯ ปุณ จ ภณฺถ ภควโต ปาทิ สกฺขลิกาย
 ชโตตี ฯ ยา सा สกฺขลิกา ภควโต ปาทิ ปติตา กิสฺส ปน सा สกฺขลิกา ปาทา
 น นีวตฺตา ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน ภควโต คจฺจมานสฺส อัยํ เจตนา มหาปจฺวี
 นาม นินฺนํ อุณฺนมติ อุณฺณตํ โอนมติ เตนหิ ภควโต ปาทิ สกฺขลิกาย ชโตตี ยํ
 วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ ภควโต ปาทิ สกฺขลิกาย ชโต เตนหิ ภควโต คจฺจมานสฺส
 อัยํ อเจตนา นาม มหาปจฺวี นินฺนํ อุณฺนมติ อุณฺณตํ โอนมตีตี ตปิ วจฺนํ มิจฺฉา ฯ
 อัยํปิ อุภโต โภกฺกโก ปภฺจโห คมฺภีโร ทุณฺนิเวโร ตวานุปฺปตฺโตตี ฯ

สจฺจํ มหาราช อตฺถเอตํ ภควโต คจฺจมานสฺส อัยํ อเจตนา นาม มหาปจฺวี
 นินฺนํ อุณฺนมติ อุณฺณตํ โอนมติ ภควโต จ ปาทิ สกฺขลิกาย ชโต น จ सा สกฺขลิกาย
 อตฺตโน ฐมฺมตฺตาย ปติตฺตาย เทวทตฺตสฺส อุปกฺกเมน ปติตา ฯ เทวทโต มหาราช พุทฺธิ
 ชาตีสตสฺสทสฺसानิ ภควติ อาฆาตํ พนฺธิ โส เตน อาฆาเตน มหนฺตํ กุฎฺฐาคารปฺปมาณํ
 ปาสานํ ภควโต อุปฺริ ปาเตสฺสามิตี มุญฺจิ ฯ อถ เทว เสลา ปจฺวีโต อุฏฺฐหิตฺวา
 ตํ ปาสานํ สมฺปฏฺิจฺฉิสฺสุ อถ เนสํ สมฺปหาเรน ปาสานโต ปปฺปฏฺิกา ภิชฺชิตฺวา เยน
 วา เตน วา ปตฺนตี ภควโต ปาทิ ปติตาตี ฯ ยถา จ ภนฺเต นาคเสน เทว
 เสลา ปาสานํ สมฺปฏฺิจฺฉิสฺสุ ตเถว ปปฺปฏฺิกา สมฺปฏฺิจฺฉิตฺวาพาตี ฯ สมฺปฏฺิจฺฉิตํ มหาราช
 อิเธกจฺจํ ปคฺขรติ ปสฺสวติ นตฺถานํ อุปคจฺฉติ ฯ ยถา มหาราช อุทกํ ปาณิกตํ ชีรํ
 วา ตกฺกํ วา ผาณิตํ วา มธฺสปฺปิเตลล์ วา มจฺจมฺสํ วา ยฺยลํ วา มุฏฺฐินา คหิตํ
 สงฺขลิตํ องฺคุลนฺตริเกน ปคฺขรติ ปสฺสวติ นตฺถานํ อุปคจฺฉติ เอวเมว โช มหาราช
 สมฺปฏฺิจฺฉนตฺถํ อุปคตฺตานํ ทฺวินฺนํ เสลานํ สมฺปหาเรน ปาสานโต ปปฺปฏฺิกา ภิชฺชิตฺวา
 เยน วา เตน วา ปตฺนตี ภควโต ปาทิ ปติตา ฯ ยถา วา ปน มหาราช

สณฺหสุขุมอนุรชสทิสา วาลุกา มุฏฺจินา คหิตคหิตา องฺคฺลนฺตริเกหิ ปคฺขรติ ปสฺสวติ
 นตฺถานมฺปคจฺจติ เอวเมว โข มหาราช สมฺปฏฺิจจนตฺถํ สฺมาคจฺจนตฺถานํ ทฺวินฺนํ เสลानํ
 สมฺปหารเณ ปาสาณโต ปปฺปฏฺิกา ภิชฺชิตฺวา เยน วา เตน วา ปตฺนตี ภควโต ปาทะ
 ปติตา ฯ ยถา วา ปน มหาราช กพฺโล มุขเณ คหิตโต อิเธกจฺจสฺส มุขโต มุจฺจิตฺวา
 ปคฺขรติ ปสฺสวติ นตฺถานมฺปคจฺจติ เอวเมว โข มหาราช สมฺปฏฺิจจนตฺถํ สฺมาคจฺจนตฺถานํ
 ทฺวินฺนํ เสลानํ สมฺปหารเณ ปาสาณโต ปปฺปฏฺิกา ภิชฺชิตฺวา เยน วา เตน วา ปตฺนตี
 ภควโต ปาทะ ปติตฺตาติ ฯ โหตุ ฆนฺเต นาคเสน เสเลหิ ปาสาณ สมฺปฏฺิจฺจโต อถ
 ปปฺปฏฺิกายปิ อปฺจิติ กาทพฺพา ยถเว มหฺาปจฺวิยาติ ฯ ทฺวาทส อิเม มหาราช อปฺจิติ
 น กโรนฺติ ฯ กตฺเม ทฺวาทส ฯ รตฺโต รากวเสน อปฺจิติ น กโรติ ทฺวฺจฺจ โทสวเสน
 อปฺจิติ น กโรติ มุพฺโห โมหวเสน กุปฺปิโต มานวเสน นิคฺคฺไณ อวิเสสตาย
 อติถฺทฺโร อนิเสธฺนตาย หีนฺโน หีนฺสภาวตาย วจนฺกาโร อนิสฺสรตาย อจาโค กทฺริยตาย
 ทฺกฺขิตฺโต ตํ ทฺกฺขฺาปนตาย ลุทฺโธ โลภาภิกฺขฺเตน आयุหิตฺโต อนตฺถสฺาธเนน อปฺจิติ น
 กโรติ ฯ อิเม โข มหาราช ทฺวาทส อปฺจิติ กโรนฺติ ฯ ยถิ ปน มหาราช สฺา
 ปปฺปฏฺิกา ปาสาณโต วิสฺสุ น ภเวยฺย ตมฺปิ เต เสลา ปาสาณปปฺปฏฺิกํ อฺุปฺปติตฺวา
 คณฺเหยฺยํ ฯ เอสา จ ปน มหาราช ปปฺปฏฺิกาน ภูมฺมฏฺฺจา น อากาสฏฺฺจา
 ปาสาณสมฺปหารเวเคน ภิชฺชิตฺวา อนิมิตฺตกตฺทิสฺา เยน วา เตน วา ปตฺมานา ภควโต
 ปาทะ ปติตา ฯ ยถา วา ปน มหาราช วาตมณฺฑลิกาย อุกฺขิตฺตํ ปุราณปณฺณํ
 อนิมิตฺตกตฺทิสฺํ เยน วา เตน วา ปติตํ เอวเมว โข มหาราช เอสา ปปฺปฏฺิกาน
 ภูมฺมฏฺฺจา น อากาสฏฺฺจา ปาสาณสมฺปหารเวเคน ภิชฺชิตฺวา อนิมิตฺตกตฺทิสฺฺา เยน วา
 เตน วา ปตฺมานา ภควโต ปาทะ ปติตา ฯ อปฺิจ มหาราช อกตฺถณฺณสฺส กทฺริยสฺส
 เทวทตฺตสฺส ทฺกฺขฺานุภวณฺตาย สฺา ปปฺปฏฺิกาน ภควโต ปาทะ ปติตฺตาติ ฯ สฺาธุ ฆนฺเต
 นาคเสน เอวเมตฺ สฺมฺปฏฺิจฺจามิตฺติ

ภควโต ปาทปปฺปฏฺิกปติตปณฺโห ฉนฺนฺจฺจ ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา

คาถาภิกิตฺตํ เม อโฆชเนยฺยํ

สมฺปสฺสตํ พฺราหฺมณฺ เนส ธมฺโม

คาถาภิกิตฺตํ ปนฺทนฺติ พุทฺธา

ธมฺเม สตี พฺราหฺมณฺ วุตฺติเรสาติ ฯ

ปุณ จ ภควา ปริสาย ธรรม์ เทเสนโต กถยนโต อนุปุพพิกถ์ ปจมี ดาว ทานกถ์
 กเถติ ปจฉา สีลกถ์ ๑ ตสส ภควโต สพพโลภิสสรสส ภาสิต์ สุตวา เทวมนุสสา
 อภิสงฺขริตฺวา ทาน์ เทนติ ตสส ต์ อญโยชิต์ ทาน์ สาวกา ปริภุณฺชนติ ๑ ยทิ ภนฺเต
 นาคเสน ภควตา ภณิต์ คธาภิกิถ์ ปนุทนต์ิ พุทฺธาติ เตนหิ ภควา ทานกถ์ ปจมี
 กเถตีติ ต์ วจน์ มิจฉา ๑ ยทิ ตถาคโต ปจมี ทานกถ์ กเถจิ เตนหิ คธาภิกิถ์
 ปนุทนต์ิ พุทฺธาติ ตมปิ วจน์ มิจฉา ๑ ต์ กิการณ์ ๑ โย โส ภนฺเต นาคเสน
 ทกฺขิณฺเยโย คิหิณิ ปินฺทปาตทานสส วิปากิ กเถติ ๑ ตสส เต ธรรมกถ์ สุตวา
 ปสนนฺจิตฺตา อปราปริ ทาน์ เทนติเยว เย ทาน์ ปริภุณฺชนติ สพเพปิ เต คธาภิกิถ์
 ปริภุณฺชนติ ๑ อญฺปิ อุกโต โภฏิกิ ปณฺโห นิปุณฺเณ สุกมฺภีโร ตวานุปรตโต โส ตยา
 นิพพาหิตพฺโพติ ๑

ภาสิตญฺเจตฺ มหาราช ภควตา คธาภิกิถ์ เม อโฆชนฺเยยฺยติ ๑ กเถติ จ
 ภควา ปจมี ทานกถ์ ๑ สา จ ปน กิริยา สพเพสฺส ตถาคตานิ สพเพ ตถาคตา
 ชนฺ ปจมี ทานกถาย อภิรมาเปตฺวา ปจฉา สีเล นิโยชนฺติ ๑ ยถา มหาราช มนุสสา
 ตรุณานิ วาลกานิ ปจมี ดาว กิฬาปนกานิ ภณฺทกานิ เทนติ เสยฺยถิทํ วงฺกั ฆฏิกิ
 อุกฺขลิกิ จิงฺกุลกิ ปตฺตาพฺหกิ รถกิ ธนุกิ ปจฉา เต สเก กมฺเม นิโยชนฺติ เอวเมว
 โช มหาราช ตถาคโต ปจฉา สีเล นิโยชนฺติ ๑ ยถา วา ปน มหาราช ภิสโก อาตุรานิ
 ปจมี ดาว จตุหิ ปณฺจาหิ เตลลํ ปเยติ พลวกรณาย ปจฉาว ต์ วิเรเจติ เอวเมว
 โช มหาราช ตถาคโต ปจมี ดาว ทานกถาย จิตฺตํ อภิรมาเปตฺวา ปจฉา สีเล
 นิโยชนฺติ ๑ ทายกานิ มหาราช ทานปตีนิ จิตฺตํ มุทฺทกํ โหติ มทฺทวํ สินฺนิทฺธํ อิติ เตน
 ทานเสตฺตฺสงฺกเมน ทานนาวาย สํสารสาครปารมฺมณฺจณฺติ ตสฺมา เตลลํ ตถาคโต กมฺมณฺมึ
 ปจมี อนุสาสติ น จ เตน กายวิญญตฺตี อาปชฺชตีติ ๑

ภนฺเต นาคเสน วิญญตฺตินฺติ ยํ วเทสิ กติกา ปน ตา วิญญตฺติโยติ ๑
 วิญญตฺติ มหาราช ทวยํ กายวิญญตฺติ จ วจฺีวิญญตฺติ จาติ ๑ ต์ ปน กายวิญญตฺติ
 ทวยํ อตฺถิ สาวชฺชา อตฺถิ อนาวชฺชาติ ๑ วจฺีวิญญตฺติ ปน ทวยํ อตฺถิ สาวชฺชา
 อตฺถิ อนาวชฺชาติ ๑ กตฺมา กายวิญญตฺติ สาวชฺชา ๑ อิธฺกจฺโจ ภิกฺขุ กุลํ อฺุปนฺตฺวา
 อโนกาเส จิตฺตํ ตํ จานํ น วิชฺหติ อญํ กายวิญญตฺติ สาวชฺชา น ตาย วิญญาปิตํ

อริยา อุปชัวนติ ฯ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย สมุเห โอณาโต ชีพีโต ปริภูโต
 อจิตติกโต หีพีโต โหติ ครหิตโต ภินนาซีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ ปุณ จ ปรี มหาราช
 อิเธกจฺโจ ภิกฺขุ กุลํ อุปคนฺตวา อนกาเส จิตฺโต คลํ ปณาเมตฺวา โมรเปกฺขิตํ เปกฺขติ
 เอวํ โน ปสฺสนตีติ เตเน จ ตํ ปสฺสนติ อัยปี กายวิญญตฺติ สาวชฺชา ฯ น ตาย
 วิญญาปิตํ อริยาอุปชัวนติ ฯ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย หีพีโต โหติ ครหิตโต
 ภินนาซีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ กตมา กายวิญญตฺติ อนวชฺชา ฯ อิเธกจฺโจ ภิกฺขุ
 กุลํ อุปคนฺตวา สโต สมหิตโต สมปชาโน จาเนปี อญฺจาเนปี ยถานุโสถึ คนฺตวา ติฏฺฐติ
 ทาทูกามา อาคเมตพฺพา อทาทูกามา ปกฺกमितพฺพาติ อัย กายวิญญตฺติ อนวชฺชา ฯ
 ตาย วิญญาปิตํ อริยา อุปชัวนติ ฯ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย วณฺณโต โหติ
 โถมิโต ปสฺตโถ สลฺลเกกฺขิตาจาโร ปริสฺสุธาซีโว เตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ ภาสิตเมตํ
 มหาราช ภควตา เทวาทิเทเวเน

น เว ยาจฺนติ สปปญฺญา วีรา ครหฺนติ ยาจํ

อุทฺทิสฺส ติฏฺฐจฺนติ

เอสา อริยาน ยาจนาติ ฯ

อัย กายวิญญตฺติ อนวชฺชา ฯ กตมา วจีวิญญตฺติ สาวชฺชา ฯ อิเธกจฺโจ มหาราช
 วาจาเย พหุวิธํ วิญญาเปติ จีวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจฺจยภสชฺชปริกฺขาราเอ อัย
 วจีวิญญตฺติ สาวชฺชา ฯ ตาย จ วิญญาปิตํ อริยา น อุปชัวนติ ฯ โส จ ปุคฺคโล
 อริยานํ สมเย หีพีโต โหติ ครหิตโต ภินนาซีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ ปุณ จ ปรี
 มหาราช อิเธกจฺโจ ปเรสํ สวาเนโต เอวํ ภาสติ อิมินา เม อตฺโถติ ฯ ตาย จ
 วาจาเย ปเรสํ ยาจิตานํ ตสฺส ลาโภ อุปฺปชฺชติ อัยปี วจีวิญญตฺติ สาวชฺชา ฯ ตาย
 จ วิญญาปิตํ อริยา น อุปชัวนติ ฯ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย หีพีโต โหติ
 ครหิตโต ภินนาซีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ ปุณ จ ปรี มหาราช อิเธกจฺโจ ภิกฺขุ
 วจีวิปฺพาเรนปริสาย สวาเวติ เอวญฺจ เอวญฺจ ภิกฺขุณฺํ ทาทพฺพนฺติ ฯ ตสฺส เต วจํ
 สุตฺวา ปริกิตฺติตํ อภิหรนฺติ อัยปี วจีวิญญตฺติ วาสชฺชา ฯ ตาย จ วิญญาปิตํ อริยา น
 ปริภุณฺชนฺติ ฯ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย โอณาโต โหติ หีพีโต ชีพีโต ครหิตโต
 ปริภูโต อจิตติกโต ภินนาซีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ฯ นนฺ มหาราช เถโร สารีปฺตโต
 อตฺถงฺคเต สุริเย รตฺติภาเค คิลานํ สมานํ เถเรน มหาโมคคฺคฺลลาเนเน ภสชฺเชเน
 ปุจฺฉิมานํ กถิมานํ วาจํ ภินฺทิตํ ฯ ตสฺส เตเน วจีเกเทเน ภสชฺชํ อุปฺปชฺชิตํ ฯ

อถ เถโร สาริปุตโต วจีวิปฬารเนว เม อิทฺ ฆอสชฺชํ อุปฺปนฺนํ มา เม อาชีโว
 ภิชชิตฺติ อาชีวภทฺทณฺยา ตํ ฆอสชฺชํ ปชทฺติ น อุปชฺชิวี ๑ ตาย จ วิณฺณปิฏํ อริยา
 น ปริภุญฺชนฺติ ๑ โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย โอยาโต โทติ ทิปฺโต ชีพิโต ครทฺโต
 ปริภุโต อจิตฺติกโต ภินฺนาชีโวเตวว สงฺขยํ คจฺฉติ ๑ กตมา อนวชฺชา วจีวิณฺณตฺติ ๑
 อธิ มหาราช ภิกฺขุ สติ ปจฺจเย ฆอสชฺชํ วิณฺณเปติ ณาติปวาริตฺเตสุ ปุคฺคเลสุ โส
 โรคฆอสชฺชํ อภิหฺรติ อยํ วจี วิณฺณตฺติ อนวชฺชา ๑ ตายปิ วิณฺณปิฏํ อริยา อุปชฺชิวฺนฺติ ๑
 โส จ ปุคฺคโล อริยานํ สมเย วณฺณโต โทติ โถมิโต ปสฺตโถ ปริสุทฺธาชีโวเตวว
 สงฺขยํ คจฺฉติ อนุมโต ตถาคเตหิ ๑ ยํ ปน มหาราช ภควตา กสิการทฺวาชสฺส
 พฺราหฺมณสฺส โภชนํ ชหิตํ ตํ อาเวฏฺฐณฺนิเวตฺถนนิทฺทนนิกคหปฏิกมฺเมน นิพฺพตฺตํ ตสฺมา
 ตํ ปิณฺฑปาตํ ตถาคโต ปฏิกฺขิปี น อุปชฺชิวี ตํ ปชทฺติ ๑

สพฺพกาลํ ภนฺเต นาคเสน ตถาคเต ภุญฺชมาเน เทวตา ทิพฺพโอยํ อากิรฺนฺติ
 อุทาทุ ทฺวิสุเยว ปิณฺฑปาเตสุ สฺฐกรมทฺทเว จ มธฺุปายาเส จ อากิรฺนฺตีติ ๑ สพฺพกาลํ
 มหาราช ตถาคเต ภุญฺชมาเน เทวตา ทิพฺพโอยํ คเหตฺวา อุปตฺติฏฺฐิตฺวา อุทฺธเต อุทฺธเต
 อาโลเป ทิพฺพโอยํ อากิรฺนฺติ ๑ ยถา มหาราช รณฺโويه สฺฐทา รณฺเเว ภุญฺชมาเน สฺฐเปยฺยํ
 คเหตฺวา อุปตฺติฏฺฐิตฺวา กวเล สฺฐเปยฺยํ อากิรฺนฺติ เอวเมว โช มหาราช สพฺพกาลํ ตถาคเต
 ภุญฺชมาเน เทวตา ทิพฺพโอยํ คเหตฺวา อุปตฺติฏฺฐิตฺวา อุทฺธเต อุทฺธเต อาโลเป ทิพฺพโอยํ
 อากิรฺนฺติ ๑ เวรณฺชายํ มหาราช ตถาคเต สุกฺกยวปฺุลเก ภุญฺชมาเน เทวตา ทิพฺพเพน
 โอยเชน เตมยิตฺวา เตมยิตฺวา อุปหฺริสุ ๑ เตน ตถาคตสฺส กาโย อุปฏฺฐิตฺโต
 อโหสีติ ๑ ลากา วต ภนฺเต นาคเสน ตาสํ เทวตานํ ยา ตถาคตสฺส สรีเร
 ปฏฺิษคฺคณาย สตตํ สมิตํ อุตฺตํ อปฺนฺนา ๑ สาธุ ภนฺเต นาคเสน เอวเมตํ ตถา
 สมปฏฺิจฺฉามีติ ๑

คาถาภิกฺคีติภอชนทานกถาย กถเน ปณฺโห สตฺตโม ๑

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺเห ภณฺถ ตถาคเตน จตฺตุหิ อสงฺเขยฺเยหิ กปฺปานํ
 กปฺปสฺตสทฺสเสน จ เอตฺถนฺตเร สพฺพณฺณตฺตวณฺณํ ปริจาริตํ มหฺโต ชนกายสฺส
 อุทฺธณายาติ ๑ ปฺน จ สพฺพณฺณตฺตํ ปตฺตสฺส อปฺโปสสฺสูกฺกตฺตาย จิตฺตํ นมฺติ โน
 ธมฺมเทสนายาติ ๑ ยถา นาม ภนฺเต นาคเสน อิสฺสภูจฺโจะ วา อิสฺสภูจฺจสิสฺโส วา พฺทฺเก
 ทิวเส สงฺคามตฺถาย อุปาสนํ ลิกฺขิตฺวา สมปตฺเต มหายุทฺเธ โอยสฺกเกยฺย เอวเมว โช

ภาณุเต นาคเสน ตถาคตเตน จตุหิ อสงฺเขยฺเยหิ กปฺปานํ กปฺปสฺตสฺหสฺเสน จ เอตฺถนฺตเร
 สพฺพณฺณุตตวณฺณํ ปรีปายิตฺวา มหฺโต ชนกายสฺส สมฺมุทฺตรณาย สพฺพณฺณุตฺ ปตฺเตน
 ธมฺมเทสนาย โอสกฺกิตฺ ๑ ยถา วา ปน ภาณุเต นาคเสน มลฺโล วา มลฺลสิสฺโส วา
 พุทฺเฏ ทิวเส นิพฺพุทฺธํ ลิกฺขิตฺวา สมฺปตฺเต มลฺลยฺุทฺเธ โอสกฺกเกยฺย เอวเมว โช ภาณุเต
 นาคเสน ตถาคตเตน จตุหิ อสงฺเขยฺเยหิ กปฺปานํ กปฺปสฺตสฺหสฺเสน จ เอตฺถนฺตเร
 สพฺพณฺณุตตวณฺณํ ปรีปายิตฺวา มหฺโต ชนกายสฺส สมฺมุทฺตรณาย สพฺพณฺณุตฺ ปตฺเตน
 ธมฺมเทสนาย โอสกฺกิตฺ ๑ กิณฺนุ โช ภาณุเต นาคเสน ภาเย ตถาคตเตน โอสกฺกิตฺ
 อุทาทุ อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย โอสกฺกิตฺ อุทาทุ ทุพฺพลตฺตาย โอสกฺกิตฺ อุทาทุ อสพฺพณฺณุตตฺตาย
 โอสกฺกิตฺ ๑ กิ ตตถ การณํ อิงฺฆ เม ตวํ การณํ พุทฺธิ กงฺขาวิตฺรณาย ๑ ยทิ
 ภาณุเต นาคเสน ตถาคตเตน จตุหิ อสงฺเขยฺเยหิ กปฺปานํ กปฺปสฺตสฺหสฺเสน จ เอตฺถนฺตเร
 สพฺพณฺณุตตวณฺณํ ปรีปายิตฺ มหฺโต ชนกายสฺส สมฺมุทฺตรณาย เตนหิ ปตฺตสฺส สพฺพณฺณุตตวณฺณํ
 อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนายาตี ตํ วจฺนํ มิจฺฉา ๑ ยทิ ปตฺตสฺส
 สพฺพณฺณุตตวณฺณํ อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนาย เตนหิ ตถาคตเตน จตุหิ
 อสงฺเขยฺเยตี กปฺปานํ กปฺปสฺตสฺหสฺเสน จ เอตฺถนฺตเร สพฺพณฺณุตตวณฺณํ ปรีปายิตฺ มหฺโต
 ชนกายสฺส สมฺมุทฺตรณายาตี ตํ วจฺนํ มิจฺฉา ๑ อยมฺปิ อุทฺโต โกฏฺโถ ปณฺโห คมฺภีโร
 ทุนฺนิเวโร ตวานุปฺปตฺโต โส ตยา นิพฺพาหิตฺพฺโพตี ๑

ปรีปายิตฺตจ มหาราช ตถาคตเตน จตุหิ อสงฺเขยฺเยหิ กปฺปานํ กปฺปสฺตสฺหสฺเสน
 จ เอตฺถนฺตเร สพฺพณฺณุตตวณฺณํ มหฺโต ชนกายสฺส สมฺมุทฺตรณาย ปตฺตสพฺพณฺณุตตวณฺณสฺส
 จ อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนาย ๑ ตถจ ปน ธมฺมคมฺภีร-
 ุทฺรานุโพธฺสฺซุขฺมทฺุปฺปฏิเวธตฺตาย สตฺตานญจ อalayพลวตฺตาย สกฺกายทฺิฏฺฐิจิพฺุทฺหฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กิณฺนุ โช กถนฺนุ โชตี อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนาย สตฺตานํ
 ปฺปฏิเวธจินฺตฺนมานสํเยว ตํ ๑ ยถา มหาราช ภิสฺสโต สลฺลกนฺโต สพฺพพฺยาธิปรีปิตฺ นรํ
 อุปคจฺฉนฺโต เอวํ จินฺตยตี เกน นุ โช อุปกฺกเมน กตฺเมน วา เกสฺชเชน อิมสฺส
 สพฺพพฺยาธิ วุปฺสเมยฺยาตี เอวเมว โช มหาราช ตถาคตสฺส สพฺพกิลฺเสพฺยาธิปรีปิตฺ ชนํ
 ทิสฺวา ธมฺมญจ ทฺุทฺทสํ ทฺุทฺรานุโพธํ ทิสฺวา กิณฺนุ โช กถนฺนุ โชตี อปฺโปสฺสฺสกฺกตฺตาย
 จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนาย สตฺตานํ ปฺปฏิเวธจินฺตฺนมานสํเยว ตํ ๑ ยถา วา ปน
 มหาราช รมฺโถ ชตฺตฺยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส โทวาริกานิกฺกุจปาริสชฺชเนคมภฺภาวตฺถ-

อมจรราชกณณาราชูปชีวิน ชเน ทิสวา เอว จิตต์ ตสส อุปปชชติ กิณฺณุ โช กณฺณุ
 โช อิเม สงคณฺหิสสามีติ เอวเมว โช ตถาคตสส ธมฺมํ คมฺภีรํ นิปุณฺํ ทุทฺทสํ
 ทุรานุโพธิ์ สุขุมํ ทุปฺปฏิเวธิตํ สตฺตทานญจ อาลยารามตํ สกฺกายทิกฺกุจฺจยา ทฬฺหสุคฺคหิตตญจ
 ทิสวา กิณฺณุ โช กณฺณุ โชติ อปฺโปสฺสกุกตาย จิตฺตํ นมตี โน ธมฺมเทสนาย สตฺตทานํ
 ปฏิเวธจฺินฺตนมานสํเยว ตํ ฯ อปิจ มหาราช ตถาคตานิ ธมฺมตา เอสา ยํ พุทฺทมุนา
 อายาจิตา ธมฺมํ เทเสนฺติ ฯ ตตถ ปน กิ การณํ ฯ เตน สมเยน เย มนุสฺสา
 ตาปสปริพฺพาชกสมณพฺราหฺมณา สพฺเพ เต พุทฺทมเทวตา โหนฺติ พุทฺทมครุกา
 พุทฺทมปรายนา เตน ตสฺส พลวตาย สพฺพญฺญตฺตวณฺณสฺส อุตฺตรสฺส สยํ พุทฺทมสุคตสฺส
 โอนาเมน สเทวโก โลโก โอนมิสฺสตี โอกปฺเปสฺสตี อธิมฺจฺจิสฺสตี ตสฺมา ตถาคตา พุทฺทมุนา
 อายาจิตา ธมฺมํ เทเสนฺติ ฯ ตตถปิ การณํ อุปเทเสสฺสามิ ฯ ยถา มหาราช โกจ
 ราชวา วา ราชมตฺโต วา ยสฺส โอนมตี อปฺจิตํ กโรตี พลวตฺรสฺส ตสฺส โอนาเมน
 อวเสสา ชนตา โอนมตี อปฺจิตี กโรตี เอวเมว โช มหาราช พุทฺทมุนา โอนมิตานํ
 ตถาคตานิ สเทวโก โลโก โอนมิสฺสตี ฯ ปุชิตปุชิตอ มหาราช โลเกหิ ตสฺมา โส มหาพุทฺธมา
 สพฺเพ ตถาคเต อายาจตี ธมฺมเทสนาย เตน จ การเณน ตถาคตา พุทฺทมุนา อายาจิตา
 ธมฺมํ เทเสนฺตีติ ฯ สาธุ ภาณเต นาคเสน สุเวทิตอ ปณฺโห อติลหุโก ภาณเต เวยยากรโณ
 ตถา สมฺปฏฺิจฺฉามีติ ฯ

ภควโต ธมฺมเทสนาย

อปฺโปสฺสกุกตาวปณฺโห อฏฺฐโม ฯ

ภาณเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน

น เม อจฺริโย อตฺถิ

สทิสฺโส เม น วิชฺชตี

สเทวกสมฺมํ โลกสมฺมํ

นตฺถิ เม ปฏิปฺคฺคโลตี ฯ

ปฺน จ ตถาคเตน ภาณิตํ อิติ โช ภิกฺขเว อาฬารอ กาลาโม เม อจฺริโย สมานอ
 อนฺเตवासี มํ สมานํ อตฺตนา สมสมํ จเปสฺสิ โอฟาราย จ มํ ปุชาย ปุชเสตีติ ฯ
 ยทิ ภาณเต นาคเสน ตถาคตสฺส อจฺริโย นตฺถิ เตนหิ อิติ โช ภิกฺขเว อาฬารอ กาลาโม
 อจฺริโย เม สมานอ อนฺเตवासี มํ สมานํ อตฺตนา สมสมํ จเปสฺสิติ ยํ วจฺนํ ตํ
 มิจฺฉา ฯ ยทิ ภาควตา ภาณิตํ อิติ โช ภิกฺขเว อาฬารอ กาลาโม อจฺริโย เม สมานอ

อนุนเตवासี มํ สمانํ อตตนา สมสมํ จเปสตี เตนที น เม อาจารย์โย อตถิติ ตมปิ
 วจนํ มิจฉา ฯ อยมปิ อุกโต โกฎโก ปณโท คมภีโร ตวานุปฺปโต โส ตยา
 นิพพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา

น เม อาจารย์โย อตถิ
 สเทวกสมิ โลกสมิ

สทิสโส เม น วิชชติ
 นตถิ เม ปฏิปฺคฺคโลติ ฯ

ปฺน ภณิตถจ ตถาคเตน อิติ โช ภิกฺขเว อาฬารโ กาลาโม อาจารย์โย เม สมานโน
 อนุนเตवासี มํ สมานํ อตตนา สมสมํ จเปสตี โอฟาราย จ มํ ปุชาย ปุชเสสตี ฯ
 ตถจ ปน วจนํ ปุพฺเพ สมโพราย อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพริสตฺตสฺส สโต อาจารย์โยภาวํ
 สนฺธาย ภาสิตํ ฯ ปณจเม มหาราช ปุพฺเพ สมโพราย อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพริสตฺตสฺส
 สโต อาจารย์โย เยหิ อนฺุสิฏฺโฆ โพริสตฺโต ตตถ ทิวสํ วิตฺตินาเมสิ ฯ กตเม ปณจ ฯ
 เย เต มหาราช อฏฺฐ พฺราหฺมณา ชาตมตฺเต โพริสตฺเต ลกฺขณานิ ปฏิคฺคณฺหิสฺสุ ฯ
 เต ตสฺส โสตถิ ปเวทยิตฺวา รกฺขกมฺมํ อกํสฺสุ ฯ เต ตาว ปจฺมํ อาจารย์โย ฯ ปฺน
 จ ปรี มหาราช ปิตา ตสฺส สิริสฺสุทฺโธโน ราชายํ เตน สมเยน อภิชชาติ อุกิจฺจํ
 ชาตฺวินฺตํ ปทกํ เวยฺยากรณํ ฉพฺงควนฺตํ สพฺพมิตฺตํ นาม พฺราหฺมณํ อุปเนตฺวา
 โสวณฺณเนน ภิงฺคาเรน อุกกํ โอนฺเชตฺวา อทาสิ อิมํ กุมารํ สิฏฺขาเปหิตฺติ ฯ อยํ ทฺติโย
 อาจารย์โย ฯ ปฺน จ ปรี มหาราช ยา เทวตา โพริสตฺตํ สํเวเชสิ ยสฺสา วจนํ สุตฺวา
 โพริสตฺโต สํวึคฺโค อุกฺพิคฺโค ตสมิ ชเน เนกฺขมฺมํ นิกฺขมิตฺวา ปพฺพชฺชิ ฯ อยํ ตติโย
 อาจารย์โย ตํ ปฺน จ ปรี มหาราช อาฬารโ กาลาโม อาจารย์โย ฯ อยํ จตฺตโถ
 อาจารย์โย ฯ ปฺน จ ปรี มหาราช อุกโก รามปฺโต ฯ อยํ ปณจโม อาจารย์โย ฯ
 อิเม โช มหาราช ปุพฺเพ สมโพราย อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพริสตฺตสฺส สโต ปณจ อาจารย์โย
 เต ปน ปณจ อาจารย์โย โลกิเย ธมฺเม ฯ อิมสมฺมิจ ปน มหาราช โลกุตฺตรธมฺเม
 สพฺพณฺณตฺตวณฺณปฏิลาภาย นตถิ ตถาคตฺสฺส อนฺุสาสโก ฯ สยมภู มหาราช ตถาคโต
 อนาจารย์โย ตสมมา การณา ตถาคเตน ภณิตํ

น เม อาจารย์โย อตถิ

สทิสโส เม น วิชชติ

สเทวกสมิ โลกสมิ นตถิ

เม ปฏิปฺคฺคโลติ ฯ

สาธุ ภาณุเต นาคเสน เอวเมตํ ตถา สมปฏิจจามิตี ฯ

พุทธสส อัจฉริยานาจรียปณโห นวโม ฯ

ภาณุเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา อาสวานํ ขยาย สมณโณ โหตีติ ฯ
ปุน จ ภควตา ภาณิตํ

จตุหิ ธมฺเมหิ สมงฺคิภูตํ
ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกติ ฯ

ตตริเม จตฺตารุ ธมฺมา ขนฺติ อปฺปาหารตา รติวิปฺพานํ อากิณฺจณฺณํ ฯ สพฺพานิปี
เอตานิ อปริกฺขีณาสวสฺส ปุคฺคลสฺส สกิลฺลสฺส โหนฺติ ฯ ยถิ ภาณุเต นาคเสน อาสวานํ
ขยาย สมณโณ โหติ เตนหิ

จตุหิ ธมฺเมหิ สมงฺคิภูตํ
ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกติ ฯ

ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ จตุหิ ธมฺเมหิ สมงฺคิภูโต สมณโณ โหติ เตนหิ อาสวานํ
ขยาย สมณโณ โหตีติ ตมฺปิ วจฺนํ มิจฺฉา ฯ อยมฺปิ อุกฺโต โภกฺกโก ปณโห ฯ เป ฯ
นิพฺพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตํ เจตํ มหาราช ภควตา อาสวานํ ขยาย สมณโณ โหตีติ ฯ ภาณิตณฺจ
ภควตา

จตุหิ ธมฺเมหิ สมงฺคิภูตํ
ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกติ ฯ

อยํ มหาราช ตตฺตเกน คุณวิเสเสน ภาณิตา ฯ อิหํ ปน นีรวเสสํ วจฺนํ อาสวานํ
ขยาย สมณโณ โหตีติ ฯ อปิจ มหาราช เยเกจิ กิลฺลสฺสพฺสมาย ปฏฺธิปฺนฺนา เต สพฺเพ
อุปาทาธุปาทาย สมณโณ ชีณาสโว อคฺคมกฺขายติ ฯ ยถา มหาราช ยา กาจิ ถลชา
ปุปฺพชาติโย วสฺสิกํ ตาสํ อคฺคมกฺขายติ ฯ ยากาจิ อวเสสา ปุปฺพชาติโย ตานิ สพฺพานิ
ปุปฺพชาติเยว อุปาทาธุปาทาย ขนฺสส ปตฺถิตานิ ปิหิตานิ วสฺสิกานิ ปุปฺพชาติเยว
โย มหาราช เยเกจิ กิลฺลสฺสพฺสมาย ปฏฺธิปฺนฺนา เต สพฺเพ อุปาทาธุปาทาย สมณโณ ชีณาสโว

อัครมกุชยติ ๙ ยถา วา ปน มหาราช สาลิโกชนั อคฺคั ๙ ยากาจิ อวเสสา
วิวิธณฺชชาติโย ตานิ สพฺพานิ อูปาทายูปาทาย โภชนานิ สรียาปนาย สาลิเยว ตาสั
อัครมกุชยติ เอวเมว โช มหาราช เยเกจิ กิเลสฺปสมาย ปฏิปนฺนา เต สพฺเพ
อูปาทายูปาทาย สมโน ชินาสโว อัครมกุชยตีติ ๙ สาธุ ฆนฺเต นาคเสน เอวเมว
โช ตํ ตถา สมปฏิจฺฉามตี ๙

อัครมกุชยติ ๙ ยถา วา ปน มหาราช สาลิโกชนั อคฺคั ๙ ยากาจิ อวเสสา
วิวิธณฺชชาติโย ตานิ สพฺพานิ อูปาทายูปาทาย โภชนานิ สรียาปนาย สาลิเยว ตาสั
อัครมกุชยติ เอวเมว โช มหาราช เยเกจิ กิเลสฺปสมาย ปฏิปนฺนา เต สพฺเพ
อูปาทายูปาทาย สมโน ชินาสโว อัครมกุชยตีติ ๙ สาธุ ฆนฺเต นาคเสน เอวเมว
โช ตํ ตถา สมปฏิจฺฉามตี ๙

อัครมกุชยติ ๙ ยถา วา ปน มหาราช สาลิโกชนั อคฺคั ๙ ยากาจิ อวเสสา
วิวิธณฺชชาติโย ตานิ สพฺพานิ อูปาทายูปาทาย โภชนานิ สรียาปนาย สาลิเยว ตาสั
อัครมกุชยติ เอวเมว โช มหาราช เยเกจิ กิเลสฺปสมาย ปฏิปนฺนา เต สพฺเพ
อูปาทายูปาทาย สมโน ชินาสโว อัครมกุชยตีติ ๙ สาธุ ฆนฺเต นาคเสน เอวเมว
โช ตํ ตถา สมปฏิจฺฉามตี ๙

จตุตถวคโค

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจต ภควตา มม วา ภิกฺขเว ปเร วณฺณํ ภาเสยฺยํ
ธมฺมสฺส วา สงฺฆสฺส วา วณฺณํ ภาเสยฺยํ ตตฺร ตุมฺहेหิ น อานนฺโท น โสมนสฺสํ
น เจตโส อุกฺพิลลาวิตตตํ กรณียนฺติ ฯ ปุณฺ จ ตถาคโถ สลสฺส พฺราหฺมณสฺส ยถาภูเต
วณฺเณ ภณฺณมานเ อานนฺทีโต สุมฺโน อุกฺพิลลาวิทอ ภยโย อุตฺตริ สกคฺคณํ อภาสี

ราชา หมสมิ เสล

ธมฺมราชา อนฺุตโร

ธมฺเมน จกฺกํ วตฺเตมิ

จกฺกํ อปฺปฏิวตฺติยนฺติ ฯ

ยถิ ภนฺเต นาคเสน ตถาคเตน ภาสิตํ มม วา ภิกฺขเว ปเร วณฺณํ ภาเสยฺยํ ธมฺมสฺส
วา สงฺฆสฺส วา วณฺณํ ภาเสยฺยํ ตตฺร ตุมฺहेหิ น อานนฺโท น โสมนสฺสํ น เจตโส
อุกฺพิลลาวิตตตํ กรณียนฺติ เตนหิ สลสฺส พฺราหฺมณสฺส ยถาภูเต วณฺเณ ภณฺณมานเ
อานนฺทีโต สุมฺโน อุกฺพิลลาวิทอ อุตฺตริ สกคฺคณํ อภาสีติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ
สลสฺส พฺราหฺมณสฺส ยถาภูเต วณฺเณ ภณฺณมานเ อานนฺทีโต สุมฺโน อุกฺพิลลาวิทอ อุตฺตริ
สกคฺคณํ อภาสี เตนหิ มม วา ภิกฺขเว ปเร วณฺณํ ภาเสยฺยํ ฯ เป ฯ กรณียนฺติ ตมฺปิ
วจฺนํ มิจฺฉา ฯ อยมฺปิ อุกฺโถ โกฏฺโถ ปณฺโห ตยา วิสชชิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตํปี เหนํ มหาราช ภควตา มม วา ภิกฺขเว ปเร วณฺณํ ภาเสยฺยํ
ธมฺมสฺส วา สงฺฆสฺส วา ฯ เป ฯ น อุกฺพิลลาวิตตตํ กรณียนฺติ ฯ เสเลน พฺราหฺมณเณ
ยถาภูเตน วณฺเณ ภณฺณมานเ อุตฺตริ สกคฺคณํ ปริกิตฺเตลล

ราชา หมสมิ เสล ฯ เป ฯ จกฺกํ อปฺปฏิวตฺติยนฺติ ฯ

ปจฺมํ มหาราช ภควา ธมฺมสฺส สภาวลกฺขณํ สภาวอริคตํ ยถาภูตํ ตถาภูตํ ตทตถํ
ปริทีเปนฺโต อภาสี มม วา ภิกฺขเว ปเร วณฺณํ ภาเสยฺยํ ฯ เป ฯ น อุกฺพิลลาวิตตตํ
กรณียนฺติ ฯ ยํ ปนฺ เสเลน พฺราหฺมณเณ ยถาภูเต วณฺเณ ภณฺณมานเ อุตฺตริ สกคฺคณํ
ปริกิตฺเตลล ราชา หมสมิ ฯ เป ฯ อนฺุตโรติ ตํปี น ลภเหตุ น ยสเหตุ น ปกฺขเหตุ
น อนฺเตวาลิกมฺยตาย อถ โช อนุกมฺปาย การุณิกาย หิตวเสน สตฺตานํ เอวมิมสฺส

ธมฺมสฺส ปฏิวะโร ภวิสฺสติ ตินฺนณฺจ มาณวกสฺตานนฺติ เอวํ อุตฺตริ สกคฺคณํ อภาสี

ราชา หมฺสมิ เสล ๑ เป ๑ จกํ อปฺปฏิวตฺตียนฺติ ๑

สาธุ ฆนฺเต นาคเสน เอวเมตํ ตถา สมฺปฏิจฺฉามิตี ๑

วณฺณภณฺนปณฺโห ปจฺโม ๑

ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตฺปิ เหนฺ ภควตา

อหีสาย ปรั โลเก

ปิโย โหหิสิ มามโกติ ๑

ปฺน จ ภควตา ฆนิตํ

นิกฺคเห นิกฺคหารหํ

ปคฺคเห ปคฺคหารนฺติ ๑

นิกฺคโห นาม ฆนฺเต นาคเสน หตฺถจฺเฉชฺชํ ปาทจฺเฉชฺชํ วโร พนฺธนํ กรณํ มรณํ
สนฺตติวิโกปนํ ๑ น เอตํ วจฺนํ ภควโต ยุตฺตํ น จ ภควา อรหติ เอตํ วจฺนํ
วตฺตํ ๑ ยถิ ฆนฺเต นาคเสน ภควตา ฆนิตํ

อหีสาย ปรั โลเก

ปิโย โหหิสิ มามโกติ

เตนหิ

นิกฺคเห นิกฺคหารหํ

ปคฺคเห ปคฺคหารนฺติ

ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ ยถิ ภควตา ฆนิตํ

นิกฺคเห นิกฺคหารหํ

ปคฺคเห ปคฺคหารนฺติ

เตนหิ

อหีสาย ปรั โลเก

ปิโย โหหิสิ มามโกติ

ตมฺปิ วจฺนํ มิจฺฉา ๑ อยํ อุกฺโต โภฏฺโถ ปณฺโห ตยา วิสชฺชิตพฺโพติ ๑

ภาสิตฺปิ เหนฺ มหาราช ภควตา

อหีสาย ปรั โลเก

ปิโย โหหิสิ มามโกติ ๑

ขุน จ ภควตา ภณิต์

นัคคเห นัคคหารห์

ปคคเห ปคคหารหนติ ๕

อหีสาย ปรี โลเกติ สพเพล์ มหาราช ตถาคตาน์ อนุมต์ เอสา อนุสิฎจ
ธมฺมเทสนา ๕ ธมฺไม หิ มหาราช อหีสาลกฺขโณ สภาววจนํ เอตํ ๕ ยํ ปน มหาราช
ตถาคโต อาท

นัคคเห นัคคหารห์

ปคคเห ปคคหารหนติ

ภาสา เอสา ๕ อุฑธต์ มหาราช จิตต์ นัคคเหตุพพ์ สิ้น จิตต์ ปคคเหตุพพ์ อกุสล
จิตต์ นัคคเหตุพพ์ กุสล จิตต์ ปคคเหตุพพ์ อโยนิโส มนสิกาโร นัคคเหตุพโพ โยนิโส
มนสิกาโร ปคคเหตุพโพ มิจฉาปฏิปนโน นัคคเหตุพโพ สมมาปฏิปนโน ปคคเหตุพโพ
อนริโย นัคคเหตุพโพ อริโย ปคคเหตุพโพ โจโร นัคคเหตุพโพ อโจโร
ปคคเหตุพโพติ ๕

โหดุ ฆนฺเต นาคเสน อิทานิ ตฺวํ ปจฺจาคโตสิ มม วิสยํ ยมห์
ปุจฺฉามิ โส เม อตฺถโถ อุกฺคโต ๕ โจโร ปน ฆนฺเต นาคเสน นัคคณฺหนฺเตน กถํ
นัคคเหตุพโพติ ๕ โจโร มหาราช นัคคณฺหนฺเตน เอวํ นัคคเหตุพโพ ปริภาสนิโย
ปริภาสิตพโพ ทณฺฑิโย ทณฺฑิตพโพ ปพฺพชานิโย ปพฺพาชิตพโพ พนฺธนิโย พนฺธิตพโพ
ฆาตนิโย ฆาติตพโพติ ๕ ยํ ปน ฆนฺเต นาคเสน โจรานํ ฆาตณํ ตํ ตถาคตานํ
อนุมตฺตํ ๕ น หิ มหาราชชาติ ๕ กิสฺส ปน โส โจโร อนุสาสนิโย อนุมโต
ตถาคตานนฺติ ๕ โย โส มหาราช ฆาตียติ เสโส ตถาคตานํ อนุมตฺติยา ฆาตียติ สยํ
กเตน โส ฆาตียติ อปิจ ธมฺเมน อนุสิฎจ อนุสาสิยติ ๕ สกฺกา ปน มหาราช ปุริสํ
อกโรนฺตํ อนปรารํ วิถิยา จรณฺตํ คเหตุวา มตฺติยา ฆาตยิตฺตุนฺติ ๕ น หิ ฆนฺเตติ ๕
เกน การณฺนาติ ๕ อการกตฺตา ฆนฺเตติ ๕ เอวเมว โช มหาราช โจโร น ตถาคตานํ
อนุมเตน หณฺณติ สยํ กเตน โส หณฺณติ กิ ปเนตถ อนุสิฎโจ กณฺจิ โทสํ
อาปชชตฺติติ ๕ น กณฺจิ ฆนฺเตติ ๕ เตนหิ มหาราช ตถาคตานํ อนุสิฎจ สมมา
อนุสิฎจ โหตฺติติ ๕ สารุ ฆนฺเต นาคเสน ตถา สมปฺปฏิจฺฉามิติ ๕

อหีสานิคคหปณฺโห ทฺติโย ๕

ภนฺเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา อุกุโธโร วิคตซีโล หมสมฺมิตฺติ ฯ
 ปุณ จ เถเว สาริปุตฺตโมคคฺคฺลลานเ สปริเส ปณามลฺลิตฺติ ฯ กิณฺนุ โข ภนฺเต นาคเสน
 กุปฺปิโต ปริสํ ปณามลฺลิตฺติ อุกุทาหุ ตฺถุจฺจํ ปริสํ ปณามลฺลิตฺติ เอตํ ตาว ชานาหิ อิมํ
 ชานามาติ ฯ ยถิ ภนฺเต นาคเสน กุปฺปิโต ปริสํ ปณามลฺลิตฺติ เตนหิ ตถาคตฺสส
 โกโร อปฺปหิโน ฯ ยถิ ตฺถุจฺจํ ปริสํ ปณามลฺลิตฺติ เตนหิ อวตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 โหติ ฯ อยมฺปิ อุกุโธโร วิคตซีโล ปณามลฺลิตฺติ ฯ

ภาสิตมฺเปตํ มหาราช ภควตา อุกุโธโร วิคตซีโล หมสมฺมิตฺติ ฯ ปณามิตา
 จ สาริปุตฺตโมคคฺคฺลลานา ปมุชา สปริสา ตถจ ปน น โกเปน ฯ ยถา มหาราช
 โกจิเทว ปุริสํ มหาปจฺวียา มฺลเ วา ปาสาณเ วา สกฺขราย วา ชาณฺเเก วา วิสเม
 วา กลเล วา ชลิตฺวา ปตฺติ อปิ นฺุ โข มหาราช มหาปจฺวี กุปฺปิตา ปาเตตฺติติ ฯ
 นตฺถิ ภนฺเต มหาปจฺวียา โกโป วา ปสาโท วา อนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
 โส อสณฺณาย ชลิตฺวา ปตฺติติ ฯ เอวเมว โข มหาราช นตฺถิ ตถาคตฺสสโกโป วา
 ปสาโท วา อนฺน
 เต อคฺคฺสวากา อตฺตโน อปฺราเชน ปณามิตา ฯ ยถา วา ปน มหาราช สมฺมุตฺโต
 น มเตน กุณเปน สํวสฺติ ยงฺกิลฺลิจิ สงฺขเสวาลปณกฺกุณฺปิ มหาสมฺมุตฺเต ตํ ชิปปเมว
 นิจฺจมฺภตฺติ ฯ อปิ นฺุ โข มหาราช มหาสมฺมุตฺโต กุปฺปิโต ตํ ตํ นิจฺจมฺภตฺติติ ฯ นตฺถิ
 ภนฺเต มหาสมฺมุตฺตฺสส โกโป วา ปสาโท วา อนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
 เอวเมว โข มหาราช นตฺถิ ตถาคตฺสส โกโป วา ปสาโท วา อนฺนฺนฺนฺนฺน
 ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อถ โข สยํ กเตเนว เต อตฺตโน อปฺราเชน
 ปณามิตา ฯ ยถา มหาราช มหาปจฺวียา ชลิตฺวา ปตฺติ เอวํ ชินฺสาสนวเร ชลิตฺวา
 ปณามิตฺติ ฯ ยถา มหาราช สมฺมุตฺโต มตฺกฺกุณฺปิ นิจฺจมฺภตฺติ เอวํ ชินฺสาสนวเร ชลิตฺวา
 ปณามิตฺติ ฯ ยํ ปน เต ตถาคโต ปณามลฺลิตฺติ เตสํ อตฺตกาโม หิตกาโม สุขกาโม
 วิสุทฺธิกาโม เอวํ อิมเ ชาตฺติชราพฺยาธิมรณฺหิ ปริมุจฺจิสฺสนฺตฺติติ ปณามลฺลิตฺติ ฯ สาธุ ภนฺเต
 นาคเสน เอวเมตํ ตถา สมฺป

ภิกฺขุปณามปณฺโห ตติโย ฯ

ภนฺเต นาคเสน ตุมฺहे ภณฺถ พุทฺโธ สพฺพณฺณฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
 สาริปุตฺตโมคคฺคฺลลานปมุเช ภิกฺขุสงฺฆเ ปณามิตเ ปาตุเปยฺยกา สกฺยา พุรฺหฺมา จ สหฺมฺปติ

วีชูปเมน จ วจจรุณูปเมน จ อุพทสุเสตวา ภควนตํ ปสาเทสุ ชมาเปสุ นิชฌตตํ
 อกัสุ ๑ ก็ นุ โข ฆนเต นาคเสน อฉาตา ตา อุปมา ตถาคตสส ยาหิ ภควา
 อุปมาหิ ปสนโน โอรโต ชมิโต นิชฌตตโกโต อุปสนโน ๑ ยหิ ฆนเต นาคเสน ตถาคตสส
 ตาว อุปมา อฉาตา เตนหิ พุทโธ อสพพณญ ๑ ยหิ ฆนเต ฉตวา ทวกมยตา
 วิมสาเปกโข ปณาเมสิ เตนหิ ตถาคตสส อการุณฉตา ภวติ ๑ อยมปิ อุโกโต โภภโก
 ปณโห ทุรานุโพโธ โส ตวานุปรตโตติ ๑

สพพณญ จ มหาราช ตถาคโต เตหิ จ อุปเมหิ ภควา ปสนโน โอรโต
 ชมิโต นิชฌตตโกโต อุปสนโน ๑ ฐมมสสามิ มหาราช ตถาคโต เต จ เทวมนุสสา
 ตถาคตปเวหิตเตเนว อุปเมน ภควนตํ ปสาเทสุ ๑ ยถา มหาราช อิตถิ สามิกสเสว
 สนตเคน ฐเนน สามิกํ อาราเชติ โตเสติ ปสาเทติ ตถจ สามิกอ สาฐติ อภินุโมหติ
 เอวเมว โข มหาราช ปาตุเปยยกา สกยา พุทฺมา จ สหมปติ ตถาคตปเวหิตเตเนว
 อุปเมน ตถาคตํ อาราเชสุ ปสาเทสุ เตสญจ ตถาคโต สาฐติ อภินุโมหติ ๑ ยถา
 วา ปน มหาราช กปโปโก นาม รณโเว สนตเคน สุวณณปรตเตน รณโเว อุตตมจเค
 ปสาชยมาโน ราชานํ ปสาเทติ ตสส ราชา ปสนโน ยถิจจกมนุปรเทสิ เอวเมว โข
 มหาราช เต ตถาคตํ อาราเชสุ เตสญจ ตถาคโต สพพทุกขปริมุตติ เทเสติ ๑ ยถา
 วา ปน มหาราช สหวิหริโก อุปชฌายสส ภตตํ อุปนาเมนโต อุปชฌายํ อาราเชติ
 ปสาเทติ ตถจ อุปชฌายอ อภินุโมหติ เอวเมว โข มหาราช ปาตุเปยยกา สกยา พุทฺมา
 จ สหมปติ ตถาคตปเวหิตเตเนว อุปเมน ตถาคตํ อาราเชสุ ปสาเทสุ โตเสสุ เตสญจ
 ตถาคโต สาฐติ สมปฏิจจตติ ๑ สาธุ ฆนเต นาคเสน ตถา สมปฏิจจามิติ ๑

พุทฺธสพพณญสยปณามปณโห จตุตถอ ๑

ฆนเต นาคเสน ภาสิตํ เจตํ ภควตา

อนิเกตํ อนาลยํ

เอตํ เว มุนิสสนนติ ๑

ปน จ ภควตา ภนิตํ

วิหาเร การเย รุมเม

वासयेถ พหุสสุเตติ ๑

อยํ อุโกโต โภภโก ปณโห ๑ เป ๑ นิพพาหิตพโพติ ๑

ภาสิต์ เจตน์ มหาราช ภควตา

อนิเกตน์ อนาลยั

เอตน์ เว มุณิตสสนนติ ๑

ปุ่น ภณิตตจ

วิหาเร การเย รรมเม

वासयेत्ถ พหุสสุเตติ ๑

ยั มหาราช ภควตา ภณิต์ วจน์ อนิเกตมณาลยนติ ตั อเสสวจน์ นีรวเสสวจน์
 นิปปริยายวจน์ สมณานุวิจจนั สมณสารูปปี สมณปฏิรูปปี สมณารห์ สมณโคจร์
 สมณปติฎจित์ ๑ ยถา มหาราช อารณณโก มิโค อरणเเว ปวเน จรมาโน นีรालโย
 อนิเกโต ยถิจฉิต์ ยาทิ เอวเมว โช มหาราช ภิกขุ อนิเกโต อนาลโย เอตน์ เว มุณิตสสนนติ
 จินุเตยย ๑ ยั ปน มหาราช ภควตา ภณิต์

วิหาเร การเย รรมเม

वासयेत्ถ พหุสสุเตติ

ตั เทว อตถวเส สมปสสมานเนน ภควตา ภณิต์ ๑ กตเม เทว ๑ วิหารทานั
 นาม สพพพุทเธหิ วณณิต์ โถमित์ อนุมต์ ปสสิต์ เต วิหารทานั ทตวา ชาติชรา
 พยาธิมรณหิ ปริมุจจิสสนตตีติ อิทั ปจมัม วิหารทานเน อานิสส์ ๑ ปุ่น จ ปรี มหาราช
 วิหาเร วิชชมานเน พหุ ภิกขุ วิยตตา ภวิสสนติ สุลภา ทสสนกามานั อนิเกตา ทุตทสา
 ภวิสสนตตีติ อิทั ทุตยั วิหารทานเน อานิสส์ ๑ อิเม เทว อตถวเส สมปสสมานเน
 ตถาคเตน ภณิต์

วิหาเร การเย รรมเม

वासयेत्ถ พหุสสุเตติ ๑

น ตตถ พุทฺธปุตเตน อาลโย นิเกเต กรณียติ ๑ สาธุ ภนเต นาคเสน ตถา
 สมปฏิจฉามตีติ ๑

อนิเกตานาลยกรณปญโห ปญจโม ๑

ภนเต นาคเสน ภาสิต์ปี เจตน์ ภควตา

อุตติฎเจ นปมชเชย

อุทเร สยโม ลียาติ ๑

ปุ่น จ ภควตา ภณิต์ อหัง โช ปน อุทายิ อปเปกทา อิมินา ปตเตน สมติตตักปี

ภุชชามิ ภियโยปิ ภุชชามิติ ๑ ยทิ ภนุเต นาคเสน ภควตา ภาสิต

อุตติฏฺเฐ นปฺปมชฺเชยฺย อุทเร สยฺโม ลียาติ

เตนหิ อหํ โช ปน อุทายิ อปฺเปกทา อิมินา ปตฺเตน สมตฺตติกฺกปิ ภุชชามิ ภियโยปิ
ภุชชามิติ ยํ วจฺนํ ตํ มิจฺฉา ๑ ยทิ ภควตา ภณฺตี อหํ โช ปน อุทายิ อปฺเปกทา
อิมินา ปตฺเตน สมตฺตติกฺกปิ ภุชชามิ ภियโยปิ ภุชชามิติ เตนหิ

อุตติฏฺเฐ นปฺปมชฺเชยฺย อุทเร สยฺโม ลียาติ

ตมฺปิ วจฺนํ มิจฺฉา ๑ อยมฺปิ อุภโต โภฏฺโง ปณฺโห ตวานุปฺปตฺโต โส ตยา
นิพฺพาหิตฺพุทฺติ ๑

ภาสิตมฺเปตํ มหาราช ภควตา

อุตติฏฺเฐ นปฺปมชฺเชยฺย อุทเร สยฺโม ลียาติ ๑

ภณฺตีจ อหํ โช ปน อุทายิ อปฺเปกทา อิมินา ปตฺเตน สมตฺตติกฺกปิ ภุชชามิ ภियโยปิ
ภุชชามิติ ๑ ยํ มหาราช ภควตา ภณฺตี

อุตติฏฺเฐ นปฺปมชฺเชยฺย อุทเร สยฺโม ลียาติ

ตํ สภาวจฺนํ ชินฺมุณีอรหนฺตปจฺเจกพุทฺธสพฺพณฺณํ วจฺนํ ๑ อุทเร มหาราช อสยฺโม
ปาณฺปิ หนฺติ อทินฺนํปิ อาทียติ ปรทาร์ปิ คจฺฉติ มุสาปิ ภณฺติ มชฺชํปิ ปิวติ มาตริปิ
ชีวิตา โวโรเปติ ปิตริปิ ชีวิตา โวโรเปติ อรหนฺตํปิ ชีวิตา โวโรเปติ สงฺฆํปิ ภินฺทติ
ปทฺฐฺเจน จิตฺเตน ตถาคตฺสส โลหิตํปิ อุปฺปาเทติ ๑ นนุ มหาราช เทวทตฺโต อุทเร
อสยฺโต สงฺฆํ ภินฺทิตฺวา กปฺปฏฺจิตฺติยกมฺมํ आयูหติ ๑ เอวรฺูปานิ อณฺณานิ พหุวิธานิ
การณานิ ทิสฺวา ภควตา ภณฺตี อุทเร สยฺโม ลียาติ ๑ อุทเร สยฺโต มหาราช
จตฺสจฺจาภิสมยํ อภิสเมติ จตฺตาริ สามณฺณณฺณลลานิ สจฺฉิกโรติ จตฺตฺส ปฏฺฐิสมฺภิทาสฺ นวสฺ
จ สฺมาปตฺตีสฺ จสฺ อภินฺณาสฺ วสีภาวํ ปาปฺณาติ เกลวณฺจ สมณธมฺมํ ปุเรติ ๑ นนุ
มหาราช สฺวโปตโก อุทเร สยฺโม หุตฺวา คฺุณฺน ยาว ตาวตีสภวานํ กมฺเปตฺวา สกฺกํ
เทวานมินฺทํ อุปฏฺจจฺานํ อุปเนสิ ๑ เอวรฺูปานิ อณฺณานิ พหุวิธานิ ทิสฺวา ภควตา ภณฺตี
อุทเร สยฺโม ลียาติ ๑ ยทิทํ มหาราช ภควตา ภณฺตี อหํ โช ปนุทายิ อปฺเปกทา

อิมินา ปตเตน สมตติตักปี ภูณขามิ ภยโยปี ภูณขามิติ ตํ กตกิจเจเน นิฏจิตกรณียเณ
 สิทธิตเถน วุสิตสามณเณน นิรารเณน สพพจขุณา สยมภุณา ตถาคเตน อตต่าน์ อูปาทาย
 ภาณิตํ ฯ ยถา มหาราช วิเรจิตสส วนตสส อนุวาสิตสส สปปายกิริยา อิจจิตพพา
 โหติ เอวเมว โข มหาราช สกิลสสส อทิฏจสจจสส อุทเร สยโม กรณีย โหติ ฯ
 ยถา วา ปน มหาราช มณिरตนสส สุกสส ปภสสรสส โชติมนตสส อภิชาตสส
 ปริสุทตสส มชชนนิฆंसนปรีโสธนาย กรณียํ น โหติ เอวเมว โข มหาราช พุทตสส
 ภควโต พุทตวิสเย ปารมิตตสส กิริยากรณเณสุ อวารณํ น โหตีติ ฯ สาธุ ภาณเต นาคเสน
 ตถา สมปฏิจจามิติ ฯ

อุทรสยมปณโห ฉฏโจ ฯ

ภาณเต นาคเสน ภาณิตํ เจตํ ภควตา ตถาคตปฺปเวทิตโต ภิกขเว ฐมมวินโย
 วิวโฏ วิโรจติ โน ปฏิจจนฺโนติ ฯ ปุน จ ปาฏิโมกขุทเทโส เกวลณฺจ วินยปิฏกํ ปิหิตํ
 ปฏิจจนฺนํ โหติ ฯ ยถิ ภาณเต นาคเสน ชินสาสเน ยุตตํ วา สมยํ วา ลภถ วินยปณฺณตติ
 วิวภา โสภยฺย เตน การเณน เกวลํ ตตถ สิग्ขา สยโม นิยม สีสคฺคณาจารปณฺณตติ
 อตถโรส ฐมมโรส วิมุตติโรส ฯ ยถิ ภาณเต นาคเสน ภควตา ภาสิตํ ตถาคตปฺปเวทิตโต
 ภิกขเว ฐมมวินโย วิวโฏ วิโรจติ โน ปฏิจจนฺโนติ เตนหิ ปาฏิโมกขุทเทโส เกวลณฺจ
 วินยปิฏกํ ปิหิตํ ปฏิจจนฺนนฺติ ยํ วจนํ ตํ มิจฺฉา ฯ ยถิ ปาฏิโมกขุทเทโส เกวลณฺจ
 วินยปิฏกํ ปิหิตํ ปฏิจจนฺนํ เตนหิ ตถาคตปฺปเวทิตโต ภิกขเว ฐมมวินโย วิวโฏ วิโรจติ
 โน ปฏิจจนฺโนติ ยํ วจนํ ตํ มิจฺฉา ฯ อยฺปิ อุทโต โภฏิกโก ปณโห ตวานุปฺปตโต
 โส ตยา นิพพาหิตพฺโพติ ฯ

ภาสิตมฺปิ เจตํ มหาราช ภควตา ตถาคตปฺปเวทิตโต ภิกขเว ฐมมวินโย วิวโฏ
 วิโรจติ โน ปฏิจจนฺโนติ ฯ ปุน จ ปาฏิโมกขุทเทโส เกวลณฺจ วินยปิฏกํ ปิหิตํ
 ปฏิจจนฺนํ ฯ ตถจ ปน น สพฺเพสํ สิมํ กตฺวา ปิหิตํ ฯ ติวิเรน มหาราช ภควตา
 ปาฏิโมกขุทเทโส สิมํ กตฺวา ปิหิตโต ปุพฺพกานํ ตถาคต่านํ วสฺวเสน ปิหิตโต ฐมมสส
 ครุกตฺตา ปิหิตโต ภิกขุญฺญมียา ครุกตฺตา ปิหิตโต ฯ กถํ ปุพฺพกานํ ชินานํ วสฺวเสน
 ปิหิตโต ฯ วิโส เอโส มหาราช สพฺเพสํ ปุพฺพกานํ ตถาคต่านํ ยถิทํ ภิกขุชฺชเม
 ปาฏิโมกขุทเทโส อวเสสานํ ปิหิตโต ฯ ยถา มหาราช ชตฺติยานํ ชตฺติยมายา ชตฺติเยเสว
 จรติ เอวเมตํ ชตฺติยานํ โลกสส ปเวณิ อวเสสานํ ปิหิตา เอวเมว โข มหาราช วิโส

เอโส สพฺเพสํ ปุพฺพกาณํ ตถาคตาณํ ยทิทํ ภิกฺขุขมฺชเณ ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส อวเสสาณํ
 ปิหิตโต ฯ เอวํ ปุพฺพกาณํ ตถาคตาณํ วสฺวเสน ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส สิมํ กตฺวา
 ปิหิตโต ฯ กถํ ฐมฺมสฺส คฺรุทฺตตา ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส สิมํ กตฺวา ปิหิตโต ฯ ฐมฺโฆ มหาราช
 คฺรุโก ภาริโก ตตฺถ สฺสมตฺตการี อณฺเฏ อาราเธติ ตํ ตตฺถ ปรมฺปฺรา อสมตฺตการิตาย
 ขยฺนตํ ปาปฺณาติ น ตํ ตตฺถ ปรมฺปฺราย สมตฺตการิตาย ปาปฺณาติ มา จายํ
 สารฐมฺโฆ ปวรฐมฺโฆ อสมตฺตการีนํ หตฺถคโต โอยาโต อวญาโต หีฬิตโต ชีฬิตโต ครหิตโต
 ภาตฺตุ มา จายํ สารฐมฺโฆ ปวรฐมฺโฆ ทุชฺชรรคเณน โอยาโต ฯ เป ฯ ครหิตโต ภาตฺตุติ
 เอวํ ฐมฺมสฺส คฺรุทฺตตา ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส สิมํ กตฺวา ปิหิตโต ฯ ยถา มหาราช
 สารฐปวโร อภิรูปํ ชาติมนตํ รตฺตจฺนฺทํ สภาปรปตฺตมนุคตํ ขตฺตियกณฺณาย อณฺายรูป
 อณฺาณเ หีฬิตํ ภาตฺติ เอวเมว โช มหาราช มา จายํ สารฐมฺโฆ ปวรฐมฺโฆ ปรมฺปฺรา
 อสมตฺตการีนํ หตฺถคโต โอยาโต อวญาโต หีฬิตโต ชีฬิตโต ครหิตโต ภาตฺตุ มา จายํ
 สารฐมฺโฆ ปวรฐมฺโฆ ทุชฺชรรคเณน ครหิตโต ภาตฺตุติ เอวํ ฐมฺมสฺส คฺรุทฺตตา ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส
 สิมํ กตฺวา ปิหิตโต ฯ กถํ ภิกฺขุญฺญมฺิยา คฺรุทฺตตา ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส สิมํ กตฺวา ปิหิตโต ฯ
 ภิกฺขุภาโว มหาราช อตุโล อปฺปเมยโย อนคฺขนิโย น สกฺกา เกนจิ อคฺขมาเปตฺตุํ ตฺลฺเลตฺตุ
 ปรีเมตฺตุํ อยํ เอวรูปเ ภิกฺขุภาเวญฺจิตฺโต โลโก อสมสฺโฆ ภาตฺติ ฯ เตสํเยว ภิกฺขุณฺโณ อนฺตเร
 ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส จรติ ฯ ยถา มหาราช โลเก ยงฺกิลฺลิจิ ปวโร นาม ฐนสาร์ วตฺถํ
 วา อตฺถรณฺํ วา หยคฺชรรคตฺรคฺสฺวณฺณรชฺญํ วา อิตฺถีรตฺนํ อานยฺนติ กตํ กมฺมาสุกํ สพฺเพ
 เต ราชานมนุคตา ภาวฺนติ เอวเมว โช มหาราช ยาวตา โลเก สิกฺขาปรียตฺตติอาจาร-
 สीलนियมสํวรคฺคณา สพฺเพ เต ภิกฺขุสงฺฆมนุคตา ภาวฺนติ ฯ เอวํ ภิกฺขุญฺญมฺิยา คฺรุทฺตตา
 ปาฏิโมกฺขทุทฺเทโส สิมํ กตฺวา ปิหิตโตติ ฯ สารุ ฆนฺเต นาคเสน ตถา
 สมปฺปฏิจฺฉามฺิติ ฯ

ฐมฺมวินยปฺปฏิจฺฉนฺนปณฺโห สตฺตโม ฯ

ฆนฺเต นาคเสน ภาสิตมฺปิ เหนฺติ ภาควตา สมฺปชานมฺุสวาเท ปาราชิโก
 โหตีติ ฯ ปุณ จ ภาณิตํ ตถาคเตน สมฺปชานมฺุสวาเท ลหุํ อาปตฺตี อาปชชติ เอกสฺส
 สนฺติเก เทสนาวตฺถกนฺติ ฯ ฆนฺเต นาคเสน ทฺวินนํ โโก วิเสโส ก็ นานาภรณํ ยณฺจ
 เอเกน มฺุสวาเทน อฺุจฉิขชติ ยณฺจ เอเกน มฺุสวาเทน สติกิจฺจเ โหติ ฯ ยทิ ฆนฺเต
 นาคเสน ภาควตา ภาสิตํ สมฺปชานมฺุสวาเท ปาราชิโก โหตีติ ฯ เตนหิ สมฺปชานมฺุสวาเท

ลหุกั อापตตี อापชชติ เอกสส สนติเก เทสนาวตถุณติ ยัม วจนัม ตัม มิจฉา ฯ
 ยทิ ตถาคเตน ภณิตัม สมปะชานมุสวาเว ลหุกั อापตตี อापชชติ เอกสส สนติเก
 เทสนาวตถุณติ เตนหิ สมปะชานมุสวาเว ปาราชิโก โหตีติ ยัม วจนัม ตมปิ มิจฉา ฯ
 อัยปิ อุกโต โกฎิโก ปณโห ตวานุปตโต โส ตยา นิพพาหิตัพโพติ ฯ

ภาสิตมปิ เจตัม มหาราช ภควตา สมปะชานมุสวาเว ปาราชิโก โหตีติ ฯ
 ภณิตถจ สมปะชานมุสวาเว ลหุกापตตี อापชชติ เอกสส สนติเก เทสนาวตถุณติ ตถจ
 ปน วตถุวเสน ครุกลหุกั โหตี ตัม ก็ มถณสิ มหาราช อธิ โกจิ ปุริโส อถถตรสส
 ปุริสสส ปาณินา ปหารัม ทเทยย ตสส ปน ตุมเท ก็ ทณท์ ธาเรธาติ ฯ ยทิ
 ภนเต นาคเสน โส อาหโต น ชมติ ตสส มยัม อกขมเน กาปนปรम्म ทณท์
 ปาเปยยามาติ ฯ ยทิ ปน มหาราช โสเยว ปุริโส ตว ปาณินา ปหารัม ทเทยย ตสส
 ปน ก็ ทณโหติ ฯ หตถปาทมปิสส ภนเต นาคเสน ฉินทาเปยยาม ยาว สีสัม กพิรจเจทา
 ฉินทาเปยยาม สัพพะเคหัม วิลุมปาเปยยาม อุกโตปกุเช ยาว สดตมกุลา ปาเปยยาม
 อุกขฎาเปยยามาติ ฯ โก ปเนตถ มหาราช วิเสโส ก็ นานาภณัม ยัม เอกสส ปาณินา
 ปหารเ สุขุโม กหาปโณ ทณโห ยถจ ตว ปาณินา ปหารเ หตถปาทจเจหัม
 ยาว สีสัม กพิรจเจทาปนา สัพพะเคหัม วิลุมปาปนัม อุกโตปกุเช ยาว สดตมกุลา
 สมุคฆาโฏติ ฯ วตถุวเสน ภนเตติ ฯ เอวเมว โช มหาราช สมปะชานมุสวาเว วตถุวเสน
 ครุกลหุกั โหตีติ ฯ สารุ ภนเต นาคเสน เอวเมว โช ตัม ตถา สมปะชิจฉามิติ ฯ

มุสวาเวครุกลหุกापณโห อฏจโม ฯ

ภนเต นาคเสน ภาสิตัม ภควตา อหมสมมิ ภิกขเว พุราหุมนเ ยาจโยโค สสตี
 ปยตปาณิ อนตัมเทหโร อนุตตโรติ ฯ ปุน จ ภณิตัม เอตทคคัม ภิกขเว มม สวากานัม
 ภิกขุณัม อปปาพารานัม ยทิหัม พากุโลติ ฯ ภควโต จ สรีเร พหุขตตุ อापาโร อุปปนโน
 ทิสสตี ฯ ยทิ ภนเต นาคเสน ตถาคโต อนุตตโร อโหสิ เตนหิ เอตทคคัม ภิกขเว
 มม สวากานัม ภิกขุณัม อปปาพารานัม ยทิหัม พากุโลติ ยัม วจนัม ตัม มิจฉา ฯ ยทิ พากุโล
 อปปาพารโ อโหสิ เตนหิ ตถาคโต อนุตตโรติ ยัม วจนัม ตัม มิจฉา ฯ อัยปิ อุกโต
 โกฎิโก ปณโห ตวานุปตโต โส ตยา นิพพาหิตัพโพติ ฯ

ภาสิตมปิ เจตัม มหาราช ภควตา อหมสมมิ ภิกขเว พุราหุมนเ ยาจโยโค